1

Expresul gonea, lăsând în urmă gări tăcute şi pustii. Luminile ferestrelor sfâşiau încercuirea com- pactă a nopţii.

Într-unul din compartimentele de clasa întâi, călătoreau căpitanul de rangul trei Boev şi o femeie tânără, purtând o pălărioară din împletitură roşie.

Intrase în compartiment îndată ce trenul se pusese în mişcare. Sprijinită cu spatele de uşă, rămăsese mult timp nemişcată, cu ochii întredeschişi, ca şi cum ar fi vrut să-şi tragă puţin răsuflarea. Depusese pe podea un geamantan voluminos, împestriţat de etichete multicolore. Apoi, femeia contemplase portbagajele goale şi pe ofiţerul instalat la fereastră.

Se aşteptase probabil ea acesta să-i dea o mână de ajutor, aşa cum se cuvine să procedeze orice bărbat binecrescut. Dar Boev nu o învrednicise nici măcar cu o privire.

Atunci îşi ridicase singură geamantanul, trântindu-l demonstrativ în plasă, şi rămăsese cu spatele la tovarăşul ei de drum, mulţumindu-se să-l studieze prin oglindă.

Părea un om deosebit, şi constatarea asta o făcuse să-şi recapete buna dispoziţie. Se simţise întotdeauna atrasă de bărbaţii cu profil vulturesc şi pometi uşor proeminenţi.

“O să fie amuzant”, îşi spusese în gând, aşezându-se în cele din urmă în faţa căpitanului.

Nici atunci Boev nu păruse să-i remarce prezenţa. Chipul lui palid păstra o expresie rece, impasibilă, deşi din când în când puteai surprinde o scânteie vie animându-i privirile.

„Binecunoscutul procedeu, îşi continuă femeia firul gândurilor în timp ce scotea din geantă pachetul de ţigări.

Ţăcănitul metalic al brichetei îl făcuse să tresară, amintindu-i că e şi el fumător. Se căută prin buzunare, găsi pachetul apoi scăpără chibritul şi flacăra fremătă îndelung dinaintea chipului său învăluind vârful ţigării.

Două unde de fum se încrucişau în tăcere în compartiment.

Pentru că slăbise în ultimul timp sau poate datorită uniformei militare, căpitanul de rangul trei Boev părea mult mai înalt decât era în realitate. Iar ochii uşor adânciţi în orbite trădau suferinţa sau pur şi simplu o mare oboseală. Trecuse câtva timp de când se urcase în tren şi totuşi ecoul larmei din gara Sofia îi stăruia încă în urechi, după cum încă mai vedea forfota zorită a călătorilor şi zecile de chipuri necunoscute într-un du-te-vino ameţitor, pe peroane.

Aproape nu-i venea să creadă că are în buzunar ordinul de numire în flotă, că e liber şi că se întoarce în oraşul pe care o dată îl îndrăgise atât demult.

Mai auzea şi acum, închizând ochii, bocănitul saboţilor răsunând pe culoarele închisorii.

I se părea că până şi hainele noi pe care le îmbrăcase la baie, în ziua eliberării, păstrau un miros de mucegai. Parcă tot corpul îi fusese definitiv contaminat de umezeală şi aer stătut.

Şi cum ar fi putut uita ultimele zile petrecute în închisoare? Niciodată nu fusese atât de trist şi în acelaşi timp atât de fericit. Îndoială şi speranţă, bucuria de a contempla un petic de cer, decupat pe ferestruica celulei, şi deznădejdea renăscând mereu dinaintea uşii groase de stejar, prevăzută cu vizor. Se regăsea din ce în ce mai greu – biată fiinţă dată demult uitării.

Când a fost chemat la cancelaria directorului închisorii, Boev intrase examinându-i aproape cu ostilitate pe cei de faţă, iritat că-i tulburaseră dintr-odată existenţa cenuşie, monotonă.

— Salutare! auzise o voce lângă el şi, înainte să răspundă, fixase îndelung cu privirea mâna întinsă spre el.

— Cu ce v-aş putea fi de folos? întrebase în cele din urmă Boev, examinând mai atent chipul buhăit al civilului care-l salutase. La prima vedere, aducea destul de bine cu un

chefliu abia întors de la o petrecere nocturnă, dar când îi întâlnise privirea aceea învăluindu-l neaşteptat de cald, se tulburase regretând totodată aprecierile sale pripite.

— Staţi jos, Boev. Avem ceva mai mult de discutat, spusese civilul, împingând spre el un pachet de ţigări.

Boev luase loc pe scaunul care-i fusese indicat şi, până la sfârşitul convorbirii, nu mai privise pe nimeni în jur, parcă preocupat de ţigara pe care şi-o aprinsese şi din care trăgea adânc, în piept.

— Cum vă simţiţi? întrebase după un timp civilul, ridicându-se în picioare.

— Admirabil, sunase ironic răspunsul lui Boev.

— Să ai tăria să rezişti vreme de zece ani... e ceva! continuase instructorul judiciar. Asta trădează existenţa unui suport moral. Dar să trecem la fapte concrete. Ei bine, aţi înaintat un memoriu la Comitetul Central.

— Al zecelea, în ultimii cinci ani.

— Mă refeream la ultimul.

— Nu se deosebeşte cu nimic de celelalte.

— Să zicem că aşa stau lucrurile, dacă asta poate avea vreo importanţă. Sunteţi condamnat la închisoare pe viaţă, învinuit de a fi acţionat ca agent provocator într-un detaşament de partizani, după care, infiltrându-vă în flota maritimă militară, aţi pus la cale trecerea în ape străine a navei ce vi se încredinţase.

— Da, trădător, renegat – aşa sună acuzaţia!

— Şi sunteţi de zece ani în închisoare.

— Zece ani, o lună, două zile şi paisprezece ore.

— Nu este întotdeauna uşor să stabileşti adevărul... completase instructorul după o scurtă tăcere.

— Eu nu am făcut altceva decât să repet mereu, aşa cum îmi dicta conştiinţa, adevărul şi numai adevărul. Se vede că au un cuvânt mai greu de spus cei aflaţi în libertate.

Instructorul tăcuse, îi înţelegea durerea şi se ferea să i-o sporească cu vorbe de prisos. Deschisese dosarul lui Boev

şi, cu dezinvoltura unui adevărat expert, începuse să compare datele, când adâncindu-se în lectura filelor îngălbenite, când scrutându-i chipul. În tot acest răstimp, Boev rămăsese impasibil, inexpresiv – un chip de bărbat călit sub vitregia vieţii. Dăduse răspunsuri mecanice, stereotipe, deşi în sinea lui era ferm hotărât să nu renunţe la luptă.

Era aproape de amiază, când instructorul întorsese şi ultima filă din dosar. Îşi turnase un pahar cu apă, după care ridicându-se se îndreptase spre fereastră şi urmărise un timp cu privirea un grup de copii jucându-se afară.

E cu putinţă oare să nu fi murit totul în omul ăsta? Şi ce să-i fi rămas? Timpuri…

— Dacă aţi primi un răspuns favorabil la memoriul acesta, cu ce v-aţi ocupa? întrebase pe neaşteptate instructorul.

— Sunt marinar, răspunsese Boev, ridicându-se.

Era limpede că interogatoriul luase sfârşit.

Apoi totul s-a derulat ca într-o poveste.

Şi pentru a alunga gândurile, care reveneau la aceleaşi întâmplări, acum de domeniul trecutului, Boev încercă să-şi rememoreze fiecare amănunt din această ultimă zi atât de plină, atât de bogată în impresii şi evenimente…

Îl chemaseră la minister. Era singur în anticamera amiralului.

În aşteptare, pentru a-şi umple timpul, Boev începuse să examineze, cu real interes, tablourile de pe pereţi. În timp ce zăbovea în faţa lor, îşi amintea de vechea sa pasiune de a colecţiona copii după pânzele celebre. Trecând prin dreptul unei oglinzi se oprise acolo aproape împotriva voinţei sale şi contemplase uimit imaginea reflectată: un bărbat cu părul încărunţit, iar cârlionţii de odinioară, acum răvăşiţi, în dezordine.

În sfârşit îşi făcuse apariţia aghiotantul şi-l poftise să între. În cabinetul spaţios îl întâmpinase însuşi amiralul cu

un surâs puţin stingherit – ca şi cum ar fi vrut să se scuze pentru ceva – strângându-i mâna şi invitându-l să ia loc.

— A venit vremea să ne reîntâlnim.

Boev, tăcut, nu-şi dezlipea privirea de pe chipul brăzdat al amiralului. Se schimbase şi el în aceşti zece ani.

— Până la urmă tot adevărul învinge, continuase acesta, chiar dacă uneori se plăteşte aşa de scump.

Apropiindu-se de măsuţa din faţa biroului său, turnase coniac în două pahărele de cristal, pregătite dinainte.

— Pentru noua noastră întâlnire!

Clinchetul cristalului acoperise vorbele de prisos şi ezitarea celor doi.

— Am depus un memoriu… începuse Boev, dar înainte să-şi ducă gândul până la capăt, amiralul îl întrerupsese:

— Ştiu. Eu personal am făcut tot ce mi-a stat în puteri! Mai ştiu că toţi aceşti ani pierduţi nu se pot întoarce. Important e să rămânem oameni şi, dacă e cazul, să ne mulţumim şi cu puţin. Aşa că, tovarăşe căpitan de rangul trei, ordinul e semnat şi, dacă doriţi, puteţi porni spre bază chiar astăseară.

Lui Boev începuse să-i tremure în mână foaia cu indicaţii. Ar fi vrut s-o citească, dar nu reuşise, pentru că în ciuda strădaniilor sale, literele îi jucau dinaintea ochilor. Îi stăruiau în minte ultimele cuvinte ale amiralului pe care le repeta întruna, străduindu-se să le pătrundă mai bine sensul. Bucurie şi amărăciune i se contopiseră deopotrivă în suflet, nu-şi mai găsea cuvinte de recunoştinţă, nici nu îndrăznea să ceară amănunte despre viitoarea sa activitate. Auzise doar atât:

— Uniforma vă aşteaptă la croitorie. Aghiotantul o să vă însoţească până acolo. Sper să nu ne dăm uitării unul pe altul. În viaţa fiecărui om există şi zile bune.

Boev îşi luase rămas bun, precipitându-se spre ieşire. Aghiotantul îl aştepta în anticameră.

— Pot să iau o ţigară de la dumneavoastră? îi întrerupse

gândurile tânăra femeie.

— Vă rog! şi Boev îi întinse pachetul, dar, observând că femeia nu dă curs invitaţiei, îşi dădu seama, cu mâna încă întinsă, că pachetul era gol.

Se scuză scurt, scoase un altul şi-l puse pe măsuţa compartimentului, în faţa tovarăşei sale de călătorie.

— Lucraţi cumva la Varna? se interesă ea.

— Nu ştiu... răspunse fără să vrea Boev.

— E secret?

Trenul intră cu zgomot într-un tunel, curmând discuţia. Boev se lăsă din nou furat de gânduri.

Revăzu scena când ieşise de la croitorie îmbrăcat ca ofiţer de marină. Aghiotantul îşi luase rămas bun, urându-i sănătate şi plecase spre minister. Rămas singur pe trotuar, simţise mantaua apăsându-i umerii. Până şi chipiul parcă îi stătea nefiresc pe cap. Îşi pierduse obişnuinţa de a purta uniforma cu dezinvoltură.

O luase încet de-a lungul străzii. Mulţimea forfotea fără să-l bage nimeni în seamă.

Boev scosese o ţigară, dar răzgândindu-se în aceeaşi clipă o rupsese şi o aruncase la primul coş de gunoi.

Îşi adusese aminte că era ofiţer, supus din nou unui riguros regulament pe care n-avea dreptul să-l nesocotească. Îşi simţea gâtul uscat.

Trecuse fără să se oprească prin dreptul mai multor cofetării. N-ar fi vrut să intre în vorbă cu nimeni în acele clipe. Dorea să poată discerne de unul singur ce e bine şi ce e rău, să-şi dovedească sieşi că e liber şi poate spune oricui: „Iată-mă, trăiesc, exist!”

Nici nu-şi dăduse bine seama cum ajunsese într-un părculeţ. În mijloc o fântână frumos ornamentată te îmbia susurând. Se apropiase de ea şi se aplecase spre şuvoiul de apă rece. Îl încerca o sete nepotolită. Băuse îndelung cu înfrigurare, fără să se ferească de stropii care-i udau reverele mantalei.

Când se ridicase, avea ochii umezi. Zâmbea blând în timp ce-şi scutura cu mâna picăturile aninate de uniformă. Abia atunci văzuse o fetiţă care aştepta în spatele lui. Boev o luase în braţe, aplecând-o deasupra fântânii.

— Hai, bea! îi şoptise. E atât de bună apa, ştii, e atât de bună!

Copila se desprinsese din braţele lui şi alergase la mama ei, mirată de gestul neaşteptat al necunoscutului. Boev începuse să râdă. Ştrengăriţă aceea îi amintise de zilele fericite de care avusese parte şi el în viaţă.

Plamen, fiul lui, era la fel. Îi plăcea să se caţere în copaci, pe bănci, să dea drumul pe ascuns la cişmelele de pe străzi sau din parcuri. Boev nu-l oprise niciodată, dar nici nu-i îngăduise să întreacă măsura.

Plamen, aşa mic cum era, îl înţelegea din priviri.

„Cum o fi arătând acum?” se întrebase şi pornise grăbit la drum. Cotind la prima intersecţie, intrase în Poşta Centrală. Oamenii aşteptau răbdători în faţa ghişeelor. Boev se oprise în faţa unei mese, luase câteva formulare de telegramă şi se pregătea să întindă mâna după unul din tocurile împrăştiate în jurul călimării, dar în ultima clipă ezitase. Nu avea cui să anunţe sosirea pentru a doua zi. Îşi dăduse seama că nu cunoştea nicio adresă, cât despre mama sa, de ce s-o tulbure inutil, înainte să ajungă el însuşi acolo, în sat.

Cândva avusese şi el familie, prieteni, dar acum!

Mototolise formularele de telegramă pe rând şi în loc să le arunce la coşul de hârtii, le strecură în buzunar. Părăsise localul poştei fără să se uite la nimeni.

„Poate e mai bine aşa! Sunt sigur că adevăraţii mei prieteni nu m-au uitat. La ce bun să mă supăr pe cineva? Nici eu n-am căutat pe nimeni în toţi aceşti zece ani. De ce aş fi făcut-o? Să le dau oamenilor griji în plus? Mai bine să te considere mort, decât să te compătimească!”

Uşa compartimentului se închise cu zgomot şi Boev se

întoarse. Era tovarăşa sa de călătorie.

În tot vagonul nu se mai aflau decât doi bătrâni.

— Interesantă călătorie de nuntă, rosti ea sprijinindu-şi capul de geam.

— Interesant, într-adevăr! aprobă în cele din urmă Boev. Călătorie de nuntă, dar unde-i cealaltă jumătate?

Femeia izbucni într-un râs molipsitoţşi se aşeză lângă el.

— Păi, eu nici nu sunt măritată.

— Atunci, doar gluma e interesantă.

— Nu, eu mă refeream doar la un bărbat interesant care din păcate e total lipsit de interes ca tovarăş de drum.

— E cumva vorba de mine? întrebă Boev privind-o pentru prima oară de la începutul călătoriei cu mai multă atenţie.

— Aveam cu totul altă impresie despre marinari, în special despre ofiţeri, continuă ea ignorându-i întrebarea. Oameni hotărâţi, cu fler, isteţi. Întotdeauna m-a încercat un sentiment de nostalgie gândindu-mă la acest mediu puţin neobişnuit.

— Nu e prea devreme pentru mare?

— Şi da, şi nu... răspunse cu ochii pe jumătate închişi. Iubesc marea în timpul verii, iar pe marinari în toate anotimpurile. Desigur nu marinari ca dumneavoastră.

— Depinde, poate de caracterul fiecăruia, încercă Boev să se apere.

— Dumneavoastră, bărbaţii, sunteţi nişte fiinţe bizare. „Depinde de caracterul fiecăruia”... Nu credeţi că şi femeile au caracter? Altminteri, dacă nu admiteţi una ca asta, şi ele, la rândul lor, sunt îndreptăţite să vă considere pe voi, bărbaţii, lipsiţi de caracter.

— Mă predau! ridică Boev mâinile într-un gest comic. Nu am argumente să vă combat raţionamentul.

— Mă bucur. Întrevăd speranţa unei înţelegeri, şi femeia oftă, camuflându-şi căscatul cu mâna.

Profitând de pauză, Boev îşi consultă ceasul. Întâlnind privirile obosite ale vecinei de compartiment se hotărî să

pună capăt discuţiei.

— N-ar fi timpul de odihnă?

— Minunată idee, exclamă ea, prefăcându-se că nu remarcă tonul indiferent cu care îi fusese adresată întrebarea.

— Sunteţi obosită. V-ar prinde bine puţin somn.

— Pur şi simplu aţi devenit înduioşător, comentă ea ridicându-se. Luând câteva ţigări din pachetul lui, se întinse pe bancheta din faţă.

Trecuse de miezul nopţii. Picături mari de ploaie băteau în geamul compartimentului, dar nici Boev, nici tovarăşa lui de drum nu le mai auzeau.

2

A coborât din tren ultimul. Larma călătorilor se stingea treptat şi peronul rămăsese pustiu. Boev nu se grăbea. Aşteptă să se îndepărteze toată lumea, apoi se opri în faţa unei grădiniţe cu flori.

Gara era aceeaşi, strada neschimbată, până şi mirosul algelor venind dinspre mare rămăsese ca odinioară. Toate amănuntele astea îl tulburau şi-i aminteau că există.

Cu geamantanul său mic în mână, Boev se îndreptă spre mare. Pe măsură ce se apropia, vuietul ei devenea tot mai clar şi mai atrăgător. Grăbi pasul, ca şi cum marea i-ar fi putut istorisi viaţa oraşului sau a navelor, în timpul ultimilor zece ani.

Mai rămăsese pe aici vreo urmă a trecerii sale sau, uitat de toţi, avea s-o ia de la început?

În închisoare se gândise deseori la mare. Uneori se visa înotând, luptându-se cu valurile. Apoi se trezea închis între patru pereţi.

„Mare, mama mea dragă”, şopti el. Îşi lăsă valiza pe ţărmul înalt şi păşi prin nisipul fin. Un val i se sparse la picioare stropindu-l. Boev se aplecă şi răscoli cu mâna

nisipul ud. Spălându-şi degetele în apa rece, avu impresia că dă mâna cu un prieten vechi şi credincios.

Pe nesimţite două lacrimi i se rostogoliră pe obraji, pierzându-se în reverul mantalei.

Răcoarea nopţii îi pătrundea până-n oase, dar Boev nu-şi încheie tunica, nu-şi strânse mantaua. Ar fi vrut să se contopească cu marea atotputernică, să uite îndelunga despărţire, să alunge temerile pentru zilele ce vor veni. Porni de-a lungul ţărmului.

Cu toate schimbările pe care ochiul lui ager nu le putea ignora, coasta rămăsese aceeaşi, aşa cum acelaşi era tumultul mării. Se opri, ascultându-i vuietul şi deodată retrăi o clipă de demult, de neuitat.

Cărarea era mai largă, băncile joase de lemn fuseseră înlocuite cu bănci noi şi grele, copacii crescuseră câştigând în frumuseţe.

„Atunci castanii erau tineri ca şi noi, erau trei la număr, tot ca noi. Ţărmul era invadat de tufişuri de plante acvatice. Nu era prea frumos, dar de aici se putea contempla nemărginirea mării. Necunoscutul ne atrăgea dincolo de amăgitoarea linie a orizontului, iar acum?...”

Se apropie de castanul înălţat la marginea apei. Îi atinse trunchiul şi tresări. Era acelaşi.

Venise aici întâmplător sau o forţă mai presus de sine îl conducea să revadă locurile astea pline de amintiri?

Se aşeză pe o bancă nedezlipindu-şi mâna de pe trunchiul castanului.

Vedea şi astăzi, parcă, luna scăldându-se în mare, iar la cazinou o mulţime de ofiţeri tineri şi fete cu chipuri luminate de zâmbet.

Era ultima zi de şcoală. Fiecare îşi primise numirea. Balul se apropia de sfârşit. În zorii zilei, când toţi au început să se retragă, Boev, Jelev şi Stancev au pornit spre ţărmul mării. Mergeau în tăcere. Deşi rămâneau în acelaşi oraş, simţeau că totuşi se despart. De acum înainte fiecare pornea pe

drumul său, iar ei se obişnuiseră să fie împreună, îi legau atâtea tainice nelinişti comune. Chiar plimbarea pe care o făceau nu era o simplă plimbare.

Ea ascundea nevoia fiecăruia de a mai zăbovi puţin în preajma celorlalţi. În cele din urmă se opriră la locul lor preferat, lângă castani. Niciunul nu vorbea. Nu şi-au urat nimic. Tăceau cu privirile rătăcind peste valurile mării.

Noaptea se stingea. Stancev scoase briceagul şi începu să scrijeleze în trunchiul castanului:

12 octombrie 1947.

Petăr

Dimo

Nikolai totdeauna împreună.

Se îmbrăţişară şi se despărţiră.

„Petăr, Dimo, Nikolai" – repetă Boev cele trei prenume şi, odată cu bucuria pe care o retrăia, simţi cum sporeşte amărăciunea.

De ce îşi amintea toate astea tocmai acum? Îl cuprinse frigul şi inima i se strânse dureros. Înfiorat, îşi trecu mâna peste scoarţa scrijelită a castanului, ca şi cum ar fi vrut să alunge valul de gânduri întunecate, să se elibereze de obsesia unei dorinţe care în ultimele zile nu-i dădea pace. Un surâs amar îi înflori pe buze.

Ridică geamantanul şi porni grăbit spre oraş.

3

Pitulată printre uriaşe blocuri de locuinţe, casa tuşei Nikoliţa amintea de o jucărie veche de copil. Curtea dispăruse, la fel şi grădina cu pomi fructiferi şi banca din faţa porţii, unde se adunau la taclale femeile din cartier. Constructorii nu se atinseseră încă de casă, pentru că femeia era văduvă, lipsită de ajutor, aşa că un an, doi avea să mai dureze. Deşi îşi petrecea mai tot timpul la vie, tuşa Nikoliţa era mândră de respectul care i se arătase şi spre

seară, când ajungea acasă, aproape totdeauna invita ba pe unul, ba pe altul din meşteri să-i cinstească.

O dată a stat la vie mai bine de o săptămână. Când s-a întors, nu şi-a mai recunoscut casa. Era tencuită, zugrăvită şi semăna cu blocurile din jur.

„Buni oameni mai există pe lumea asta, tare buni”, oftase bătrâna şi se oprise în curte. Nu s-a mişcat de acolo până n-a coborât şi ultimul meşter de pe schelă. N-avea cuvinte să le mulţumească tuturor, se agita întruna şi doar ochii trădau adevăratele dimensiuni ale bucuriei care o încerca.

Încă nu se luminase de ziuă când Boev se înfundă printre blocurile de locuinţe. Mai să se rătăcească.

Era sigur că undeva, pe aici, trebuia să fie casa în care locuise cândva... Se tot învârti căutând pe cineva să-l îndrume, dar străzile erau pustii.

Convins că şi casa tuşei Nikoliţa fusese dărâmată ca toate celelalte, porni mâhnit înapoi, dar tocmai atunci îi răsări în faţă clădirea singuratică, renovată. Era aceeaşi, atâta doar că lipseau copacii şi brazdele de flori.

Ferestrele erau întunecate, uşa încuiată. Boev privi în jur, ezită, apoi apăsă pe butonul soneriei.

Aşteptă încordat.

Auzi un lipăit moale de papuci. Becul de afară se aprinse şi, nu după mult, în pragul uşii apăru tuşa Nikoliţa, somnoroasă, cu un palton vechi şi uzat pe umeri. Cercetă nedumerită musafirul matinal şi, înainte de a-l întreba pe cine caută, înaintă, îl examină încă o dată şi exclamă:

— Doamne, să-mi cred ochilor?

— Bună dimineaţa.

— Petăr!

Bătrâna îi atinse mai întâi hainele, apoi îşi lăsă capul pe pieptul lui, izbucnind în hohote, ca şi cum l-ar fi întâmpinat pe propriul ei fiu.

Uşa se trânti în urma lor. Se aşezară faţă în faţă în

camera de toate zilele.

— Am trăit să te văd iarăşi, fiule, bolborosea, privindu-l de parcă venea de pe lumea cealaltă.

Boev îşi pierduse graiul de emoţie. I se părea c-o are în faţă pe mama lui, îmbătrînită de grijile pe care mai ales el i le făcuse.

În privirea umbrită de tristeţe a tuşei Nikoliţa jucau acum luciri de bucurie. Fiecare se străduia să găsească cuvintele cele mai potrivite să-şi exprime bucuria revederii, însă tăceau, cum se întâmplă de obicei după o îndelungată despărţire.

Tuşa Nikoliţa nu-şi mai dezlipea ochii de pe el:

— Ţi-au dat drumul! Am trăit s-o văd şi pe asta. Speram eu să se întâmple. Şedeam seara în faţa uşii şi mi te închipuiam mergând pe stradă.

Boev simţea că o să-i fie peste puteri să reziste, dacă vor ajunge la amintiri, la viaţa lui.

Cu toate astea tare ar fi vrut să ştie ce s-a întâmplat cu Plamen şi care dintre prietenii lui mai era în oraş.

Înţelegea însă că nu putea afla totul dintr-odată, prea era obosit de drum, de primele impresii, aşa că în loc să prelungească discuţia, întrebă:

— Stai singură?

— Singură… Nu te-ai schimbat. Doar puţin părul, îşi continuă tuşa Nikoliţa gândurile, dar nici Boev nu se lăsă bătut.

— Ana ce mai face? A crescut şi s-a măritat, desigur.

— E mult de-atunci. S-a măritat cu prietenul tău, Dimo Jelev. Ştii doar că încă de atunci erau împreună. E doctoriţă. Au primit un apartament.

— Şi dumneata?

— Lasă-mă pe mine. Eu aici vreau să mor, la mine acasă, dar înţelegând că nu despre asta era vorba începu din nou: Şi de ce să vii aşa, în toiul nopţii? Ce, ziua nu-ţi ajunge? Să vii când sunt străzile pline de oameni, să vadă că eşti viu,

adăugă cu glasul tremurat ca şi cum ar fi învinuit pe cineva.

— E timp destul. O să mă vadă. Şi eu vreau să văd lume multă, dar nu se poate aşa, deodată.

— Să-i întâlneşti, să-i întâlneşti, dar aşa cum se cuvine. Le spuneam eu că eşti nevinovat, dar ei tăceau. Până şi ginerele meu…

— Tuşă Nikoliţa, să lăsăm ce-a fost de-o parte. De vreme ce ne-am revăzut, tare m-aş bucura să ştiu că putem fi împreună şi de-acum înainte.

Bătrâna îl privi uimită, dar şi bucuroasă de vorbele lui. Ani de zile nimeni nu dorise să rămână la ea, în căsuţa aceea veche şi joasă. Oare se vor însufleţi din nou odăile, ferestrele vor prinde strălucire? Şi ca să se încredinţeze că a auzit bine întrebă:

— Vrei să locuieşti la mine?

— Dacă nu te încurc.

— Auzi vorbă! Mai degrabă eu să nu te încurc. Camera ta e liberă. De când te-au ridicat, pe altcineva n-am îngăduit în casă. Stai aici. Au rămas şi desenele pe care le-ai făcut pe pereţi. Ţi-aduci aminte? Şi, grăbită, deschise uşa din dreapta.

Camera era aceeaşi. Numai că în locul mobilierului de dormitor se afla un pat de fier de o persoană, iar unde fusese patul copilului, acum nu era nimic decât o pătură veche, decolorată.

Boev nu intră. Îşi aminti ultima zi petrecută în cameră. Îl aduseseră acasă pentru percheziţie. Copilul dormea, soţia abia revenise din schimbul de noapte de la spital. Nimeni nu ştia de arestarea lui. Când Elisaveta înţelesese adevărul, rămăsese la fel de calmă ca şi până atunci. Privea pe fereastră, de parcă n-ar fi fost vorba de soţul ei, ci de un necunoscut.

Până atunci, niciodată nu cântărise prea serios purtarea soţiei sale, socotind orice bănuială jignitoare. O iubea şi ar fi fost un lucru de neiertat s-o insulte fără temei. Indiferenţa

ei însă îl rănise mai tare decât acuzaţia ce i se aducea. Pentru prima dată, după atâţia ani, îi privise mai atent chipul şi ochii aceia, de la care aştepta înţelegere, de la care spera să primească puterea de a rezista până la capăt. Dar ochii ei erau reci, nepăsători.

Propria lui privire îl înspăimântă. Îşi aduse deodată aminte de discuţia de la comandamentul flotei, referitoare la comportarea Elisavetei. O apărase cu conştiinţa curată împotriva calomniatorilor care se legau de prea desele ei gărzi de noapte. Îşi aminti şi de bărbatul elegant cu mustaţă neagră, pe care aproape în fiecare seară îl întâlnea pe strada lor. Trebuia să intervină această ultimă zi, pentru ca, intrând în cameră, să înţeleagă adevărul.

Nu cumva avea şi el o vină?

O vedea parcă şi acum stând lângă fereastră cu silueta ei zveltă, cu cocul înalt şi întunecat dezgolindu-i provocator gâtul şi degetele lungi şi fine mângâind cu calm pervazul. Când se aplecase deasupra copilului să-l sărute de rămas bun, ea se întorsese urmărindu-l în tăcere. Nici nu-l îmbrăţişase la plecare. Nicio lacrimă nu-i umezise ochii. Nemişcată, lângă fereastră, murmurase ca pentru sine.

— Nu te gândi la noi. O să ne descurcăm într-un fel.

Puţin după asta îi parvenise comunicarea de divorţ şi de atunci nu mai ştia ce se întâmplase cu ai lui.

Ca şi cum i-ar fi descifrat gândurile, tuşa Nikoliţa se opri dinaintea lui şi-i spuse:

— Poţi să stai şi în camera mea. E mai luminoasă, mai mare. Mie îmi ajunge holul.

Zăbovind în faţa uşii, Boev nu răspunse pe loc.

Camera asta îi trezea amintiri despre tot ce avusese mai drag şi mai pur în viaţă. Soţia lui nu mai era aici, nici copilul, cu toate astea camera rămăsese în continuare camera familiei Boev. Chiar aşa, despărţiţi, el retrăia amintirile şi astfel simţea cum prinde puteri, cum dobândeşte încredere, că are pentru ce lupta, că a lăsat

prin viaţă o urmă pe care nimeni n-o mai poate şterge.

Acum revenise la vechea locuinţă singur. Aici era la el acasă şi de aceea propunerea tuşei Nikoliţa şi temerile ei i se păreau nefireşti.

— Nu, rămân aici! rosti după un timp. Îşi ridică geamantanul şi-l aşează lângă pat.

4

Înviorat de cafeaua tare pe care i-o pregătise tuşa Nikoliţa, Boev intră la Comandamentul flotei o dată cu ofiţerii grăbiţi la program. La poartă, arătă recomandarea şi se îndreptă spre cancelarie, unde urma să-l întâlnească pe secretarul consiliului politic. Mergea încet, străduindu-se să-şi ascundă emoţia. Nu-i plăcea să fie protocolar cum se impunea la astfel de întâlniri şi încerca să le accepte ca pe un lucru firesc.

Pe coridor se lovi de câţiva ofiţeri cu capul descoperit. Îşi cerură scuze şi trecură mai departe, fără să-i acorde nicio atenţie. În faţa biroului secretarului consiliului politic nu era nimeni.

Boev prinse câteva frânturi dintr-o conversaţie care se desfăşura înăuntru şi preferă să mai aştepte la uşă decât să între şi să fie rugat să aştepte afară. Coridorul era în penumbră şi-i putea observa liniştit pe toţi cei care se perindau. Trecuseră deja mulţi ofiţeri fără să poată descoperi nicio figură cunoscută. Ca şi cum, în zece ani, toţi cei cu care lucrase dispăruseră.

În cele din urmă uşa se deschise şi ieşi un ofiţer cu înfăţişare tinerească, cu epoleţi de locotenent major, roşu la faţă şi nervos.

— E liber? se informă Boev, dar locotenentul major dădu plictisit din mâini şi coborî în fugă scările. Boev mai ezită câteva momente după care bătu la uşă.

Secretarul consiliului politic, înalt, bine făcut, căpitan de rangul unu, cu părul cărunt şi ochi cenuşii, pătrunzători,

stătea în picioare, ascultând cu un calm oficial raportul.

Apariţia lui Boev nu-l surprinse. Îl aştepta.

— Noroc, îi întinse mâna, indicându-i o canapea pe care să ia loc. În sfârşit, ai ajuns.

— Cu trenul de noapte, tovarăşe căpitan de rangul unu.

— Bine, foarte bine, adăugă acesta bătând darabana cu degetele pe biroul proaspăt lăcuit. Iată-te din nou în serviciu după zece ani. Între timp multe s-au schimbat. Poate ai anumite pretenţii de ridicat. Nu contest că ai avut de suferit, dar cred că eşti de acord că, în toţi aceşti ani, flota noastră a evoluat cu cîteva grade. E greu să sari dintr-odată în vârf. Eşti activist de partid şi înţelegi că pentru noi rangurile şi funcţiile nu au atâta importanţă. Deviza noastră rămâne modestia. Recomandarea dumitale este clară, eu însă cred că ar fi în interesul dumitale să munceşti pe navă în mijlocul marinarilor să-ţi recapeţi moralul marinăresc. După aceea vom mai reflecta.

Vreau ca lucrurile să fie cât se poate de limpezi de pe acum – niciun fel de drepturi în plus faţă de ceilalţi. Eşti egal cu toţi ofiţerii. Nu te descurci la locul de muncă, eşti singurul vinovat. Şi mai ţine minte ceva: la noi ritmul s-a accelerat. Nimeni nu va dispune de timp să se ocupe de dumneata, să te aştepte până ce afli sau până ce te obişnuieşti cu situaţia. Descurcă-te singur şi, pe cât posibil, repede!

Boev asculta. I se părea că secretarul consiliului politic nu vorbea din inimă. Parcă ar fi citit dintr-o carte. De altfel Boev nu solicitase niciodată o funcţie. Singura lui dorinţă fusese să revină în flotă indiferent unde ar fi fost locul său de muncă.

Încercă să spună ceva, dar căpitanul de rangul unu Penkov continuă pe acelaşi ton.

— Deocamdată o să fi locţiitor politic pe una din navele noastre mai mari. Străduieşte-te să ajungi fruntaş. O să ai în jur oameni încercaţi, o organizaţie de partid şi de tineret

bine consolidate. Ai ce vedea şi ce învăţa de la ei. Uită prin ce ai trecut până acum şi apucă-te de treabă.

Boev nu comentă. Ascultase recomandările ca şi cum n-ar fi fost vorba despre el. Nimic din vorbele acestuia nu aflase răsunet în sufletul său. Simţea doar nevoia să părăsească cât mai grabnic încăperea.

Nu-şi dorise o primire festivă, nicio atenţie ieşită din comun, avea nevoie însă de câteva cuvinte calde, să vadă că-l reprimesc ca pe un om, nu ca pe o entitate de serviciu capabilă să ducă la bun sfârşit o activitate sau alta.

— O să fi mulţumit, continuă secretarul, şi poate ar fi mai avut ceva de adăugat, dacă n-ar fi năvălit înăuntru un căpitan de rangul doi firav care, văzând un ofiţer necunoscut, se zăpăci de-a binelea.

— Ce-i, Vasilev?

— Accident, articulă el, sufocându-se.

— Unde? Când?

Secretarul consiliului politic ieşi de după birou şi se opri în faţa lui, privindu-l întrebător.

— Pe crucişător. Au luat foc magaziile de muniţii în largul mării. Vasul e în afară de pericol, dar a pierit un marinar.

Sună telefonul. Secretarul consiliului politic ridică receptorul.

— La ordin, tovarăşe amiral. Vin imediat! Înşfăcând un carnet de pe birou ieşi fără să se mai uite la cei doi.

Boev porni spre uşă ezitând. Ar fi trebuit să afle ce vas n-avea locţiitor politic. Era cât pe ce să-l întrebe pe căpitanul de rangul doi, dar acesta, complet dezorientat de evenimente, îi ignora cu desăvârşire prezenţa. Aşezase receptorul în furcă, repetând întruna.

— Nu trebuia tocmai acum… Tocmai acum…

Îşi trecuse degetele prin părul răvăşit şi pornise grăbit de-a lungul coridorului.

Rămas singur, Boev cercetă interiorul, portretul lui Lenin, care atârna pe peretele din spatele biroului, îşi puse chipiul

şi se îndreptă spre ieşire.

În dimineaţa aceea, în cabinetul medicului de gardă domnea o linişte neobişnuită. Mobilierul sclipea de curăţenie, iar în spatele paravanului, într-un colţ, se auzea monoton zbârnâitul sterilizatorului de instrumente.

Pendula bătu tacticos de opt ori, anunţând începutul unei noi zile de muncă. Uşa cabinetului se trânti cu zgomot şi intră sora de gardă din schimbul de noapte cu halatul descheiat. Se opri lângă masa de pansamente, îşi apăsă tâmplele cu mâinile ca şi cum ar fi vrut să alunge un gând supărător.

Aşezată apoi în faţa oglinzii îşi contemplă îndelung faţa ofilită, umbrele întunecate din jurul ochilor. Ţinea un pieptene în mână, dar întârzia să se pieptene. Îşi adună părul, uşor răvăşit, peste urechi. Aranjă apoi casoleta. Cine ştie cât ar mai fi stat aşa dacă n-ar fi apărut doctoriţa Ana Jeleva.

Ochii ei, de un albastru-verzui, trădau o lumină neobişnuită. Era neliniştită. Ba îşi deschidea şi încheia nasturii mari de os ai paltonului tivit cu blană de dihor, ba îşi adâncea mâinile în buzunare ca şi cum ar fi căutat ceva.

— Eli, de ce mai eşti aici? o întrebă pe soră, mirată de prezenţa ei la ora aceea.

— Abia am predat garda.

— Eşti obosită? se interesă Ana cuprinzând-o pe după umeri.

— Puţin.

— Eu simt că m-am născut din nou.

— Se vede. Iar ţi s-au făcut complimente.

— De data asta te înşeli. Ana o întoarse, cu faţa spre ea. Am fost la directorul spitalului. Sunt chemată la Sofia. Cercetările mele despre maladiile psihice interesează Consiliul academic. Îţi dai seama ce înseamnă asta?

— Cred că da.

— Eu cred că nu.

— Fie. Tu eşti mai deşteaptă, vezi lucrurile mai bine decât mine.

— Nu te supăra. Astăzi sunt aşa de… Pentru mine este un eveniment excepţional. Imaginează-ţi, tot Consiliul academic e adunat, iar eu apar în faţa lui să-mi susţin teza. După asta…

— După asta o să te transfere la Sofia, titluri ştiinţifice, situaţie…

— Nu, Eli, nu asta mă preocupă, ci recunoaşterea muncii, lucru pentru care orice cercetător ştiinţific se luptă. Nu munceşte fiecare cu scopul de a lăsa ceva în urma sa? Nici în vis n-am sperat ca lucrarea să intereseze aşa de repede.

— Te invidiez. Eşti o femeie fericită.

— Eli!

— Vorbim noi mai târziu. Acum mă simt obosită. Mă duc la coafor. Dacă Plamen întreabă de mine, spune-i că mă întorc repede acasă.

Îşi luă poşeta, scoase sterilizatorul din priză şi ieşi.

Ana rămase o clipă rezemată de perete. Obrazul îmbujorat radia un farmec ascuns, iar buzele pline fremătau uşor. Întreaga ei fiinţă trăda mulţumirea pe care nu se ruşina s-o recunoască în faţa celorlalţi, de vreme ce visurile ei se materializaseră.

Îi venea greu să-şi imagineze viaţa în afara muncii sau lipsită de Nikolai şi de sprijinul acestuia. Se măritase cu Jelev cu şapte ani în urmă, dar viaţa ei abia de doi ani începuse.

Tot ce fusese înainte se estompa, rezumându-se doar la obligaţiile zilnice de familie. Între ea şi Jelev nu mai era loc pentru sentimente.

Avea vreo vină dacă el se îndepărtase de ea cu veşnicele lui absenţe şi întârzieri, pentru care unica explicaţie rămânea serviciul?

Nici la naşterea copilului n-a fost emoţionată, n-a dat frâu liber sentimentelor. Încerca doar un fior de mândrie la

gândul că e mamă şi i se părea caraghios când venea vorba de îndatoririle de tată ale lui Dimo.

Tuşa Nikoliţa o învinuia că n-are inimă, dar ea se amuza pe socoteala dojenilor ei, gândindu-se la universitate, la marea ei pasiune pentru munca de cercetare.

În ochii ei, Dimo era o sursă de mijloace materiale, un tată şi un tovarăş de viaţă bun, fapt pentru care îi era recunoscătoare. Mai mult nu şi-l putuse apropia.

„Aşa or fi stând lucrurile sau îmi caut argumente cu care să mă justific în faţa propriilor mei ochi? Oare astăzi nu m-am regăsit? îşi spuse ea, cu ochi i pe jumătate închişi. Comunicarea a sosit la timp. Simţeam că mă înăbuş. Nikolai o să-mi ierte gândurile astea pentru că mă iubeşte. Adevărul e că intraserăm într-un impas, pe când acum... Dimo va înţelege că nu numai el, în familia noastră, are o datorie de împlinit. Timpul va decide care din noi amândoi e mai valoros. Oricum, aşa nu se mai putea trăi. El nici n-a văzut cât sunt de încurcată, grozav de încurcată. Şi nici nu va băga vreodată de seamă pentru că n-a încercat să se apropie de sufletul meu...” îşi aminti ultima lor discuţie, în urmă cu două luni.

Era miezul nopţii. Stăteau culcaţi unul lângă altul.

— Ana, aşa nu mai merge, spusese el sprijinindu-şi capul pe braţ.

Ea tăcuse.

— Nu sunt nici eu de piatră. Ştiu că se poate şi altfel.

— Eu atâta sunt în stare, răsunase vocea ei înăbuşită.

— Te-am cunoscut însă şi altfel.

— Te-ai înşelat.

— Dacă te simţi obosită, ia-ţi un concediu. Odihneşte-te.

— Preocupă-te mai bine de persoana ta.

— Avem un copil. Trebuie să ne gândim şi la el.

— Pe Svetla las-o în pace.

— Iartă-mă, dar îmi doresc o familie.

— Mai mult nu pot să dau.

— Eşti datoare.

— Faţă de cine?

— În primul rând faţă de tine însăţi.

— Adică?

— Să laşi la o parte tot ce e în afara casei noastre şi să ţii o dată pentru totdeauna seamă de faptul că eu nu lucrez de capul meu.

Ana îl asculta, dar cu fiecare clipă care se scurgea, se simţea tot mai departe de el,

Oare mai cunoştea el şi alte noţiuni afară de „datorie, eşti datoare, obligaţiile tale sunt astea şi astea…” Se gândi la Nikolai, la munca lui şi răspunse:

— Bine, dacă asta e ceea ce doreşti, o să mă sacrific. Se întoarse cu spatele şi nu mai rosti niciun cuvânt.

„Comunicarea a sosit la timp. O să mă sacrific. Numai să reuşesc. Trebuie. O dată ce Nikolai e alături de mine…”

— Ţi-e rău? auzi o voce.

Deschise ochii, dar n-avu putere să se mişte. În faţa ei, doctorul Stancev o privea cercetător.

— Să-ţi dau un pahar cu apă?

— Nu, nu, n-am nimic. Numai aşa… zise Ana. Obrajii i se împurpurară, dar nu-şi dezlipi ochii de la el.

— Ana, se întâmplă ceva cu tine.

O trase spre el.

— Ai auzit?

— Da.

— Şi?

— Te felicit.

— Asta e tot?

Stancev surâse, o sărută pe ploape, strângând-o la piept. Ana parcă asta aşteptase.

— Dacă n-ai fi fost tu, se ducea totul de râpă. Adu-ţi aminte câte nopţi albe am petrecut în cabinetul ăsta. Eu mă îndoiam de toate şi tu mă încurajai. Câteva cuvinte de-ale tale erau suficiente să mă facă s-o iau de la început cu

puteri noi.

— Ana, eşti prea agitată. Linişteşte-te.

— Nu, nu, mai stai puţin. N-am pe altcineva cu care să-mi pot împărţi bucuria. Nu mă privi aşa. Ştii mai bine decât mine.

— Linişteşte-te, Ana.

Stancev o mângâie pe păr.

— Simt că o să mă părăsească puterile înainte să ajung la ceea ce e mai important. Nervii mei sunt întinşi la maximum. Dar dacă mă invită să-mi comunice că nu e cazul să-mi continui cercetările?

— Ai reuşit, de aceea te invită, o încurajă Stancev. O să te duci să le expui observaţiile tale, le vor accepta şi din nou la treabă. Asta nu e decât începutul. Păstrează-ţi forţele. Te aşteaptă multe eforturi.

— Şi pe tine.

— Exagerezi, partea mea se rezumă la încurajare. Eşti ca un copil mare. Uneori ai nevoie de un sfat, de un cuvânt cald. E tot ce pot să-ţi ofer.

— Unde fugi? tresări Ana văzând că Stancev îşi îmbracă mantaua.

— Până la bază. A murit un marinar. Vor o expertiză medicală urgentă.

— Te întorci, nu-i aşa?

— După ce termin.

— Te aştept aici. Indiferent când termini, întoarce-te la spital.

— Bine. Dar acum ieşi puţin afară, în aer liber. Bolnavii tăi au nevoie de un doctor calm, adăugă el.

Luând-o de mână, deschise uşa şi-i făcu loc să treacă înainte.

Undeva, pe coridor, răsunau ritmic cârjele unui bolnav.

Doctorul din flota militară maritimă, Nikolai Stancev, cu epoleţi de căpitan de rangul trei, de obicei un om blajin şi vesel, în ultimul timp nu mai semăna cu el însuşi.

De unde până atunci trecea drept un camarad sociabil, de la o vreme se izola, petrecându-şi serile mai mult acasă, motiv de mirare atât pentru prieteni, cât şi pentru colegii de spital.

Unii se gândeau că e de vină vârsta – flăcău la treizeci şi opt de ani – alţii credeau că e prea plin de sine fiindcă i se dusese vestea în tot oraşul ca doctor priceput, iar o a treia categorie, cei mai apropiaţi de el, îşi dădeau seama că trecea printr-un impas, dar din delicateţe evitau să-l plictisească cu întrebări nepotrivite.

Stancev le era recunoscător tuturor, deopotrivă, pentru că îl scuteau de neplăcerea de a furniza el însuşi explicaţii fără rost.

În ciuda ordinului contraamiralului, în dimineaţa aceea n-a pornit imediat spre bază. O căută pe Ana în secţie, ca şi cum ea ar fi trebuit să-i încuviinţeze plecarea. O găsi în camera de gardă.

Era nemulţumit de discuţia pe care o purtaseră. Dorise să fie primul care să-i aducă vestea de la Sofia. Când colo, directorul i-o luase înainte.

Revenind zi şi noapte asupra cercetărilor şi observaţiilor Anei, nu se gândise niciodată că ar putea interveni despărţirea. Se simţea aşa de ataşat de ea, încât nici nu putea să-şi închipuie ce s-ar întâmpla dacă, în urma chemării la Consiliul academic, ea s-ar stabili la Sofia.

Părăsind spitalul, îşi simţea sufletul pustiu. În sinea lui protesta împotriva felului bizar în care e alcătuită viaţa. Îi aparţinea Anei cu tot sufletul şi, cu toate astea, în loc să-l bucure succesul ei, suferea. Petrecuseră aproape doi ani nedespărţiţi, dar abia acum parcă se cunoscuseră cu adevărat. Dacă rămânea la Sofia avea să-l uite?

Nu era o naivitate din partea lui să gândească astfel? În dreptul cărării care şerpuia paralel cu ţărmul mării, Stancev încetini pasul. Era locul lor preferat de plimbare după munca istovitoare de la spital.

Într-o noapte, cu aproape cinci ani în urmă, când luna tocmai asfinţea după deal, ieşiseră din nou la ţărm. Tăcerea îi îndemna să înregistreze fiecare pas şi vuietul odihnitor al valurilor.

Aveau atâtea de vorbit şi tăceau. Era plăcut să fie împreună.

Dinspre mare adia un vânt rece şi Ana începuse să tremure. Stancev nu spusese nimic, o strânsese doar lângă el şi continuaseră să meargă aşa. Îi apucaseră zorile. A doua zi Stancev lipsise de la serviciu. I se părea că se va petrece un lucru imposibil de îndreptat.

Prietenia lui faţă de Jelev nu se putea compara cu sentimentul pe care îl încerca faţă de Ana. Cu toate astea nu voia să renunţe nici la unul, nici la celălalt. Scrisese câteva rapoarte, solicitând schimbarea locului de muncă, dar nu le-a mai înaintat. Ceva mai presus de voinţa lui îl făcea să aştepte, să ezite.

Când în aceeaşi zi, după-amiază, Elisaveta îi comunicase acasă că Anei i se făcuse rău din pricina surmenajului, alergase într-un suflet.

Era în pat, palidă şi neajutorată. Numai în ochi pâlpâiau aceleaşi luciri vesele.

Îi luase mâna într-a sa şă ea zâmbise dureros.

— Eu sunt de vină, şoptise el.

— Trece.

— Nu mi-am dat seama cât eşti de obosită.

— Nu te teme. Dacă suntem împreună, o să mă refac. Totul va fi ca mai înainte.

Stancev o ascultase şi simţea fiecare vorbă a ei picurându-i în suflet tristeţe.

„Trebuia să plec, trebuia... Iartă-mă, frăţioare, dar inima nu întreabă...” Se gândea la Jelev, în timp ce o mângâia pe mână. Nu era în stare să se îndepărteze de patul ei.

Dinspre mare se porni un vânt care antrena zăpada şi-i biciuia obrazul. Abia acum îşi dădu seama că-şi uitase

mănuşile.

Se opri la debarcader urmărind cu privirea vedeta care se depărta în larg.

Până la cursa următoare mai avea timp destul. Se învârti ce se învîrti pe ţărm şi, negăsind un loc mai potrivit, se adăposti lângă peretele unui şopron. În situaţia în care se afla n-ar fi acordat atenţie celor din jur, dar chiar în faţa lui se opri un om.

— Ce surpriză să te întâlneşti exact cu cel la care te aştepţi cel mai puţin!

— M-am schimbat mult, nu-i aşa? rosti Boev după o scurtă tăcere observându-i tulburarea.

— Nu-mi vine să-mi cred ochilor, articulă în cele din urmă cu greutate Stancev.

— Crezi - nu crezi, iată că trăim şi clipa revederii, surâse Boev.

Se îmbrăţişară. Ochii îi străluceau.

Primul îşi reveni Stancev. Îl luă de braţ pe Boev, îl trase mai departe de zgomotul mării.

— Lasă-mă să te privesc, surâse el, oprindu-se lângă unul din depozite. Aşadar ţi-au dat drumul?

— După cum vezi. O iau de la început.

— Şi mai îmbătrânit.

— Anii sunt de vină. Trec şi nu ne întreabă dacă suntem sau nu de acord, glumi Boev. Dar ce să vorbim despre mine. Tu ce-ai mai făcut? Ce drum ai urmat?

Stancev se însufleţi. Ce-ar fi putut să-i spună când în ultimii zece ani se gândise numai la sine, iar din amintirile lui palide, numai rareori se desprinsese chipul lui Boev.

— Eşti doctor, nu-i aşa?

— Oamenii se îmbolnăvesc şi trebuie să-i vindece cineva, răspunse Stancev indirect la întrebare.

Nu-i ardea de poveşti. Important era că sunt din nou împreună, ca şi cum dintr-odată se umpluse un gol în viaţa lui.

Sosirea vedetei le întrerupse discuţia.

Se priviră şi porniră amândoi spre debarcader. Săriră pe micul vas plutitor, ca o coajă de nucă printre cargoboturi uriaşe, se instalară lângă cârmă şi începură să fumeze.

— Marea e calmă, şopti Boev. Dacă n-ar fi ceaţă ar fi minunat.

— E iarnă, constată Stancev, dar nu era decât ecoul gândului său. De fapt înregistra părul cărunt al lui Boev, faţa lui brăzdată.

Motorul prinse viteză şi vedeta îşi luă avânt. Deasupra ţipă un pescăruş luându-şi zborul spre oraş.

Înaintând dinspre mare, ceaţa învălui portul şi vasele nu se mai văzură. De undeva, din depărtare, retezat parcă de o secure nevăzută, răzbătu un şuierat scurt de sirenă.

În picioare, pe puntea de comandă, căpitanul de rangul doi Jelev încerca din nou să descopere conturul debarcaderului. Pe faţa sa palidă, subţiată de nelinişte, se prelingeau picăturile de apă, dar el nu mai era capabil să le simtă alunecarea neplăcută.

Cu degetele încleştate de balustrada punţii, Jelev n-avea decât un singur gând: cum să abordeze mai repede.

Cheiul bazei apăru dintr-odată şi uruitul motoarelor amuţi. Lanţurile ancorei zornăiră. Zgomotul ca şi comenzile grăbite ale boţmanului îl treziră brusc la realitate pe căpitanul Jelev, care îi fixă cu privirea pe ofiţerii îngrămădiţi pe chei. Printre ei recunoscu doar statura impunătoare a secretarului consiliului politic. Cunoştea foarte bine motivul prezenţei sale.

Vasul se mai balansa încă şi ofiţerii de pe chei se îndreptară spre puntea de ieşire. Jelev se grăbi să-i întâmpine. Păşea neatent, pe scară, peste covertă, apropiindu-se îndârjit de ei.

Bine făcut, parcă se frânsese şi făcea eforturi mari ca să poată ţine capul sus şi să privească înainte.

Raportul a fost scurt. Nu mai reţinea decât câteva din

ultimele sale cuvinte:

— S-a produs un accident…

— Conduceţi-ne la marinarul care a murit, ordonă secretarul consiliului politic, făcându-i loc.

Grupul de ofiţeri trecu pe lângă cordonul de marinari şi se îndreptă spre tambuchiul care ducea la cabinele superiorilor.

Înainte de a intra, Jelev ezită câteva clipe, străduindu-se să-şi învingă slăbiciunea care-l copleşea şi puse piciorul pe scară. Obscuritatea locului îl făcu să tresară. Să fie asta ultima dată când trece pe aici? Ar fi vrut să se întoarcă, dar imediat după el venea secretarul consiliului politic.

„Cercul s-a închis, căpitane, îşi spuse el. Oriunde te-ai întoarce nu vei afla ieşire.”

Brusc îl cuprinse o linişte inexplicabilă, vecină cu indiferenţa. Ţinea buzele strânse ca înaintea unei confruntări hotărâtoare, iar privirile deveniseră reci, de nepătruns.

De la punctul medical venea un miros de iod şi amoniac. Primul intră secretarul consiliului politic. Ridică cu o mână nesigură marginea cearşafului cu care era înfăşurată victima. O faţă palidă, de ceară, brăzdată de vinişoare, un neg mare în stânga nasului, lipit parcă pe pielea întinsă, buzele crăpate, întredeschise, ca şi cum încă s-ar fi străduit să transmită ceva.

Secretarul consiliului politic îl privi întrebător pe medicul navei, şi acesta nu întârzie să-i furnizeze explicaţiile necesare.

— Intoxicare cu gaze de praf de puşcă. Am făcut tot ce ne-a stat în putinţă.

— Dar marinarul care a tras în magaziile cu muniţii ale navei unde se află? fu întrebat Jelev.

— Sub arest! replică acesta scurt încercând să nu se uite la mortul întins pe pat.

Ar fi vrut să poată crede că totul nu era decât unul dintre

numeroasele exerciţii, când nimic nu-l împiedica să-i strige: „Hai, scoală! Exerciţiul s-a terminat!” Chipul palid îl paraliza, n-avea puteri să se mişte.

— Cu celălalt e ceva mai complicat – cuvintele medicului loveau aspru ca răpăitul unei tobe — parcă nu mai are grai. Nici nu ne vede.

Secretarul consiliului politic se apropie din nou de cadavru şi-i acoperi faţa.

— Un erou! rosti ca pentru sine.

Eliberat acum de tensiunea primei impresii, intră în vorbă cu medicii şi cu procurorul militar pe tonul său obişnuit, de serviciu:

— Apucaţi-vă de treabă. Autopsia să se facă la spital. Rezultatele să fie gata până mâine la ora nouă pentru raportul către comandantul bazei. E clar? A murit un om în timp de pace! Iar noi, se adresă el celorlalţi ofiţeri, să mergem în cabina comandantului navei.

Şi de data asta porni cel dintâi.

Coverta strălucea. Pe navă domnea acea linişte care urma de obicei reviziei de seară. Numai pufăitul trenului trecând grăbit prin apropiere şi larma care răzbătea de pe celelalte nave anunţau că e încă ziuă şi că viaţa decurge normal peste tot în jur.

Pe un bac un marinar descurca nişte odgoane împletite, iar de pe nava alăturată un altul îi striga:

— Cât pe ce să vă duceţi lângă peşti, hai?

— Simplu ca bună ziua.

— Iar el s-a azvârlit asupra magaziilor de muniţii?

— Nu-i de glumă! De necrezut!

— Măi să fie.

— A scos lada de-acolo şi obuzele fumegau!

— Şi a murit, nu?

— Lasă acum, îi făcu semn cu mâna marinarul.

— O să-ţi povestesc altădată.

Văzându-i pe ofiţeri îşi adună odgoanele încă

nedescurcate şi dispăru în spatele construcţiei.

În cabina căpitanului de rangul doi Jelev era zăpuşeală. Deschizând luminatorul, secretarul consiliului politic se lăsă greu pe scaun. Ofiţerii continuau să stea în picioare. Toţi îşi dădeau seama că acesta era numai începutul, dar sperau că ceea ce avea să urmeze se va termina în cadrul aceleiaşi zile, cât timp oamenii se aflau încă sub impresia proaspetelor evenimente.

— Mda, eroi au existat întotdeauna şi vor mai exista, rosti în cele din urmă secretarul consiliului politic. Jelev – acesta făcu un pas înainte – numai datorită unei întâmplări fericite nava continuă să existe. Cine e vinovat se va afla la anchetă. Am prevăzut cele întâmplate. Au fost destule semne, dar nu le-ai dat importanţă. Păcat. Concediile pe vas se suspendă pentru o perioadă nelimitată. Acordaţi tot sprijinul organelor de instrucţie.

Îşi trecu mâna nervos peste obraz, se ridică şi se opri în faţa lui Boev care stătea lângă uşă zăpăcit şi nebăgat în seamă de nimeni.

— Ei, Boev, ce părere ai? Prima dumitale zi pe vas e cam dificilă. În pofida realizărilor, fermitatea morală a personalului încă mai lasă de dorit. Ca locţiitor, în această direcţie să-ţi canalizezi eforturile. N-o să dai greş.

— Am înţeles, tovarăşe căpitan de rangul unu, zise Boev, în timp ce obrazul stâng începuse să-i tremure. Nici el nu ştia dacă adevărata cauză era emoţia sau nervozitatea.

— Vi-l prezint pe noul locţiitor politic al navei, se adresă secretarul consiliului politic ofiţerilor. De acum, n-aveţi de ce să vă mai plângeţi. Puneţi-l în temă, iar dacă se ivesc probleme de clarificat, raportaţi-mi, încheie el şi plecă.

Toţi ieşiră să-l conducă. Boev rămase singur în cabină. Ziua aceasta îi adusese destule surprize, întâlnirea cu Stancev îi umpluse sufletul de bucurie, făcându-l să se simtă ca acasă, dar niciodată n-ar fi presupus că soarta îl

va aduce pe aceeaşi navă cu Dimo Jelev. Era o întâmplare bizară, ca şi cum cineva ar fi aranjat dinadins lucrurile, dar n-avea timp să chibzuiască, să se piardă în presupuneri. Îşi aminti de ziua aceea, când în zori, lângă castanul de pe ţărmul mării ei, trei prieteni, depuseseră în tăcere jurământul de credinţă şi se despărţiseră, pornind fiecare pe drumul său. Parcă revedea faţa palidă a lui Jelev la ultima lor întâlnire, în cabinetul de instrucţie, şi privirea plină de neîncredere cu care îl fixa.

Nici azi Boev nu reuşea să-şi explice ce se întâmplase cu Dimo. Să fi fost victima unei convingeri sincere că Peter era un duşman, sau procedase aşa din simplă comoditate? Ani de-a rândul îşi pusese această întrebare şi cu toate că niciodată nu avusese certitudinea răspunsului, se simţea dezgustat nu atât de Jelev, cât de atitudinea lui.

„Comandant de navă. S-a ridicat, nu glumă…”

Nu-şi putea imagina existenţa sa mai departe grevată de o asemenea colaborare. Era gata să pornească după secretarul consiliului politic, să protesteze împotriva acestei dispoziţii, care îl rănea încă din prima zi a întoarcerii sale. Depăşind primul imbold, hotărî să se liniştească, să cântărească lucrurile la rece.

Boev se duse la birou şi se aşeză. Se simţea obosit şi balansul uşor al navei îl toropea, făcându-l să uite de toate, afară de satisfacţia de a se afla din nou la bordul unei nave, pe mare. Uşa cabinei se deschise şi în prag apăru Jelev. Nu se aştepta să-l întâlnească aici pe Boev.

Îl revăzuse mai devreme ca prin vis, însă după ce ieşise cu secretarul consiliului politic pe covertă încercase să se convingă că era victima unei închipuiri, a unei glume aproape sinistră în conjunctura aceea. Dar acum, Boev şedea pe scaunul lui cu ochii pe jumătate închişi.

„Oare nu era altă persoană? Să fi fost doar o coincidenţă de nume şi înfăţişare? Cum era cu putinţă ca după atâţia ani Petăr Boev…?” îşi repetă el în gând.

„Duşman… duşman… duşman”, cuvântul ăsta îl chinuia şfichiuitor ca un bici şi nu putea născoci nimic care să-l ajute să-şi păstreze calmul. Ca să-i atragă atenţia, Jelev împinse uşa cu piciorul şi o închise. Acum erau singuri.

Boev ridică privirea şi-l examină îndelung, ca şi cum ar fi vrut să-i citească gândurile, să-l cunoască mai bine.

Spre surprinderea lui Jelev, surâse şi se ridică de pe scaun:

— Scuză-mă, mă supără capul. Ai desigur treabă, iar eu…

— Nu face nimic, stai cât doreşti, răspunse mecanic Jelev. Treaba nu se termină niciodată, adăugă el şi se apucă să scotocească prin dulap fără rost, parcă ar fi căutat un loc să se ascundă de oameni, de el însuşi.

I-ar fi plăcut să rămână singur, dar mereu îi ieşea câte cineva în faţă, amintindu-i că există, că nu fusese uitat.

— Nave noi, se strădui Boev să înceapă vorba.

— Îmbătrânesc şi ele ca şi noi. Anii trec şi rugina nu iartă pe nimeni.

— Ce mai face Ana?

— Trăieşte, răspunse Jelev înţelegând că de fapt amândoi se gândesc la cu totul altceva. Vorbeau numai ca să umple clipele de tăcere neplăcută.

Încercă să şi-l amintească pe Boev aşa cum fusese cu zece ani în urmă, dar chipul lui de atunci refuza să prindă contur, în timp ce chipul de astăzi îl invita cu reproş: „Priveşte-mă bine! Tu eşti vinovat de tot ce mi s-a întâmplat!”

Jelev închise dulapul. Era stingher ca şi cum întâmplător intrase în cabină. Îl privi la rândul lui pe Boev şi-l întrebă pe neaşteptate:

— Tu ai cerut să vii pe nava asta?

Boev nu se grăbi să răspundă. Intuind subtilitatea întrebării, se hotărî s-o evite:

— În ce cabină o să stau?

— Te-ai grăbit. Să fi întârziat o săptămână, două…

Încerca să-l provoace, să isprăvească totul, o dată pentru totdeauna. Nu-i plăcea să amâne, nu era obişnuit să lase lucrurile la voia întâmplării.

— Totuşi mă bucur că ai rămas în viaţă, adăugă el dintr-odată.

— Mai avem mult de trăit Dimo, zise Boev oprindu-se lângă uşă. Până la urmă, îmi găseşti şi mie o cabină?

— Bine, bine, vino. Cabina ta e a treia de aici. Odihneşte-te. Văd că eşti obosit.

Se auziră paşi grăbiţi pe coridor şi doctorul Stancev apăru în pragul uşii. Văzându-i împreună, se repezi după ei în cabină îmbrăţişându-i.

— Mi-a ieşit sufletul de când vă caut şi, când colo voi eraţi aici. O să aveţi destul timp de poveşti. Acum, ascultaţi-mă, pentru că trebuie să plec, mai spuse trăgându-şi răsuflarea. Să sărbătorim ziua de azi. Fără obiecţii. Nici nu visam noi asemenea întâlnire. Suntem iarăşi toţi trei la un loc. Vă daţi seama ce înseamnă asta? Astă-seară la şapte, la mine, acasă. Punct. De rest mă ocup eu.

Se uită la chipul abătut al lui Jelev şi-l bătu pe umăr:

— Sus capul! O s-aranjăm într-un fel şi povestea cu marinarul tău. Le strânse mâinile şi ieşi în fugă.

Boev îl urmă.

Rămas singur, Jelev îşi lipi fruntea de geamul luminatorului într-o încercare desperată de a-şi păstra cumpătul. Nu cumva visa?

Aseară parcă ieşiseră de la Şcoala de Marină Militară. Rămăseseră pe aceeaşi navă şi seară de seară erau împreună ca şi până atunci. Deşi Boev se însurase, nu-l excluseseră dintre ei.

Anii treceau pe nesimţite când s-a abătut asupra lor acea nefericită zi de noiembrie.

Îşi amintea foarte bine.

Dimineaţa în zori sosiseră pe navă doi colonei şi-l

invitaseră în cabina comandantului. Figurile severe ale oaspeţilor îi stârniseră îndoiala. În timp ce unul dintre ei răsfoia de zor un dosar, celălalt se pregătise de scris.

— După cum vi s-a adus probabil la cunoştinţă, tovarăşe locotenent major, căpitanul-locotenent Boev este învinuit de trădare de patrie. Încă de când făcea parte din detaşamentul de partizani a fost în legătură cu duşmanii şi acest lucru a continuat şi aici. Vorbiţi-ne despre prietenia dumneavoastră cu dânsul, zise cel mai vârstnic, după care două perechi de ochi îl fixară atent.

Jelev îi privea hipnotizat şi până la sfârşitul convorbirii nu-şi putuse veni în fire. Încercase să spună ceva, vorbele i se opriseră în gât, îşi trecea nervos degetele prin păr.

— Nu vă emoţionaţi, spusese colonelul. E vorba de clarificarea activităţii sale. Ştim că sunteţi un tânăr patriot, că nu veţi face niciodată pact cu duşmanul, dar întrucât sunteţi prieten cu Boev, ne puteţi furniza ceva mai multe date despre viaţa lui personală, despre activitatea desfăşurată împreună. Argumentele de care dispunem sunt suficiente pentru demascarea trădătorului. Vorbiţi şi nu uitaţi că partidul nu greşeşte, după cum nici nu-i iartă pe laşi.

— Amintiţi-vă bine, interveni şi celălalt colonel.

Îl copleşise un sentiment de dezgust mai puternic decât tulburarea din primele momente.

Tot ce auzise i se părea monstruos. Nici prin gând nu-i trecuse să pună la îndoială informaţiile celor doi.

„Trădător, renegat. Cum era posibilă atâta făţărnicie? Şi cum am putut avea încredere în el? Cu câtă abilitate a reuşit să se camufleze atâta timp. Să nu fi existat partidul, toţi am fi plătit pentru el. Toţi”. Şi se imaginase imediat în închisoare alături de Boev. „Aţi venit la timp”, ar fi vrut să le spună Jelev. Dorea din răsputeri să vină în ajutorul cercetărilor. Dar de unde să înceapă şi cu ce?

— S-a întâlnit cu persoane neounoscute? urmase încă o

întrebare.

— Păi, ce să vă spun. S-a întâlnit.

— Cu cine şi unde? se ridicase în picioare un colonel.

— Fugea de noi întotdeauna şi nu ne făcea cunoştinţă. Se duceau spre mare.

— Vouă nu va spus nimic?

— Critica, critica, continuase Jelev mai mult pentru sine. Începuse apoi să povestească amintindu-şi fiecare cuvânt rostit de Boev.

Când se trezise cu paharul de apă în faţă, privise în jur buimăcit, ca şi cum atunci îl deşteptaseră din somn. Înainte să bea, adăugase:

— Eu însă nu ştiam cine este duşman. Iar acum de vreme ce l-aţi descoperit…

Iscălise procesul verbal de anchetă, copleşit de un sentiment de mândrie, la gândul că rămăsese cinstit, că partidul îi arătase toată încrederea.

La confruntare se simţise liniştit. În ochii lui, Boev nu mai era un vechi prieten, ci doar un duşman care ştiuse să-şi ascundă cu îndemânare conspiraţia.

— Dimo, adu-ţi aminte cum am trăit noi în ultimii ani. Nu ascund că am criticat uneori. Nu te grăbi să mă învinuieşti. Gândeşte-te. Tu mă cunoşti cel mai bine, spunea Boev, dar vocea lui descreştea treptat, până când în cele din urmă se stinsese complet. Ochii îi erau la fel de sinceri, aşteptând verdictul cu demnitate, fără să se roage.

— Nu e demn să ne implici şi pe noi. În faţa partidului suntem egali. Nu spera îndurare de la nimeni, de vreme ce eşti vinovat. Cu atât mai puţin de la mine. Regret un singur lucru – că nu te-am descoperit mai demult. Jelev nu-l mai învrednicise cu nicio privire, aşa că nu observase tresărirea dureroasă care înfiorase faţa lui Boev, ochii lui umezindu-se. Nu-l încercase nici măcar un sentiment de compasiune.

Amintiri…

I se strângea inima. Cum de a uitat de accident, de

marinarul mort? Sosirea lui Boev schimbase totul? Nicio regulă sau lege nu mai avea putere? Jelev rămase singur cu sine însuşi.

„În faţa partidului suntem egali. Nu spera îndurare de la nimeni de vreme ce eşti vinovat”, îşi aminti din nou cuvintele sale şi nu avea forţă destulă să chibzuiască. Se înăbuşea de căldură. Cu o singură mişcare, îşi dezbrăcă tunica, cufundându-şi capul sub jetul rece de apă de la robinet. Parcă i se umflase creierul şi nu mai încăpea în ţeastă, îl dureau ochii.

8

— I-au dus, strigă marinarul Jordanov în timp ce cobora scara cazărmii. Se izbi cu capul de hamacul din faţă, mai mai să cadă jos de durere.

— Unde?

— Pe cine? se repeziră în fugă marinarii făcând cerc în jurul lui.

— Pe amândoi, răspunse cu un glas lipsit de vlagă şi începu să se ocărască de unul singur.

— Să fi fost marinar de ieri mai treacă-meargă, dar când mai am puţin şi-mi închei cariera, cum să mă pocnesc în felul ăsta, şi unde? Tocmai pe scara asta, fir-ar ea să fie de afurisită!

— Matahală, aşa îl porecliseră de la început şi aşa îi rămăsese numele, se pare că te-au reţinut şi pe tine, apăru în faţa lui sergentul de marină Spasov.

— Hai şi spune o dată! Doar nu vrei să-ţi scoatem vorbele cu cleştele, se amestecă şi sergentul de gradul doi Kralev.

— Ce vreţi de la mine? îşi reveni Matahală în cele din urmă şi, măsurându-i cu privirea, se ridică cât era de lung. V-am spus că pe amândoi.

— Împreună?

— Pe Maleev cu salvarea, pe Poet pe jos, sub pază.

— E o poveste… dădu din mână Kralev şi se urni cu greu spre celălalt capăt al cazărmii.

— Unul în groapă, celălalt la închisoare, adăugă un marinar cu părul roşcat, scuipând într-o parte.

— Ce mârşăvie.

— Măi, da, ăsta, Poetul, era să mai între la zdup, dar nu ştiu ce s-a întâmplat, că… turuia un marinar mărunt, smead la faţă, în timp ce se pieptăna.

— Cum adică, Fitilgiule? întrebă Kralev apropiindu-se de el şi strivindu-i mâna de marginea hamacului.

— Ah, nimic, nimic… şopti Fitilgiul, chircindu-se de durere. Privind speriat faţa masivă a lui Kralev, adăugă: El, Poetul, era puţin nu ştiu cum, deosebit, de aceea eu… însă…

— Păi de, măi, nu e o târâtoare ca tine, îi strigă Matahală.

— Ia ascultă, tu să nu vorbeşti aiurea, că ştii? se înfurie Fitilgiul, dar nu izbuti să ridice decât capul din hamac.

— Taci! îl împinse Kralev. Tu să vorbeşti numai când ţi se dă cuvântul.

— Dar voi, cum adică? Din cauza lui a murit un om, puteam să fim toţi pe fundul mării, şi acum…

Kralev îi astupă gura cu palma lui mare şi îi şopti abia auzit:

— Încă un cuvânt şi te strivesc ca pe un vierme, atâta îţi spun, şi-l împinse spre perete.

În cazarmă se făcuse linişte. Mulţi ar fi vrut s-o destrame ca să nu mai fie nevoiţi să se gândească la ziua aceea, dar nimeni nu se pricepea cum şi de unde să înceapă.

În cele din urmă, Spasov se puse în mişcare, trecu în revistă hamacurile din apropiere şi-l împinse cu piciorul pe Matahală.

— Dă-mi o ţigară!

— Hai afară!

— Dai o ţigară?

— Ia!

Bricheta scapără între degetele crăpate ale marinarului. Acesta îl servi mai întâi pe Matahală care luase şi el o ţigară.

Nimeni din cazarmă nu se luă după ei, dar nici nu-i dojeni.

— Aşadar i-au dus? întrebă Spasov după o îndelungă tăcere.

— Pe amândoi, repetă ca un ecou Matahală şi, muşcând capătul ţigării, începu s-o mestece.

Difuzorul staţiei radio hârâi. La scurt timp se auzi glasul gutural al ofiţerului de cart:

— Începeţi numărătoarea, începeţi!

9

Spre seară, ceaţa se retrăsese şi lumina bolnăvicioasă a asfinţitului învăluia baza.

După atâţia ani, Boev se afla din nou în cabina sa. Un mic birou, ziare, programul exerciţiilor pe peretele din faţa lui. Îl aşteptau atâtea întrevederi cu oameni necunoscuţi. Avea să cunoască viaţa uneia din cele mai mari nave, el, însă, nu se grăbea, înregistra cu privirea fiecare amănunt din cabină şi asta îi făcea plăcere, îl bucura. Totul era pregătit ca pentru întâmpinarea unui oaspete, de parcă sosirea lui fusese aşteptată zile de-a rândul.

Se aşeză pe cuşetă mângâind cu mâna marginea albă a cearşafului, ademenitor prin prospeţimea şi curăţenia lui.

Tăcerea, neobişnuită la ora aceea pe bordul navei, îl făcu să se întoarcă încetul cu încetul la realitate.

Nenorocirea care se abătuse asupra navei îi copleşise pe toţi. Numai el nu putea să se simtă complet angajat, să considere această grea încercare ca fiind şi a sa. Îşi aminti de marinarul decedat, de figura inexpresivă a Poetului, care amintea mai curând de un copil incapabil încă să vorbeascădecât de un criminal.

Stancev îl strânsese de mână şoptindu-i abia perceptibil:

— Neplăcut. Teribil de neplăcut. Nu merita un asemenea sfârşit.

Se referea la cel mort sau la cel reţinut? Sau poate la Jelev!

Amintirea lui Jelev îi întuneca bucuria, îl înrăia, cu toate că se opunea din răsputeri.

Boev ştia foarte bine că de primul pas depindea viaţa lui de-acum încolo. Împinse ziarele în sertar iritat de denumirile lor care îi adânceau şi mai mult neliniştea. Obrazul începuse din nou să-i tresară amintindu-i că mai presus de orice era el, Boev.

În conştiinţa lui se contura tot mai precis gândul că trebuia să întreprindă ceva imediat. Imediat.

Locotenentul major Ranghelov, secretarul comsomolului, intră pe neaşteptate în cabină. Faţa i se lumină văzându-l pe locţiitorul politic lângă luminatorul deschis. Îl salută zâmbind:

— Credeam că n-o să vă găsesc, tovarăşe căpitan de rangul trei.

— Până la plecarea vedetei mai e destul timp.

— Da, însă…

— Aveţi nevoie de mine?

— Nu… Putem lăsa şi pe mâine, ezită Ranghelov, dar din atitudinea sa reieşea clar că ceva îl tulbură. Aşa cum stau lucrurile, e necesar totuşi să fim întrebaţi, continuă el. Povestea nu e chiar atât de simplă. La urma urmelor, totul se bazează pe noi…

Cine ştie cât ar fi continuat cu explicaţiile, dacă Boev nu l-ar fi întrerupt:

— Nu vă neliniştiţi. Eu nu mă grăbesc. Vorbiţi! Vă ascult.

— Apoi, cum să vă spun, tovarăşe căpitan de rangul trei. Situaţia e complicată. La noi s-a petrecut o ilegalitate. În decurs de doi ani, completarea personalului cu marinari tineri a fost foarte slabă. Pe de altă parte, ofiţerii de linie subapreciază munca politică, mai ales cea depusă de

tineret. Sunt necesare mai multe eforturi din partea noastră. M-am bucurat foarte mult când am aflat că aţi şi sosit, pentru că, la drept vorbind, îmi era foarte greu de unul singur. Zi şi noapte nu părăsesc nava şi vedeţi care sunt rezultatele. Unde dai şi unde crapă. De câte ori n-am raportat că Poetul trebuie îndepărtat. Eu vorbeam, eu auzeam.

Ranghelov tăcu puţin, având impresia că Boev nu-l ascultă. Crezuse că vorbele lui vor avea efect, de aceea îşi şi deşertase sacul aşa, dintr-odată, însă privirea pătrunzătoare a lui Boev îl tulbură, determinându-l să treacă direct la miezul problemei.

— Trebuia să aibă loc o crimă pentru ca toată lumea să se trezească. Tăcu din nou.

— Spuneţi, spuneţi! îl îndemnă Boev, încercând să-i surprindă privirile, dar Ranghelov fixa un colţ al cabinei. După ce-şi trecu mâna peste gură, continuă:

— Trebuie intervenit cu o mână sigură ca să se trezească toţi la realitate. Desfăcu pachetul pe care până atunci îl plimbase dintr-o mână în alta. Iată, priviţi! Două comunicări urgente. Prima se referă la fapta eroică a lui Maleev, a doua la crima lui Radev. Şi iată şi o listă cu adunările pe care trebuie să le organizăm pe navă: adunări generale şi pe echipe. Cazul acesta i-a cutremurat pe toţi şi o să le arate...

— Staţi! îl întrerupse Boev, întâlnindu-i de data asta privirea. După dumneata cine este vinovat?

Ranghelov nu răspunse imediat.

Obrajii i se acoperiseră de pete roşii, trădându-i tulburarea. Îşi umezi buzele şi, după un moment de tăcere, spuse:

— Toţi suntem vinovaţi.

— Toţi?

— Adică, mă rog, se ştie că nu chiar toţi, dar dacă analizăm problema ca adevăraţi comunişti, fiecăruia îi revine o parte de vină, oricât de mică.

— De fapt ce doriţi de la mine? îl întrebă din nou Boev fără a părea că acordă o importanţă prea mare ultimelor cuvinte ale locotenentului major.

— Să-mi aprobaţi propunerea, tovarăşe căpitan de rangul trei, şi să mă autorizaţi să acţionez.

— Corect, comentă ca pentru sine Boev. Trebuie acţionat.

Se ridică şi, după ce opri paginile referitoare la Maleev, rupse restul în bucăţi, aruncându-le la coşul de gunoi.

Ranghelov stătea şi-l privea nedumerit.

Ar fi vrut să spună ceva, dar nu găsea cuvintele potrivite. Rămăsese mut de uimire şi nu se mişcase din loc.

— Să multiplicaţi comunicarea urgentă referitoare la Maleev şi s-o distribuiţi la fiecare cazarmă. Marinarii nu trebuie să-l uite.

Spusese, după părerea lui, tot ce era absolut necesar. Se îndreptă spre luminatorul deschis şi nici nu băgă de seamă când Ranghelov ieşi din cabină.

Aruncând foile la coş, renunţase parcă la o parte din el însuşi. Îşi lua acum rămas bun de la Boev, cel din închisoare, şi îl îmtâmpină din nou pe Boev marinarul.

Multe lucruri rămase tainic în conştiinţa lui acum se preschimbau în realitate: se strădui să pătrundă mai adânc în acel Boev pe care îl vedea născându-se din nou, să-i observe schimbările, să-i asculte dorinţele, dar nu simţea altceva decât durere. Nava se legăna uşor, transportându-l în lumea viselor.

Larma marinarilor de pe punte şi clipocitul apei îi şopteau parcă „Bun venit”, iar el se străduia să înţeleagă mai adânc bucuria reîntoarcerii la viaţă.

Dintr-odată se simţi cuprins de dorinţa grozavă de a întâlni pe cineva, de a sta de vorbă. Îşi potrivi chipiul şi, aşa cum era, numai în veston, părăsi cabina.

10

Pe stradă trecea un tractor uriaş cu macara şi, din cauza

uruitului, geamurile ferestrelor zăngăneau. Vaza cea mică cu ghiocei proaspăt culeşi tremura parcă ar fi prins viaţă.

Ana tresări speriată de zgomot şi deschise ochii.

Se întinsese pe patul de consultaţie şi nici nu băgase de seamă când o furase somnul şi când îşi azvârlise paltonul pe jos. Era înţepenită toată.

„Coşmaruri, gândi ridicându-se. Am adormit fără să vreau.” Se dezmorţi şi încercă să vadă cât era ceasul, dar privirea i se opri la ghiocei, amintindu-i de visul întrerupt.

Se trezise tocmai în clipa când Dimo o îmbrăţişa, oferindu-i ghiocei albi ca cei pe care îi avea în faţă.Era vesel ca odinioară, îmbrăcat cu bluza lui albă de vară, purta mănuşi. Îşi aminti doar ultimele lui cuvinte:

— Am venit să ne împăcăm. Plec departe. Poate pentru totdeauna…

„Vise”, îşi spuse ea apatică, străduindu-se să se gândească din nou la plecarea ei la Sofia, la Nikolai, la tot ce trebuia rezolvat înaintea plecării, însă nu era în stare să se concentreze. În minte îi reveneau întruna visul, Dimo, ghioceii, acele ultime cuvinte.

Nu-l văzuse de douăzeci de zile şi nu-i simţea lipsa. Absorbită complet de activitatea ei, adeseori îl uita cu desăvârşire. Îşi amintea de existenţa lui când se ducea s-o ia pe Svetla de la creşă.

„Nu cumva nu e firesc? se întreba ţinând în mână ghioceii. Ce-aş putea face în plus? El are un scop în viaţă, eu am altul…Copilul ne leagă, dar…” Ana tresări la gândul nou care îi venise în minte şi nu îndrăzni să-l ducă până la capăt. „Prostii! se dojeni singură. Am dormit prost. Mi-e capul greu”. Începu să răsfoiască manuscrisele şi documentele aduse de acasă. Intenţiona să mai lucreze până la întoarcerea lui Stancev de la bază.

În cabinet se strecură încet, ca-ntotdeauna, Elisaveta. Îşi pusese fularul peste reverele mantoului şi pieptănătura cea nouă îi dezgolea gâtul alb, rotund. Masajul pe care şi-l

făcuse la salonul de coafură o înviorase.

Numai în ochi îi plutea aceeaşi indiferenţă.

— Eli, cu ce ocazie? o întrebă mirată Ana, văzând-o lângă uşă.

— Te-am căutat acasă.

— Ai întinerit, exclamă Ana apropiindu-se de ea şi examinând-o atent. Dacă aş fi bărbat, m-aş îndrăgosti de tine.

— Te-am căutat acasă, repetă Elisaveta. Plamen e bolnav. N-am vrut să chem alt doctor. Poţi să vii după ce termini?

— Ce întrebare! se tulbură de cuvintele ei, Ana. Să-mi duc copilul acasă şi vin direct la voi.

— O să te aştept! zise Elisaveta, ieşind la fel de încet cum intrase.

Vizita Elisavetei o nelinişti, dar nu pentru mult timp. Nimic nu-i putea umbri bucuria, nimic nu-i putea reteza aripile. Nu suporta poveştile sentimentale.

Se aşează inconştient în faţa oglinzii. Faţa ei păstrase culorile tinereşti, avea pielea întinsă şi fină.
Bustul sculptat parcă, picioarele lungi îi dădeau un farmec deosebit.

Ana se contempla nu fără satisfacţie. Îşi simţea superioritatea, se mândrea chiar, fără să exagereze, ceea ce o făcea şi mai atrăgătoare.

„Sofia!” oftă ea. Amintindu-şi de ceva se îndreptă spre secţia ei, dar la uşă se întâlni cu doctorul Stancev. Era agitat, puţin încurcat.

— Eşti încă aici?

— Ţi-am spus că te aştept, răspunse Ana.

Observându-i tulburarea se opri lângă el, măsurându-l cu privirea:

— Ce ţi s-a întâmplat?

— Nimic. Sunt obosit. A fost o zi groaznică.

— Cadavrul a fost groaznic?

— Ei, cadavrul… cadavru ca oricare altul. Omul a murit şi gata. Uneori însă învie şi morţii, adăugă privind-o cu ochi febrili.

— Nikolai, tu nu eşti în apele tale.

— Pentru că sunt şi eu o dată emoţionat?

— Nu, ochii tăi sunt altfel şi ai mâinile reci.

— Uneori îngropăm oamenii de vii. Îi plângem, le punem o cruce şi gata. Vine însă o zi când ei învie şi ne dăm seama că nu pe ei trebuia să-i plângem, ci pe noi care şi azi suntem neîngropaţi. Atunci i-am plâns, acum îi întâmpinăm, mâine e rândul altora să plângă şi tot aşa în se duce viaţa numai în lacrimi, pentru că n-am ştiut să trăim.

— Te rog, Nikolai, eşti bolnav de-a binelea. Priveşte-mă, priveşte-mă în ochi.

— N-am nimic, Ana, dar mă doare sufletul. S-a înapoiat. Îl şterseserăm din registru şi el s-a înapoiat.

Ana stătea în faţa lui privindu-l speriată.

— Îl ţii minte pe Petăr Boev? Fusese chiriaşul vostru cu ani în urmă.

— Ei, şi?

— S-a întors de pe lumea cealaltă.

— Petiu?

— Căpitanul de rangul trei Petăr Boev.

— Nu e cu putinţă, şopti Ana.

Fără să ştie de ce, se îndepărtă de Stancev şi se opri lângă fereastră. În clipa aceea nu era capabilă să discearnă ce sentiment o încearcă mai intens: frica sau bucuria pentru vestea aflată.

Înţelegea numai că era mai emoţionată decât se cuvenea.

— Elisaveta a fost pe aici puţin mai înainte, îl legă ea inconştient pe Boev de fosta lui soţie.

— Ei, niciun cuvânt, o opri Stancev. N-avem dreptul…

Rămasă lângă uşă, Ana nu mai ţinea minte încotro o pornise. Amintirile o năpădiseră ca un torent dezlănţuit

peste capul ei. Se străduia să-şi reprezinte chipul lui Boev. Retrăia vise din copilărie, legate de acest ciudat ofiţer de marină, pe care îl aprecia în mod deosebit. Ar fi vrut să-l vadă, să se ducă imediat la el, dar se ruşina de Stancev. Reveni la masa de lucru, selecţionă o parte din documente şi i le dădu acestuia.

Amândoi ar fi vrut să vorbească despre Boev, dar tăceau, temându-se să nu rostească vorbe de prisos.

11

La baza navelor militare se poate ajunge pe două căi: fie cu vedeta care face curse la ore fixe şi este destinată în exclusivitate militarilor, fie prin sectorul şantierului de construcţii de vapoare, fără mijloace de transport.

În seara aceea, căpitanul de rangul doi Jelev pierduse toate cursele" vedetei. Nu pentru că ar fi fost prea ocupat cu soluţionarea unei probleme ce nu suferea amânare, ci pentru simplul motiv că, până în ultimul moment, nu se putuse hotărî dacă să coboare pe ţărm sau să rămână şi peste noapte la bază.

Aşteptase până ce pe navă nu mai rămăseseră decât marinarii de gardă şi abia atunci îşi îmbrăcase mantaua. Când şeful de cart de la ieşire se pregătise să-l salute, îi făcuse semn cu mâna să tacă şi coborâse pe nesimţite. Nici el nu ştia bine dacă fugea sau era grăbit să ajungă acasă.

Simţea nevoia să fie singur, să meargă întruna, fără nicio ţintă, fără niciun gând.

Burniţa îl izbea în obraz şi inconştient îşi ascunse faţa în gulerul mantalei. În dreptul vaselor în construcţie Jelev încetini paşii. În ciuda frigului, pe şantier munca clocotea zi şi noapte.

Agăţaţi de bordurile înalte ale noilor vapoare, sudorii semănau cu nişte viespi întârâtate, încăpăţânându-se să înfrângă cu veninul lor uriaşul monstru de oţel. Zbârnâiau, se deplasau de la un capăt la altul, dar el stătea liniştit, netulburat.

„Viaţa nu e tot un monstru uriaş şi noi, oamenii, nişte viespi nemulţumite? O înţepăm, adunăm aşchii din trupul ei, le sudăm la foc şi murim ca nişte efemeride după ce ne-am irosit şi ultimele puteri.

De ce? Nu! Nu se cuvine să cedezi fără luptă. După mine, altul va veni să-mi ia locul. O să fie mai vrednic? Cine poate spune? Şi care e partea mea de vină? Că n-am prevăzut? Că n-am pătruns în magazie în locul lui Maleev să cad la datorie? Atunci cel puţin aş fi fost considerat erou sau tot vinovat? Depinde cum bate vântul.

Asta e, Boev, multe lucruri depind de direcţia vântului. Când s-a stârnit, te-a smuls şi te-a luat cu el, dar tu ai înviat. Pretinzi despăgubiri? Gândeşte-te bine, omeneşte, şi ţine minte un singur lucru — discuta el în gând – până aici am ajuns fără minciuni sau trădare şi am să plec cu demnitate, îţi cunosc caracterul, dar şi tu îl cunoşti pe al meu.
O să ne vină greu la amândoi.”

Parcă împins de o forţă interioară, de neînvins, o luă grăbit spre casă. „Eu, cel puţin, am o casă, o soţie, un copil. Orice mi s-ar întâmpla, am unde să mă retrag, să-mi vin în fire, am de unde porni mai departe. În pofida tuturor, Boev, am un punct de sprijin. Da, în pofida tuturor, discuta Jelev cu adversarul său invizibil şi pe obraz îi înflori un zâmbet, trădând hotărârea lui fermă de a lupta până la capăt.

Nici nu băgă de seamă când ajunse pe strada principală. Se opri dinaintea vitrinei celei mai mari cofetării din oraş. Stătu pe gânduri, apoi intră şi cumpără câteva cutii de bomboane, două ciocolate şi alte bunătăţi, care-i atrăseseră atenţia. Voia să-i facă fetiţei o bucurie, mai ales că n-o văzuse demult.

Ajunse pe nesimţite în dreptul blocului unde locuia. Scara mai mirosea încă a vopsea proaspătă, iar becurile sclipeau de curăţenie ca înainte de sărbătoare.

Jelev urcă treaptă cu treaptă examinând numele de pe

uşi. La etajul trei se scotoci câtva timp în căutarea cheii, fără să-şi dezlipească privirea de pe tăbliţa lăcuită:

FAMILIA

DIMO ŞI DR. ANA JELEV

Avea cheile în mână, dar preferă să sune la uşă. I-ar fi plăcut să-i deschidă Ana, aşa cum făcea cu ani în urmă. Să-i întâlnească privirea, grea de aşteptare, şi zâmbetul acela care-i arăta că e binevenit şi că cineva îi simţise lipsa.

Se strădui să uite întâmplările zilei şi apăsă din nou pe sonerie, dar în afară de sunetul ei melodios nu mai auzi nimic altceva.

Vizorul îl fixa cu ochiul lui mort şi el suna în continuare, ca şi cum soneria ar fi fost vinovată de toate neliniştile şi supărările lui.

Se dezmetici. Introduse cheia în broască şi intră. Nu se opri ca altădată în vestibul, ci pătrunse direct în hol. Toate erau la locurile lor ca înainte de plecarea lui, ca-ntotdeauna. Doar plapuma aruncată neglijent pe canapea destrăma armonia pe care el se obişnuise s-o considere parte din viaţa sa. Călcă în vârful picioarelor şi trase draperia dinspre dormitor. Îl tulbură răceala cuverturii întinse pe pat, simetria pernelor neclintite din loc zile în şir, pătuţul copilului pitulat într-un colţ ca un orfan.

Păpuşa cu părul smuls demult şi aruncat la gunoi îl privea cu ochi inexpresivi.

Răceală, tăcere şi o durere surdă i se cuibăriseră în suflet. Lăsă cumpărăturile pe masă şi obosit se apropie de canapea. Abia acum simţi că era la capătul puterilor.

Când în urmă cu câteva minute pătrunsese în bloc, nu observase că la câţiva paşi după el venea Ana. Strângându-şi geanta sub braţ, se grăbea cu paşi mărunţi spre casă. N-avea decât un singur gând — să ajungă mai repede să se odihnească în linişte.

Pe palierul etajului lor se opri neliniştită, constatând că uşa apartamentului era larg deschisă. Se gândi în primul

moment la o nenorocire, dar de cum îl văzu pe Jelev întins pe canapea, o grimasă de plictiseală îi contractă faţa.

Tocmai în seara asta n-avea niciun chef să-l întâlnească. Jelev îi auzi paşii şi tresări. Ar fi vrut să se ridice, s-o întâmpine, dar picioarele refuzau să-l asculte.

Mai bine aşa. Oricum o să vină. O să-i povestească totul. Poate nu e chiar aşa complicat cum şi-a închipuit. Împreună ar putea găsi o soluţie mai potrivită. Îşi ridică capul.

Ana intră în hol cu paltonul pe ea, ca şi cum n-avea intenţia să rămână. Îl privi cercetător. Înainte să apuce el s-o salute, îi spuse:

— De când obişnuieşti să laşi uşa apartamentului deschisă?

La început Jelev nu înţelesese, apoi găsi de cuviinţă că n-avea ce să-i explice. O privi din nou şi o întrebă la rândul lui:

— Unde-i Svetla?

— A rămas să doarmă la creşă.

— N-am văzut-o demult. Ce face?

— A uitat că are tată.

— Cel puţin tu să-nţelegi că uneori n-am încotro, zise Jelev ridicându-se şi împingând cu mâna ciocolata de pe masă.

— Vrei să spui că n-ai niciodată încotro, completă ea ironic. Peste două zile o să vezi tu de copil. Eu plec.

Cuvintele ei îl surprinseră pe Jelev, dar nu spuse nimic. Îşi trecu mâna peste buzele uscate, se duse la chiuvetă, deschise robinetul, dar nu bău apă, nici nu se spălă. Cât se bucurase s-o vadă! Toată casa devenise parcă mai luminoasă şi mai mare şi iată că nici două cuvinte nu erau în stare să schimbe între ei ca oamenii.

Nu cumva nici aici n-avea loc?

„A hotărât… Să fi ştiut ce era în sufletul lui, nu s-ar fi purtat aşa. Ea îl înţelege şi respectă pe cel de alături. Sunt vinovat faţă de ea, dar să aştepte, să mai aştepte puţin”.

Jelev se simţi iar copleşit de bucuria calmă de a fi împreună, o seară întreagă, numai ei doi. „Am să-i explic, am să-i explic totul şi mă va înţelege”. Încurajat de propriile sale gânduri se întoarse spre ea:

— Ana, poate mai amâni o săptămână.

— În niciun caz, ripostă ea cu vădită iritare.

— Nu te înfuria. Eu doar aşa... aveam ceva în vedere. Atunci să apelăm la mama ta.

— Niciuna ca asta nu se poate. Ai grijă de copil, să vezi şi tu ce uşor este.

— Dar, Ana, eu... Deocamdată îmi vine mai greu ca oricând. Măcar să se fi limpezit lucrurile... Ce-ai zice dacă ar rămâne la creşă?

— Bineînţeles, ce-i trebuie părinţi?... replică Ana fără să-şi poată preciza prea bine ce anume îi declanşase înverşunarea.

— Bine, du-te! O să mă descurc eu, se hotărî să încheie Jelev diferendul, preocupat de lucruri mai importante.

Ar fi vrut să-i încredinţeze marea sa nelinişte. Neştiind de unde să înceapă, se duse la bucătărie.

Cu puţin înaintea lui intrase Ana acolo. Întoarsă cu spatele, desfăcea un pachet.

— Am o veste pentru tine, zise el.

Surprinsă de vorbele lui, îl privi mirată, dar nu-i puse nicio întrebare.

— O noutate, chiar dacă e lipsită de bucurie. Astăzi s-a întors Petăr Boev din închisoare. Cred că ţi-l aminteşti, a fost chiriaşul vostru. E pe nava mea locţiitor politic!

— De aceea vezi totul în negru! rosti Ana.

Jelev tresări sub răceala privirii ei. Parcă acum o vedea pentru întâia oară.

— Ţi-e teamă, nu-i aşa? adăugă ea.

Cuvintele îl învinuiau. Propria lui soţie îl condamna, numindu-l fricos. Era contrariat.

Chipul ei îi juca în faţa ochilor. În urechi îi răsună un râs

mustrător, neaşteptat. Jelev nu-şi mai aducea aminte ce a urmat. Durerea copleşi raţiunea. Să fi rostit Boev asemenea cuvinte, l-ar fi uitat, dar Ana... Inaintă, ridică mâna... dar n-o lovi.

Mâna coborî încet. Lăsă capul în jos şi ieşi trântind uşa după el. Se îndepărtă grăbit de casă cu senzaţia că râsul Anei îl urmăreşte întruna.

12

Oare pentru a câta oară se întorcea acasă Stancev? Pentru că n-avea bunul obicei să-şi noteze în prealabil ce anume trebuie să cumpere, când ajungea extenuat în bucătărie constata cu stupoare că mai avea nevoie de încă multe lucruri. Atunci se repezea din nou la magazin.

La el acasă se adunau deseori prieteni, beau, se distrau, dar niciodată nu fusese atât de risipitor ca în seara aceea.

Oriunde intra se interesa ce au mai bun, informând-o pe vânzătoare că e o ocazie excepţională şi rugând-o să-l ajute.

— Doctore, nu cumva te însori de alegi atâta? se informă discret una din vânzătoarele de la magazinul alimentar, însă el îi făcu semn cu mâna din uşă, strigând:

— La toamnă, când o fierbe vinul nou...

Stancev puse masa în hol şi lăsă numai trei scaune în jurul ei. Voia să reconstituie serile tainice ale celor trei prieteni legaţi prin jurământ. Îşi aminti de nunta lui Boev.

Se făcuse ziuă până să hotărască: nicio schimbare din viaţa unuia dintre ei nu trebuia să le altereze prietenia. Apoi băuseră şi, spre ziuă, când străzile începuseră să se însufleţească, îi dăduseră drumul să meargă la logodnică.

Obosit de atâta alergătură prin magazine, Stancev se aşează, îşi turnă un coniac. Ciocnind cu sticla rosti:

— Noroc, prieteni. Iertaţi-mă că beau fără voi, dar mi s-a uscat gâtul.

Trecuse demult ora fixată pentru întâlnire şi nu mai venea nimeni. La început Stancev se gândi că au fost

reţinuţi pe navă, dar când se făcu opt, se nelinişti serios. Tot felul de gânduri alarmante îi veneau în minte. Se învârti prin cameră, mută din loc câteva farfurii care parcă nu stăteau bine cum le pusese. Nu mai rezistă. Îşi îmbrăcă mantaua şi porni spre cabina telefonică din apropiere.

Nici nu apucase să treacă strada când îl văzu pe Boev venind pe trotuarul din faţă. Se opri în întuneric. Boev trecu pe lângă el fără să-l observe.

„Ce nu fac anii”, gândi Stancev ajungându-l din urmă şi petrecându-şi mâna pe sub braţul lui.

— Haide, omule. La câte nu m-am gândit! Ţi-ai pierdut simţul marinăresc al punctualităţii. Haide!

Îl târî pe scări ca şi cum el era ultimul musafir lipsă la apel.

Când intrară în holul gol, Boev se opri şi-l privi mirat:

— Nu cumva sunt primul?

— Da de unde. Primul sunt eu, tu eşti al doilea, şi-l aşteptăm numai pe-al treilea. N-aţi plecat împreună de la bază?

— Nu. El a rămas pe navă, răspunse Boev şi începu să admire curios masa bogată. Ca-n basme…

— Păi, sunt mostre de prin magazinele noastre, râse Stancev. Mă mir de Jelev. În privinţa ta, hai, treacă-meargă, ţi se poate trece cu vederea întârzierea. Eşti încă de capul tău, dar el… O întâmplare măruntă l-a dat peste cap. Marinarul avea inima slabă, n-a rezistat tensiunii şi s-a dus. Jumătate din culpă se şterge.

— Dar cealaltă jumătate?

— Se aranjează şi asta. L-am crezut mai cu picioarele pe pământ şi când colo… Nu, în noaptea asta nu vă dau pace, se supără de-a binelea Stancev. Nişte slujbaşi. Cum aţi putut să vă contaminaţi? Ne întâlnim după atâţia ani şi voi treceţi cu atâta uşurinţă peste toate. În sănătatea ta! Ridică al doilea pahar cu coniac, ciocni cu Boev. Şi acum trebuie să vă port de grijă ca o doică. Stancev îşi luă din nou mantaua, dar Boev îl opri luându-i haina din mâini.

— Dimo nu vine astă-seară.

— Ţi-a spus el?

— N-am vorbit despre asta, dar de vreme ce sunt eu aici, nu vine el, explică Boev, privind pe geam.

— Tu sau eşti nebun sau eşti pe cale să devii.

— Să lăsăm glumele, Nikolai, îl întrerupse Boev. Lucrurile stau puţin mai altfel.

— Nu înţeleg nimic.

— Nici nu-i nevoie, dar dacă s-a întâmplat una ca asta, trebuie să ştii şi tu, adăugă Boev.

Bău o gură de coniac de-a dreptul din sticlă apoi se aşeză şi îi povesti lui Stancev tot ce nu aflase acesta până atunci. Când isprăvi, trecuse de miezul nopţii.

Doctorul Stancev stătea în continuare rezemat de perete, fără să scoată o vorbă. Era uluit de tot ce auzise şi nu ştia ce să creadă.

Nu putea admite ideea că unul dintre cei trei nu mai exista, că un scaun avea să rămână gol pentru totdeauna. Ar fi vrut să mai asculte o dată cele întâmplate, să-şi poată forma o convingere, dar Boev isprăvise deja şi se apucase de băut.

— Şi acum? rosti Stancev în cele din urmă.

— Acum vine greul, răspunse ca un ecou Boev. Suntem pe aceeaşi navă, marinari, dar în acelaşi timp oameni care nu uită atât de uşor.

— Petio, tu ai suferit mai mult. Viaţa te-a învăţat să urăşti, dar şi să ierţi.

— Vorbe, Nikolai, vorbe mincinoase, frăţioare! Iartă numai cel slab sau cel foarte puternic. Iar noi nu suntem niciuna, nici alta.

— Atunci, dacă asta te linişteşte, înlătură-l din calea ta, spuse într-o doară, ironic, Stancev.

— Problema e că nu asta mă linişteşte. Deocamdată nici eu nu ştiu ce vreau, ce-mi trebuie. Merg şi parcă visez. Vreau să scap de coşmaruri, dar ele mă urmăresc, nu mă

lasă să-mi vin în fire. Mă întreb: eu sunt ăsta sau mi se pare?

— Atunci de ce nu vii la noi la spital? Să te trimitem la odihnă. Stai prost cu nervii.

— Te-nşeli. Voi, doctorii, credeţi de pomană că puteţi veni de hac tuturor durerilor. Există şi suferinţe fără scăpare sau foarte greu de vindecat.

Boev se ridică să plece, dar Stancev îl opri:

— Încotro pe o vreme ca asta?

— Trebuie să plec.

— Rămâi la mine.

Boev nu se împotrivi. Clătinându-se puţin, se duse în dormitor, luând cu el şi paharul de porţelan plin cu apă. Când observă în mâna lui proteza dentară, Stancev tresări fără să vrea.

Nu mai era Petio pe care îl cunoştea din anii tinereţii, ci altcineva, un om cu totul diferit.

„Nu va ierta niciodată”, gândi Nikolai şi stinse lampa. Pe acoperişul vecin ţipau pescăruşii.

13

Cartierul Zevkovo era renumit până nu demult pentru nopţile zgomotoase. Dintotdeauna, acolo locuiau pescarii oraşului. Gălăgioşi din fire, însufleţeau cartierul cu cântecele lor, cu încăierările şi nesfârşitele istorii pescăreşti despre femei frumoase din ţări depărtate. Deşi cartierul se schimbase şi în multe locuri răsăriseră blocuri noi, cu vitrine şi restaurante luminate, chiar şi acum, seara, plutea deasupra străzilor un miros de peşte prăjit şi usturoi.

La începutul cartierului, în faţa pieţii mici, se înălţa o casă masivă cu două etaje şi o mansardă enormă. Proprietarul, pe vremuri posesorul unui mic vas pescăresc, locuia la primul etaj. Cu chiria de la etajul al doilea şi cu banii pe care îi primea lunar de la fiii săi, şase la număr, îşi petrecea liniştit ultimele zile de viaţă.

Cu zece ani în urmă, când într-o seară târzie se opriseră

în faţa casei trei căruţe pline de bagaje, el rămăsese în curte până se transportase şi ultima legăturică. Pe vremea aceea însă se mai ţinea bine. Nici mobila, nici celelalte lucruri, nimic nu-l impresionaseră mai mult decât frumuseţea noii chiriaşe. Ochii mari şi întunecaţi, gâtul fin şi buzele care păreau tot timpul că cer ceva.

De atunci Elisaveta rămăsese să locuiască aici, departe de vechea locuinţă, de oamenii care treceau pe lângă ea fără s-o salute, fără respect. Aici o instalase prietenul ei şi ea se bizuia pe el.

Curând îşi uitase înfrângerile. Ocupată cu serviciul, cu îngrijirea copilului, încrezătoare în marea dragoste ca o elevă de liceu, se bucura de viaţă, aşteptând ca fiecare zi să-i aducă tot alte prilejuri de încântare. Uneori, seara, când era singură, se aşeza lângă pătuţul copilului adormit şi, fără să ştie cum, se întorcea cu gândul la trecut. Plamen semăna cu tatăl său şi asta o forţa să-şi amintească de el mai des. Se întrista, dar nu pentru mult timp. Din fotografia de pe masă îi zâmbea celălalt pe care-l dorea în fiecare seară. Într-o zi găsise un bilet.

„Plec. Nu mă mai aştepta”.

La început crezuse că e o glumă. Încă nu se dezmeticise bine şi alergase la locuinţa lui, dar acolo nu găsise pe nimeni. Nu întrebase unde era, nici nu arătase că-l caută.

Mândria ei fusese rănită, la fel credinţa ei în viaţă, şi aşa, ca un pescăruş cu aripile frânte, se înapoiase la copil. Plânsese toată noaptea, iar în zori îşi udase faţa cu apă rece, îmbrăcase hainele ei cele mai frumoase şi plecase la lucru ca la sărbătoare.

De atunci nu mai credea pe nimeni. Erau şi nopţi când nu rămânea singură, dar de cele mai multe ori se izola, având grijă doar de copil. Nu-i vorbea de tatăl său, nici despre ea. Se ferea s-o vadă băiatul abătută. Bea, ascunzându-se de Plamen, se apucă de fumat. Zilele treceau ca nişte musafiri nepoftiţi, părul încărunţi uşor şi în jurul ochilor îi apărură

umbre.

Se înnoptase demult în oraş, iar Elisaveta stătea lângă patul lui Plamen, ţinându-i mâna în poală. Avea febră mare. Ochii i se închideau de toropeală.

— Te mai doare? întrebă ea încet.

Plamen întoarse capul la perete şi nu răspunse. Pentru a câta oară îi punea aceeaşi întrebare?

Auzind paşi pe coridor, Elisaveta ieşi s-o întâmpine pe Ana. O surprinse înfăţişarea ei, ochii umflaţi şi urmele de lacrimi proaspete.

— Am întârziat, dar ştii şi tu cum e uneori…

Nu-şi isprăvi vorba şi, fără să mai stea cu Elisaveta, se îndreptă spre copilul bolnav şi-l atinse pe frunte. Abia acum îşi dădu seama că nu se mai putea ţine pe picioare.

Palidă, cu buzele tremurând, se clătină şi abia reuşi să ajungă în camera vecină unde alunecă în braţele Elisavetei.

— Ana, Ana… şoptea aceasta speriată, străduindu-se să-i ascundă băiatului ceea ce se întâmpla. Vino-ţi în fire! Ai obosit. De câte ori ţi-am spus că acţionezi fără judecată!

Îi stropi faţa cu apă, punându-i la îndemână amoniacul pe care îl avea în casă de cine ştie când.

Ana îşi reveni. Acoperindu-şi faţa cu mâinile, începu să plângă. Elisaveta, lângă ea, o îmbrăţişă. Deşi era mai mare doar cu trei ani decât Ana, avea întotdeauna o purtare protectoare faţă de ea.

— Te-a jignit doctorul Stancev? şopti ea. Nu pune la suflet. Aşa sunt bărbaţii. Nu cunosc respectul. Uneori le încredinţăm totul pentru simpla favoare de a-şi petrece puţin din timpul lor în preajma noastră. Nu fi copil. Să nu-ţi pese de nimic. Când o să te întorci de la Sofia, o să se târască la picioarele tale. Şi atunci…

Ana se ridică încet. Îşi încheie neatent paltonul.

— Iartă-mă, dar acum nu mă simt în stare, rosti ea cu greutate.

— Nu te nelinişti. Dacă starea lui se agravează, chem pe

altcineva. Mâine îl aduc la spital.

Ana oftă, hohotind.

— Îl urăsc, şopti ea. Niciodată nu l-am iubit şi…

— Taci, o întrerupse Elisaveta. Nu trebuie…

Porniră spre uşă. Ana se opri. Privind îndelung cearcănele Elisavetei. O întrebă pe neaşteptate:

— Nici ţie nu ţi-e uşor, nu-i aşa?

Elisaveta nu răspunse. Ana continuă:

— Mai bine să-ţi fie greu de una singură decât să simţi cum te ofileşti fără să te înţeleagă nimeni.

— Linişteşte-te. Mai e timp. O să stăm de vorbă, rosti Elisaveta cu vocea nealterată de emoţie. Doar ochii sclipeau mai întunecat şi deveniseră mai adânci.

— O să te întorci la el? o întrebă din nou Ana.

— La cine?

— La Boev, fostul tău soţ.

— Ana, o răsuci Elisaveta spre ea, gata să ţipe, dar îi dădu drumul imediat. În noaptea asta ai înnebunit.

— E aici, în oraş. I-au dat drumul, spuse Ana. De ce nu sunt şi eu tare ca tine, de ce n-am inima ta?

Alergă în stradă, topindu-se în întuneric spre ţărmul pustiu al mării.

Elisaveta rămase în uşă. Nu-i venea să creadă că înţelesese bine, dar cuvintele pe care le auzise îi mai izbeau încă timpanele.

— Mamă, dă-mi apă, dar ea n-auzea glasul lui Plamen.

„S-a întors, şi eu?…”

Un vânt rece şuieră prin uşa întredeschisă şi strânse preşurile.

Deşi nu mai vorbeau demult, Boev încă nu reuşise să adoarmă. Somnul îl cuprindea cu greu, mai ales acum când băuse puţin şi se afla în pat străin.

Se gândea la el şi la Stancev. Amândoi erau singuri, dar pe când Stancev se putea oricând lipsi de singurătate, în cazul lui nu mai era nimic de făcut.

Încă puţin şi începea a doua zi de când se întorsese. Nu se putea obişnui totuşi cu noua lui situaţie. Nici urmă din fermitatea care îl caracterizase timp de zece ani. Le era recunoscător tuşei Nikoliţa şi lui Stancev pentru statornicia sentimentelor lor, dar asta nu-l făcea mai fericit, cu atât mai mult cu cât ghicea în comportarea lor frumoasă şi o undă de compasiune. Niciodată n-o să-l înţeleagă pe deplin, pentru că niciodată n-au trecut prin ce trecuse el.

— Eşti un om fericit, Nikolai! rosti Boev după o pauză, însă Stancev oftă prin somn, îşi îndepărtă plapuma de pe faţă şi începu să sforăie încet.

Boev se rezemă în cot. Nu-i era somn. Se ridică şi se îmbrăcă. Nu dorea să-şi tulbure şi prietenul cu insomnia lui.

În stradă îl învălui răcoarea şi cerul senin, în care avea senzaţia că ar fi putut să se oglindească dacă n-ar fi fost atât de departe.

Primii paşi erau nesiguri, parcă ar fi stat în cumpănă încotro să se îndrepte la o oră atât de matinală. Dar când coti spre cartierul Zevkovo, grăbi pasul cercetând din ce în ce mai atent numerele caselor. Se opri. Privirea i se fixase asupra casei cu două etaje şi mansardă. Ca şi cum aici s-ar fi aflat închisă fericirea lui, iar el nu ştia cum să ajungă până la ea.

„De nouă ani trăieşte acolo, îşi aminti vorbele tuşei Nikoliţa. Etajul II cu mansardă. Când e vremea frumoasă, acolo îşi face Plamen lecţiile. E înalt cât tine. Îţi seamănă. Nici nu s-ar putea altfel.”

Boev nu mai suportă să-şi amintească şi alte lucruri. Se sprijini cu spatele de trunchiul teiului scund şi simţi un val de căldură năpădindu-l, când una dintre ferestre se lumină.

„Şi totuşi ei există. Am un fiu.” Zâmbi şi închise ochii. Lumina din fereastră îi pătrundea în suflet înălţându-l. Începu să respire mai uşor, uitând gândurile negre de până atunci. La numai câţiva paşi de el, fiul său dormea. Poate visa frumos, poate visa că are un tată, că sunt împreună şi

că îl ascultă povestindu-i despre mare şi furtuni.

Boev îl vedea parcă în faţa ochilor şi întinse chiar mâna să-l mângâie. Ar fi stat nopţi în şir lângă pătuţul lui, numai să-l privească, să se bucure de fiinţa lui.

Uşa mansardei se deschise şi Elisaveta apăru în prag. Boev clipi din ochi instinctiv şi nu se clinti din loc. Era la fel de bine făcută, cu bărbia uşor împinsă înainte, dar pieptănătura o făcea să pară schimbată faţă de imaginea pe care o păstrase el în amintire, în suflet. Şi totuşi era ea.

— Să-ţi sting lampa? îi auzi Boev glasul.

— Lasă, şi aşa n-am să mai dorm. M-am plictisit, ajunse până la el o voce de copil care-i strânse inima. Era vocea lui Plamen.

— Nu te ridica din pat. E răcoare.

— Doar până la fereastră.

— Mă întorc repede.

— O să-mi cumperi creioane colorate, nu-i aşa? continuă glasul copilului.

— N-am să uit.

Boev mai văzu o mână străduindu-se să cureţe gheaţa din geam şi pe Elisaveta dispărând după colţ.

Trăiau fără să-i bănuiască prezenţa atât de apropiată. Plamen o să-l recunoască? Va înţelege sau nu?

Boev se simţea irezistibil atras de fereastra luminată, de mâna aceea care doar cu câteva clipe mai devreme conturase un cerc pe geamul îngheţat.

Privi în jur, ajunse la poartă, dar în loc să intre în curte, o luă pe trotuar în direcţia opusă celei pe care o luase Elisaveta. Între el şi fiul său stătea ea. Iar pentru ea, Boev nu mai exista. De aceea şi Plamen i se păruse atât de departe şi de greu de atins. Boev ştia că mama fusese totul pentru băiat şi simţea cum i se cuibăreşte în suflet regretul că ea era fiinţa iubită, în timp ce el fusese uitat. Însă copiii sunt copii. Ei n-au nicio vină.

Cerul era senin şi străveziu ca faţa unui lac. Scăldate în

ploaie, casele şi străzile păreau înălţate din adâncurile mării. Dornici de vreme frumoasă, oamenii invadaseră străzile ca într-o zi de sărbătoare şi fără grabă se străduiau să profite cât mai mult de razele soarelui de martie strălucitor, să simtă adierea primăverii care îşi anunţa sosirea.

Numai la comandamentul flotei, larma dimineţii se stinsese. Ofiţerul de serviciu scria ceva în încăperea punctului de control, doi marinari străjuiau uşa sălii de şedinţe pe care unii o denumiseră „clubul ofiţeresc pentru directive organizatorice şi reparaţii psihice”.

Şi astăzi – adunare. Începuse de la prima oră de program, iar acum, deşi trecuse de zece şi jumătate, încă nu se dăduse pauză şi nici nu ieşise nimeni din sală să spună despre ce era vorba. Din când în când mai răzbăteau frânturi de fraze înflăcărate, dar nu puteai înţelege nimic.

Marinarii stăteau tăcuţi în hol, ca şi cum păstrau liniştea special, ca să afle ce se petrece înăuntru. Brusc se iscă gălăgie, uşa se dădu la perete şi ofiţerii, unul după altul, invadară scara, dispărând răzleţiţi în grupuri mici prin cancelarie sau pe stradă.

La urmă ieşiră şi Boev şi Jelev. Mergeau împreună fără să se privească, fără să schimbe o vorbă.
Amândoi erau cufundaţi în gânduri, fiecare ignorând prezenţa celuilalt.

Aproape tot timpul consfătuirii, contrar obiceiului, Jelev nu ascultase ceea ce se vorbea.

Îl copleşiseră aducerile aminte. Tare ar fi vrut să descopere adevăratul motiv al încordării relaţiilor dintre el şi Ana. Până seara trecută, nu se certaseră niciodată. El obişnuia să cedeze.

Venea acasă să se odihnească, să se bucure de liniştea şi căldura căminului său.

E adevărat că de cele mai multe ori discutau despre lucruri lipsite de însemnătate. O plimbare, o vizită, nu se

plângeau niciodată unul altuia de munca pe care o desfăşurau sau de viaţă.

Iar acum, dintr-odată, certuri, înrăire, chiar ură.

„Nu, a fost o întâmplare. Sunt zăpăcit de ultimele evenimente şi de aceea privesc totul dintr-un unghi nefavorabil. Ana este o femeie minunată. Ce mă făceam fără ea? Dar copilul? Nu îmi umplu ei toată viaţa? Ce sens ar avea să trăiesc fără ei?

Trebuie să mă duc acasă chiar astă-seară. Sunt sigur că mă aşteaptă. O să fie şi Svetla. Cu ea mă simt întotdeauna mai liniştit. Svetla e a mea, numai a mea şi nimeni nu mi-o poate lua. E o neînţelegere. O să mă ierte aşa cum am iertat-o şi eu de atâtea ori. De fapt nici n-am lovit-o. Am ridicat doar mâna… Maleev, însă, s-a dus…”

Jelev se trezise la realitate abia când fusese invitat să dea explicaţii despre accident şi despre moartea marinarului.

S-a ridicat, dar nu s-a dus la pupitru aşa cum făcuseră ceilalţi! Secretarul consiliului politic încruntase din sprâncene, tuşise în semn de nemulţumire, dar păstrându-şi stăpânirea de sine, repetase întrebările la care solicita explicaţii.

În ciuda liniştii apăsătoare, Jelev nu răspunsese pe loc. Gândurile îi zbunau la ultima ieşire în larg…

Ploua torenţial. Nava înainta tot mai mult în larg. Obiectivele de învăţământ erau atinse unul după altul, dar totul i se părea mediocru, insuficient. Repaus – oamenilor şi motoarelor. Îşi amintea perfect cum s-a întâmplat totul. Stătea la puntea de comandă cu ţigara aprinsă, ascultând atent cântecul adus de valuri. Cânta maistrul Maleev.

Ploaia răpăia pe covertă prelingându-se în şuviţe subţiri pe plasele de cules mine şi se scurgea apoi în ritmul muzicii.

Atunci se întâmplase nenorocirea. Glasuri alarmante, semnalul de incendiu… Alergase şi ajunsese printre primii

lângă magaziile de muniţii. Un fum iute îl izbise în faţă. Nu se vedea nimic, şi mintea îi lucra febril.

„Dacă explodează obuzele, se duce nava la fund.”

— Unitatea de salvare! Aspirant Pencev... dar nici nu terminase ordinul şi maistrul militar de gradul doi Maleev dispăruse în tambuchiul fumegând. Se întorsese lovindu-se de marinarul Radev — palid ca un mort – poreclit Poetul navei.

— Automatul s-a descărcat. Nu-mi dau seama cum... repeta ca şi cum şi-ar fi pierdut minţile. Apoi, cu capul în piept, nu mai scosese nicio vorbă.

Jelev, sufocat de funingine şi fum, stătea lângă tambuchiul magaziilor de muniţii şi ordona lăsarea bărcilor la apă, îmbarcarea marinarilor şi îndepărtarea lor de navă până la o distanţă unde gradul de pericol era nul.

Pentru prima oară nimeni nu-i executa ordinele.Jelev înţelegea că n-avea dreptul să rişte viaţa întregului echipaj şi, cu toate că efortul oamenilor îl bucura, strigă cu o voce aproape neomenească.

— Comandanţii bordului de serviciu la mine! Ordon!

Acestea fuseseră ultimele lui cuvinte. Din tambuchiul magaziilor de muniţii apăru o ladă furnegând cu obuze. Marinarii o apucară şi în câteva clipe dispăru în adâncul mării.

Cu ultimele eforturi îl târâră pe Maleev pe covertă.

— Altceva n-a mai rămas, şopti el abia auzit şi se destinse fără vlagă în braţele tovarăşilor săi.

La început Jelev nu înţelesese că acesta era sfârşitul. Se repezise la el, străduindu-se îndelung să-i surprindă privirea, să-i audă glasul.

Din magaziile de muniţii răbufniră ultimii vălătuci de fum şi el tot mai ţinea în braţe corpul marinarului. În ochi i se descifra o mânie neputincioasă. Se ridică şi, în loc să dispună ridicarea trupului lui Maleev, strigă:

— Cu toată viteza înainte...! ca şi cum acesta ar fi fost

îndemnul pentru întoarcerea vieţii în corpul mort al marinarului.

Faţa i se albise, iar mâna căuta febril un sprijin în speteaza scaunului din faţă.

Nimeni dintre cei oare luaseră cuvintul nu cunoştea adevărul, dar trăgeau concluzii, generalizau. Se sprijineau unii pe alţii ca nişte adevăraţi prieteni şi fascinaţi de cuvinte subliniau gravitatea accidentului, uitau obiectul discuţiilor şi se pierdeau în amănunte şi argumente.

Boev asculta şi, cine ştie de ce, scena îi evoca lui Jelev ancheta celor doi colonei în urmă cu zece ani.

„N-am fost şi eu la fel? De ce uită oamenii unii de alţii? Nu cumva nu există adevărată tovărăşie sau prietenie? Ce-i face să vadă doar accidentul, ignorând cu desăvârşire omul?

Lipsa de suflet a semenilor nu e mai dureroasă decât necazul prin care trec. E groaznic să fi singur şi toţi în jur să nu încerce decât să te umilească pentru oa apoi să-ţi dea mai uşor lovitura capitală.

Şi, fără voie, Jelev îl privi pe Boev. Dacă el, cel puţin, ar fi fost alături de mine…”

În clipa aceea simţea nevoia să fie ajutat. Ar fi dat orice numai să ştie că se poate bizui pe sprijinul lui Boev. Un singur cuvânt era suficient ca să fie iarăşi stăpân pe sine, să prindă puteri, să se poată împotrivi, însă Boev tăcea, nu-i arunca nici măcar o privire. Cu capul plecat, ascuns în spatele ofiţerului din faţă, mâzgăli la repezeală două foi din carnetul său şi le trimise din mână în mână secretarului consiliului politic. Jelev se dojeni pentru iluziile pe care şi le făcuse. I se păru că vede pe faţa lui Boev înflorind un surâs răutăcios. La ce se putea aştepta din partea lui?

„N-a ezitat să mă lovească!” gândi febril şi îşi înăâţă capul. Toţi cei prezenţi în sală se întoarseră spre el.

— Am spus instructorului tot ce am avut de spus. Nu mai am nimic de adăugat, rosti el.

— Dumneata te afli aici în faţa activului de partid care vrea să te asculte.

— Nu sunt în stare să adaug nimic. Aţi citit declaraţiile mele. Cred că şi organele de cercetare sunt partinice.

— Aşadar, refuzi să răspunzi?

— Refuz să reiau de o mie de ori unul şi acelaşi lucru. Dacă cineva încearcă o satisfacţie obligându-mă să repet la nesfârşit întâmplarea, regret, dar nu i-o pot oferi.

La ieşirea din sală, secretarul consiliului politic îl opri pe Boev şi-i spuse:

— Mâine, la zece, vino la comandament. Deocamdată sunt chemat la comandant. Şi trecu mai departe.

Boev nu observă privirea încărcată de ură a lui Jelev, care se gândea la însemnările trimise din mână în mână secretarului consiliului politic şi la faptul că Boev nu manifestase nici cea mai vagă dorinţă de a le comunica în faţa întregului activ. El nu putea vorbi, nu avea dreptul, după o singură zi de serviciu, să generalizeze, să ofere soluţii.

Boev scrisese despre moralul echipajului, despre suferinţa lui Maleev şi a celorlalţi marinari, despre soarta comandantului. Discutase cu foarte puţini, dar nu era greu să-ţi dai seama ce gândeşte majoritatea. Moralul echipajului era deosebit, ceea ce-l tulbură şi îl făcu să scrie ce credea fără să ţină seama că se referea şi la persoana lui Jelev.

Iar acum Jelev fusese invitat la o discuţie. Ce folos?

Îl ajunse pe Jelev din urmă la ieşirea din comandament. Amândoi porniră spre chei. Nu se grăbeau, mergeau în tăcere. Aveau multe să-şi spună, dar nu se pricepeau să înceapă.

— Te-a găsit Nikolai? îl întrebă Boev după o lungă tăcere. Vrea să-ţi uşureze situaţia. O să consemneze în certificat că marinarul avea inima şubredă, deşi nu chiar aşa stau lucrurile. Ai accepta un astfel de serviciu?

Jelev se opri deodată privindu-l scrutător.

— Depinde de la cine vine!

— Nu e mai corect să fie recunoscut adevărul de la început, oricât ar fi de dureros?

— Hm, adevărat... izbucni Jelev într-un râs răutăcios. Fiecare poartă în el câte un adevăr. Dar ce să-ţi mai explic? L-ai auzit şi tu. Nu-ţi ajunge?

— Aici e vorba de viaţa unui om. Dacă mai există în tine un sâmbure de demnitate, n-ai să accepţi un astfel de serviciu. Nikolai te iubeşte, dar ştii că uneori, din prea multă dragoste, pisicile îşi mănâncă puii.

— Ascultă! Te rog cât se poate de prieteneşte, îi tăie vorba Jelev, amintindu-şi de însemnările şi de replicile schimbate pe coridor cu secretarul consiliului politic, fă ce ai de făcut, dar nu mă plictisi. Lasă-mă să-mi petrec liniştit ultimele zile în flotă. În ceea ce priveşte parabola cu pisicile, spune-o altora. Noi suntem marinari. La revedere...! îşi îndesă chipiul peste ochi şi porni mai departe...

Tulburat de tonul lui brusc, Boev nu se luă după el. Îşi încetini pasul şi surprinse întâmplător cu privirea un pescăruş balansându-se pe o geamandură plutitoare. Voia să se menţină în echilibru, dar geamandura se mişca, speriindu-l. Pescăruşul îşi lua zborul, descria câte un cerc deasupra valurilor şi iar venea să-şi reia jocul.

„N-o fi la fel şi cu oamenii? se gândea preocupat de dorinţa de a se elibera de sentimentul neplăcut de apăsare pe care vorbele lui Jelev i-l declanşase.

Te zbaţi să păşeşti pe pământ viguros, fără salturi acrobatice, te deplasezi, zbori, alergi mereu în căutarea unui sprijin, o punte de granit care să-ţi asigure liniştea pe viaţă. Deseori crezi că ai dat în sfârşit de un teren solid, ca să descoperi, puţin după aceea, că de fapt nu e decât o piatră sfărâmicioasă, lesne spulberată şi de apă, şi de vânt, şi de soare, şi chiar de vorbele oamenilor... Să fie totul

vremelnic pe lume? De ce să ne gândim numai la veşnicie, luptându-ne pe viaţă şi pe moarte, umilându-ne unii pe alţii, pentru ca apoi, după ani şi ani, când ne întoarcem, să ne trezim la capătul puterilor, cu sufletul copleşit de amărăciune”.

Sirena unui vapor, care pornea în larg, îl făcu să se trezească la realitate. Se străduí atunci să nu se mai gândească la trecut, la ziua de ieri. Încercă să-i găsească o justificare lui Jelev, liniştindu-se şi pe sine. Avea el dreptul să scormonească rănile uitând de părţile sănătoase?

— Mi-e dor de mare, de mare – încercă să-şi abată gândurile în altă parte şi privi din nou spre geamandură.

Pescăruşul plecase, iar geamandura se legăna în mijlocul valurilor ademenind alţi pescăruşi cu faţa ei lucioasă.

15

Orbit de razele strecurate prin fereastră, Stancev îşi miji ochii. Îşi şterse mâinile cu prosopul încet, cu gesturi profesionale. Îl examină pe Plamen gândindu-se la Boev şi Elisaveta. Parcă ieri se petrecuse totul.

Se cunoscuseră la un spectacol la Casa Flotei Naţionale, apoi nunta, obişnuitele petreceri de sâmbătă seara, se născuse Plamen, pe urmă…

Tot ce a urmat fusese atât de neprevăzut şi inexplicabil, încât nu ştia cum ar fi rezistat el în locul lor. Ca şi cum ar fi avut şi el o vină în multe din întâmplările de atunci, îi venea greu să discute despre ele cu Boev sau cu Elisaveta.

Venise la ea acasă să vadă copilul, să vorbească despre boală, dorea să-i anunţe şi întoarcerea lui…

Mâinile i se uscaseră demult şi el continua să se şteargă încercând în acelaşi timp să pună ordine în gândurile care-l frământau.

Elisaveta stătea în faţa lui tăcută, parcă mai măruntă. În mintea lui stăruia imaginea unei făpturi pline de contradicţii şi tocmai de aceea se simţea atât de contrariat.

Întinzându-i şervetul, Stancev îi întâlni fără voie ochii

covârşiţi de tristeţe.

— Trebuie transportat la spital?

Nu răspunse imediat.

— Dacă are pneumonie, spune-mi. Nu sunt locuri, dar directorul a aprobat să se introducă paturi suplimentare.

— Copilul poate rămâne acasă. O răceală ceva mai severă, dar o să-i treacă.

Pe chipul ei fremătă un zâmbet amar.

Tocmai se pregătea să-i mulţumească pentru consultaţie, când soneria o făcu să tresară.

Strângându-şi capotul la piept, ieşi pe coridor, de unde se auzi o convorbire pe şoptite.

— Te-am căutat la serviciu. În ultimul timp mă eviţi, însă astă-seară nu te las. Ne adunăm la „Moară”, rostea o voce joasă şi autoritară de bărbat.

— Copilul e bolnav, răspunse slab Elisaveta.

— Nu-mi pasă! Ai să vii. Lasă-l la aia, cum îi spune, baba chioara. Vreau să fim împreună astăseară.

— Nu trebuie, zise abia auzit Elisaveta.

— Ţi-am spus. Astă-seară nu te las.

Stancev nu se mai putu reţine. Deschise uşa şi sub lumina slabă a lămpii din coridor văzu un bărbat între două vârste, îmbrăcat îngrijit, dar beat, cu o privire insolentă.

Amândoi stăteau faţă în faţă, îndârjiţi, studiindu-se.

Stancev avea impresia că vorbele necunoscutului îl murdăreau şi pe el şi era gata să-şi apere cinstea prin toate mijloacele.

Înţelegând ce-ar putea urma, Elisaveta îl apucă de mână, şoptindu-i:

— Nikolai, lasă-l! Nikolai!

— Clar, interveni musafirul. Altul mi-a luat-o înainte. Stricato!

— Afară! ţipă Stancev şi-l lovi.

Când ajunse în prag, musafirul nepoftit fugea în stradă, uitând de Elisaveta şi de prietenii care-l aşteptau la „Moară”.

În colţul coridorului, Elisaveta plângea înăbuşit, încurcat, se apropie de ea. Fără să ştie ce să-i spună îi şterse lacrimile şi o mângâie.

— Limişteşte-ite! Se aranjează toate.

— Vreau să se facă băiatul bine. Altceva nu-mi doresc.

— Eli, trebuie să mai vorbim. Au trecut mulţi ani de atunci… reluă Stancev încurcat.

Elisaveta îl opri:

— Lasă! Ştiu ce vrei să-mi spui. S-a întors, dar suntem ca şi morţi unul pentru celălalt. Nu trăiesc decât pentru Plamen. Îţi mulţumesc pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

Intră în dormitor.

Rămas singur, Stancev îşi îmbrăcă mantaua şi, fără s-o mai încheie, ieşi în stradă. Simţea o durere chinuitoare sfâşiindu-i pieptul. Îl silea să uite de sine, să se gândească la ceilalţi.

Soarele coborâse dincolo de culme şi deasupra oraşului sufla un vânt rece, pătrunzător. Îngheţaseră băltoacele şi trotuarele.

„Am să-i vorbesc, trebuie neapărat… se convingea de unul singur. Anii îi schimbă pe oameni. Cine nu greşeşte?”

Stancev îşi privi ceasul şi grăbi paşii. Când se apropie de locuinţa scundă a tuşei Nikoliţa, îi încetini. Ana îi spusese că are nevoie de el şi pornise spre ea fără să mediteze asupra consecinţelor.

De un an chipul Anei îl urmărea zi şi noapte. Orbecăia într-un fel de labirint şi cu cât pătrundea mai adânc, cu atât se încurca mai tare.

Oprindu-se la colţul unui bloc, privi în jur ca un tâlhar. Sări peste câteva straturi de flori şi se pomeni pe trepte. Uşa se deschise şi pătrunse înăuntru neobservat.

Palid, cu inima tremurârud, abia reuşi să întrebe:

— Am întârziat mult?

— Asta nu e lucrul cel mai important, şopti Ana luându-i mantaua de pe umeri, de vreme ce ai venit şi suntem

singuri. Se ghemui la pieptul lui, acoperindu-i faţa cu sărutări.

Stancev se pierdu în faţa manifestării ei năvalnice. O îmbrăţişă şi începu şi el să o sărute. Voia să uite de lumea din jur, dar în locul Anei vedea întruna chipul plâns al Elisavetei, copilul bolnav, necunoscutul beat. Se străduia să-i raporteze la ei amândoi, dar era neajutorat, subjugat de forţa Anei, de uitarea ei de sine.

Îmbrăţişând-o, îi întâlni privirea. Nu aceştia erau ochii ei. Pupilele mărite ca şi cum ar fi trecut printr-un moment de mare teamă, cearcănele întunecate – cercuri necunoscute pe faţa ei palidă şi delicată.

— Plec în seara asta, rosti ea arborând un ton serios.

— În seara asta?

— Nu pot să mai rămân aici, continuă ea agitată. Nikolai, ai încredere în mine?

— Ce întrebare e asta?

— Nu trebuie să ai încredere în mine.

— Ana, ce s-a întâmplat?

— Nimic deosebit. Am împărţit vina pe din două.

— Spune o dată. Nu mă mai chinui.

— E trist când omul înţelege singur un adevăr.

Gândindu-se că poate Ana a aflat de situaţia grea prin care trecea, Jelev îşi făcu reproşuri pentru tăcerea sa de până atunci. Dorise s-o scutească de emoţii inutile înainte de clarificarea situaţiei.

— Tu n-ai nicio vină.

— Am fost oarbă.

— Nu se spun chiar toate lucrurile.

— Dar nici nu se dăruieşte totul.

— Înţeleg, sunt vinovat.

— Asta nu e suficient. Tu m-ai îndemnat să am încredere în mine, iar eu ca o proastă…

— Ana…

— Jocul ăsta nu poate continua la nesfârşit. A fost de-

ajuns un singur moment ca să înţeleg ce reprezint eu de fapt. Nu-mi rămâne altă soluţie decât să restitui ce mi-am însuşit pe nedrept. Tu mi-ai dat tot: gânduri, cercetări, iar acum, când ştiu bine că sunt un nimic, trebuie să plec la Sofia.

— Dar asta e nebunie curată! interveni Stancev. Vino-ţi în fire, Ana!

În braţele lui, cu privirea în pământ, murmură abia auzit:

— Nici acum nu-i preia târziu. Te-am chemat să-ţi spun hotărârea mea. Am să declar în faţa Consiliului academic că cercetările îţi aparţin şi că eu doar te-am ajutat. Nu obiecta! Mi-eşti foarte drag şi ştiu ce am de făcut. N-am pe nimeni afară de tine şi nici n-o să am vreodată. Crede-mă!

Se lăsă copleşit de emoţie, îşi simţea mintea ceţoasă. Nu făcea decât s-o mângâie, repetând întruna:

— Ana, Ana, la ce bun toate astea? N-ai înţeles până acum că tu şi cu mine suntem una şi aceeaşi fiinţă, un întreg perfect? Ana, scumpa mea, şterge-ţi lacrimile şi zâmbeşte aşa cum numai tu ştii să zâmfoeşti. Te iubesc, Ana…

Vorbea fără şir, uitând de marinarul mort, de Jelev, de Elisaveta şi Boev… În clipa aceea nu mai exista nimeni pentru el în afară de Ana.

— Fericirea mea… bucuria mea…

Trezită parcă din somn, Ana i se ghemui şi mai tare în braţe şi începu să-l sărute pătimaş. Apoi, îndepărtându-l de lângă ea, îi spuse:

— Poţi să te duci. E timpul…

Stancev plecă ameţit, derutat. Porni pe aleile grădinii. Nu vedea nici oamenii din jur, nici siluetele copacilor, nici blocurile noi. Când auzi pe cineva strigându-i numele, se opri mirat şi privi în jur. Înaintea lui se afla Boev.

— Încotro prin părţile astea? Mă căutai? întrebă el, luându-l de braţ şi făcând cale întoarsă.

— Da de unde, am fost la un bolnav, răspunse Stancev

fără să ştie că Boev îl văzuse la ieşire şi-l aşteptase special la colţul blocului. Unde locuieşti? îl întrebă deodată.

— La vechea mea gazdă. Tuşa Nikoliţa m-a primit şi fără hotărâre judecătorească, încercă să glumească Boev, însă tăcu, observând-o pe femeia care tocmai ieşise din oasă şi mergea grăbită pe aleea din faţă.

Şovăi, însă asemănarea era izbitoare şi întrebă:

— N-a fost Ana?

— Ba da, de bună seamă a căutat-o pe maică-sa, răspunse Stancev, însă simţi cum îi urcă fierbinţeala în obraji, cum cade singur în cursă.

Ajunseră la palier. Boev apăsă clanţa. Uşa era încuiată. Abia acum realiză că Stancev şi Ana fuseseră singuri în casă, dar se dojeni pentru gândul său urât. Privind faţa ovală a lui Stancev brăzdată pe alocuri de riduri, se gândi că-l cunoaşte bine, că numai în el se putea bizui în momente de cumpănă. Şi totuşi…

„Poate sunt incapabil să accept viaţa aşa cum este de fapt? Să mă fi prostit eu până într-atât în aceşti ani încât să nu-l mai pot înţelege pe cel mai apropiat prieten? Unde s-au dus optimismul şi încrederea în oameni? Abia au trecut câteva zile şi simt că mă înăbuş în propria mea neputinţă.”

Intră în odaia întunecoasă cu sentimentul că e singur, că va rămâne astfel pentru totdeauna.

Pipăi comutatorul cu degete tremurătoare, îl răsuci şi rămase aşa lângă perete, clipind din ochi, palid şi tulburat.

Stancev stătea în mijlocul camerei – un condamnat în aşteptarea execuţiei. Pornind de la ideea că Boev înţelesese totul, se gândea numai la Ana. N-ar fi suportat să-i murdărească numele, să o implice în poveşti care să-i şubrezească autoritatea de mamă.

Nu ştia dacă să înceapă direct sau să mai aştepte. Starea lui Boev îi atrase atenţia. Se lăsase să cadă lipsit de puteri pe scaunul cel mai apropiat.

Stancev se apropie în tăcere, îi luă mâna, pipăindu-i

pulsul.

— Lasă, trece.

— Mergem direct la spital.

Boev zâmbi sceptic. În loc să fie de acord sau să se opună sfatului lui Stancev, începu cu o voce egală:

— Dimo pleacă. O să fie scos din funcţie, judecat, va urma probabil închisoarea.

— S-a hotărât?

— Crezi că e drept?

— E dreptul lor.

— Îţi pare bine?

— Mie? E ridicol! Am uitat să mă bucur! E trist şi pentru el şi pentru flăcăul acela!

— Ai devenit aspru, izbucni Stancev, însă cuvintele lui nu avură niciun efect. Instinctul medical îi spuse că Boev suferea de o profundă deprimare psihică.

— În certificatul de deces să scrii adevărul despre marinar, se sufoca Boev. Nu se poate altfel. Bagă de seamă: dacă nu orice greşeală constituie o infracţiune, în schimb, nu orice infracţiune poate trece drept greşeală.

— Profiţi cu uşurinţă de situaţie ca să te răzbuni.

— Nu oferi iluzii unui om când nu eşti în stare să-l ajuţi cu adevărat, zise Boev ducându-şi batista la gură.

Îi venea să vomite. Un spasm brutal, până atunci neîncercat, îi crispa trupul şi ar fi strigat de durere, dar pentru ca Stancev să nu înţeleagă adevărul, îşi apăsa cu disperare batista la gură.

Doctorul tăcea surprins de logica lui implacabilă. Pe de o parte îi accepta cuvintele ca pe un adevăr incontestabil, dar pe de altă parte se gândea la Jelev şi la Ana, iar pentru Ana ar fi făcut orice.

Se întoarse gata să argumenteze, dar întâlni privirea mâhnită a lui Boev şi renunţă la intenţiile sale.

— Am fost azi la Elisaveta, rosti ca pentru sine Stancev.

La început Boev nu înţelese bine, apoi tresări brusc şi-şi

ridică privirea, fixându-l.

— Plamen e bolnav. O răceală puternică. Era speriată…

— Avea trei ani când am fost ridicat.

— Acum e bărbat.

— Creştea înalt încă de mic, continuă Boev.

— Îţi simte lipsa.

— Mai bine aşa. Ar fi fost şi mai nefericit fără mamă, îşi aminti el de dimineaţa precedentă. Pentru el poate nici nu mai exist.

— Greşeşti. Elisaveta s-a schimbat, încercă Stancev să conducă discuţia pe făgaşul dorit.

Fu surprins de răceala privirilor lui Boev. Faţa lui pălise, era aproape de nerecunoscut. Se apropie de Stancev şi-i şopti abia auzit:

— Toţi ne schimbăm, dar trădarea nu se uită niciodată. Lui Dimo şi oricui altcuiva i-aş fi trecut cu vederea, ei însă niciodată.

— Gândeşte-te, băiatul trăieşte cu speranţa. Singur n-ai să poţi rezista.

— Aşa judecă cei din afară? întrebă Boev. E uşor să stabileşti diagnosticul, să dai sfaturi, fără să pătrunzi cât de puţin cu privirea în sufletul omului. Tu, acum, zbori. Femeia! Ce puţin trebuie să ne ofere ca să fim fericiţi.

Stancev tăcu. Vorbele lui Boev îl sileau să se gândească la situaţia lui, să hotărască o dată pentru totdeauna pe cine apără şi împotriva cui. Dar pentru că orice durere îl impresiona, şi pentru că toţi îi erau dragi, ezita, străduindu-se să faciliteze o împăcare, să întoarcă timpul la zilele când erau lipsiţi de griji şi încrezători unul în celălalt. Toate se complicaseră…

— În privinţa Anei, ai grijă! adăugă cu glas surd Boev.

Stancev îl privi surprins. Ar fi fost în stare să vorbească despre orice, numai despre Ana…

— Dimo are nevoie de ea, în momentul de faţă. Orice s-ar întâmpla, e soţia lui.

— Eşti bolnav de-a binelea, trecu la ofensivă, brusc, Stancev.

— Acum sunt sănătos pe deplin. Nu te încurca. Femei, pe lume, câte vrei. Nu surpa ce a creat altul, s-ar putea să-ţi pierzi vederile şi e tare greu fără ele.

— Eu o respect pe Ama şi nu-mi poate interzice nimeni…

— Ceva mai înainte îl respectai şi pe Dimo. Erai gata să te arunci în foc pentru el.

— Şi o să mă arunc.

— Luându-i nevasta.

— Ascultă, tu te-ai întors să te amesteci şi unde se cuvinte şi unde nu?

— M-am întors pentru că am supravieţuit. Dar nu te aprinde. Ca să înţelegi adevăratele proporţii ale laşităţii, trebuie s-o încerci pe propriii tăi umeri.

— Eşti egoist.

— Tot ce se poate. Dar niciodată nu aş fi clătinat familia unui prieten.

— Învinuieşti fără să dispui de certitudini.

— Ce alte certitudini îmi mai trebuie în cazul tău? Eşti străveziu ca apa unui lac. Înfrânge-ţi sentimentele ca să supravieţuiască omul din tine. Nu te afunda mai adânc pentru că e cumplit să pună stăpânire pustiul pe sufletul tău.

— Ce proroc…

— Îţi spun doar adevărul.

— Mai bine păstrează-l pentru tine. Cât m-am bucurat revăzându-te, pentru ca acum să-mi pară rău că ne-am cunoscut. Eşti făcut să răneşti, nu eşti în stare de dragoste.

— Să taci! şuieră cu ultimele resurse Boev şi se încleştă de tăblia patului.

— N-ai suflet, asta e.

Stancev ieşi fără să-şi ia rămas bun, fără să mai închidă uşa în urma lui.

Un nou val de convulsii îi strânseră pieptul şi Boev se

îndoi pe scaun ca pentru a evita o lovitură. Tusea îl îneca şi nu mai era în stare să vadă sau să audă ce se întâmpla în jur. Se târî până la pat şi se întinse aşa cum era, îmbrăcat. Prin uşa deschisă un strop de lumină sfâşia întunericul. Vântul şi frigul pătrundeau în odaie.

Îngheţată, tuşa Nikoliţa se opri mirată în faţa uşii deschise. O amăgise soarele de peste zi şi se dusese până la vie. Era însă o zi ca oricare alta. Până să facă ceva, o surprinsese amurgul printre straturi şi o pusese pe fugă înapoi, la oraş.

Nu dorea decât să-şi dezmorţească picioarele, să bea un pahar cu ceai fierbinte şi să se întindă în pat, lângă sobă. De cum intră îl văzu pe Boev în pat, pe jumătate înfăşurat, cu picioarele atârnând la pământ. Scăpă poşeta pe podea şi se opri speriată lângă el.

— Petio, băiatule, şopti ea, descălţându-l.

El îi auzea glasul, dar nu putea scoate nicio vorbă, nu reuşea nici să-şi ridice pleoapele. Nikoliţa alergă afară şi începu să strige alarmată:

— Vanko, Vanko, vino repede, repede…

Abia când băiatul vecinilor se opri cu răsuflarea tăiată în faţa ei, continuă:

— Fugi la mătuşa Ana. Să vină repede. Avem un om bolnav în casă.

Când se întoarse la patul lui Boev, el era culcat pe spate cu privirile fixate în tavan.

— Am trimis după doctor, se mai destinse ea văzându-l că-şi revenise. E din cauza timpului. Amăgeşte omul şi pe urmă îl doboară la pat.

Boev îi luă mâna uscată în palme şi o mângâie încet. Gestul lui o emoţionă. Fără să vrea îşi aminti de ziua în care Boev o adusese acasă pe Elisaveta de la maternitate. El ţinea în braţe copilul înfăşat în scutecele albe, iar ea, sprijinindu-se de braţul lui, strângea la piept un buchet mare de flori. Deşi nu era decât gazda lor, se bucura de

fericirea chiriaşilor ca de propria ei fericire. Îi iubea ca pe copiii ei.

Acum, însă, avea dinainte un om doborât care nici nu pomenea de viaţa lui. Se strecura printre ceilalţi ca o umbră cu părul albit şi rar.

— Plamen e bolnav, repetă stins cuvintele lui Stancev şi tuşa Nikoliţa tresări. Du-te să-l vezi! Nu spune cine te-a trimis. Vreau să ştiu dacă se simte mai bine. Mi-ar plăcea să-l văd, îşi duse Boev gândul până la capăt, întorcându-se cu faţa spre perete.

16

Căpitanul de rangul doi Jelev ieşi din sala maşinilor şi, ajungând la marginea prorei, înţelese că mai departe stăpânea marea.

Se înnopta şi el nu făcuse încă nimic deosebit la bordul navei. Cu câteva zile în urmă nici nu ştia când trecea timpul, când se lăsa seara. Abia reuşea să prindă ultima vedetă. Era atât de absorbit de activitatea lui de fiecare zi, încât uita oraşul, chiar familia.

Aşezat lângă luminatorul deschis, visa călătorii lungi, care ascut voinţa marinarilor, ţărmuri străine.

Iar acum trecea din cazarmă în cazarmă, dintr-o secţie în alta, schimba câte o vorbă, dar se simţea deprimat, îi lipseau aerul şi cerul liber.

Îl apăsa liniştea de pe navă. Oriunde intra, toţi tăceau brusc. Unii chiar îl evitau sau, dacă-i răspundeau la întrebări, se grăbeau să se depărteze, să nu rămână prea mult în preajma lui. Nu era în stare să aprecieze dacă îl compătimeau sau dacă purtarea lor trăda dispreţul, dar înţelegea cât se poate de bine că nu va rezista mult în condiţiile astea. Totuşi pe navă se simţea mai sigur de sine. O dată ce păşea pe punte, se detaşa de lumea înconjurătoare, se gândea la alte lucruri, mai mari.

Poate că asta îi dădea nota aceea de severitate şi sentimentul de forţă deşi de data asta ceva nu mai mergea

cum trebuie. Se sprijini, nesigur, pe puntea de comandă.

Se temea de el sau pentru el? Nu o dată dăduse piept cu moartea fără să manifeste nici cea mai vagă urmă de teamă, iar acum…

Dacă era vorba de răspunderea sa pentru moartea lui Maleev, niciodată nu şi-ar fi contestat partea de vină, dar lucrurile erau mai complicate, ceva îl silea să se autoanalizeze, să fugă de oameni, să pună la îndoială sinceritatea lor.

Sosirea lui Boev îl încurcase mai mult decât orice altceva. Niciodată nu-şi imaginase că se vor întâlni din nou, faţă în faţă, la bordul aceleiaşi nave, la distanţă de două cabine.

Jelev ar fi răspuns cu nepăsare dacă l-ar fi frământat numai teama de a fi demascat.

Un sentiment cu totul nou, chinuitor pusese stăpânire pe sufletul lui.

„Nu împroşcaţi cu noroi un om pe care nimeni nu-l cunoaşte mai bine ca voi. De la prietenii lui doare mai mult”, îşi reaminti el vorbele rostite de tuşa Nikoliţa când venea vorba despre Boev.

Recunoscuse de la prima lor întâlnire acea durere adâncă lucindu-i în ochi. Şi mai ştia că n-avea să dispară niciodată.

„Cu ce îi putem reda încrederea? Cu nimic. Şi atunci?… Decât să ne jucăm cu vorbe goale, mai bine se retrage unul din noi. El s-a întors. Acum e rândul meu să plec. Voi face în aşa fel încât plecarea mea să nu fie însoţită de văicăreli şi rugăminţi.”

Se opri în faţa careului. Îşi aminti că Boev îl invitase în dimineaţa aceea la consfătuirea activului de comsomol. Intrase la el, îi explicase problemele de care urma să se ocupe consfătuirea şi-l invitase, da, îl invitase. Din cauza asta era şi mai stingherit.

„Vrea să-mi arate că a uitat totul. O fi sincer?”

De la careu se auzi gălăgie. Consfătuirea se terminase. Venise târziu.

Ca să nu fie surprins la uşă, se îndreptă grăbit spre ultima cazarmă a echipajului în care nu intrase încă în ziua aceea. Din nou îil întâmpină aceeaşi linişte, obişnuită doar la orele târzii de noapte. Marinarii se prezentară la apelul de seară. Rămăsese unul singur culcat în hamac, îmbrăcat, cu faţa întoarsă spre bord.

Durerea acumulată până atunci se dezlănţui.

— Drepţi! ordonă simţind cum renaşte în el vechiul Jelev şi marinarul sări surprins. Pentru nerespectarea ordinii interioare trei zile şi trei nopţi de arest.

Cu toate că ordinul sunase categoric, marinarul nici nu tresări. Rămase impasibil de parcă n-ar fi fost vorba despre el. Indiferenţa aceea vizibilă era mai crâncenă decât orice protest.

Jelev nu se simţi în stare să mai adauge ceva. Se sufoca în propria lui neputinţă. Părăsi cazarma şi, fără să-şi dea seama, se apropie de prora punţii superioare oprindu-se lângă lanţul ancorei. Vedea dinainte ochii inexpresivi ai marinarului care parcă spuneau: „Cu asta tot nu se rezolvă nimic. Nu vă invidiez”.

De fapt ce-a vrut de la el? Să-şi descarce nervii sau să restabilească ordinea pe nava sa, pe nava de care încă răspunde? Care dintre porniri era mai puternică? Şi ce îl făcea să-şi uite propria condiţie? Teama sau datoria?

De la bordul punţii interioare se auzi o comandă şi Jelev se întoarse. Încovoiat, cu chipiul apăsat pe ochi, Boev trecea pe soara de ieşire. Pleca, se ducea în oraş, iar el?

Urmărindu-i silueta îndepărtându-se, Jelev nu-l recunoscu pe marinarul pedepsit care se oprise în faţa lui.

— Tovarăşe căpitan de rangul doi, în seara asta sunt de serviciu. Să trec la arest începând din acest moment sau de mâine? întrebă el ocolindu-i privirea şi fixând cu ochii marea furtunoasă.

Jelev îi contemplă atent faţa palidă, degetele mâinilor tremurând uşor, ca şi cum nu reuşea să-şi aducă aminte de

el sau de sensul întrebării.

— Eşti obosit?

— Deloc.

— Atunci de ce eşti aşa de palid?

— Nu pot să dorm. Ieri noapte am vegheat mortul şi de atunci mi-a pierit somnul. Să plec acum, tovarăşe căpitan de rangul doi, sau după serviciu? repetă el întrebarea.

— Nici acum, nici după serviciu, resti după o pauză Jelev şi scoase o ţigară. Du-te în cazarmă şi încearcă să dormi. Şi ţine bine minte: înainte de toate eşti marinar.

— La ordin. Am să încerc să dorm, rosti marinarul încet, străduindu-se să întâlnească privirile comandantului, însă Jelev trase adânc din ţigară şi se grăbi spre cabina sa.

17

În grădiniţa săptămânală de copii era mult zgomot. După cină, copiii se jucau în grupuri. Numai Svetla stătea în colţul ei, strângând la piept o păpuşică îmbrăcată în roz şi tăcea. Nici în seara aceea nu venise nimeni s-o vadă. Inima ei de copil se strânsese gata să tresalte de bucurie dacă ar fi auzit glasul mamei, gata să izbucnească în plâns la cea mai mică observaţie.

Preocupaţi de joacă, ceilalţi copii nu-i remarcaseră lipsa.

Svetla aşează păpuşa pe pat, se ridică pe marginea ferestrei şi contemplă strada, plină de lume şi maşini. Mama ei venea întotdeauna dinspre biserică, se oprea puţin la intrarea în clădire să-şi aranjeze părul sau haina, dar acum pălăria ei cochetă nu apărea din nicio direcţie. Bărbaţi şi femei treceau prin faţa porţii de fier fără să se oprească. Pe aleea grădiniţei era linişte şi pustiu.

Deodată Svetla observă pe trotuarul din faţă un ofiţer de marină care aştepta să treacă o maşină pentru a putea traversa strada. Inima i se opri de emoţie. Îşi lipi nasul de geam şi aşteptă nerăbdătoare. Ofiţerul mai privi o dată în jur, la stânga şi la dreapta, traversă strada şi intră în curtea căminului.

— Tăticule! strigă Svetla bucuroasă şi năvăli afară pe uşă printre copiii surprinşi. Uitase să-şi pună papucii şi fugea în ciorapi. Observându-l pe tatăl ei pe scări nu-l mai aşteptă să ajungă până la ea, sări cele câteva trepte care-i despărţeau şi, aruncându-se în braţele lui, îl copleşi cu îmbrăţişările şi sărutările ei.

Jelev o strânse în braţe, străduindu-se să-şi mascheze bucuria întâlnirii. Voia să se comporte ca de obicei: duios şi reţinut.

— Svetla, de ce eşti desculţă? strigă educatoarea în urma ei. Văzând faţa emoţionată a lui Jelev tăcu, regretând că-i făcuse observaţie în prezenţa tatălui.

— Aş vrea s-o iau acasă astă-seară, spuse Jelev fără să-i mai asculte scuzele.

— Dar tovarăşe Jelev…

— Ştiu că regulamentul nu permite. Însă mâine plec şi…

Educatoarea nu mai obiectă. O luă pe Svetla s-o pregătească de drum. Copilul se grăbea. Ba îşi băga amândouă picioarele într-un crac al pantalonului, ba îşi punea jacheta şi chiloţelul pe dos. Nu se uita la haine şi n-auzea recomandările educatoarei, preocupată să-i facă semne tatălui ei, zimbindu-i fericită.

În cele din urmă, ieşiră în stradă. Svetla alerga înainte, învârtindu-se în jurul copacilor, strigând cât putea de tare:

— Ştiam că vii. Mi-a spus o păsărică. M-am uitat pe fereastră şi te-am văzut. Mergem la mama? întrebă deodată.

— La mama!

— Nu-i la lucru? Toată săptămâna m-a lăsat la cămin.

— E acasă. Ne aşteaptă.

Jelev o luă de mână închipuindu-şi în acelaşi timp felul în oare îi va întâmpina Ana, cum vor petrece seara ca de atâtea ori până atunci.

„Când e copilul cu noi, totul se uită, totul se iartă”, gândea plin de speranţe. Svetla se smuci din mâna lui şi se

opri în faţa vitrinei luminate a unui magazin cu jucării.

Jelev se apropie de ea, dar ori cât se strădui s-o convingă că e târziu şi că magazinul s-a închis, ea continuă să bată cu degetele în geam, arătându-i:

— Vreau păpuşa asta. Şi asta şi asta.

— Bine o să ţi le cumpăr.

— Toate jucăriile? bătu ea din palme.

— Toate.

— Tot magazinul?

— Tot, şopti el strângând-o la piept,

Svetla îl lovea în joacă pe umeri, repetând întruna:

— Toate, tot magazinul, şi îşi rezemă capul de pieptul lui.

O maşină trecu în goană pe lângă ei şi-i stropi cu zăpadă murdară.

Ajunseseră în faţa casei. Jelev se opri la intrarea blocului, privi strada tăcută. Cu greu îşi reţinu oftatul.

— umai de-ar fi acasă. Azi a lucrat până la prânz.

Un albatros întârziat bătu din aripi deasupra capetelor lor, ţipă şi zbură mai departe.

Din cauza reflexelor luminii pereţii scărilor străluceau ca oglinda şi Jelev avu impresia că se află într-un teatru uriaş unde urma să înceapă spectacolul.

Ce mult i-ar fi plăcut să poată retrăi cel puţin câteva zile din primii ani de căsnicie alături de Ana, din viaţa lor liniştită de familie. Atunci ar fi fost poate mai îndrăzneţ, ar fi mers contra curentului, pe când acum era prea obosit ca să se mai poată gândi la prezent sau la viitor. Măcar dacă l-ar fi înspăimântat necunoscutul, dar până şi teama îl evita ca şi cum l-ar fi dispreţuit, considerându-l nedemn.

În faţa apartamentului Jelev îi făcu semn Svetlei să nu facă zgomot şi deschise încet uşa. Copilul se repezi în hol, apoi în bucătărie, dar nu găsi pe nimeni. Se opri în uşa dormitorului şi privi îndelung patul gol, păpuşa singuratică stând în picioare în pătuţul de copil.

— Nu-i, oftă Svetla şi se aşeză pe marginea scaunului de parcă se pregătea din nou de drum.

Pe masă se aflau cutiile de bomboane şi ciocolatele pe care Jelev le adusese cu o seară în urmă. Îi dădu una, dar Svetla nu-i mulţumi cum obişnuia întotdeauna să facă, nici nu-l sărută, ci o puse pe raft întrebând:

— Acum ce facem?

— O să dormim, murmură Jelev şi începu încet să se dezbrace. O să dormim, fetiţa mea. Mâine vine şi mămica.

Svetla se ridică în picioare. Îl lăsă s-o dezbrace şi s-o schimbe pentru culcare. Apoi se duse la pătuţul ei şi începu să-şi aranjeze pernele şi jucăriile pe scaun.

Jelev nu mai putu rezista. O luă în braţe, o sărută pe obrajii îmbujoraţi şi o culcă în pat lângă el. Îi întâmpină răcoarea şi mirosul de lenjerie proaspăt spălată. Înfăşurată ca fluturele de mătase în gogoaşă, Svetla nici nu se mişca, iar Jelev măsură fără să vrea cu privirea jumătatea goală a patului din dormitor. Îşi aminti de primul an când îl cumpăraseră. Şi atunci jumătatea aceea stătea goală, nefolosită, pentru că pe vremea aceea şi un singur pat li se părea prea larg. Nu-şi puteau închipui viaţa unul fără celălalt. Iar acum, care era viaţa lui? Mâine va sta pe banca de judecată şi pe urmă nici el nu ştia bine ce avea să se întâmple. Ea îşi urma traiectoria propriei sale vieţi, poate uitase trecutul şi acel sentiment care-i făcuse să se creadă o singură fiinţă, aducându-le fericirea.

— Tăticule, vreau să te iau de gât, îl împinse Svetla, strecurându-şi mâna sub capul lui. Vreau să dorm acasă. Aici îmi place mai mult. Am să fiu cuminte. Te rog, tăticule.

— O să dormi, o să dormi, fetiţa mea, şopti el încălzindu-i picioruşele reci în palme.

„Şi Ana avea întotdeauna picioarele reci”, îşi aminti el şi fără voie simţi nevoia prezenţei ei alături, dori să-i simtă pielea delicată, sângele pulsând, căldura plăcută urcându-i pe nesimţite în corp.

Svetla adormi ghemuită în el. Răsuflarea ei fierbinte îl gâdila pe gât şi se simţi deodată uimit de legătura puternică dintre el şi făptura aceea micuţă. Viaţa lui căpătă parcă un sens nou, independent de evenimente. Îi sărută mânuţa odihninduse pe pieptul lui, o mângâie şi închise şi el ochii.

18

Se înserase demult şi Matahală tot mai stătea la prora punţii superioare cu mătura cu coadă în mână, frecând podeaua, în timp ce fluiera o melodie veselă. De când se întorseseră din ultima ieşire pe mare, aspirantul Pencev nu-i mai lăsa niciun răgaz să-şi poată trage sufletul. Crezuse că ştie de glumă, cum ştie şi să muncească, nu-şi închipuia că ar putea fi invidios. Când colo, i se încurcaseră socotelile.

Ideea de a închide apa caldă la baie tocmai când se spăla aspirantul nu-i aparţinea pe de-a întregul, dar după întâmplarea asta, toate oalele s-au spart în capul lui.

Învineţit de frig şi mânios, aspirantul se oprise înaintea lui, nu-i spusese nimic, dar Matahală înţelesese că gluma asta o să-l coste cam scump. Nu ştia bine nici acum dacă cineva îl informase pe Pencev că el era autorul glumei sau dacă Pencev singur şi-a dat seama că numai el era capabil de asemenea născocire. Cert este însă că de atunci aspirantul nu pierdea nicio ocazie să-l pedepsească, obligându-l de cele mai multe ori să spele podeaua sau chiuveta în timp ce toţi ceilalţi se odihneau. Rezemat de coada măturoiului, Matahală îmbrăţişă cu o privire tristă luminile oraşului. Numai cinci sute de metri îl despărţeau de ţărm, de ulicioarele liniştite, de fetele cu care petrecea întotdeauna aşa de plăcut. Mai erau câteva luni până la terminarea stagiului şi el avea sentimentul că nu va mai părăsi niciodată nava. Nu ştia prea bine dacă pedepsele care se ţineau lanţ sau dorul de o viaţă liberă îl îndemnau să comită atâtea năzdrăvănii.

Întâmplarea cu Maleev îl scosese din centrul atenţiei.

Acum, că era singur, se tot gândea ce-ar mai putea născoci.

Un tânăr marinar care ieşise la proră şi se plimba pe zona spălată cu o ţigară în mână, îi tulbură meditaţiile.

— Ei, Iepure, cine ţi-a permis să o iei pe partea curată? strigă Matahală supărat că iar trebuia să spele.

— Eu... o ţigară... se bâlbâi marinarul surprins de tonul lui sever.

— Spală putina, până nu te mângâi cu peria, ţipă şi mai furios Matahală.

Deodată se opri cercetându-l atent cu privirea:

— O, cetăţene, tu erai? surâse el recunoscând un concetăţean în tânărul novice. De ce nu răspunzi? Într-atâta mi s-a acrit, că n-a lipsit mult să te arunc de pe navă. Dă-mi o ţigară.

Marinarul îl recunoscu, zâmbi şi oferindu-i pachetul de ţigări, continuă să tacă.

Nici Matahală nu se grăbea să reînceapă conversaţia. Scoase bricheta, cu sirene desenate pe ambele feţe şi-o aprinse mândru.

— E cu gaz? întrebă marinarul. Ochii îi rămăseseră la brichetă.

— Am primit-o în dar de la o poloneză, făcu cu ochiul Matahală.

— De la o poloneză zici?

— Nici nu ştii ce femeie...! închise Matahală ochii pe jumătate. Fină, picioare de milioane, un cap...

— Şi vă înţelegeaţi?

— Ce era de înţeles? O privire, o ţinută de arab pus în faţa unei străine şi totul merge ca pe roate. Iar eu, prietene, eram împăratul plajei.

Marinarul chicoti, dar înţelegând că şi-ar putea jigni concetăţeanul, tăcu.

Matahală nici nu se uită la el. Îi era suficient că avea cu cine să vorbească despre el însuşi. Împinse peria într-un colţ, scutură cenuşa peste bord şi continuă:

— Eram salvator. Aveam şi barcă proprie. Ziua la lucru, seara prin restaurante şi noaptea în barcă. Dânsa, cu banii. Mă purtam ca un baron. Voia să ne căsătorim, să mă ia în Polonia. Nopţi întregi mă ruga să n-o las singură. Eram un zeu, ce mai! Şi acum „amor-amor” dă cu peria pe dunetă şi nu trece zi fără să nu fac ceva anapoda. Aşa e „cetăţene” când pierzi trenul, pe urmă nu mai prinzi nici carul cu boi.

— Ea a plecat?

— Ba bine că nu, o să aştepte să curăţ eu navele flotei din Marea Neagră. Matahală scuipă în mare. Mă arde pe dinăuntru. Tare aş mai bea ceva. Vei fi având tu poate, aşa, ceva de bogdaproste?

— Nu îndrăznesc.

— Cine îndrăzneşte să facă ceva, ca între oameni? Toţi cu sfaturile. Nimeni nu vrea să audă că ţie îţi arde sufletul după cu totul altceva. Cel puţin împrumută-mă cu câteva ţigări. E clar că şi la noapte tot în post şi rugăciuni o s-o ducem.

Văzând pachetul deschis, Matahală împărţi ţigările pe din două şi îşi băgă partea sa în buzunarul mantalei.

— Şi acum şterge-o, până nu te dibuie aspirantul. Matahală îl lovi cu peria, dar pe duneta din dreapta apăru un grup întreg de marinari, aşa că cei doi nu se putură despărţi.

— Ehei, aşteptaţi! Că n-am să spăl de o sută de ori! Fiecare se plimbă pe punte, când îi trece prin cap, iar tu, Matahală, n-ai decât să freci dacă n-ai altceva mai bun de făcut. Tovarăşe maistru…

Kralev care mergea în fruntea grupului se opri lângă scripete şi, cunoscându-i slăbiciunea, scoase pachetul de ţigări.

— Ai foc?

— Dacă zici, oftă uşurat Matahală. Mă gândeam să zic nu. N-am fumat de dimineaţă. Şi tot prietenii or să mă compromită. Am un caracter slab. Nu pot să-i supăr pe

oameni, înşira el întruna.

La fel de solemn cum procedase şi cu tânărul marinar, oferi bricheta tuturor fumătorilor din grup:

— Ce v-aţi pornit toţi o dată ca la miting? întrebă el în cele din urmă, cercetându-i pe cei care îl înconjuraseră.

— E de rău frăţioare. S-au încurcat lucrurile de nu li se mai ştie capătul.

— Ce anume, iar n-o să se dea permisii?

— Dacă ar fi vorba doar de permisie, apoi ar fi floare la ureche, însă mâine sau poimâine vine instructorul militar.

— Ei şi? Ce, o să mă descoasă de câte ori am spălat duneta? începu să râdă ironic Matahală. Toate poveştile astea au devenit plictisitoare. Maleev s-a dus, pentru că tot trebuia să facă cineva şi treaba asta, iar ei caută acum un ţap ispăşitor. Drum bun!

— Ascultă, Matahală! Nu aşa stau lucrurile, interveni Spasov. Erai şi tu la magazie când nu l-am lăsat pe comandant să între, iar acum vor să-l scoată vinovatul principal. Că de, e comandant.

— Iar el tace, nu spune o vorbă nimănui. Îl ştii cum e, adăugă altul.

Măgulit că intră din nou în centrul discuţiilor, Matahală începu să le acorde mai multă atenţie. Treptat regretul după oraş şi viaţa liberă cedă în faţa neliniştii marinarilor. El însuşi devenise din nou marinar cu trup şi suflet.

— Mai ales pe noi, minerii, or să ne ia la întrebări. Unul dacă scapă o prostie, şi gata, se duce totul de râpă, îşi continuă explicaţiile Kralev.

— Nicio vorbă împotriva căpitanului Jelev, eu atâta ştiu, adăugă Spasov.

— N-o să-i putem ţine piept ăluia nou. Am auzit cum se certa aseară cu comandantul, rosti un marinar care stătea până atunci în umbră, mulţumindu-se numai să asculte.

— Locţiitorul? întrebă Matahală.

— Vine din închisoare. Toţi îl ascultă. Doar cu căpitanul

Jelev nu se împacă. Nu vedeţi că nu merg niciodată împreună? E aici de trei zile şi parcă nici n-ar exista unul pentru celălalt.

— Voi vedeţi de celălalt. Pe el lăsaţi-l în seama mea, se însufleţi îndată Matahală. Îmi plac oamenii teribili, izbucni în râs şi aruncă chiştocul în mare.

— Ce-ai de gând să faci? spuse Kralev, întorcându-se spre el.

— Îl omor! E bine? făcu Matahală o grimasă batjocoritoare.

— Ascultă, noi ne-am adunat să vorbim serios, nu să ne ţinem de prostii.

— Voi să vă ţineţi gura în faţa instructorului şi nu vă bateţi capul cu mine. Ce-am să fac, e treaba mea. E interesant. Punându-şi mătura pe umăr, le făcu semn cu mâna şi se îndreptă încet spre cabinele maiştrilor unde-l aştepta aspirantul Pencev.

Kralev trase o înjurătură în urma lui, dar văzându-l pe Matahală că trece mai departe fără multă ceremonie, îi adună în jurul său pe cei rămaşi şi discuţia lor se pierdu acoperită de zgomotul valurilor.

19

Ghemuită sub plapuma subţire şi decolorată, tuşa Nikoliţa tremura. De câteva nopţi nu se mai putea încălzi. Nu ştia nici ea prea bine dacă anii erau de vină sau slăbiciunea tot mai evidentă zi de zi. Simţea cum i se răceau picioarele şi cum îi ardeau ochii.

Câtă vreme Ana stătuse la ea, mai avea cu cine schimba o vorbă şi i se părea că viaţa nu trecuse în zadar. Dar de când se mutase în apartamentul cel nou şi începuse s-o viziteze o dată pe lună, uneori uitând-o cu desăvârşire, se temea şi căuta alinare în muncă. Mereu era în căutarea unei ocupaţii care s-o facă să părăsească gândurile care o frământau. Dacă era timp frumos se repezea până la vie, ca şi cum acolo şi-ar fi găsit puţină bucurie.

Sosirea lui Boev o însufleţise, speriind-o în acelaşi timp. Se obişnuise să creadă că oamenii pot dispare într-un fel sau altul, fără ca cineva să mai întrebe despre ei. Întoarcerea lui o pusese în încurcătură, pentru că Ana îi povestise o dată despre neînţelegerile lui cu Dimo.

Când îl văzuse în noaptea aceea geroasă, nu se gândise la ai ei, îl primise ca pe un fiu, ca altădată, dar pe urmă…

Trecuseră câteva zile de când erau împreună, dar tot nu găsiseră timp să stea puţin de vorbă. Iar ea dacă-l vedea că tace, amâna discuţia.

Leşinul lui din seara aceea o sili să fie cu ochii în patru.

„Plamen e leit taică-su. Şi ochii, şi părul, gândea ea. Dacă s-ar strânge iarăşi familia lor la un loc, îi va ierta şi pe ai noştri. Altfel… dar nu îndrăzni să-şi ducă gândul până la capăt.

Presimţea ceva rău, însă nu avea putere să-l preîntâmpine.

„De dragul Svetlei nu trebuie să intervină nimic între ei. N-am să îngădui. Eu n-am să îngădui!, se îndârji ea strângându-şi plapuma sub bărbie şi frecându-şi picioarele unul de altul ca să-şi pună sângele în mişcare.

Pe jumătate adormită revedea casa, grădina cu viţă de vie în faţă şi masa de piatră sub bolta bogată. Seara nicio curte din cartier nu era mai gălăgioasă. Boev, Jelev, Ana, Stancev…

Toţi crescuseră sub ochii ei, iar acum rămăseseră doar ei doi şi veselia fusese înlocuită cu tăcerea. Nu mai puteau sta împreună.

Tuşa Nikoliţa nu ştia cât timp dormise. O bătaie în geam o făcu să tresară şi sări desculţă lipindu-şi faţa de geamul rece.

— Cine e?

— Mamă, deschide, auzi glasul răguşit al lui Jelev. Bătrâna îşi simţi picioarele ca retezate. Mai zăbovi o clipă lângă fereastră ca să-şi vină în fire, pipăi uşa pe întuneric şi

răsuci cheia în broască.

— Aprinde lampa, şopti Jelev.

O aşează pe Svetla în pat. La căldură, în braţele tatălui ei, fetiţa dormea profund.

— Să rămână la dumneata, continuă el. Am fost chemat pe navă şi acasă nu e nimeni. Dacă dorească nu mă întorc, ai grijă de ea. Ana a plecat.

— Unde?

— Nu ştiu.

— Dar cine ştie?

— Trebuie să plec, mamă.

— Ai întrebat la spital?

— Nu, n-are rost.

— De ce ai învoit-o să studieze?

— Să nu-i lipsească nimic.

— I-ar trebui un băţ.

— Să n-o duci pe Svetla la creşă până nu mă întorc, vru Jelev să pună capăt discuţiei, dar tuşa Nikoliţa nu renunţă aşa de uşor.

— A plecat fără să spună cel puţin o vorbă?

— Vremea e schimbătoare şi Svetla e sensibilă. Ai grijă de ea.

— De voi cine o să aibă grijă?

— Se îndreaptă totul, mamă.

— Eşti şi tu de vină. Pleci şi taci. Ea pleaeă, tu taci în continuare. Ce e casa ta? Cazarmă? Femeia are nevoie şi de o vorbă frumoasă, nu numai să viseze şi să aştepte.

— Mamă...

— Şi mai credeţi că trăiţi.

— Nu-i uşor.

— O să fie din ce în ce mai greu. Şi nimeni n-o să vă mai poată ajuta atunci.

— Dacă aici e prea rece, puteţi merge la noi.

Cuvintele astea o jigniră pe bătrână. Viaţa ei se derulase aici, între aceşti pereţi, fără să viseze altceva, fără să se

plângă. I-ar fi spus că aici a crescut-o pe Ana, că nu casa face căminul cald şi plăcut, ci oamenii. Înainte ca el să iasă, tuşa Nikoliţa se apropie de el şi adăugă în şoaptă:

— S-a întors Petio. E alături. Ar fi vrut să-i spună şi alte lucruri despre el, despre ei, dar îi citi pe faţă că era mai bine să tacă.

— Ştiu, răspunse el, îşi puse mănuşile şi o luă la fugă drept pe alee.

Înfăşurată într-o pătură pestriţă de lână, Svetla se răsuci spre perete, oftă şi se adânci din nou în somn.

Tuşa Nikoliţa se aşeză pe marginea patului. Parcă se umpluse de lume căsuţa. Şi sufletul ei devenise mai uşor, ascultând respiraţia regulată a fetiţei.

„Dacă rămâneau la mine, alta le-ar fi fost viaţa, încercă ea să-şi pună gândurile în ordine. Când are o mamă parte de linişte?”

Zgomotul şi discuţia îl treziseră pe Boev. Îşi simţea capul greu. Prin crăpăturile uşii se strecura lumina. Se ridică şi căută cu privirea carafa cu apă.

Tuşa Nikoliţa nu-l auzi. Îngenunchease în faţa sobei şi sufla în jar cu ochii umezi.

Boev o văzu pe Svetla şi se opri lângă pat. Uită de sete. Cu ani în urmă, în pătuţul ăsta, dormise Plamen.

— A venit Ana? întrebă el.

Tuşa Nikoliţa se ridică şi-l privi mirată.

— Te-am trezit. Aşa e când unii vin şi alţii pleacă, zise ea evitând un răspuns şi închise uşile sobei.

— Nu, eram şi aşa treaz. Ştii şi dumneata. Când dormi îţi iroseşti timpul.

Tuşa Nikoliţa nu-i răspunse nimic.

— Vezi, copiii trebuie să doarmă pentru că au înainte toată viaţa.

— Înainte sau în urmă, nu ştiu, începu puţin iritată bătrâna. Am avut şi noi copii la vremea noastră, dar am avut grijă de ei, pe când acum... De cum se nasc sunt

aruncaţi pe mâini străine. Nici nu s-a desprins bine din pântecele ei şi uită că e mamă. Aşa sunteţi voi, tinerii. Zburaţi, dar nu cu aripile voastre. La cel mai slab vânt, vă prăbuşiţi.

— Eşti tulburată, se aşează Boev lângă ea prinzând-o de mână.

— A plecat fără să-i spună măcar o vorbă soţului. El îmi aruncă copilul în braţe şi pe urmă pretind că trăiesc. Li se pare că toate astea sunt nimicuri. Patul lor e rece de ani de zile. Viaţă! Nu dau doi bani pe astfel de oameni, se mânie tuşa Nikoliţa străduindu-se să-şi reţină lacrimile care îi urcau în ochi.

— Ana e o femeie cuminte, încercă Boev s-o liniştească, dar bătrâna izbucni de parcă ar fi avut-o pe fiica ei în faţă.

— Dacă aş fi ştiut că aşa o să trăiască... Oameni cu carte şi fără inimă.

— Nu depinde numai de ei.

— Dar de cine? Dacă aşa stau lucrurile de ce vă mai căsătoriţi, de ce aveţi copii? şi arătă cu capul la Svetla. Nu depinde numai de ei... Cel puţin de la tine nu mă aşteptam la astfel de vorbe.

Boev tăcea contemplând cu privirile pierdute faţa brăzdată de riduri, mâinile uscăţive. Totul i se învăluise în minte. Când ieşise din închisoare şi pornise spre oraşul portuar, se gândea la el însuşi, la obida lui, la renaşterea care trebuia să se producă. Şi iată că au fost suficiente câteva zile ca să nu mai ştie pe ce drum să apuce. Cuvintele tuşei Nikoliţa nu erau oare asemenea unei sentinţe mai presus de el, de Jelev, de Ana şi de Stancev? O sentinţă a vremii în care trăiau. Să fi fost ea singură în stare să vadă adevărul în viaţa asta? Se simţea neputincios în faţa acestui adevăr, în faţa acuzaţiilor ei. O nouă bătaie în geam îi făcu pe amândoi să tresară.

— Căpitan de rangul doi Boev, se auzi o voce necunoscută afară.

Boev o privi nedumerit pe tuşa Nikoliţa, apoi se duse şi deschise uşa. O dată cu valul de frig, în odaie pătrunse cercetătoare privirea marinarului extenuat de oboseală.

— Alarmă! şopti şi rămase în aşteptare.

— Viu! izbuti să rostească Boev. Imediat se întoarse în odaie. O putere nouă îl împingea şi nu i se putea împotrivi. Înainte de a închide uşa în urma sa, se opri, se gândi puţin şi îi spuse tuşei Nikoliţa:

— Te rog, du-te până la Plamen. Însoţit de marinar se pierdu în întunericul nopţii, iar tuşa Nikoliţa rămase în prag, privind îndelung în urma lui, de parcă n-avea să-l mai vadă niciodată.

20

În seara aceea, doctorul Stancev era nervos. Nopţile de insomnie îşi lăsaseră amprenta şi pe chipul său. Nu putea suporta capriciile copilăreşti ale pacienţilor, curiozitatea lor permanentă de a afla amănunte despre boala lor şi despre consecinţele ei. Rezistase cu greu la vizita de seară şi după aceea intră indispus în camera de gardă.

Mai fusese şi altădată de gardă, dar acum parcă totul era pustiu şi ostil.

După ce se depărtase de Boev cu o seară în urmă, alergase la gară. Bineînţeles că dacă Ana pleca, n-o va mai vedea niciodată. Până acum totul i se păruse firesc, logic, n-avusese timp să-şi scruteze viaţa, să-şi judece faptele. Apariţia lui Boev îl încurcase, şi nu numai pe el, pe toţi. Parcă ar fi fost trimis anume ca să le disece sufletele şi să râdă de slăbiciunile lor.

Stancev voia instinctiv să apere ceea ce cucerise şi alerga spre gară ca un bezmetic, iar Boev îl forţa să înţeleagă preţul dragostei sale pentru Ana. Când ajunse pe peron, trenul tocmai pornea încet, iar el rămase istovit şi dezamăgit că întârziase. În clipa aceea chinuitoare înţelesese clar ce însemna Ana pentru el.

Un gol imens în suflet şi o durere fără cuvinte erau

singurii săi tovarăşi de drum.

Dragoste, pasiune...

O iubea în ciuda lui Boev şi a lui Jelev, în ciuda prieteniei dintre ei şi asta era suficient ca să-l facă s-o urmeze, să lupte pentru fericirea ei.

Dacă lipsea ea şi camera de gardă părea pustie.

„Sunt vinovat că am descoperit-o atât de târziu? medita el. Dacă a greşit când a ales, este asta o greşeală ireparabilă? În locul lui Dimo, dacă aş fi simţit că nu mă mai iubeşte, n-aş fi acceptat să trăiesc nici măcar o oră în plus alături de ea.

Drumurile lor se despart.

În zadar încearcă viaţa să ne constrângă. Este drept s-o părăsesc tocmai acum când amândoi am ajuns să înţelegem un adevăr pe care inimile noastre ni-l dictează? E uşor să jigneşti un om şi să-i întinezi cinstea. Mai greu e să-l înţelegi, iar Petio să-şi vadă de treaba lui. Nu i-am spus-o încă, dar am s-o fac. O fi ştiind ce înseamnă să iubeşti? Fiecare nu se gândeşte de fapt decât la sine însuşi!”

Stancev îşi aminti ceva şi începu să se scotocească prin buzunare. Găsi un bileţel pe care era notat un număr de telefon. Un zâmbet îi luminã faţa. Ea scrisese numărul. Cel puţin putea să-i audă vocea. Avea să fie pentru prima dată singur împotriva tuturor. Poate o să aibă nevoie de ajutor. Se însufleţi şi îşi privi ceasul.

Ca întotdeauna, Elisaveta intră în cabinet călcând uşor. Aşează pe masă ustensilele sterilizate. Apucându-se de treabă se adresă lui Stancev:

— Ana a plecat?

— A plecat.

— Dimo o caută acasă.

— Cum se simte băiatul? o întrebă pentru a nu ştiu câta oară Stancev ca să schimbe firul conversaţiei, dar Elisaveta continuă de parcă nu-i auzise întrebarea.

— A slăbit... îl privi ea pieziş. I s-au schimbat privirile,

şovăie parcă...

— Ţi s-a părut, o întrerupse el. Ai aşezat toate seringile?

— După cum vezi. Dumneata nu pleci la Sofia?

— Eli, ce-ar fi să te odihneşti puţin? zise Stancev.

Ea nu se clinti din loc.

— Ce vrei de la mine? izbucni văzându-i expresia contrariată. Îmi pare rău, scuză-mă.

Se strădui să-şi domolească nervii. Se aşeză lângă birou şi o fixă mai atent cu privirea.

Buimăcit de evenimentele din ultimele douăzeci şi patru de ore, uitase unul dintre principiile esenţiale ale existenţei sale – să aştepte întotdeauna în linişte evenimentele, încercând să le pătrundă resorturile interioare. Preocupat de Ana, o întâmpinase pe Elisaveta cu indiferenţa cu care contempli un lucru inutil, iar acum era uimit să constate că tocmai ea îi împărtăşea durerea.

Păstrase în amintire o Elisavetă de care toţi se temeau, dorind-o în acelaşi timp. Nu se plângea niciodată. Cu o seară în urmă realizase cât putea fi de neajutorată în faţa unui beţivan, iar acum avea nevoie din nou de ajutor şi înţelegere. Ce anume îi frânsese mândria? Ce o dezorientase în aşa măsură? Boev sau viaţa?

Se trudea să descifreze răspunsul pe chipul ei, în privirea aceea, de om vinovat, aflat în pragul sentinţei.

— Cât aş vrea să am iarăşi optsprezece ani, dar mintea şi experienţa de astăzi, continuă Elisaveta.

— Nu-i totul pierdut, îşi reluă cu glas tare gândurile Stancev.

— De ce ne minţim toţi? se opri ea în faţa lui fixându-l cu privirea, în aşteptarea unui răspuns care să dezlege toată reţeaua aceea de nelinişti şi întrebări.

— Ce te face să crezi asta?

— Toţi şi toate. Nu suntem oameni, ci cabotini şi clovni. Fiecare şi-a ales un rol şi se luptă să-şi impună masca în faţa celorlalţi, să pară cel mai iscusit actor.

— Eli, eşti obosită. Du-te să te odihneşti, îi întrerupse gândurile Stancev văzând cum îi tremură mâinile şi cum se chircise pe scaun sub povara atâtor greutăţi care-i apăsau umerii.

— Nu-ţi place să stai de vorbă cu mine?

— Ba da, dar…

— În curând vei căuta şi dumneata pe cineva să-ţi descarci durerea şi toţi vor încerca să se eschiveze. Durerile străine plictisesc. Te crezuserăm un bun psiholog.

— De ce eşti ironică?

— Pentru că toţi sunteţi la fel. Mai bine plec.

— Stai, o opri Stancev la uşă. Nu te supăra. Ştii foarte bine că te respect, că aş face orice pentru tine. Însă el s-a întors şi treburile s-au încurcat. Totul depinde numai de tine. Dacă îl primeşti ca înainte… .

— Mai bine mor decât să ling unde am scuipat, rosti Elisaveta, eliberându-se din mâinile lui.

— E şi el om. Va ierta.

— Şi dacă n-are ce ierta, şi dacă eu cred şi astăzi că am avut dreptate?

— Poate te-nşeli.

— Aş minţi dacă aş încerca să-l înduplec. Nu l-am iubit niciodată şi, după toate cele întâmplate, asta ar fi cea mai mare mârşăvie.

— Şi dacă el totuşi te iubeşte?

— Nu vorbi prostii.

— Am fost la el. Am stat de vorbă, zise Stancev amintindu-şi întâlnirea cu Boev.

Elisaveta făcu un pas înainte şi-l privi atent, de aproape. Chipul ei istovit de nesomn se brăzdă crispat.

— Despre mine?

— Tu ce crezi?

— Dacă vrei să te urăsc, să te dispreţuiesc, mai mult decât pe mine însămi, continuă să-i aminteşti de existenţa mea.

— Şi Plamen? Te-ai gândit la el?

— Tu te-ai gândit la Svetla?

— Eli!

— Nu ţipa! Suntem amândoi deopotrivă. Să nu crezi că oamenii nu văd. Acum sunteţi fericiţi, pe urmă ea o să înţeleagă că de dragul copilului va trebui să renunţe la propria ei fericire. Şi atunci ce-o să se aleagă din fericirea asta?

Stancev tăcu. Elisaveta reluă cu voce tulburată, parcă rostindu-şi propria sentinţă:

— Ascultă-mă. Despre mine, niciun cuvânt mai mult. Iar pe Ana, las-o mai bine în pace. Cu ce ochi îl priveşti pe Dimo? Sunteţi prieteni de atâţia ani. Ştiu că e dureros. Însă smulge răul din rădăcină până nu e prea târziu.

— După tine sunt necinstit?

— Să nu vorbim de cinste. Fiecare o înţelege în felul lui. Crede-mă, sunt mamă. Dacă o iubeşti pe Ana, fugi cât mai departe. Numai astfel te vei putea salva.

Stancev ar fi vrut s-o întrerupă, dar tocmai atunci sună telefonul. Fără nicio tragere de inimă ridică receptorul.

— Tocmai acum s-au găsit, strigă scos din fire. Instructor… Aici e spital, nu cabinet de instrucţie. Fiecare dă ordine. Aduceţi-l la camera de gardă.

Trânti receptorul în furcă, trecându-şi mâna peste faţa roşie de mânie.

— E vreun pat la secţia de psihiatrie?

— Azi s-a eliberat unul.

— Du-te să-i întâmpini. Alt nebun. Or fi existând şi oameni întregi la minte pe faţa pământului?

Elisaveta ieşi.

Rămas singur, Stancev avu senzaţia că e la închisoare. Îl apăsau pereţii goi ai cabinetului şi gândul că-l condamnă toţi, că până şi Elisaveta e mai tare decât el.

„Se va întoarce şi totul va fi ca înainte. Nu vreau altceva decât să fim împreună, să ştiu că pot s-o văd oricând.”

Trase cu urechea la zgomotul de pe coridor, la paşii grei, marinăreşti care aminteau în noapte de bătăile timpului.

Îşi încheie halatul, dar nu porni imediat.

Cine avea mai multă nevoie de leacuri – bolnavul pe care îl aduceau sau el, doctorul? Bolnavi…

Când vântul turbat vui tulburător peste toate navele militare, şi ofiţerii de cart transmiseră primele ordine după semnalul de alarmă pentru pregătire de luptă, Matahală deschise un ochi. Hotărând că toate astea n-aveau nicio legătură cu el, începu să sforăie din nou.

Kralev trebui să-i smulgă pătura din spate şi să-i strige:

— De data asta nu-ţi merge. Scoală! Alarmă!

Matahală ridică capul, privi uimit la marinarii care fugeau pe scări şi abia atunci înţelese că nu era de glumit. Îşi coborî picioarele din hamac şi slobozi un căscat interminabil spre tavanul cazărmii.

„Ce i-a apucat tocmai acum?” îşi zise el şi începu să se îmbrace în silă.

Privi prin luminatorul deschis. Asigurându-se că toţi sunt pe locurile lor, scoase dintr-un buzunar al tunicii o ţigară şi o aprinse. Fumul se legănă şi ieşi afară ca şi cum şi el se grăbea din cauza alarmei.

La schelă stătea aspirantul Pencev. Deşi mărunt de statură, arborase o mână ameninţătoare şi striga întruna.

— Tu, cel de colo, marinarul cel nou…apucă mai cu viaţă!… Tu de ce te prezinţi aşa? îl admonestă pe un marinar a cărui ţinută lăsa de dorit. Dacă ţi s-a dat un chipiu, apoi nu ca să-l uiţi pe masă ţi s-a dat, ci ca să-l ţii pe cap!

Observă imediat că lipsea Matahală:

— Unde-i maistrul militar de gradul doi, Kralev?…

Toţi înţeleseră ce avea să urmeze.

— L-am trezit şi s-a sculat… zise Kralev cercetând încăperea.

— Ăştia nu sunt oameni, ci o greşeală a naturii. Voi o să

mă faceţi de râs. Mi-au trecut prin mâini atâtea contingente, dar ca al vostru... Tu, de ce râzi? Păşi spre unul din marinari. Mie îmi vine să plâng, şi el... Două zile arest pentru ţinută neregulamentară.

Dintr-odată se lăsă peste magazii o tăcere ca noaptea, în cazarmă. Pe scară apăru o pereche de bocanci nelustruiţi, urmată de Matahală încă somnoros.

Descoperi pe palier faţa indispusă a aspirantului şi rămase pe locul său, gata să suporte toate sudălmile, urmate firesc de tradiţionala pedeapsă. Îi era greu să denumească exact starea în care se afla, cert este că pe faţă avea o umbră de indiferenţă. Era obişnuit să primească hotărârile aspirantului fără emoţie.

— Unde te-ai rătăcit? întrebă Pencev.

— În cazarmă.

— Şi pe urmă?

— Tot în cazarmă.

Unii izbucniră în râs, dar se stăpâniră repede şi liniştea se restabili.

— Eşti un om dificil, zise liniştit aspirantul spre stupoarea tuturor.

— Şi tata avea aceeaşi impresie.

Părea că aspirantul îşi epuizase toate resursele. Tăcu un moment, aruncă o şurubelniţă în lada de unelte şi, fără să-l privească, ordonă:

— Treci la locul tău!

Matahală rămase surprins de această schimbare de atitudine. Se scărpină după ureche. Făcându-i semnificativ cu ochiul lui Kralev, intră în rânduri.

După ce aspirantul Pencev ieşi, marinarii începură să se agite, aruncându-şi vorbe de duh unul altuia, dar nu dură prea mult. Pe scară apăru un pantalon de ofiţer. Toţi tăcură din nou.

Mare fu mirarea marinarilor constatând că în faţa lor se afla căpitanul de rangul trei Boev. Îi salută şi începu să

examineze cu atenţie lăzile cu muniţii.

— Totul e în ordine? se opri el dinaintea lui Kralev, sprijinindu-se cu mâna pe masă.

— Fiecare îşi cunoaşte obligaţiile.

— E greu la voi. Munca voastră e cam amară, dar fără ea viaţa pe navă n-ar fi posibilă. Am vrut demult să ne cunoaştem dar n-am avut timp până acum. Numai cu Kralev m-am întâlnit cu ocazia consfătuirilor de comsomol. Care este starea moralului?

— Muncim, tovarăşe căpitan de rangul trei.

— Nu e uşor fără doi oameni.

— Ne-au trimis alţi doi marinari noi, nu întârzie să-l informeze Fitilgiul. O să ne descurcăm şi fără ei, dar întâlnind privirile pline de reproş ale tovarăşilor săi se retrase într-un colţ şi nu mai scoase o vorbă.

— Chiar dacă am pleca toţi, flota ar continua să existe. Erau prieteni, nu-i aşa?

— Şi încă ce prieteni!

— S-a primit ordin să decorăm hamacul lui Maleev, ca hamac de onoare. Nu trebuie să uităm, băieţi, că el a trăit printre noi şi că încă mai trăieşte. Eroii nu se nasc, se creează. Nimeni nu poate înlocui pe altcineva în viaţă. Ţineţi minte! În muncă poate, în viaţă însă nu. Îl privi pe Fitilgiu care le întorsese tuturor spatele. Ah, era să uit, reluă el. Aseară mi-a căzut în mână un număr din ziarul judeţean. Scriu tovarăşi de-ai voştri. Scriu poezie însufleţită de idealurile noastre.

Curiozitatea învinse şi marinarii îl înconjurară. Numai Matahală rămase la locul lui, scriind ceva.

— Păi astea sunt versurile lui Radev, interveni Spasov smulgând ziarul.

— L-au tot minţit!

— Dacă n-ar fi fost Maleev…

Spasov începu să citească cu glas tare şi Boev înţelese ce însemna Radev în ochii tovarăşilor săi. Amândoi le erau

la fel dragi.

Când Spasov termină de citit şi puse ziarul pe genunchi, Boev se ridică.

— Un tânăr talentat, încercă el să-i încurajeze, dar chipurile marinarilor rămaseră triste.

— Să afişaţi ziarul la panoul de agitaţie, să citească toată lumea, adăugă Boev şi dădu să plece.

— Dacă eraţi aici mai înainte, să fi văzut cum citea Maleev, interveni unul din marinari!

— Am aflat. Ce-a fost, s-a dus. Uneori amintirile frumoase ne ajută să depăşim momentele grele. Totul o să treacă, băieţi. Sufletul omenesc este rezistent, zise oprindu-se în faţa lui Matahală care stătea de câtva timp lângă scară. Suntem gata de luptă, aşa-i?

— Ca-ntotdeauna, răspunse uşor ironic Matahală, fără să se clintească din loc, în timp ce Boev dispărea prin tambuchi. Apoi, fluierând provocator, începu să comenteze: Ce linguşitor! De unde i-a venit şi ideea cu gazeta? Nu vă lăsaţi duşi de nas. Amabil, blând şi dacă nu ştii că poartă o viperă în sân te adoarme cât ai zice peşte. Ce mai şmecher.

— Matahală, n-ai de gând să-ţi ţii gura o dată? se ridică Spasov.

— Ehe, aţi şi muşcat din momeală. Aseară parcă altfel vorbeaţi. Bine, bine. Vă puneţi bine cu stăpânirea. Eu în schimb rămân şi de data asta în opoziţie, spuse el printre dinţi cum făcea o dată, când se scuipa cu copiii din cartier pentru câte cinci bănuţi.

Pe punte alergau băieţii din echipajul de pe dunetă.

Glasul gutural al secundului se auzi prin tambuchiul magaziilor şi toţi ciuliră urechile. Numai maşinile continuau ţăcănitul lor ritmic.

22

De când venise noul locţiitor politic al navei, locotenentul major Ranghelov mergea bărbierit, purta un costum kaki bine păstrat şi un guler alb şi curat întotdeauna.

Dorinţa lui ascunsă era să fie pe placul locţiitorului nu numai prin muncă, dar şi prin ţinută. Nu uita niciodată vorba din popor: „Cu hainele te prezinţi, cu mintea conduci”, şi de aceea se străduia să îmbine cât mai inteligent cele două calităţi.

Cum ajunse pe navă, trimise curierul să convoace secretarii de comsomol şi agitatorii. Le adresă câteva cuvinte şi, după ce făcu o serie de recomandări, invită echipajul să execute sarcinile trasate.

Boev intră în cabină. Ranghelov se odihnea, încântat de scrisul său frumos şi de cuvintele înflăcărate, rod al imaginaţiei sale fecunde.

— Am terminat, spuse el văzând că locţiitorul a rămas în picioare lângă birou.

— Asta ce-i? întrebă Boev luând în mână una din hârtii.

— Pentru stimularea competitivităţii, tovarăşe căpitan de rangul trei.

— Nu se poate şi fără asta?

— Ba da, dar cum să vă spun, surâse Ranghelov, intuindu-i gândul. Se poate, dar se notează cu minus.

— Ai trecut pe la grupele de luptă? îl întrerupse Boev.

— Tocmai eram pe punctul de a…

— Treci pe acolo şi vorbeşte cu oamenii. Ne vedem pe puntea de comandă.

Îmbujorat de emoţie, Ranghelov se tot agita în jurul biroului. Ar fi vrut să-şi dezvăluie gândurile chinuitoare, să-şi poată explica unele lucruri.

Până acum toţi îl lăudaseră, ba de câteva ori îi dăduseră de înţeles că s-ar putea să fie numit secund pe o navă, însă de câteva zile toate i se învălmăşiseră în minte.

— Şi asta? întrebă el.

— Nu-ţi face griji. Du-te la băieţi. Boev îl expedie din priviri.

Din cauza căldurii din magazii şi cazărmi, simţea o greutate pe piept sufocându-l. Criza din seara trecută şi

inima slăbită îl neliniştea, dar nu dorea să se gândească la asta pentru că îşi amintea de închisoare. Voia să se concentreze asupra ieşirii iminente în larg, asupra marinarilor pe care îi întâlnise pentru prima oară şi cu care stătuse de vorbă.

„Fiecare luptă pentru viaţă!” încheie el şi ieşi fără să mai tragă uşa. Aşa cum era, cu mantaua descheiată şi cu capul gol, bătu la cabina comandantului.

Nu răspunse nimeni.

Bătu din nou. În cele din urmă împinse uşa. Îl izbi mirosul de colonie. Pe lavoar zăceau nestrânse obiectele de bărbierit ale lui Jelev.

„Ca de obicei, zâmbi Boev. Şi la execuţie dacă l-ar duce, tot s-ar bărbieri înainte să pornească. Chestiune de caracter.” Se retrase nemulţumit că nu-l găsise. După confruntarea cu Stancev, simţea nevoia să-l vadă pe Jelev. Poate nu era doar o dispoziţie de moment, ci ceva mai mult. Boev se scotoci în buzunarul mantalei, dar, în loc de ţigări, dădu peste o bucăţică de hârtie scrisă cu litere inegale, strâmbe.

„Noi ţinem la comandantul navei. Nu te atinge de el, sau…” La început nu-i veni să creadă. Îşi puse ochelarii şi reciti cuvintele acelea misterioase. Era limpede că afară de ei doi mai erau şi alţii pe navă care cunoşteau raporturile dintre ei. Prevenirea asta era rezultatul acelei rezistenţe tăcute care se pregătea împotriva lui şi de care fusese conştient încă din prima zi.

„E posibil să fie amestecat şi Jelev în treaba asta? Se poate să fi ajuns atât de jos?”

Enervat, se îndreptă repede spre puntea de comandă. Nimeni n-ar fi putut să-l oprească. În clipa aceea nu dorea satisfacţia personală, ci apărarea ideii de demnitate ca trăsătură general umană. N-avea nimic împotrivă să fie călcat în picioare şi înjurat dacă merita. Însă şantajul era o practică atât de străină firii lui, încât îl indignă profund.

Urcă ultima scară şi-l văzu pe Jelev. Nava se înclină uşor într-o parte croindu-şi drum spre largul mării. În urma lor, una după alta veneau şi celelalte, jucând pe faţa furtunoasă a mării ca nişte coji de nucă.

Boev se opri sufocat.

„Comandant! Seducător! Îşi închipuie că are o poziţie de nezdruncinat, că el e totul pe navă!”

— Cârma pe dreapta, strigă Jelev.

Glasul se lovi de coşul de fum, se rupse în două, pierzându-se apoi în apa înspumată undeva în spatele cârmei.

Boev ar fi vrut să urce pe puntea de comandă, însă picioarele nu-l ascultară. Totul începu să-i joace în faţa ochilor, să se învârtească şi abia reuşi să nu se prăbuşească. Inima îi bătea agitată, tâmplele îi plesneau de durere. Nu putea acţiona, nu se simţea în stare să meargă mai departe.

E greu de spus ce gând îl obseda mai tare în clipa aceea– regretul pentru mesajul pe care-l găsise sau tristeţea că poate acum ieşea pe mare pentru ultima oară cu o navă militară. Un invalid. Oare trebuia să se predea de la primii paşi?

Jelev îl observase încă de când ajunsese la capul de jos al scării care urca pe puntea de comandă.

„Se poate şi fără el” îşi zise supărat. De ce ori de câte ori vrea omul să se rupă de nişte gânduri apăsătoare vine careva să i le amintească, trăgându-l veşnic de pulpană? Oare nici aici, departe de ţărm, n-o să-şi redobândească liniştea?

Cu ultimele eforturi Boev ajunse până la el. Unul lângă altul, în picioare, păreau fraţi. Înalţi, cu umerii largi, doar Boev puţin adus de spate, nesigur pe poziţie.

— Trebuie să stăm de vorbă într-o problemă importanţă, spuse Boev când Jelev se întoarse spre el.

— Cum termin cu puntea de comandă, răspunse acesta.

— Asta înseamnă, abia când ne întoarcem la bază.

— Ia-o cum vrei.

— S-ar putea să fie târziu.

— Cel puţin nu ne vom irosi vorbele.

— Totuşi trebuie să discutăm.

Jelev îi întoarse spatele, vrând să-i dea de înţeles că pentru moment considera discuţia încheiată, însă Boev rămase pe loc aşteptându-l parcă să-şi facă puţin timp.

— Tovarăşe căpitan de rangul trei, totul e în ordine. Băieţii sunt la locurile lor, raportă locotenentul major Ranghelov.

Când îi văzu faţa palidă şi buzele aproape vinete, crispate de durere, bătu în retragere şi şopti speriat:

— Ce aveţi? Nu cumva…

— Nimic. Rămâi pe punte. Mă întorc imediat şi puse piciorul pe prima treaptă.

Ranghelov îl urmări cu privirea şi instinctiv înţelese că se va întâmpla ceva rău. Alergă la Jelev.

— Tovarăşe căpitan de rangul doi, locţiitorul… Jelev nu se întoarse şi strigă puternic:

— Cu toată viteza, înainte!

— Poate are nevoie de un doctor.

— Ce doctor? Lua-l-ar dracu! Toată lumea la posturi, ordonă el neînţelegând despre ce era vorba, iar Ranghelov, şi mai încurcat încă, arătă cu mâna în direcţia în care dispăruse Boev.

— Era alb ca hârtia. Mai tare ca la răul de mare.

— Cine?

— Căpitanul de rangul trei Boev.

Înţelegând în cele din urmă sensul cuvintelor locotenentului major, Jelev se întoarse strigând:

— Cârma la stânga, dar gândul la Boev puse stăpânire pe el din ce în ce mai insistent, până când nu-i mai dădu pace deloc.

23

Boev ajunse cu greu la cabină şi se întinse. Criza în sine era o mare durere. Înţelese cu o luciditate necruţătoare că marea îl primea cu duşmănie. Închisoarea îşi spusese cuvântul. Ce-i mai rămânea de la viaţă?

În zilele şi nopţile lungi petrecute în celulă se gândea numai la ieşirea pe mare şi trăia din amintiri. Mirosul algelor, apa sărată îl făceau fericit, iar furtunile – neînfricat. Se vor mai întoarce zilele acelea?

Să stai la punte în semiîntuneric. Să asculţi doar plescăitul valurilor. Eşti fericit simţind că marea te întâmpină ca pe un învingător. Îi auzi ameninţările cum se sparg de navă. Şi aştepţi ivirea zorilor. Să întâmpini împreună cu marea răsăritul şi să te bucuri o dată cu ea de ziua care începe.

Nu avusese cel puţin răgazul să guste din încântarea pe care numai marinarul o încearcă la ieşirea în larg. Îl sugruma durerea, forţându-l să accepte ideea că e inapt, că viaţa lui se consumase punându-i pe umeri tot ce avea mai rău, iar el nu mai era în stare să suporte, să se împotrivească. Simţea cum se înăbuşă. Mirosul de vopsea proaspătă îl îneca. Avea senzaţia că la cea mai mică mişcare se va prăbuşi fără viaţă pe podea. Pe coridor răsunară paşi. Cineva bătu la uşă.

— Deschideţi! zise Boev şi îşi aţinti privirea pe chipul neliniştit al marinarului.

— Îl caut pe mecanic, explică el ca şi cum şi-ar fi cerut scuze.

— E vreo avarie? întrebă Boev văzându-l că întârzie.

— La tabloul de comandă al tubului lanstorpile. Urmează tragerile şi mecanicul lipseşte…

Boev se molipsi de tulburarea marinarului. Se ridică şi şopti slab:

— Ajută-mă puţin.

Marinarul îl luă de braţ şi amândoi porniră încet de-a

lungul coridorului pustiu.

Fără chipiu, cu privirea înceţoşată, Boev se opri lângă tabloul lanstorpile, unde aspirantul se chinuia de pomană să remedieze avaria.

— Dacă nu-l găsim pe mecanic, tragerea e compromisă, zise îndreptându-şi privirea spre pupă.

Boev îngenunche în tăcere lângă tabloul de comandă şi îşi trecu întâi mâna peste butoane. Încă din anii de studii manifestase un respect deosebit pentru arma torpilelor pe care ajunsese s-o cunoască bine. Când ieşeau la trageri se înflăcăra privind de fiecare dată urmele torpilelor.

Nici acum nu-l trădă instinctul. Apăsă pe butoane, pe rând, reglă contactele şi cuplă. Defecţiunea fu remediată. Surprinşi, toţi îl priveau cu respect.

Boev încercă să spună ceva, dar vorbele refuzau să pornească de pe buze. Marinarul îl sprijini şi plecă încet înapoi. Torpilorii îl petrecură cu privirea în tăcere.

— Are rău de mare, spuse unul dintre ei.

— S-ar putea să i se tragă de la închisoare, adăugă altul şi nimeni nu mai zise nimic.

Culcat, Boev nu mai era preocupat de boala lui. Pe buze îi îngheţase un surâs imperceptibil. Întîlnirea cu vechii „tovarăşi de luptă”, tuburile lanstorpile, îl însufleţise şi gândurile îi zburară din nou în trecut.

Trecuse o oră de când Boev părăsise puntea. Deşi ocupat, Jelev îi remarcase absenţa îndelungată. Cuvintele locotenentului major îl urmăreau ca o prevestire, ca o acuzare.

— A întârziat, îl surprinse glasul lui Ranghelov.

— Din cauza mării.

— Să nu fie de la inimă? Oboseşte de câte ori urcă scările. E palid, îi ard ochii.

— Se întoarce el, zise Jelev încercând să se autolinişteascâ.

— Şi tuşea. O tuse chinuitoare. Se străduieşte

întotdeauna să-şi ascundă accesele. Pleacă sau îşi duce batista la gură şi stă drept.

— Se întâmplă.

— Nu-ţi vine nici să-l priveşti. Când râde îşi acoperă gura. E adevărat că din cauza scorbutului, îi căd omului toţi dinţii? continuă Ranghelov să întrebe.

— Termină.

— Eu sunt de vină. Dumneavoastră m-aţi întrebat ceva, iar eu… Un om minunat şi cât a suferit…

Jelev nu mai putu suporta.

— Căpitan-locotenent Sevilov, preluaţi comanda! Mă întorc imediat.

Se repezi pe scări spre cabinele ofiţerilor.

Mergea, dar cu cât se apropia mai mult de cabina lui Boev, cu atât era mai stingherit. Nici el nu ştia bine de ce se duce acolo. Ceva îl împingea, un sentiment uitat demult, mai puternic decât prudenţa şi suspiciunile. Se opri dinaintea uşii şi deschise fără să bată. Boev zăcea nemişcat, cu ochii întredeschişi, cu o mână spânzurând din pat. Avea faţa pământie şi părul aşa de încâlcit, încât dezvăluia o cicatrice mare, deasupra urechii drepte. Jelev ştia de când avea semnul. Îşi aminti bine ziua când îl dusese în braţe pe prietenul său pe jumătate mort.

…Era într-o duminică… Ca de obicei se duseseră pe plajă în grup. Gălăgia vilegiaturiştilor devenea supărătoare. Preferau să fie singuri. De aceea se izolaseră la locul lor favorit, în spatele stâncilor denumite în glumă „Colţul suspinelor”.

Timpul trecuse pe nesimţite cu jocuri şi glume. Când soarele coborâse spre apus, toţi se întinseseră pe plajă să profite de ultimele raze. Numai Elisaveta întârziase încă în mare. Îi plăcea să rămână de una singură. Unii socoteau asta o poză de adolescentă, alţii – dorinţă de independenţă.

Deodată Boev ţâşnise de la locul lui, strigând ceva neînţeles şi, fără să mai piardă vremea cu explicaţii, se

aruncase în mijlocul valurilor.

— Un nebun, comentase cineva.

— Îndrăgostit, adăugase un altul.

— Nici să respire nu poate fără ea, dar tace.

Toţi izbucniseră în râs. Numai Jelev, ceva mai retras, se străduise să-l urmărească. Pierzându-şi răbdarea, intrase şi el în apă până la genunchi şi abia atunci îl descoperise dispărând sub un val, după care apăruse deasupra apei doar capul Elisavetei.

— Uitaţi-vă! strigase el.

Nedumeriţi, ceilalţi se îngrămădiseră lângă el. Cu ultimele eforturi, Boev lupta s-o împingă pe Elisaveta într-un colţ mai puţin primejdios.

— Încă puţin, Petio, încă puţin! ţipase unul dintre ei, dar glasul nu ajunsese până la Boev.

În cele din urmă toţi văzuseră corpul destins al Elisavetei. Din nenorocire, tocmai atunci o geamandură împinsă de valuri îl ajunsese din urmă pe Boev şi îl izbise la cap.

Amândoi dispăruseră. Jelev nu mai zăbovise nicio clipă. Se aruncase în valuri, dar Boev fusese proiectat de valul următor într-un loc cu apă mai puţin adâncă. Strângând-o pe Elisaveta în braţe nu reuşise să îngâne decât:

— Ajutaţi-o!

Se prăbuşise pe nisip. Avea faţa plină de sânge. Jelev uitase de Elisaveta, îl luase şi-l transportase la cel mai apropiat punct sanitar. Nu se gândise decât la viaţa lui, cum să facă să-l salveze.

Avea şi atunci faţa la fel de palidă.

Jelev se înfioră. Îi luă mâna în palme. Ardea.

— Petio!

— Închide uşa. Mi-e frig.

— Eşti bolnav.

— O să-mi treacă.

— Să chem doctorul?

— N-are rost. Boev îşi întoarse ochii spre el, dar nu-l

recunoscu.

— Aşteaptă, aşteaptă încă puţin, şopti Jelev şi ieşi în grabă.

Cu Svetla de mână, tuşa Nikoliţa mergea pe stradă spre Elisaveta şi se gândea la neliniştile care nu-i mai dădeau pace în ultimii ani.

„Cu ce am greşit? Am rămas văduvă la douăzeci şi patru de ani. Am trăit singură din cauza ei şi acum nimeni nu mai are nevoie de mine.

Ana? N-o mai recunosc. A uitat până şi de copil. Muncă şi iar muncă. Dar ceilalţi oameni cum trăiesc? Doamne, cui i-o fi semănând! Cu copilul însă n-o să le permit să se joace! Le scot ochii. Ce vină are copilul dacă ei nu văd mai departe de lungul nasului lor?”

Cu cât se apropia de locuinţa Elisavetei, cu atât se simţea mai stingherită.

„Omul când divorţează e ca un acoperiş putred. Te crezi la adăpost şi te plouă de peste tot”, încheie ea şi şi-i imagină pentru o clipă pe Ana şi pe Jelev despărţiţi, copilul fără părinţi… vorbele oamenilor.

Dacă nu l-ar fi respectat pe Boev ca pe propriul ei fiu, n-ar fi consimţit niciodată să-i împlinească dorinţa. Toată viaţa a fugit de necazurile oamenilor ca să nu le trăiască şi ea, iar acum… Măcar să fi ştiut că Elisaveta e de gardă şi că acasă e numai Plamen.

În curtea casei, niciun suflet. Ajunse lângă uşă, dar nu apăsă pe sonerie cum făcea de obicei, ci pătrunse direct în coridorul semiobscur. O izbi aerul stătut. Înţelegând că bunica intra în casă într-un mod neobişnuit, Svetla călca în vârful picioarelor şi, din când în când, dacă încălţămintea veche a tuşei

Nikoliţa făcea să răsune podeaua de lemn, ducea degetul la gură să se facă linişte.

Plamen rămase surprins de musafirii neaşteptaţi, însă pe

buzele lui înflori un surâs de bun venit. Rezemat de tăblia patului, le privi cu ochi neîncrezători. Svetla se repezi la el şi-l îmbrăţişă.

— Nene Plamen! ţipă ea. De ce stai în pat aşa de târziu? Scoală-te. De când nu ne-am mai jucat împreună…

Tuşa Nikoliţa se strădui s-o dea la o parte, dar ea, smulgându-se din mâinile bunicii, îl trăgea pe Plamen.

— Tata m-a luat de la cămin şi nu mă mai duc acolo. Vii la noi şi mergem la grădină. Bunico, dă-mi, dă-mi…

Fetiţa scotoci în geanta tuşei Nikoliţa, scoase cutia cu bomboane şi o deşertă pe plapumă:

— Sunt toate pentru tine. Tăticu mi-a adus multe de tot.

— Mulţumesc.

— O să mergem şi pe vapor, continuă ea. Tata e comandant. Bunico, Plamen are tată?

— N-am, rosti Plamen încet şi împinse una din bomboane, care se rostogolise pe podea şi se opri în mijlocul camerei.

Inima tuşei Nikoliţa se strânse şi mai tare urmărind conversaţia copiilor. Cunoştea foarte bine soarta copiilor singuri, dar n-avea cum să-şi certe nepoţica şi nici cum să-l liniştească pe micul bolnav.

„Poate de aceea e şi Ana cum e, i-a lipsit întotdeauna ceva”, legă ea întâmplarea de nişte gânduri mai vechi. O luă pe Svetla lângă ea strângând-o de mână să tacă. Fetiţei îi tremurau buzele şi cum nu înţelese ce rău a făcut, începu să plângă ascunzându-şi faţa în haina bunicii.

— Eu mă fac bine repede! zise tulburat Plamen. Fără doar şi poate am să viu în vizită la tine. Uite ce iepuraş ţi-am decupat.

Dar Svetla nu răspunse. Simţea mâna bunicii tremurând şi tăcea îndârjită.

— Svetla o să se bucure, răspunse tuşa Nikoliţa în locul ei. Am venit să-ţi spunem că astă-seară s-ar putea să vină pe la tine un marinar. Vrea să te vadă. Să nu-ţi fie frică de

el. E un om bun, isprăvi ea cu greutate, strângând fetiţa şi mai tare la piept. O fotografie căzută pe podea îi atrase atenţia. Se aplecă s-o ridice. Din fotografie surâdea Boev tânăr. Simţind privirea lui Plamen nu îndrăzni nici s-o pună pe masă, nici să rostească vreo vorbă. Portretul parcă încheiase misiunea care o adusese aici. Se simţea şi mai încurcată.

Plamen luă fotografia din mâinile ei şi o aşeză pe genunchi.

— Asta e tata, zise el uitând ce-i spusese tuşa Nikoliţa despre marinarul care urma să-l viziteze în aceeaşi seară. Îl cunoşti?

— Îl cunosc, copilul meu, îl cunosc foarte bine. Un om bun, pe care nu-l poţi uita.

— Bunico, e adevărat că l-a iubit toată lumea?

— Aşa e!

— Dacă era şi el aici... Dacă era în viaţă... Tare aş vrea să mă fac şi eu marinar ca el. Era curajos, nu-i aşa, bunico?

— Curajos, băiatul meu, repetă ea vorbele lui Plamen, înţelegând că Elisaveta îi spusese dinadins că Boev e mort, ca să-i fie copilului mai uşor, să nu se simtă părăsit. Ce putea să mai zică? Important era că se afla în viaţă, că trăia. De dragul acestei fiinţe nevinovate l-ar fi trimis undeva, departe, dar n-avea nici puterea, nici dreptul s-o facă.

— Îmi povesteşti despre el, bunico? o apucă Plamen de mână. Vreau să ştiu totul. Mamei îi vine greu. Mereu îmi spune că sunt încă mic. Îl visez în fiecare noapte. Vreau să-l cunosc. Nu-i nimic că nu-i cu mine.

Tuşa Nikoliţa îl asculta vorbind şi avea impresia că-l are pe Boev în faţă. Semănau şi la chip şi la voce. Ca şi cum dragostea de tată şi dorinţele fiului s-ar fi atras, contopindu-se, şi forţând-o să creadă mai mult în fericirea lor.

— Poate nici n-a murit... scăpă ea o vorbă.

— Cum aşa… cum să nu fi…? se ridică în genunchi pe pat Plamen, privind-o cu ochi neîncrezători.

— Totul e posibil, băiatul meu. Nu te mira, fă-te bine cât mai repede.

Îl mângâie pe părul cârlionţat, adună bomboanele în cutie şi le aşează lângă perna lui.

— Nu te scula. Plecăm noi şi singure, îi făcu ea din ochi un semn de la revedere.

Ferindu-se de bunica, Svetla întoarse capul din uşă şi zâmbi. Ar fi vrut să-l vadă mereu vesel. Pentru ea toate erau bune şi frumoase şi se mira că unii copii nu ştiau să râdă.

Plamen le petrecu cu privirea şi luă din nou portretul tatălui său.

O injecţie cu ulei camforat şi Boev fu din nou pe picioare, dar puţin ostenit. În ciuda recomandărilor doctorului, nu rămase în pat. Cum sosi nava la bază coborî pe ţărm. Intră în grădina raionului şi se aşeză pe o bancă.

Când îşi recăpătase cunoştinţa, Jelev nu mai era în cabină. Nu se aflau lângă el decât medicul şi locotenentul major Ranghelov. Le surprinsese privirile îngrijorate.

— Şi de data asta a trecut furtuna, – zâmbise Boev.

— Nu vorbiţi! şoptise medicul.

— E aşa de grav?

— Aveţi nevoie de linişte deplină.

— Mă voi strădui. Dar acum mi-e mai bine. Mă puteţi lăsa. Probabil mai sunt şi alţii care au nevoie de ajutor.

Medicul începuse să-şi strângă seringile şi medicamentele, însă Ranghelov îl apucase de mână:

— Încotro? Comandantul a spus…

Auzind că era vorba de Jelev, se străduise să prindă fiecare cuvânt sau să deducă sensul, vorbelor după expresia feţei.

— O să mai trec pe aici.

— Dumneata ştii ce înseamnă un ordin, insistase

Ranghelov.

„Să fie un semn de omenie sau un gest fără importanţă?” se întrebase Boev recunoscând că toate astea îi făceau plăcere.

— Duceţi-vă, duceţi-vă amândoi. Mă descurc eu şi singur.

— Comandantul o să se întoarcă, adăugase Ranghelov. A fost chemat pe punte pentru că au început tragerile. Dacă aveţi nevoie de ceva, nu vă ridicaţi din pat. Am mutat telefonul în apropierea dumneavoastră.

Faptul că Jelev fusese la el, îl obligase pe Boev să mediteze…

Voia oare să pară rău, plin de sine? Să nu fi fost decât o mască menită să-i ascundă starea sufletească? Greu de spus, mai ales când în sufletul omului e ceva putred. Dar poate greşesc. Aşteptase până ce paşii celor doi se pierduseră cu desăvârşire, apoi se ridicase din pat.

Avusese de luptat cu sine, cu propria slăbiciune fizică, dar în niciun caz n-ar fi admis încă o întâlnire cu Jelev în starea aceea. Se simţea jignit să fie văzut zăcând astfel. Avea nevoie de o revedere de pe poziţii egale.

În pofida aşteptării, Jelev n-a mai venit.

Până la întoarcerea la bază rămăsese pe nava comandantului de escadră unde fusese chemat.

Ajunsese la concluzia că seara aceea nu era potrivită pentru discuţii. Incidentul cu biletul pierduse din importanţă, cedând locul unor lucruri mai serioase, iar el avea nevoie de linişte, trebuia să reflecteze la ce era de făcut a doua zi…

Privea crengile dezgolite ale copacilor, faţa lucioasă a gheţii. Se întristă. Poate ar fi privit lumea cu alţi ochi dacă ar fi avut parte de puţină căldură sufletească, dacă ar fi ştiut că e util cuiva.

Gândurile îl duseră iar la Plamen.

„Oare n-o fi ştiind nimic despre mine? Dacă piream în

luptă era altceva, dar aşa am dispărut sub povara legilor. Poate tocmai de mine are nevoie. O să mă recunoască? Trebuie să-l văd. Vreau să mă încredinţez că există, că fiul meu trăieşte.” Porni grăbit spre debarcader.

Nimic nu-l atrăgea pe străzile pline de viaţă. Nici nu-i trecu prin minte să cumpere ceva, un dar. Gândul la Plamen îl conducea ca pe un orb şi nici nu-şi dădu seama când ajunse la locuinţa Elisavetei. O singură odaie era luminată. La intrare, un câine mare de vânătoare îl examină suspicios. Bătu timid la uşă, dar nu-i răspunse nimeni. Intră fără să ştie peste cine o să dea. În momentul acela nu se gândea la Elisaveta. Avea nevoie de Plamen.

Oprindu-se în micul vestibul luminat, care comunica cu odaia, îl zări în pat cu un bloc de desen şi un creion în mână. Desena şi din când în când îndepărta blocul contemplând rezultatul.

Ţinându-şi răsuflarea, cu inima strânsă, Boev îl privea, fără să-i vină să creadă că acesta era fiul său, băieţelul acela blând care nu-l putea pronunţa pe „r” şi bolborosea întruna.

„A trecut atâta timp încât nu-mi mai recunosc copilul?”

Ascuns în umbra vestibulului fu gata să facă cale întoarsă, numai să nu tulbure liniştea fiului său, dar ceva îl ţintuia pe loc şi nu-i îngăduia să plece.

„Am oare dreptul să-i complic existenţa? Nu sunt inutil şi pentru el? Cine e de vină…?”

Glasul lui Plamen îl făcu să tresară.

— Tuşă Lino, vreau apă.

Boev nu se mişcă, aşteptând să apară din cealaltă cameră femeia pe care fiul său o chemase.

Trecură câteva clipe chinuitoare, însă în jur domnea aceeaşi linişte.

— Nu te preface că n-auzi. Ţi-am recunoscut paşii. Te rog, adu-mi apă că mi s-au uscat buzele.

Boev nu mai stătu pe gânduri. Intră în bucătărie, umplu

un pahar cu apă şi se duse în camera lui Plamen.

Băiatul îşi mai privi o dată desenul, îl puse lângă perete, continuând să vorbească fără să se întoarcă:

— Am gura amară. Cu siguranţă din cauza pastilelor…

Nu apucă să termine, văzând cu surprindere în locul tuşei Lina un ofiţer de marină, cu părul cărunt şi cu o privire care nu-i era străină.

— Ţi-am adus apă, şopti Boev.

Plamen nu se atinse de pahar, se aşeză mai bine în pat, străduindu-se să-şi aducă aminte de ceva. Omul i se părea cunoscut. Se uită sub pernă unde ascunsese de Elisaveta fotografia tatălui său şi îngheţă. Paharul se făcu ţăndări pe podea, însă Boev nu mai auzi nimic. Simţea doar trupul cald al lui Plamen în braţele sale.

— Tăticule, şoptea copilul. Ştiam eu că o să te întorci, ştiam… şi se strânse mai tare la pieptul său.

— Băiatul meu… fiule…

Lampa pâlpâi parcă emoţionată şi ea, în timp ce firicelul de apă se prelinse din paharul spart spre colţul camerei.

26

Seara geroasă adunase grupuri zgomotoase la cofetăria hotelului-restaurant „Venera”.

Era ziua liberă a activiştilor culturali ai clubului şi majoritatea amatorilor de localuri de noapte veniseră să-şi consume coniacul cu apă gazoasă. Cum ţigările erau tovarăşi nedespărţiţi ai tuturor celor prezenţi, micul ventilator nu mai făcea faţă norilor de fum.

Cel mai gălăgios dintre grupuri se instalase în apropierea tonomatului. Fetele se ridicau pe rând, parcurgeau cu privirea lista cântecelor înregistrate, fiecare căutându-şi melodia preferată. Tocmai când una apăsase pe buton făcând să răsune cofetăria de acordurile noului cântec, intră şi Boev.

Căută cu privirea un loc liber.

Fata de lângă tonomat începuse să danseze de una singură, în ritmul melodiei, cântând şi ea din când în când. Boev zări într-un colţ un scaun liber şi se aşeză, fiind multă vreme incapabil să-şi amintească ce anume îl determinase să vină aici. Înţepenise de tot plimbându-se prin grădina din preajma mării. Poate frigul îl împinsese să între în primul local întâlnit. Sau poate dorinţa de a-şi astâmpăra setea care îl chinuise de când plecase din casa Elisavetei.

Plamen rămăsese singur, sperând că a doua zi vor fi împreună şi nu vor mai trebui să se despartă niciodată. Pe cine minţise? Pe Plamen sau pe sine? Ar fi suportat mai uşor un glonte în inimă, decât vorbele propriului său copil exprimând speranţa revederii. Oare Plamen îl va mai iubi mâine când va afla că fusese minţit? Care era limita între dragostea filială şi cea părintească? De ce există oameni veseli, ignorând tristeţea altora? Nu cumva durerea este rezervată doar unora? Boev zâmbi amar, golind până la fund al doilea pahar de coniac.

Grupul de lângă tonomat devenise şi mai zgomotos. Un bărbat elegant, cu părul lung ca de femeie, o îmbrăţişase pe una dintre fete şi începuse să o sărute în timp ce difuzorul îţi spărgea timpanele.

Ameţit de coniac, Boev se lăsă treptat antrenat de verva tinerilor. Avea chef să cânte şi el. Dacă ceilalţi cântau doar aşa de plăcere, el în schimb avea motive să se bucure. După o despărţire atât de îndelungată îşi văzuse în sfârşit fiul.

„Or fi ştiind ei ce bucurie e asta? Sunt un om liber acum. Fiul meu s-a făcut mai mare ca mine. Cine e mai fericit?” se ridică şi ciocni cu primul om care-i ieşi în cale.

— Pentru fericire. Pentru oameni veseli…

Începu să râdă tare, parcă ar fi râs o altă fiinţă, ascunsă în spatele, lui. Nu se cunoştea îndeajuns. Comandă un coniac dublu şi dădu o raită prin salon. Avea privirile

rătăcite. Uitase de criza de inimă, de Jelev. Mintea i se înceţoşase şi simţea în piept o durere îndepărtată, usturătoare.

Umerii goi ai femeilor şi râsetele lor înfundate treziră în el dorinţe pe care până atunci le crezuse uitate. Îi revenau puterile, i se tulbura mintea. Nimerise întâmplător într-o lume care-l obliga să uite de sine.

Se trezi pe neaşteptate în faţă cu o femeie care-l privea provocator.

— Ei, marinarule, am trăit să ne vedem din nou, spuse ea lansând câteva rotocoale de fum deasupra capului.

Boev o privi nedumerit. Să-i fi ghicit intenţiile aşa de uşor? Asta şi dorea, să aibă o femeie alături, să fie ca ceilalţi. Privi neliniştit în jur. Niciun scaun liber, dar ea nu-i dădu răgaz să caute. Îl aduse pe al său şi se aşeză atât de aproape de el, încât îi simţea răsuflarea.

— De ce mă priveşti aşa? începu ea să râdă. Nu m-ai recunoscut?

Boev nu răspunse. Chipul ei îi juca dinaintea ochilor şi încerca o plăcere de care fusese străin ani de-a rândul.

— Ai de gând să taci ca în tren? continuă femeia... Frumos. Noroc. Pentru noua noastră întâlnire.

Băură. Boev o privi cercetător. Spre surprinderea lui, nu pe ea o vedea, ci pe Elisaveta, aşa cum o păstrase în amintire. Buzele îi tremurau, dar nu putu rosti niciun cuvânt. Îi luă mâna şi o trase spre el.

— Ce este?

— Am crezut că te-am uitat, dar m-am înşelat.

— Iar eu te-am recunoscut de cum ai intrat pe uşă.

— M-am străduit să te alung, să şterg orice urmă, dar inima nu vrea să asculte. Şi dacă nu ascultă, înseamnă că nu-mi mai aparţine.

— În cazul ăsta, e a mea, adevărat? se aplecă spre el atingându-i urechea cu buzele.

— E a ta, dar am vrut să te alung. Crede-mă. Îţi jur. De

ce ai venit?

— Pentru tine.

— Aveai nevoie de mine?

— Îmi placi.

— Mă sufoc, gâfâi el. Îşi lărgi nodul de la cravată şi se descheie la cămaşă.

— Noroc!

— Mă sufoc, repetă. Să mergem. Scoase câteva bancnote şi le lăsă pe masă.

Ea râse pe înfundate, sporovăind fără oprire.

— Mi-am închipuit eu. Dacă e marinar, e un boem. Iubesc marinarii. Să mergem. Îl luă de braţ. Făcu doar un semn cu mâna celor din grupul cu care venise şi, acompaniată de ţipetele acestora, ieşi cu Boev.

Îi întâmpină crivăţul. Ghemuindu-se lângă el, tremura în paltonul uzat, dar simţind în buzunar jumătate din bancnotele pe care Boev le lăsase pe masă, uită de frig.

Se opriră în mijlocul străzii. Privi în jur ca o lupoaică. Trotuarele erau pustii, aveau cale liberă. Se strânse şi mai tare lângă Boev şi îşi lipi buzele de ale lui.

— Ce bine e cu tine, şopti el ameţit.

— Şi cu tine.

— Vii la noi?

— Unde vrei.

— Pentru totdeauna.

— Cum spui tu.

Din nou îl copleşi cu sărutări, adăpostită sub mantaua lui. Vântul bătea din faţă împroşcându-l cu zăpadă îngheţată. Mergeau în tăcere, fiecare cu gândurile lui.

Din cauza frigului Boev începu să se dezmeticească. Se simţea bine cu cineva alături, trăia din nou. Oprindu-se în faţa blocurilor constată plin de surprindere că lângă el se afla o femeie pe care nu ştia bine de unde o cunoştea, nici cum ajunsese în preajma lui. Părul răvăşit, rujul şters de pe buze îi amintiră de unde veneau şi motivul pentru care erau

aici.

Încă câţiva paşi şi avea să fie în pat, la adăpost de vânt şi de toate.

— Încotro? şopti ea încercând din nou să se apropie de el.

Boev o îndepărtă privind-o încă o dată, după care o luă la fugă.

— Ehei, ce-i cu tine? ţipă surprinsă femeia. Drept cine mă iei? Marinar…o mortăciune. I-ar place, dar a rupt-o la fugă. Dacă nu eşti în stare, nu te-a silit nimeni, vărsa ea injurii după injurii.

Boev nu se întoarse. Se lovi de uşă şi până să-şi găsească cheile în buzunar, se pomeni cu tuşa Nikoliţa somnoroasă, în faţa lui.

— Tu erai? Am crezut…

Nu isprăvi vorba. Nici n-o privi şi intră de-a dreptul în camera lui.

— Iar se grăbeşte. Mereu se grăbesc…

De afară se auzeau lamentaţiile femeii părăsite. Tuşa Nikoliţa scrută întunericul, dar ochii ei miopi se umplură de lacrimi şi închise uşor uşa.

Rămase multă vreme nemişcat pe scaun. Se simţea distrus. Viaţa pulsa din toate puterile în jurul lui, în timp ce el stătea de-o parte, refuzând s-o accepte.

„Cine şi cui pune beţe în roată? Eu vieţii, sau ea mie?”

Nu găsi răspuns. Îi vuiau în cap mii de tobe. Căută pe întuneric paharul cu apă pe care i-l lăsa tuşa Nikoliţa în fiecare seară, bău ca scuturat de friguri şi se aşeză pe pat, fără să-l mai facă.

Pe tavan jucau lumini şi umbre de la focul din sobă. Zăcea nemişcat, contemplându-le în tăcere.

Elisaveta, obosită după munca de la spital, abia mai mergea. Înfăţişarea şi starea marinarului adus cu o seară în urmă la secţia ei reuşiseră s-o indispună, mai ales că totul avea legătură cu Jelev, cu Ana şi cu Stancev. În toată

povestea regăsea ceva din viaţa ei - şi instinctiv se ferea să se gândească, evitând totodată şi amintirea unor zile trecute demult.

Cercetă din nou cumpărăturile din sacoşă. Voia să-i facă o bucurie lui Plamen, oferinidu-i în dimineaţa următoare o gustare care-i plăcea mult. Ciocolata o înfăşurase separat. Se străduia să-i dea totul, după puterile ei, să nu simtă lipsuri. Visa să-l vadă medic, chirurg renumit, capabil să săvârşească minuni, iar ea să-l asiste, sau cel puţin să stea şi ea într-un colţ, lângă masa chirurgicală, de unde să poată urmări mâinile îndemânatice ale fiului ei, operând cele mai delicate părţi ale organismului omenesc, redându-le viaţa.

„Este al meu şi o să mă mândresc cu el fără doar şi poate”, gândea grăbindu-se spre casă. Dar încă din stradă văzu lumină în odaia lui Plamen. O presimţire rea îi strânse inima. Grăbi pasul, urcă într-un suflet treptele şi se opri extenuată în vestibul. Plamen era treaz. Încă desena. Auzind zgomot, întoarse capul şi văzându-şi mama cu sacoşa pusă jos la picioare, îi arătă desenul.

— Îţi place?

— De ce nu te-ai culcat încă?

— Te-am aşteptat.

— Crezi că gata, te-ai făcut bine?

— M-am făcut bine, zâmbea Plamen privind-o straniu, nefiresc pentru vârsta lui.

— Ce-i cu tine?

— Făgăduieşte-mi că n-ai să plângi de bucurie, şopti băiatul fără s-o piardă din ochi.

— Spune!

— Poate ştii deja! Astă-seară a venit la mine tăticu! E aşa cum mi l-am închipuit. Ştiam că o să se întoarcă şi uite că s-a întors. Înţelegi? A venit!

Auzindu-i cuvintele, Elisaveta abia mai reuşi să se ţină pe picioare. Totul se năruise, antrenând-o şi pe ea. N-avea puteri să lupte, să se smulgă. Vocea emoţionată a copilului

o speria. Putea suporta orice, numai întâlnirea asta... Planurile ei de a pleca din oraş, de a merge într-un loc unde să n-o cunoască nimeni rămăseseră un simplu vis. Simţea mâna fiului ei tremurându-i în mână şi căldura vorbelor care trădau o dragoste adâncă pentru tatăl său, dragoste pe care până acum o tăinuise cu grijă.

— Acum o să mă fac şi eu marinar şi voi fi pe aceeaşi navă cu tăticu, pe aceeaşi navă, ţipa Plamen fericit.

Elisaveta nu-l mai asculta. O dată cu sentimentul unei pierderi ireparabile, o copleşea un val de împotrivire urâcioasă. Nu spuse nimic. Îl mângâie pe Plamen, încercând parcă să împrumute din puterile lui, împinse sacoşa la perete şi ieşi.

— Mămico, aşteaptă, strigă el, dar Elisaveta nu-l auzi.

Casa tuşei Nikoliţa îi apăru în faţa ochilor ca o insulă mică. Încă câţiva paşi şi ajunse la uşă, se sprijini cu spatele de perete şi bătu.

Străzile pustii, casa tăcută. Îşi auzea sufletul gemând.

Începu să bată cu mai multă insistenţă. Nimeni n-ar fi reuşit s-o întoarcă din drum, după cum nici ea n-ar fi fost în stare să explice cuiva ce anume o hotărâse aşa, dintr-odată, să se întâlnească cu omul pe care cu ani în urmă şi-l smulsese din suflet.

Pe lângă teama că ar putea rămâne fără Plamen, o încerca şi o ură înverşunată faţă de Boev. Ar fi vrut să fie tare în faţa lui, aşa cum fusese întotdeauna. Până să răsucească tuşa Nikoliţa cheia în broască, Elisaveta îşi smulse basmaua de pe cap. O întâmpină pe bătrânica încurcată cu o privire ascuţită.

— Tu, pe vremea asta? şopti tuşa Nikoliţa uitându-se timidă spre pătuţul unde dormea Svetla.

— E aici? întrebă ea.

— Ce-ai hotărât? se aşeză în calea ei bătrâna.

— Unde e?

Porni spre camera unde presupunea că s-a instalat Boev.

— Eşti nebună! Vino-ţi în fire, o zgâlţâi tuşa Nikoliţa.

Elisaveta o dădu la o parte, deschise uşa şi răsuci comutatorul.

Din pat se ridică Boev. Orbit de lumină, se uită buimac la Elisaveta. În mintea lui încă tulbure se derulară pe rând întâlnirea cu Plamen, cofetăria, tovarăşa de călătorie din tren.

Faţa nu tocmai proaspăt bărbierită, buzele supte îi dădeau o expresie pe cât de teribilă, pe atât de neputincioasă, vlăguită. În ochi i se citea rugămintea, sentimente care abia acum ieşeau la suprafaţă, după ce multă vreme nu fuseseră decât vis. Iar ea stătea ca o nălucă.

Asta era el? Poate se înşela? Amintirile ei erau atât de diferite de ceea ce vedea, încât nu îndrăznea să-i mai spună nimic, nici măcar scopul vizitei sale. Se pregătise pentru o luptă inegală cu un om puternic şi dăduse peste o epavă. În locul bucuriei răutăcioase se simţea copleşită de teamă. Ochii aceia, sprâncenele frângându-se cercetătoare îi impuneau să uite de ea. Deşi pentru prima oară înţelegea partea ei de vină pentru starea lui de acum, realiză şi celălalt adevăr şi anume că niciodată n-ar fi putut să revină la el, să-l acepte cel puţin de milă.

— I s-a întâmplat ceva băiatului? rosti în cele din urmă Boev.

— Mai bine te întreb eu, replică Elisaveta. Ai introdus acţiune?

Se dezlănţui, uitând sentimentele care, cu o clipă în urmă, o încercaseră.

— Pentru ce?

— Să hotărască tribunalul. Pe Plamen nu ţi-l dau!

— A crescut. În curând va fi bărbat, zise Boev ca şi cum nu i-ar fi auzit cuvintele.

— Şi pe asta te bizui, nu-i aşa?

— E fiul meu.

— Dar eu l-am ocrotit lângă inima mea.

— Trebuie să trăiască fericit.

— Puţin îmi pasă de fericirea ta! nu se mai putu stăpâni Elisaveta.

Cuvintele ei îl făcură să tresară, dar nu-i căută privirile şi, fixând locul unde, cu puţin mai înainte jucau luminile focului din sobă, continuă:

— De fericirea lui îţi pasă?

— Dacă nu renunţi la intenţiile tale, o să-l faci nefericit.

Răceala ei îi alungă emoţia, întorcându-l la realitate. Faţa îi era de nepătruns.

— Va fi fericit. Trebuie să fie fericit! îşi repetă gândul Boev.

— Cum? Separându-l de mine?

— Nu m-am gândit niciodată să-l despart pe Plamen de tine. Iartă-mi vizita. Nu m-am putut abţine. Nu-mi dau seama cum s-a întâmplat. N-o să se repete. Însă el se va îmbolnăvi grav. Păzeşte-l. Cândva nu vom putea trăi fără el niciunul din noi. Altă bucurie n-o să avem.

Ameţită de surpriză, Elisaveta se rezemase de perete şi îl privea cu ochi neîncrezători. Se aştepta la dispreţ, la ironie, dar glasul lui trăda o durere neprefăcută. Nu era suferinţa lui mai insuportabilă decât orice răzbunare? De o mie de ori ar fi fost mai uşor pentru ea s-o dispreţuiască, decât să fie preocupat de liniştea ei. Îl părăsise iubind pe altul, înţelegea că n-avea dreptul la niciun compromis. Voia să meargă cu aceeaşi hotărâre pe drumul pentru care optase cu zece ani în urmă, însă el i-l închisese, obligând-o să recunoască că pierduse mult mai mult decât căpătase. Nu voia să scormonească trecutul, însă chipul, glasul lui o forţau s-o facă şi n-avea putere să se opună nici să continue convorbirea cu patima cu care o începuse. Gândea ca şi ea. Nu-i rămânea nimic de apărat.

— Acum du-te, o făcu să tresară glasul lui. Nu-l face să te aştepte prea mult.

Ca şi cum i-ar fi tras o palmă. Nu-şi mai revenea. Strângându-şi basmaua la piept, ieşi din odaie şi abia în stradă o podidiră lacrimile care o înecau.

Lampa tot mai ardea în camera lui Boev. Ţinându-se de marginile de fier ale patului, cu fruntea rezemată de tăblia rece, tăcea.

— Să-ţi fac o cafea? propuse tuşa Nikoliţa.

Boev nu-i răspunse, însă ea scormoni jeraticul din sobă şi puse ibricul.

Svetla împinse plapuma cu picioarele, răsucindu-se pe burtă şi se cufundă din nou într-un somn adânc.

28

Maşina comandantului flotei trecu în zbor prin piaţa centrală a oraşului şi stopă în faţa comandamentului brusc. Obligaţiile sociale ale contraamiralului Beneev erau mai numeroase decât îşi închipuise el şi, vrând-nevrând, îi răpeau o mare parte din timp. Încă energic, cu părul sur şi pungi sub ochi, Beneev se străduia să-şi ordoneze cât de cât îndatoririle şi să acţioneze după cum îi dicta conştiinţa. În ultimul timp atâtea se îngrămădiseră pe capul lui, încât începuse să piardă controlul asupra timpului, neglijând treburile flotei.

Poate că totul ar fi mers mai uşor dacă n-ar fi survenit câteva accidente pe nave, amintindu-i că ocupaţia lui de bază era să comande.

Fără discuţie, cea mai mare lovitură fusese moartea lui Maleev şi neliniştea care plana asupra uneia din navele sale. Mai întâi fusese înclinat să rezolve cazul pe loc, socotind că datele problemei erau cât se poate de clare, dar dificultăţile pe care le întâmpina instrucţia îl forţaseră să mai aştepte. Cu cât lua cunoştinţă mai îndeaproape de detaliile cazului, cu atât îşi dădea seama mai limpede că trebuia să fie nu numai intransigent, dar şi precaut. Se

preocupa de fiecare om din flotă. Când era lovit pe nedrept, suferea ca în tinereţe şi nimic nu-l putea opri din drum.

Beneev intenţiona să-şi consacre toată ziua rezolvării accidentului, să scape de gândurile apăsătoare, de sentimentul că nu s-a achitat de îndatoririle sale. Coborând din maşină, ascultă fără multă tragere de inimă raportul ofiţerului de serviciu şi se grăbi spre biroul său. Trecând prin dreptul uşii biroului secretarului consiliului politic, deschise şi întrebă fără să mai între:

— E totul gata?

— Tocmai examinam ultimele materiale, tovarăşe contraamiral. Într-o jumătate de oră, dacă se poate... răspunse căpitanul de rangul unu Penkov.

— Te aştept.

Deşi dormise bine peste noapte, îşi simţea capul greu. Ca de obicei scoase din buzunar o pastilă şi o mestecă ca pe o bomboană. Îi făcea plăcere să-şi stimuleze voinţa cu amărăciunea pastilei. Ar fi băut o ceaşcă de cafea în camera aghiotantului dacă din fotoliul din faţa biroului său nu s-ar fi ridicat Boev. Deşi nu obişnuia să-şi înceapă discuţiile cu vizitatorii chiar din anticameră, se uită la chipul lui Boev şi rămase surprins de înfăţişarea sa îmbătrînită, de privirea aproape morbidă. Dacă nu l-ar fi cunoscut dinainte, ar fi crezut că sunt de aceeaşi vârstă, ori între ei era o diferenţă de zece ani. Se emoţionă, dar îşi păstră stăpânirea de sine. Ar fi vrut să-l îmbrăţişeze şi să-l felicite pentru fericita întoarcere, dar tăcu, tăcu cu înverşunare privindu-l.

Când aflase de reabilitarea lui Boev şi de reprimirea lui în rânduirile flotei, se bucurase sincer. Făcuseră parte din acelaşi detaşament de partizani, iar acum unul era contraamiral, celălalt căpitan de rangul trei.

Surprins de tăcerea în care se desfăşura întâlnirea celor doi, aghiotantul încercă să raporteze că Boev aştepta să fie primit, dar Beneev nu-l lăsă să intervină. Deschise uşa

cabinetului şi-l invită pe Boev să între. Potrivit obiceiului, contraamiralul îşi agăţă chipiul în cuier şi se opri în faţa lui Boev.

— Am aflat că te-ai întors. Aveam de gând să te chem, dar mi-ai luat-o înainte.

— N-am avut încotro.

— Înseamnă că vii la mine în interes de serviciu.

— N-am dreptul să vă plictisesc.

— Prostii, îl corectă punându-i o mână pe umăr. Nu te bucuri că te afli din nou printre ai tăi?

— Bucuria e şi ea relativă.

— Totuşi e unul dintre cele mai frumoase sentimente ale omului. Am îmbătrânit, Monko, am îmbătrânit, i se adresă contraamiralul pe numele de partizan şi amândoi se aşezară pe una din canapele.

N-am crezut niciodată că va veni o zi când o să mă plâng de oboseală. Ştii şi tu că aveam putere cu carul, iar acum abia mă mai menţin pe linia de plutire – mă trage spre divan, la linişte şi calm. Tot mai des mă înfrâng furtunile din viaţă şi de pe mare. Mi-ar plăcea să fie mai puţine, dar orice vreme are furtunile şi emoţiile sale. O dată cu anii sporesc şi obligaţiile şi după cum vezi mă aflu pt ultima treaptă. Au început să-mi vorbească nu de la om la om, ci aşa cum se cuvine să-i vorbeşti unui contraamiral, înţelegi? zise el surâzând sceptic. Cu anii fiecare pierde câte ceva. Uneori vrei să mai stai de vorbă cu oamenii aşa, fără prea multă ceremonie, dar ei se simt stingheriţi, îşi măsoară cuvintele parcă tu n-ai fi om, ci sperietoare. La drept vorbind, zău mi-ar plăcea să se întoarcă zilele noastre, îţi aduci aminte, nu-i aşa? Şi atunci să vedem cât valorează fiecare, aşa fără grade sau rang. Ne-ar veni destul de greu ce-i drept, dar cel puţin ar fi un gest util.

— Nu se ştie niciodată.

— Iar neîncredere? Când ai să încetezi să mai vezi ticăloşia chiar şi în lucrurile frumoase?

— Credeţi că ceea ce e frumos trebuie să fie şi curat în acelaşi timp?

— Purtăm acum o discuţie veche pe care n-o s-o elucidăm niciodată, zise contraamiralul ridicându-se. Nici nu ne-am văzut bine şi ai început să filosofezi. Eşti distant pentru că porţi pe umeri nişte epoleţi. De ce nu accepţi faptul ăsta ca pe un lucru natural, care nu te împiedică să te porţi aşa cum îţi dictează inima. Nu ne-am văzut de atâţia ani, iar el vine în interes de serviciu. Aveam atâtea să ne spunem şi el tace preocupat să descopere limita dintre bine şi rău. Lasă asta, Monko. Partea tristă e alta. Noi ne-am schimbat. Asta e.

— Eu…

— Nu te mai justifica.

Beneev îşi duse mâna la frunte şi se aşeză în spatele biroului. Abia acum simţi cât era de obosit.

Închipuindu-şi că are de lucru, Boev şovăi, neştiind dacă e momentul să-i mărturisească motivul vizitei sale sau nu.

Din anticameră răzbateau discuţii, probabil oamenii care aşteptau să fie primiţi sau chemaţi de urgenţă, iar ei stăteau unul în faţa celuilalt, primul neputându-se hotărî să-şi descarce sufletul, al doilea, neputându-se hotărî să plece. Amândoi tăinuiau câte ceva în inimă şi nu erau în stare să vorbească.

— Poate n-am venit la momentul potrivit, rosti Boev în cele din urmă.

— Da’ de unde! Sunt puţin obosit. Vino astăseară la mine acasă. Sunt singur. O să avem timp şi de vorbă, şi de un păhărel. Poaite facem şi o partidă de şah.

— Am venit într-o chestiune personală, se strădui Boev să-şi continue firul gândurilor. Vă rog să mă ascultaţi.

— Iar ceva oficial? zâmbi amar Beneev. Credeam că azi cel puţin o să discutăm ca între prieteni. Mâine s-ar putea să fie mai greu.

— Ştiţi că pentru moment sunt locţiitor politic al

căpitanului de rangul doi, Jelev.

— Da, provizoriu.

— În principiu, eu sunt vinovat de toate. Dar încă nu e prea târziu, reluă el, străduindu-se să-şi păstreze calmul, să fie convingător. Am stat câtva timp pe navă şi mi-am dat seama că din mine nu se mai poate face un marinar. Mi-am pierdut abilitatea. Timpul şi-a spus cuvântul. Vă rog nu mă întrerupeţi, spuse el înţelegând că Beneev intenţiona să-l ia la rost. Ştiu ce o să-mi spuneţi. Dacă nu ne-am fi cunoscut atât de bine, n-aş fi venit la dumneavoastră. Am pierdut pământul de sub picioare. Mă poticnesc. Asta e esenţial. Primiţi-mi raportul de demisie cât nu e prea târzâu.

Contraamiralul tăcea. Numai sângele care îi năvălise în tâmple trăda dezacordul său.

— Nu fac asta de frică. Adevărul e greu de suportat, dar e mai bine să-l accept acum când m-am edificat perfect în ceea ce mă priveşte, decât să trăiesc cu speranţe deşarte şi cu timpul să devin o povară pentru ceilalţi.

— Eşti marinar? îl întrebă după o pauză contraamiralul.

— Am fost.

— Eşti om?

— Mă străduiesc să mai fiu.

— Reacţionezi în felul ăsta din obidă? sări dintr-odată în picioare Beneev.

Boev îşi coborî pleoapele îngustându-şi privirea.

Ar fi vrut să se ia cu el la ceartă cum făceau odată, în detaşament, dar se abţinu. Îşi puse chipiul şi porni spre uşă.

— Dai bir cu fugiţii, nu? tună glasul contraamiralului în urma lui.

Se opri. Beneev se apropie de el şi, înfrânându-şi mânia, continuă:

— Hotărârea de a lucra tocmai pe nava asta e a mea. În ciuda tuturor, la Jelev o să te simţi mai bine decât oriunde în altă parte.

— S-au schimbat multe.

— Şi or să se mai schimbe încă.
— E o crimă să fiu pe navă când Jelev…
— Pleacă.
— Sunteţi convins că e vinovat?
— Comandantul e întotdeauna vinovat. Legile marinăreşti sunt aspre, Monko. Ştii şi tu.
— Noi, oamenii, le facem aspre, chiar neomeneşti.
— Marea cere mai mult decât omenie.
— Atunci aste e lipsa lui Jelev?
— E totuşi vinovat.
— Eu însă pot să vă asigur că, în cazul de faţă, nu e nimeni vinovat.
— Deşi e nevoie de câţiva ani până să se formeze un alt comandant asemenea lui Jelev, va trebui să ne lipsim de el. Ştiu că asta ar fi o mare lovitură pentru oamenii de pe navă şi tocmai de aceea contam pe tine, pe maturitatea ta.
— Şi dacă v-aţi înşelat?
— De vreme ce eşti în viaţă, o să te descurci.
— Vreţi să mă răzgândesc?
— Cred că mă exprim limpede. Mă bizui pe tine, dar teama, îndoielile astea…

Contraamiralul nu-şi duse gândul până la capăt, uluit de înfăţişarea lui Boev. Observă pentru prima oară jocul nervos al buzelor, mâna albă încleştată de speteaza scaunului.

Câteva clipe gândurile celor doi rătăciră într-o lume necunoscută, în căutarea unei soluţii. Beneev dispunea de autoritate, Boev de dreptul de a opta.

„Vrei să mă întorci la viaţă? Nu ţi se pare târziu? Îţi dai seama că am venit aici numai pentru că am încredere în tine? Nu am venit să te rog ceva, ci ca să te văd… şi-şi descleştă mâna de pe scaun. Acum pot pleea.”

— Te aştept diseară, zise contraamiralul.
— Rămân pe navă, sună ca un ecou glasul surd al lui Boev. Şi dacă n-am să rezist până la capăt, să ştii că n-o să

fie din cauza fricii.

În picioare, lângă birou, Beneev nu mai adăugă nimic. Numai în ochi îi licărea acea scânteie binecunoscută, impunând supunere şi mărturisind duioşie.

Boev deschise uşa şi se lovi de secretarul consiliului politic. Privirea lui nemulţumită nu-l tulbură, după cum nu se tulbură nici la gândul că se întâlneau în uşa acestui cabinet, fără să fi stat de vorbă în prealabil între patru ochi. În clipa aceea nicio teamă nu-l încerca. Încrederea contraamiralului îi dăduse aripi şi el nu se putea dezamăgi singur, nu putea trăda tot ce avea mai bun în el.

„Datorie. ”

Rămase surprins văzându-l în anticameră pe Jelev. Roata vieţii se învârtea implacabilă. Pentru prima oară, de când revenise în flotă, i se făcu milă de el. Ştia că Jelev avea nevoie acum mai mult ca oricând de câteva cuvinte calde. Dar cine să i le spună? Porni spre el cu intenţia să-l încurajeze, să-i întindă mâna, însă în acelaşi moment Jelev se întoarse spre aghiotant, cu care angajă o discuţie, ignorând parcă prezenţa celorlalţi din încăpere. Ştia motivul pentru care fusese chemat şi nu era străin nici de prietenia dintre Boev şi contraamiral.

„Mândria ta neînduplecată nu mă supără, mărturiseau privirile lui Boev, care nu părăsi camera imediat. Iubeşti marea, te iubeşti pe tine însuţi, şi locul de muncă, dar încă n-ai aflat ce înseamnă să iubeşti oamenii. Iar ăsta e lucrul cel mai greu, prietene”…

În stradă îl întâmpină vuietul sirenei unui vapor, amintindu-i că n-avea decât un singur drum de ales, mereu acelaşi, predestinat.

Porni spre mare.

Creionul scrâşni şi vârful mic de grafit se rostogoli pe suprafaţa lucioasă a mesei de scris. Contraamiralul îl privi mirat, îl cântări în palmă şi îl aruncă în scrumieră.

Discuţia cu căpitanul de rangul unu Penkov nu se

desfăşura cum trebuie. Se contraziseseră ei de multe ori şi înainte, fiecare susţinând câte un punct de vedere diferit, dar de data asta ajunseseră la o situaţie pentru care niciunul din ei nu găsea soluţia potrivită. Se străduia să-şi păstreze calmul ca să-şi poată revizui părerile, în timp ce Penkov aştepta continuarea discuţiei ca să-şi apere poziţiile.

— Clădeşti totul pe probele instrucţiei? zise în sfârşit Beneev.

— E o crimă la mijloc.

— Mă interesează părerea dumitale.

— Concluziile pe care vi le-am expus nu valorează nimic?

— Oricine poate recenza un material de instrucţie. Faptele le cunosc. Vreau să-mi vorbeşti despre oameni, Penkov, despre oameni. Munca m-a îndepărtat de ei şi-mi vine foarte greu acum. Nu mă interesează o simplă consemnare a faptelor. Când acţionez vreau să fiu convins că am dreptate.

— N-aţi vorbit cu Boev?

— După părerea lui nu există vinovaţi.

— Vrea să pară un suflet creştin?

— Nu ştiu. Poate are dreptate. L-am chemat pe Jelev. E ceva care mă împiedică. N-am şovăit niciodată, de data asta, însă, mă tem. Cei de pe navă îl iubesc pe Jelev.

— Şovăiala e uneori mai rea decât o boală. Eu nu v-aş sfătui să vă lăsaţi subjugat de sentimente inutile. Interveniţi până nu e prea târziu.

— Şi eu îl iubesc, îşi continuă gândul contraamiralul. Îmi aminteşte de propria mea tinereţe. E un om cinstit, Penkov.

— Cinstea e relativă. Iar dacă ne amintim de mărturia lui în cazul Boev… Dacă în spatele mărturiei aceleia căutăm interesul, încercarea de a parveni, invidia poate, pentru că prietenul său îi era superior în serviciu… Cinste… Nu putem avea niciodată o încredere absolută, suntem oameni, avem

slăbiciuni. Iar noi răspundem. Conducem.

— Da, da, conducem, răspundem, repetă Beneev. Greu de trăit fără încredere.

Apoi apăsă pe sonerie.

Paşi grăbiţi răsunară îndărătul uşii care se deschise. Aşezat cu spatele la intrare, Penkov nu se întoarse. Raportul lui Jelev se terminase şi el stătea în continuare nemişcat.

— Ia loc, Jelev, i se adresă contraamiralul.

El nu dădu curs invitaţiei. Rămase în picioare, lângă uşă, cu privirea rătăcită undeva. Buzele strânse se uscaseră şi involuntar mototolea cu mâna dreaptă marginea tunicii.

— Ce mai e nou? S-au odihnit oamenii după exerciţiu? întrebă Boev, străduindu-se să-l destindă. Nu-l văzuse niciodată atât de tulburat deşi nu o dată dăduseră piept amândoi cu moartea, cu marea zbuciumată. „Ce uşor e să anihilezi un om, spulberându-i credinţa în propriile puteri”, îi trecu prin minte şi încercă să evite faţa palidă a subalternului său.

— Oboseala nu-i înspăimântă pe băieţi, tovarăşe contraamiral. Se odihnesc când navighează. Sunt marinari.

— Şi recruţii? zâmbi Beneev.

— Au făcut faţă.

— Accidentul nu i-a speriat? interveni pe neaşteptate Penkov.

Contraamiralul tresări, îşi încruntă sprâncenele ca şi cum l-ar fi lovit cineva, însă glasul lui Jelev îi alungă tulburarea.

— Moartea sperie pe toată lumea, nu numai pe recruţi. E dificil s-o alungi când nu-şi are rostul, dar teama nu e de noi.

— Vorbe, Jelev, vorbe. Viaţa demonstrează cu totul altceva, nu renunţă Penkov. Curajul cere exemplu personal, iar tu nu eşti în stare nici măcar să-ţi recunoşti culpabilitatea deschis şi complici situaţia şi aşa destul de încurcată de pe navă.

Beneev nu se mai putu abţine. Se ridică în picioare şi rosti încet

— Penkov…

În cabinet se lăsă imediat tăcerea. Se îndreptă spre Jelev, se opri în faţa lui şi-i spuse:

— Te-am chemat să-ţi aduc la cunoştinţă veşti nu tocmai îmbucurătoare. Nu e cazul să mă explic. Te afli în anchetă…

Cu acelaşi ton egal îi comunică tot ceea ce îi impunea funcţia sa.

Sunt multe adevăruri pe lumea asta, dar nici obligaţiile nu sunt mai puţine.

Frământat din nou de gânduri dureroase reuşi să încheie întrevederea cu cuvintele:

— Eşti liber.

Jelev părăsi biroul lăsând în urma sa o linişte apăsătoare.

Şi contraamiralul şi Penkov ştiau că nu mai au ce să-şi spună.

Pendula bătu de zece ori. Ecoul sunetelor ei pluti îndelung în aer.

29

Până la sosirea trenului mai era o oră bună, dar Stancev intră în sala de aşteptare şi prima lui grijă fu să se intereseze la ghişeul „Informaţii” de itinerarul exact al trenului şi de o eventuală intârziere. Deşi funcţionara îi dăduse toate datele care îl interesau cu multă amabilitate, Stancev era nemulţumit. Avea impresia că ceva nu mergea cum trebuie de vreme ce avea atât demult de aşteptat.

Telegrama îi parvenise pe la prânz: ***„Sosesc ora şaptesprezece, ziua zece, Ana”.***

În viaţa lui primise zeci de scrisori şi telegrame, dar niciodată nu-l emoţionaseră în măsura în care reuşiseră s-o facă cele două rânduri scurte primite acum. Nu se gândea

dacă în spatele lor se ascunde bucurie sau dezamăgire. Îi era suficient să ştie că se află în posesia telegramei expediate de Ana pe numele lui.

„Dacă a reuşit, n-am s-o mai las singură. Ştiu cât a costat-o succesul ăsta. Ea crede în rezultatele pe care le-a obţinut, dar oamenii pe oare i-a întâlnit sunt veşnic predispuşi să pună totul la îndoială, recunoscându-şi doar propriile merite. Măcar de s-ar întoarce încurajată", se gândea, consultându-şi întruna ceasul.

Cu cât se apropia mai tare momentul sosirii trenului, cu atât îşi pierdea mai mult răbdarea. Despărţirea lor îl dezorientase cu desăvârşire. Încă nu reuşise să-şi revină. Era iubit şi la rândul lui iubea. Suferea şi ştia că şi ea suferă. Era fericit? N-avea decât o singură dorinţă s-o vadă zâmbind, să descopere în privirile ei o lucire de speranţă. Pe Jelev şi-l amintea doar ca om, fără să fie capabil să şi-l reprezinte ca soţ al Anei. Nu se învinuia de asta. Iubirea primează întotdeauna în faţa prieteniei.

Concluzia asta se impusese abia în perioada de singurătate, când rămăsese fără ea.

În sala de aşteptare era din ce în ce mai cald. Soseau tot timpul călători, aducând o dată cu bagajele şi şubele calde, frigul de afară, însă aburii ieşiţi din hainele umede se destrămau repede în încăpere.

— Ce neruşinare! auzi Stancev o voce emoţionată şi tresări. Şi ăsta se mai cheamă tineret.

Cineva îl trase de mânecă.

— Dumneavoastră purtaţi uniformă. Ce părere aveţi? continua cu voce dogită o femeie în vârstă, arătând spre doi tineri care se opriseră într-un colţ. Se priveau în ochi, vorbind în şoaptă, iar el îi mângâia mâinile înroşite de ger şi, din când în când, îi săruta degetele îngheţate. Îndrăzneala lor îi plăcu lui Stancev, nu-i stârni nicio revoltă, ba dimpotrivă, cuvintele dojenitoare ale femeii îl amuzară.

— Asta e, voi îi încurajaţi, îi ocrotiţi şi pe urmă toate

necazurile cad pe capul părinţilor, zise femeia cu obidă, se aplecă peste bocceaua ei şi evită să mai privească în colţul unde se aflau tinerii.

— Trenul de persoane 705 din direcţia Sofia soseşte peste cinci minute pe linia a doua, se anunţă la difuzor.

Stancev porni grăbit, uitând de tineri şi de bătrâna moralistă. Se temea că n-o să reuşească s-o găsească pe Ana şi că n-o s-o mai vadă. Se împingea făcându-şi drum cu coatele prin mulţime. În cele din urmă ajunse pe peron şi îşi pironi privirile în direcţia de unde urma să sosească trenul.

Ana coborî din primul vagon şi se izolă de torentul pestriţ al călătorilor ca şi cum ar fi căutat o ieşire mai dosnică, un loc unde să se poată ascunde de cei veniţi s-o întâmpine.

La Sofia, când se hotărâse cum să procedeze în viitor, totul i se păruse simplu, uşor de dus la îndeplinire. În timp ce se apropia însă de sfârşitul călătoriei, inima i se strângea dureros, gândurile îşi pierdeau legătura şi încrederea în propria ei judecată slăbea.

Numai cu o săptămână în urmă avusese tot – un soţ, o familie, un serviciu, un bărbat care o iubea şi un moral care s-o susţină în viaţă. Acum? Parcă totul fusese o simplă poveste. Răsfoise ultima pagină dintr-o carte interesantă şi rămăsese cu gustul acela dulceag, care urmează unui vis frumos, dar depărtat, irealizabil. Pe ce se bizuise? Eforturile ei pentru un zbor independent veniseră prea târziu! Târziu, târziu...! Cuvântul ăsta o obseda, amintindu-i că totul în viaţă era absurd, după cum absurdă era şi speranţa că dragostea lui Stancev ar putea pune capăt foametei sufleteşti, acelei permanente nemulţumiri care o tortura.

Sofia se dovedise mai puţin primitoare decât îşi închipuise. Comunicările ştiinţifice se desfăşuraseră dinaintea unor zâmbete îndelungate, unor ochi neîncrezători.

Se întorcea acum îndârjită împotriva ei mai curând decât împotriva celorlalţi. Gânduriie îi zburau de la una la alta.

Nimic nu-i putea restabili echilibrul. O încurca un sentiment de repulsie faţă de sine şi unul de regret faţă de Stancev. Dragostea ei era subjugată de ambiţii nesatisfăcute şi singura perspectivă o constituia activitatea cotidiană searbădă, halate albe, gemete de bolnavi şi miros de medicamente.

„Nu trebuia să-l mint aşa cum m-am minţit pe mine însămi. Mai bine ne despărţim. Dar o să înţeleagă? Nu ştiu, oricum trebuie să ne lămurim. Trebuie…!”

Ar fi vrut să evite întâlnirea cu Stancev, deşi ea singură îl chemase la gară. Era prea obosită, dar ceva o determina să se împotrivească propriilor ezitări, o împingea înainte, forţând-o să-l caute.

Stancev îi ieşi în cale pe neaşteptate. Ochii îi străluceau de emoţie. Surâse şi-i întinse mâna.

— În sfârşit.

Îi luă geamantanul, o luă de braţ şi se grăbi s-o scoată din mulţime.

Lipindu-se instinctiv de el, Ana puse capăt gândurilor. N-avea nicio îndoială că el credea în ea. Deşi avea să-l dezamăgească, dorea cel puţin pentru câteva clipe să uite totul. Se cuvenea să întristeze un asemenea om? Când plecase din Sofia, Ana ştia că Svetla şi Nikolai erau fiinţele cele mai scumpe din viaţa ei. Copilul îi amintea de sine, Stancev de visurile ei. Cu cât se depărtau mai mult de gară şi străzile deveneau mai pustii, cu atât se îndoia mai mult că Nikolai o va înţelege. Nu îndrăznea să-l privească, să nu stârnească întrebări. Ar fi vrut să meargă până la capătul lumii fără să schimbe nicio vorbă. Îi era suficient să fie împreună. Ajunseră pe nesimţite acasă la Stancev. În holul semiobscur îi întâmpină frigul şi un aer stătut. Niciunul din ei nu încercă să aprindă lumina. Se simţeau mai bine pe întuneric. Voiau să-şi mascheze tulburarea.

Stancev aşează valiza pe masă. Continua s-o ţină de mână.

— Nu trebuia să vin aici, şopti ea.

— Ce contează unde ne aflăm, Ana…?

Stancev o cuprinse în braţe, mângâindu-i părul. Îşi trecu degetele peste obrajii ei scăldaţi în lacrimi.

— De ce plângi? Doar sântem din nou împreună, spunea el sărutându-i ochii şi străduindu-se să împrumute mai multă hotărâre glasului său. Mi-a fost greu fără tine. Am simţit pentru prima oară în viaţă coşmarul singurătăţii. Crede-mă, dacă mai întârziai o zi, nu mai rezistam. E pustiu şi trist fără tine. Nu te grăbi să-mi povesteşti. Avem tot timpul. Să te mai privesc, chiar aşa pe întuneric. Ana…

Din nou îi căută buzele.

Speriată de dragostea lui şi de propria ei slăbiciune, se smulse din îmbrăţişare şi se aşeză pe un scaun.

Stancev îngenunche lângă ea.

— Nikolai, nu se poate, nu trebuie.

— Te iubesc, înţelegi?

Mărturisirile lui o învinuiau şi mai mult.

— Nu, trebuie să-i spun totul. N-am dreptul… În momentul acela nu o preocupa felul în care va reacţiona el. Voia doar să se elibereze de lanţurile care zile în şir îi încorsetaseră sufletul. Visurile rămâneau visuri.

— Nikolai, stai lângă mine, spuse ea stăpânindu-se.

Stancev se aşeză docil pe scaunul alăturat:

— S-a întâmplat ceva? întrebă după o pauză. Te-au supărat la Sofia?

— Nu te grăbi. Înainte de toate linişteşte-te, rosti Ana căutându-şi batista în buzunarul mantoului. Suntem nişte medici de provincie cu fantezie bogată.

— Mizerabilii! Nişte cretini titraţi…

— Nu învinui pe nimeni. Ne-am amăgit crezând că facem ceva excepţional. Ei au spus adevărul.

— Adică ce? se însufleţi brusc Stancev. Să nu crezi că toate sentinţele se şi execută. Mai suntem încă în viaţă. N-o să cedăm atât de uşor.

Încrederea asta în propriile sale vorbe o convinse încă o dată pe Ana de necesitatea despărţirii lor. Neînţelegerile cu Jelev, divorţul pentru care optase încă înainte de plecarea la Sofia, copilul, gura lumii, toate aveau s-o chinuie, oricât ar fi fost el de bun. Fericirea era şi ea relativă. E frumos să vorbeşti despre ea, dar s-o trăieşti, s-o porţi în suflet lucru mult mai greu.

— Nikolai, să uităm totul, oftă Ana eliberată de ultimele fărâme de îndoială. Tu ai drumul tău, viitorul tău, eu le am pe ale mele. Mi-am dat seama că am cerut prea mult de la viaţă şi ştiu că nu am dreptul să încurc pe alţii. Nu obiecta. Te iubesc destul ca să înţeleg preţul fiecărui gest pe care l-ai făcut pentru mine. Nu fi supărat, trebuie să ne despărţim.

Surprins de asprimea tonului ei, Stancev o asculta, recunoscând în spatele cuvintelor care nu-i aparţineau, strigătul vieţii căutând victime printre cei ce-şi doreau fericirea, dar se întâlniseră prea târziu. Respingea toate normele pe care viaţa şi societatea le impuneau. Pentru el singura adevărată era Ana. Dar cum s-o liniştească? Cu simple mângâieri şi vorbe de asigurare? Nu cumva rănise o inimă fierbinte răpindu-i pentru totdeauna echilibrul? Dacă i-ar fi stat în puteri, ar fi înlăturat cu un singur gest motivele care îi împiedicau pe oameni să fie fericiţi, dar asta rămânea un simplu vis. În faţa lui se afla Ana, mai tare ca niciodată, şi el se simţea neputincios.

— Nu fi supărat pe mine, continuă cu voce stinsă. Oricât ne-am amăgi cu gândul că mâine va veni o zi mai bună pentru noi, nu e adevărat. O să ne vină greu, ştiu... şi se opri.

Tăcerea ei, întunericul, tăcerea lui Stancev o speriară. Era ca o criminală care, săvârşind o nelegiuire, nu se mai poate despărţi de victimă, nu-şi poate şterge urmele.

— Nikolai, mă auzi?... şopti ea febril.

— De asta te-ai dus la Sofia? murmură el.

— Nu poţi contesta adevărul.

— Sunt multe adevăruri pe lume. Depinde de cine le acceptă şi cum le interpretează.

— Adevărul nostru e unul singur.

— Omul e dator să creadă.

— În ce?

— În forţa dragostei sale. Poate nu crezi că eu…

— Ştiu. Ştiu tot. Chiar dacă ai ascunde, s-ar citi în priviri, în fiecare vorbă şi gest. Asta e îngrozitor. Tu dai totul, iar eu primesc şi nu-ţi pot răspunde. Gândeşte-te şi ai să înţelegi că am dreptate.

— Ai dreptate. E uşor de spus, dar ce se ascunde în spatele cuvintelor ăstora?

— Adevărul.

— Nu pot să cred că unicul tău ţel în viaţă a fost să izbuteşti în cercetările pe care le-ai întreprins, rosti Stancev ridicându-se în picioare brusc şi căutându-i ochii în întuneric.

Se zbătea între sentiment şi raţiune. Nu era un diplomat abil. Spunea totdeauna ce gândea. Nici acum nu era în stare să procedeze altfel.

Surprinsă, Ana nu schiţă nicio mişcare. Oare Nikolai rostise vorbele acelea? Ce ascundeau? îndoială?

— Da, unicul meu ţel. Chiar aşa… şopti ea copleşită de lacrimi.

Ridică valiza ca şi cum aici ar fi depozitat toată fericirea ei şi porni dezorientată spre uşă.

— Ana…

— Da, da, unicul meu ţel…

Ceaţa dezolantă coborâse pe neaşteptate deasupra oraşului şi portului.

Deşi nu era decât ora prânzului, toate becurile de pe străzi erau aprinse. Maşinile circulau ca orbeţii şi claxonatul permanent alunga pietonii pe trotuare, obligându-i să se uite de jur împrejur cu prudenţă.

În port se odihneau greoaie vapoarele încărcate. Nu primeau şi nu petreceau pe nimeni. Până şi vedeta îşi suspendase cursele. Tăcere profundă ca iarna într-un furnicar.

Când Jelev apăru pe puntea de intrare a navei, şeful de cart tresări, gata să rostească o comandă. Jelev îi făcu semn cu mâna să tacă şi se grăbi spre cabina sa. În urechi îi răsuna încă glasul contraamiralului.

— Căpitan Jelev, sunteţi în anchetă începând de astăzi. În termen legal, predaţi comanda navei secundului şi raportaţi verbal cele întâmplate. Luaţi lucrurile aşa cum sunt, rămâneţi ofiţer până la capăt!

Singurul lucru pe care Jelev îl înţelesese limpede după întrevedere fusese faptul că Beneev era tulburat. Poate asta era şi cauza pentru care nu pusese întrebări, nu ceruse explicaţii. Credea că făcuse tot ce îi stătea în puteri şi de aceea gândurile îi zburară la Boev, la vizita pe care acesta o întreprinsese.

„A venit să aţâţe focul, l-a montat şi pe secretarul consiliului politic, dar a ajuns prea târziu. Aseară mi-a părut rău de el... M-am lăsat furat de sentimente. Sentimentalism...”

Pe punte şi pe coridoare, pustiu. Toţi se aflau la cazărmi văzându-şi fiecare de treburi. Jelev simţea pulsul navei şi, furat de balansul ei, ajunse pe nesimţite lângă uşa cabinei.

Din secţie, răzbatea ţăcănitul maşinii de scris. Transcriau probabil dispoziţiile date de cu seară, încă mai era comandant. Dar va pleca şi va veni altul în locul lui. Numele lui se va păstra doar în ordine, şi timpul va şterge cu perseverenţa caracteristică orice urmă a trecerii sale prin fiecare coilţ al navei. Deschise uşa şi rămase în prag. Cabina sclipea de curăţenie. Stăruia un miros de lenjerie proaspăt spălată. În dulap se afla costumul lui de lucru, călcat.

„Băieţii nu m-au uitat. Dacă bănuiesc ceva, au grijă să-mi

facă viaţa cât mai uşoară. Surâse. În situaţia mea parcă aş fi un bolnav cu zilele numărate. Toţi se străduiesc să-i facă pe plac, să-i spună vorbe de alinare deşi ştiu foarte bine ce-l aşteaptă.”

Răsuci mânerul automatului.

— Ofiţer de cart! Găsiţi-l pe secund şi transmiteţi-i să se prezinte urgent la mine, ordonă el şi-şi netezi calm părul.

Apoi mângâie statueta de pe călimara în formă de corabie şi-i fixă îndelung ochii metalici şi reci. Intraseră împreună în cabină, acum aveau să plece…

…Exerciţiile de câteva zile cu flota sovietică din Marea Neagră fuseseră istovitoare. Jelev îndeplinea temporar funcţia de comandant de navă. Comanda, aşteptând zilnic sosirea titularului. Aştepta şi desfăşurarea exerciţiilor. Nu trimiseseră pe nimeni.

Poate de aceea rămăsese şi comandantul flotei pe nava sa.

Venise apoi şi momentul cheie al exerciţiilor – tragerile cu torpile.

De pe navele apropiate răsunau salvele. Jelev stătea pe puntea de comandă. Nu urmărea exerciţiul cu binoclul, nu-l interesau rezultatele lor. Singura preocupare erau oamenii lui.

Vor rezista? Trebuia să arate ce ştiau. Trebuia să iasă din rezervă şi să nu mai piardă locul de frunte. Era posibil?

— Sunteţi gata, Jelev? auzise lângă el glasul comandantului.

— Da, să trăiţi!

— Puteţi merge cel puţin până la tuburile lanstorpile?

— N-au nevoie de ajutor. Ţintele sunt clare.

Discuţia se oprise pentru că radistul recepţionase comenzile. Le sosise rândul.

— Salvă!…

— Băieţi! răsunase o voce în receptor, însă toţi

tăcuseră. Poate nu li se adresa lor.

Când se comunicaseră rezultatele, comandantul îi felicitase reţinut, dar Jelev ştia că-l câştigaseră fără rezerve. Ştirile următoare îi bucuraseră mai puţin deşi ordinul ministrului era scurt şi cuprinzător:

„Căpitanul locotenent Jelev este numit comandant de navă!”.

Atunci îi înmânaseră şi călimara cu statuetă de care se sprijinea acum cu mâna. În fiecare dimineaţă, stând în faţa ei, îşi amintea de ziua aceea, de clipa care îi lega.

Acum, însă, trebuia să se despartă şi nu-şi va mai putea fixa privirile asupra ei, încercând să-l regăsească acolo pe căpitanul locotenent Jelev, aşa cum fusese el la prima lor întâlnire.

Scoase un ziar din sertar, îl desfăcu pe birou şi înfăşură cu atenţie călimara. O aşeză într-un colţ şi se înapoie la locul său de muncă, dar totul îi era acum străin, nimic nu-i amintea de el însuşi.

În cabină intră secundul, un căpitan-locotenent slab, oacheş. Privirea iscodi locul unde fusese călimara, dar nu întrebă ce se întâmplase cu ea. Îşi cunoştea comandantul prea bine ca să înţeleagă de cum a intrat că nu era momentul potrivit pentru poveşti inutile.

Jelev tăcu, adunându-şi parcă puterile şi i se adresă pe neaşteptate:

— Cum merg exerciţiile?

— După program, tovarăşe căpitan de rangul doi.

— Dar lagărele maşinii din dreapta?

— Încă mai lucrează la ea. O să le reparăm, dar nu dispunem de timp pentru o reparaţie capitală.

— Să le mai verifice o dată mecanicul.

— E acolo, tovarăşe căpitan de rangul doi.

Jelev nu mai întrebă nimic.

— Şi acum să trecem la motivul pentru care te-am chemat, începu după o scurtă pauză. A venit vremea să ne

despărţim.

Tăcu.

— Intraţi în concediu?

— Ceva mai mult. Pregăteşte-te să primeşti comanda navei. Într-o oră ne apucăm de treabă.

— Glumiţi?

— În clipa asta, nu.

— A spus ceva Piadev? întrebă secundul căutând o explicaţie.

— N-are importanţă. Eu am fost comandantul navei. Mie mi-au aparţinut toate ordinele date atunci. Dar să nu mai discutăm despre asta. Peste o oră să vii în cabină.

Secundul ieşi evident dezorientat, iar faţa lui Jelev se înseninã puţin câte puţin. Parcă aruncase de pe umeri o greutate uriaşă. Până acum mai sperase, pierzându-se în supoziţii, acum totul fusese spus, totul era limpede.

„Numai de nu m-aş frânge. Brazii întâmpină furtunile în picioare.”

Sentimentul că trebuia să se bizuie numai pe sine îl stimula. Voia să trăiască. Înainte nu se gândise niciodată la aspectul ăsta. Pentru el totul se rezuma la serviciu, navă, familie. Şi restul? Să mai existe şi altceva?

Se trudea să întocmească planul de predare, dar gândurile îi zburau aiurea. Amâna, amâna întruna. Ce avea întâietate pentru el? Ordinul sau regretul că se despărţea de visurile sale?

„Mai sunt câteva zile şi gata. Ce uşor mi se pare. Credeam că sunt de neclintit şi zbor ca un fulg. Accidentul şi Boev au fost de ajuns să mă îndepărteze. Ştii însă – «prietene» cum am ajuns până la cabina asta? Poţi să realizezi drumul întortocheat, îndoielile, discuta el în gând cu Boev şi picături de sudoare îi umeziră tâmplele. Am greşit într-adevăr faţă de tine. Dacă tu eşti un om fără pată, cum pretinzi, de ce te năpusteşti împotriva mea pe uşa din dos? Te temi? Nu cunoşteai teama altădată. Sau zace şi în

tine ceva putred? Dorinţele tale devin realitate. Speri să mă vezi în genunchi, implorând iertare? Uiţi când mă învăţai să cred în cinstea oamenilor, când mă îndemnai să nu-mi plec capul în faţa duşmanilor? Adevărat? Atunci cu ce îţi sunt dator? N-o să-ţi fac plăcerea să mă plec la picioarele tale. Cine e de vină? Tu sau eu? De data asta tu!”, rosti şi, ridicându-şi capul, încremeni.

În prag se afla Boev.

Cine-l chemase? Ce legătură avea cu gândurile lui? Încercă să găsească vorbe aspre cu care să-l rănească, însă Boev i-o luă înainte.

— Am veşti de la spital.

Jelev se mulţumi să-l privească.

— Radev, marinarul care a tras în magaziile cu muniţii, traversează o criză psihologică. Doctorii se tem…

— Tu de ce te temi? îl întrerupse Jelev.

— Radev nu trebuie să moară, continuă Boev, evitând un răspuns direct ia întrebare.

— Şi fără el, am spus totul. Nu-ţi face griji. Va fi aşa cum doreşti.

— Eu vreau ca marinarul să rămână în viaţă.

— Ai nevoie de dovezi?

— Tu ai nevoie de el. La drept vorbind eu am venit din alt motiv, spuse după o pauză Boev. Cei de la spital se interesează de Ana. A plecat fără să anunţe când se întoarce. Tu nu erai…

Jelev se întorsese cu spatele, chinuindu-se să-şi aprindă o ţigară. Îşi aminti de seara aceea, de despărţirea de Ana. Până atunci se gândise numai la munca lui, la anchetă şi dintr-odată descoperise în suflet un gol pe oare nimeni n-avea cum să-l umple. Orice atingere era dureroasă.

— De ce taci? Au nevoie de Ana la spital mai mult ca oricând, izbucni Boev strângându-l de braţ.

— Dă-mi drumul, spuse Jelev eliberându-se. Încetează să-mi mai porţi de grijă.

— Dimo, adăugă aproape în şoaptă Boev. E viaţa unui om la mijloc.

— Nu fi făţarnic!

— Ana s-a întors?

— Nu ştiu.

— E la Sofia?

— Nu ştiu.

— Eşti nebun!

— Nu ştiu.

Boev făcu un gest disperat cu mâna şi plecă trântind uşa după el.

Jelev nici nu tresări. Se lăsă pe scaun şi murmură din nou:

— Nu ştiu nimic!...

31

În cazarma marinarilor era linişte. Numai glasul locotenentului major Ranghelov se lovea de plafonul scund întorcându-se către marinari, pentru ca în cele din urmă strecurându-se prin tambuchi să ajungă pe punte.

— Codul moral al comunismului constituie crezul generaţiilor viitoare, îşi încheie el conferinţa cu câteva minute înainte să anunţe clopoţelul sfârşitul orei. Puteţi ieşi, adăugă făcându-i semn lui Kralev să rămână.

Cazarma se însufleţi. La ultima masă, Fitilgiul îi povestea supărat ceva lui Spasko, care la rândul lui îi flutura în faţa nasului fotografia unei fete în costum de baie. Nu spunea nimic. Făcea doar semne cu ochii şi chicotea.

Matahală împinse scaunele punându-şi în gură ţigara umezită de cât o schimbase dintr-o mână în alta. Trecând pe lângă Ranghelov şi Kralev mai zăbovi puţin şi prinzând o frântură din conversaţia lor fluieră a mirare.

— Aşadar, mâine trebuie să aibă fiecare notate în carneţel punctele fundamentale ale codului moral. Ne-am

înţeles, nu?

Kralev făcu semn cu oapul şi privi pe furiş scara pe care se îngrămădiseră marinarii. Se miră constatând că nu pleca nimeni.

Când Ranghelov le dăduse liber, îl remarcase pe aspirantul Pencev în faţa grupului, tăcut, prost dispus.

— Daţi-mi voie să trec! strigă Matahală. Să trag o dată din ţigară. E de lucru şi în pauză?

— Tot tu? se opri în faţa lui aspirantul Pencev şi Matahală se retrase.

— Ce aveţi cu mine? se justifică el. Suntem în repaus. Vreau să-mi aprind ţigara.

— N-o să mori o oră, lua-te-ar naiba, ţipă aspirantul. Te mai gândeşti şi la altceva în afară de tine?

Pencev înaintă căutând parcă o victimă asupra căreia să-şi descarce supărarea stârnită de vestea proaspăt aflată.

— Tovarăşe aspirant, se făcu auzit Spasov.

— Treci, acolo! Nu te-a întrebat nimeni. Toţi v-aţi trezit filosofi peste noapte. Nu mai poate omul să scoată o vorbă. Pe toate le ştiţi. De aia am ajuns cum am ajuns. Aşa vreţi să lăsaţi hamacurile? Ce-i aici? Aprinde-ţi ţigara, poftim, se repezi el din nou la Matahală. Crezi că nu ştiu că fumezi şi în cazarmă? Aprinde, să-ţi ard una să mă ţii minte toată viaţa, – se ambală el din ce în ce mai mult. Dacă nu l-ar fi observat pe Ranghelov în spatele hamacurilor, cine ştie ce măsuri ar fi aplicat.

— Ce s-a întâmplat? întrebă locotenentul major însă aspirantul îi făcu tulburat un semn cu ochiul, ca marinarii novici. Întotdeauna se tulbura în faţa unui ofiţer, iar acum mai mult ca de obicei.

— Rău.

— Altă belea?

— Pleacă comandantul navei.

Toţi se îngrămădiră în jurul lui.

— Glumeşti, îl privi Ranghelov neîncrezător.

— O să-l judece şi, pe lângă el, dăm şi noi de dracu, îşi spuse necazul aspirantul, dar nu-l mai asculta nimeni.

Ranghelov stătu o clipă pe gânduri, apoi se repezi în fugă spre scară, vorbind de unul singur:

— Nu se poate, cum aşa…?

În urma lui porniră şi marinarii. Aspirantul Pencev rămase singur în cazarmă cu gândurile sale încurcate.

Pe punte îi întâmpină crivăţul şi ceaţa deasă care învăluia încet cheiul şi vapoarele. Lângă turelele tunurilor, locotenentul major Ranghelov se opri şi, întorcându-se spre marinari, îi întrebă:

— Încotro?

Nu-i răspunse nimeni, dar era clar că îl urmau dornici să afle adevărul, sperând, ca şi el, că totul nu fusese decât o glumă inofensivă.

— Tovarăşe locotenent major, să mergem la comandant, propuse Spasov.

— Vezi să nu-ţi povestească totul de-a fir a păr, îi râse în nas Fitilgiul.

— Piei din ochii mei, păduche! ţipă Spasov şi ridică mâna, dar Fitilgiul, care prevăzuse ce s-ar putea întâmpla, sărise la timp, lăsând între ei o distanţă respectabilă.

— Nu putem opri mersul lucrurilor, aşa că degeaba vă agitaţi. E mai plăcut în cazarmă decât pe ceaţa asta, şi-şi strânse înfrigurat mantaua pe lângă trup, pornind grăbit spre tambuchi.

Nu-l urmă nimeni. Ranghelov tot mai stătea pe gânduri dacă să meargă sau nu la cabinele ofiţereşti.

— Duceţi-vă înapoi, îi invită rugător pe marinari, auzind clopoţelul care anunţa începutul orei următoare, dar toţi rămaseră pe loc. Numai Matahală şi Kralev se izolaseră şi fumau grăbiţi.

— La noapte plec în oraş, şopti Matahală.

— Ai bilet de voie?

— Deschid biroul mecanicului.

— Nu te mai saturi de prostii?

— Dacă prostii numeşti tu treburile serioase, suntem de acord, încruntă Matahală sprâncenele şi aruncă chiştocul în lada de gunoi.

— Goana după femei ţi se pare o treabă serioasă?

— În seara asta mă duc la spital la Poet.

— Măi. Da! Tu…!

— El trebuie să vorbească. Căpitanul Jelev e învinuit pentru că Poetul tace, iar ei meditează şi iar meditează. Îmi aduc aminte cum l-au condamnat acum doi ani pe responsabilul grupului nostru pescăresc pentru un accident. Ala care trebuia să spună adevărul înnebunise.

— Matahală, eşti un zeu, îl apucă de umăr Kralev. Dacă reuşeşti…

Matahală îşi expuse planul în continuare.

— Eu am să ies neobservat şi tu o să mă acoperi până mă întorc. Numai să ajung eu acolo. Surorile de la spital, lasă-mi-le mie în seamă, clipi el din ochi.

Fără să mai ceară voie luă încă o ţigară din buzunarul lui Kralev. Începură iar să fumeze.

Cu chipiul în mână, Boev mergea încet, ca şi cum ar fi vrut să stea cât mai mult în bătaia vântului. Văzându-i pe marinari îngrămădiţi şi pe Ranghelov complet neajutorat, se opri.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el.

Locotenentul major Ranghelov se întoarse imediat.

În faţa lui Boev se opri Spasov. Faţa îi era palidă, privirea hotărâtă:

— Am aflat că ne părăseşte căpitanul Jelev. A fost dat în judecată.

Mai mult nu avu puterea să spună. Boev le înţelese emoţia şi hotărî să le comunice tot ce ştia. Se străduia să-şi aleagă cu grijă cuvintele, să fie convingător.

— E adevărat, tovarăşe căpitan de rangul trei? îl întrebă un marinar din apropierea lui.

— E adevărat că predă, băieţi, dar încă nu e sigur că o să-l judece. Se mai întâmplă uneori… Comandantul e tras la răspundere pentru toţi şi pentru toate. El nu dă numai comenzi…

Ar fi vrut să le spună încă multe, să le întărească încrederea în dreptate, dar marinarii se îndepărtaseră pe rând, lăsându-l pe punte doar pe Ranghelov.

Fusese o acţiune demonstrativă sau o ostilitate făţişă? Ce voiau de la el? Citise duşmănie în ochii celor mai mulţi de parcă el s-ar fi făcut vinovat de moartea lui Maleev, de înlocuirea lui Jelev şi de toată situaţia creată pe navă. Prin ce stârnise atâta duşmănie? Boev pipăi manşeta mantalei şi auzi fîşâitul biletului ameninţător. Să fi fost vreo legătură între una şi alta? Dacă Jelev avea vreun amestec în redactarea biletului, în orice caz nu era în situaţia în care să poată influenţa moralul marinarilor. Oare totul să fi pornit de la el? Se lăsase poate antrenat de problemele personale şi uitase de raţiunile pentru care se afla aici? Nu-şi spuseseră marinarii cuvântul? Porni înapoi urmat de Ranghelov.

— Exerciţiile legate de pregătirea politică s-au desfăşurat în condiţii bune, deschise discuţia locotenentul major.

Văzând că Boev nu spune nimic, continuă:

— Tema privitoare la codul moral al comunismului este interesantă, i-a antrenat pe toţi.

Boev nu se opri şi nu-i aruncă nicio privire, schiţă doar un semn cu mâna, ca şi cum ar fi vrut să destrame ceaţa apăsătoare, şi porni repede pe dunetă. Îi venea greu de unul singur, dar şi mai greu îi era să stea de vorbă cu cineva.

32

Elisaveta se afla pe treptele de la intrarea secţiei de psihiatrie, îmbrăcată într-un halat alb, cu boneta pe cap şi

se gândea de ce vine omul pe pământ şi pleacă tocmai când i se pare că a devenit indispensabil.

Până să se întoarcă Boev, n-avusese nicio îndoială cu privire la poziţia ei în viaţă. Nu reproşa nimănui propria ei singurătate. Optase de bună voie pentru o cale pe care o urma fără mustrări de conştiinţă sau fals sentimentalism. Însă venirea lui o dezorientase. Nu dorea să ia totul de la început. Îşi amintea de ziua în care Boev o salvase de la o moarte sigură. Jurase atunci să fie a lui. Erau însă amândoi tineri, îşi închipuiau că e dreptul lor să fie împreună, de vreme ce unul din ei este oriicând gata de sacrificiu.

„Era frumos când nu-mi complicam viaţa cu tot felul de gânduri. Trăieşti în aşteptarea întoarcerii. Te crezi fericită. Eram într-adevăr fericită pe vremea aceea? Poate... Naşterea lui Plamen m-a făcut să mă simt matură. Şi? Aşteptarea mă contraria. Am început atunci să judec lucrurile, să analizez viaţa, discuta ea cu sine căutând să afle unde anume greşise. L-am întâlnit pe celălalt. Nu ştiam nimic despre el şi am început să-l iubesc. Îl iubesc şi acum deşi m-a părăsit. Nu-mi pare rău. Se spune că omul iubeşte o singură dată în viaţă. Mi-a rămas copilul. Şi dintr-odată…”

În seara aceea înţelesese că Plamen se făcuse mare, că-şi ascundea gândurile, că avea propriile sale aspiraţii.

Ajunsese acasă în zori. El dormea, şi pe podea zăcea fotografia lui Boev. Ar fi vrut să-l trezească şi să fugă departe de oraşul acela, de oamenii care-i cunoşteau, însă între ea şi copil intervenea fotografia din care o fixau doi ochi amintindu-i întruna: „Lasă-l. Se simte bine. E fericit. Gândeşte-te la tine.”

Elisaveta cedă. Pregăti în bucătărie gustarea preferată a copilului. Aşezând-o în apropierea patului, plecă din nou pe stradă.

„A mai îmbătrânit, îşi aminti ea de înfăţişarea lui Boev. Părul albit, faţa brăzdată de riduri, gura fără dinţi. Tresări înfricoşată şi retrăi repulsia pe care o simţise mai înainte,

constatând că de aceea nu semăna cu el însuşi şi impunea un respect vecin cu teama. Doar ochii i-au rămas aceeaşi. Ce ascundea privirea lui? Dispreţ sau o fărâmă din dragostea de odinioară?... Nu, nu, aşa ceva era cu neputinţă. Mă urăşte, mă dispreţuieşte. A venit să se răzbune. De aceea a trecut pe la băiat şi tot de aceea nu m-a alungat pe mine. Vrea să mă nimicească, încet, dar sigur. Asta e esenţialul. Nimic altceva, îşi aduna ea puterile, străduindu-se să găsească justificări, să descopere o ieşire.

Se făcuse ziuă şi era tot pe străzi. Nu îndrăznise să se întoarcă la Plamen. Se temea de întrebările lui. Amâna discuţia încercând să mediteze, să-l poată face să creadă din nou numai în ea. I se făcuse frig, dar stătea în continuare pe treptele clădirii.

— O să răceşti! auzi un glas cunoscut de femeie.

— Ana...

O îmbrăţişă şi intrară amândouă pe coridorul încă pustiu al spitalului.

În cabinetul medicului de gardă era frig. Se priveau pe furiş, neîndrăznind să-şi spună cât demult se schimbaseră. Elisaveta atribuia tulburarea Anei succeselor obţinute la Sofia, Ana ar fi vrut să citească în ochii Elisavetei ce hotărâse să facă mai departe în viaţă. S-ar fi bucurat să afle că avea de gând s-o ia de la capăt cu Boev. Amândouă voiau să se gândească numai la lucruri vesele, să uite eşecurile, dar tăceau şi ochii li se umpleau de lacrimi.

— Plamen s-a făcut bine? rosti într-un târziu Ana.

— Nu ştiu.

— Temperatura i-a scăzut?

— A început să se dea jos din pat, vrea să meargă şi la şcoală, dar...

— Ce e? îşi întoarse Ana faţa spre ea. Nu cumva?

— Mă tem, mă tem pentru el, izbucni dintr-odată Elisaveta în plâns, rezemându-şi fruntea de umărul Anei.

— S-au întâlnit?

— Azi-noapte. S-a dus la el. Înţeleg că suferă, dar nu-şi dă seama că pentru copil e mai rău? Noi suntem morţi unul pentru altul. Ştie. E foarte bine asta, dar speră. Copilul e fericit, iar eu n-am nicio putere, niciuna, Ana. Toată viaţa mea de până acum a fost un vis din care m-am trezit azi-dimineaţă. El nu cere nimic de la mine, în schimb mi-a transmis teama asta cu privire la copil. Ce crezi, Ana, o să-l pierd?

Strângând-o în braţe, Ana avea senzaţia că îmbrăţişează trupul plăpând al Svetlei.

„Ea pe cine iubeşte mai mult, pe mine sau pe tatăl ei? Ce sentiment e mai puternic: dorinţa de a-l vedea, să-i spună «tăticule», sau legătura faţă de cea care a născut-o? De ce suferă atâta Elisaveta? Ce poate fi mai groaznic?” se succedau întrebările una după alta.

— Plamen te iubeşte.

— Nu-i suficient.

— Ce mai vrei?

— Să pot crede că am de ce trăi.

— De fapt, ce s-a schimbat?

— Totul, îşi lăsă Elisaveta neajutorată mâinile în poală, în timp ce privirea îi rătăcea de-a lungul podelei.

— Crezi că numai ţie ţi se întâmplă aşa ceva?

— Trebuie să-mi găsesc liniştea la gândul că sunt şi alţii în situaţia mea? îşi ridică Elisaveta brusc capul şi o undă de răutate îi licări în priviri. Am dat totul din mine. Sunt vinovată că preţuiesc clipele de fericire chiar dacă n-au fost decât clipe? În fiecare necunoscut am încercat să găsesc o fărâmă din credinţa mea şi am dat greş de fiecare dată, pentru că toţi nu suntem decât nişte bieţi pământeni, obişnuiţi, meschini şi fără apărare. Tăcu citind teama din ochii Anei. Îi mângâie mâna şi continuă ceva mai calm. Păstrează cel puţin ce ai! Poţi şi eşti datoare s-o faci! Ştiu că iubeşti şi nimeni nu ţi se va putea împotrivi, dar nu-ţi încătuşa iubirea printr-un certificat de căsătorie, care fără

doar şi poate vă va sili să vă vedeţi propriile slăbiciuni şi vă va ucide visele. Ţine minte de la mine! Iubirea nu trebuie să cunoască povara lanţurilor. Trebuie să te apropii de ea, să te bucuri, să te topeşti sub flăcările ei, îngăduindu-i însă întotdeauna să rămână un vis.

Se ridică şi îşi netezi părul cu mâna.

— Eu trăncănesc şi tu te-ai întors dintr-un oraş mare, ai desigur grijile tale. Iartă-mă. Nervii. Ah, da, au adus un marinar de pe vasul lui Dimo. Trebuie să-l vezi imediat. Te-au căutat şi la Sofia. Eşti obosită, dar e un caz neobişnuit. De el depind multe.

— Dar Dimo unde e? întrebă Ana lovită de o presimţire rea.

— La bază. Du-te acum. Bolnavul e la salonul 13. Eşti medic. E mai bine să-ţi consulţi singură pacienţii, decât să-ţi explice altcineva despre ce e vorba.

Ana n-o mai întrebă nimic şi plecă.

— Aseară Svetla a venit acasă, continuă Elisaveta. E la bunica. Nu uita că te aşteaptă.

— Şi Plamen mă aşteaptă. Îi plimbăm pe amândoi în parc. Grăbeşte-te!

Văzând că a rămas singură în cabinet, se aşează pe patul de consultaţie.

Ana străbătu repede coridorul, grăbită să-l consulte pe marinarul bolnav. Ca şi cum de el ar fi depins rezolvarea multor probleme care o preocupau. Din seara în care se despărţiseră, nu-şi mai văzuse soţul, nici nu se interesase unde era sau dacă se va mai întoarce. În ultimul timp se gândise numai la Stancev, iar acum se simţea brusc foarte singură. Jelev, de care pomenise Elisaveta, era o portiţă de care uitase cam de mult şi acum se repezi orbeşte spre ea, temându-se să nu piardă direcţia.

Pe scară se întâlni cu un coleg care, mai înainte să-i strângă mâna o întrebă:

— Ai fost la director?

— Mă duc mai târziu.

— E neliniştit. Ai plecat pe neaşteptate şi e un bolnav…

— Am aflat.

— Nu te speria. Câte nu se întâmplă în viaţa unui om, şi trecu mai departe la fel de bine dispus.

Sesizând dublul înţeles al ultimelor cuvinte, fu gata să-i riposteze, dar el dispăruse deja după colţ.

Cu cât se apropia mai mult de etajul trei, cu atât i se părea mai departe rezerva unde fusese instalat marinarul. Niciodată nu o tulburase atâta un pacient. Cuvintele Elisavetei şi ale colegului de care tocmai se despărţise, nervozitatea directorului în legătură cu soarta bolnavului şi mai presus de toate faptul că pacientul făcea parte din echipajul navei lui Dimo, toate o împingeau către presimţiri rele, lucru care nu se potrivea deloc cu calitatea ei de medic. În dreptul rezervei cu numărul 13 o întâmpână sora de gardă şi îi deschise uşa. Ana nu intră imediat. Parcă toată ceaţa din oraş invadase încăperea, cufundând-o în întuneric. Singurul pat din rezervă era ocupat de un bărbat costeliv, cu bărbia sprijinită de genunchi şi cu privirile aţintite la ramele patului. Deşi se deschisese uşa, el nu schiţase nicio mişcare. Pijamaua largă atârna pe umerii căzuţi lăsând să se vadă pieptul păros.

— Asta e bolnavul? întrebă Ana.

— Un caz grav, răspunse sora. Insomnie zece zile şi zece nopţi. Nu mănâncă şi nu vorbeşte.

— Care sunt cauzele?

— A dat foc magaziilor de muniţii de pe navă şi cel mai bun prieten al lui a pierit. De atunci…

Ana o întrerupse.

— Şi ceilalţi?

— Care?

— Cei de pe navă.

— Nu ştiu. Doctorul Stancev e la curent cu acest caz. El şi-a expus constatările. Marinarul va fi judecat. Trebuie cel

puţin să poată vorbi, continuă încet sora, dar Ana nu o mai asculta.

„Acum zece zile, iar ei nu-i spusese nimeni, gândi cu amărăciune. Şi Nikolai... constatări, acte... I-a fost milă de mine, de el. Milă. Cui îi este necesară mila dacă nu există îndrăzneala de a spune adevărul? I-a fost milă de mine sau intenţionat a ascuns-o. Să fie atât de laş?”

— Doctorul Stancev aţi spus? întrebă ea.

— Şi azi l-au vizitat de la Procuratură, adăugă sora evitând un răspuns direct şi urmărind cu curiozitate faţa palidă a Anei. Bolnavul n-a vorbit. Vă aşteptau pe dumneavoastră. Poate reuşiţi.

Ana tăcea. Dădu surorii foaia de observaţie şi, fără să se mai ocupe de marinar, făcu calea întoarsă. Nici nu ajunse în dreptul scării şi-n faţa ei apăru Stancev. Se opri, lăsându-l să se apropie. Strălucirea care îi lumina ochii, întotdeauna, trădând-o când se întâlneau, se stinsese. Se străduia să afle de una singură răspunsuri la întrebările care o chinuiau.

„E posibil să ascundă ceva de mine? Să fie oare altfel decât mi l-am închipuit? Ochii aceştia sunt în stare să mintă? Sunt poate timizi, dar nu sunt cruzi. Sunt ai mei.” Stancev îi întrerupse firul gândurilor.

— L-ai văzut?

— Unde sunt ceilalţi? întrebă Ana la rândul ei.

— E cazul cel mai grav din câte am întâlnit până astăzi.

— Unde-i Dimo? întrebă ea cu mai multă insistenţă căutându-i privirile.

Stancev nu răspunse. Pleoapele îi tremurară peste pupilele tulburi şi oftă încet.

— Ai ascuns totul de mine până acum. Ai avut grijă să-mi menajezi liniştea. Şi câtă încredere aveam în tine, dacă ai şti, câtă încredere...

— Ana, să nu crezi că pentru mine e mai uşor. Am făcut tot posibilul să-l salvez şi am să fac şi de acum înainte. Am vrut să te scutesc de o grijă în plus. Asta e o treabă de-a

noastră, ca între bărbaţi. El e comandant. Da, da, comandant. Jur să fac tot ce îmi stă în puteri…

Stancev era capabil de orice numai s-o facă pe Ana să-l creadă. În clipa aceea n-avea nevoie decât de o privire de-a ei, plină de încredere şi devotament. Ana, însă, nu mai era cea pe care o cunoscuse el. Faţa îi era de piatră, ochii goi şi îngheţaţi.

— Mulţumesc! articulă ea cu greutate şi, ascunzându-şi mâinile în buzunarele halatului, porni cu paşi nesiguri spre scară. Unde las foaia de observaţie şi rezultatele analizelor? întrebă Ana întorcându-se din drum.

Stancev îi făcu semn cu mâna şi rămase nemişcat până ce Ana dispăru din raza lui vizuală.

33

Plamen se trezi înţepenit, cu capul greu. În primul moment nu înţelese de ce se culcase îmbrăcat, dar încetul cu încetul îşi aduse aminte. Îşi ascuţi auzul. Era linişte şi în odaia de alături, şi în bucătărie, iar în cuierul din vestibul atârnau doar paltonul şi şapca lui. Aruncă o privire în dormitor să se convingă că mama lui nu doarme încă. De multe ori, sculându-se dimineaţa, se apropia tiptil de patul ei, se strecura sub plapumă unde îl întâmpina îmbrăţişarea ei caldă. Elisaveta îl strângea la piept pe jumătate adormită, iar el nu îndrăznea să se mişte, de teamă să n-o trezească. Poate ar fi făcut la fel şi în dimineaţa asta, dar patul era gol. Nici nu fusese atins.

Plamen se întoarse în odaia lui şi gustă fără nici o plăcere din bunătăţile aşezate lângă pat. Altădată o asemenea surpriză l-ar fi încântat, dar acum nu-i era foame. Nu realiza exact ce se întâmplase. Ridică de jos fotografia tatălui său, o şterse de praf şi o ascunse în buzunarul paltonului. Aruncă apoi pijamaua pe tăblia patului, se îmbrăcă şi ieşi pe stradă. Era a zecea zi de când nu mai ieşise din casă. Se

zgribuli de frig, ceaţa îl apăsa, dar el mergea mai departe.

Mai presus de orice era hotărât să-şil găsească tatăl. Îl avea tot timpul în faţa ochilor, cu părul încărunţit, cu ochii gânditori şi trişti. Mama nu i-l descrisese niciodată şi Plamen îşi crease o imagine despre el după singura fotografie descoperită întâmplător într-unul din sertarele scrinului.

Ea era la serviciu şi el se uita la fotografie şi se minuna de unde-l cunoaşte pe omul acela, neputându-şi explica plăcerea pe care o resimţea privindu-l. Nu era vorba de simpla atracţie pe care uniforma de marină o exercita asupra lui. Ochii aceia parcă i se adresau, spunându-i „Salutare, copile”.

Când auzise paşii mamei pe coridor, alergase s-o întâmpine, strigând vesel:

— Uite ce-am găsit, priveşte! Mămico, cine-i nenea?

Îşi aducea bine aminte că ea nu-i răspunsese pe loc. Luase fotografia cumpănind ce să facă şi pe urmă, pe neaşteptate, intrase în bucătărie. Plamen însă nu se lăsase cu una cu două:

— Dă-mi-o. Eu am găsit-o. Şi dacă o ţineai în scrin, înseamnă că e om bun. Dă-mi-o.

Elisaveta lăsase fotografia pe scaun şi murmurase încet:

— Altădată nu umbla unde nu trebuie.

— O pun la loc, lăsase capul în jos Plamen, cu un sentiment de vinovăţie.

— Poţi s-o păstrezi acum. E tatăl tău.

Plamen se aşezase pe jos şi multă vreme nu-şi dezlipise privirile de pe chipul din fotografie. Deci aşa era? Şi-l închipuise un bărbat solid, cu mustăţi, inspirând teamă. Aşa trebuia să fie după el un marinar adevărat.

— Vreau să mergem la tata, spusese el deodată.

— Lasă asta! Pune de-o parte fotografia, zise maică-sa cu glas obosit.

— Când vine tăticu?

— Ai mâncat astă-seară?

— Nu-i aşa că marinarii pleacă departe şi pe urmă se întorc la copiii lor?

— El nu se mai întoarce... Spală-te pe mâini şi treci la masă.

— De ce?

— Eşti prea mic ca să poţi înţelege. Pune-ţi şervetul în faţă să nu te stropeşti.

— Nu e om rău...

— Nu mă mai chinui. Doar ţi-am mai spus, îi vorbi cu acelaşi glas stins. Tatăl tău e mort pentru noi. Când o să mai creşti, o să-ţi explic. Hai la masă!

Strângând fotografia la piept, Plamen se ridicase şi, în loc să vină să mănânce, se dusese la patul lui şi se culcase. Nu reţinuse din vorbele mamei sale decât că tăticu murise. Iar acum, dintr-odată, aflase că e în viaţă. El, chiar bărbatul din fotografie.

„Poate a fost plecat în cursă lungă şi i-a eşuat vaporul. S-o fi salvat într-o insulă pustie şi abia de curând a avut mijloace să se întoarcă. Poate a găsit şi o mamă. Dar o să vină la noi şi n-o să ne mai despărţim, i se roteau gândurile în minte. Singurul lucru nelămurit rămânea vizita tuşei Nikoliţa şi motivul pentru care îi ascunsese înapoierea tatălui său.

Într-un târziu, se opri gâfâind în faţa căsuţei ei. Orologiul oraşului vestea ora opt. Bătu la uşă.

— Da! răsună o voce sonoră de copil dinăuntru.

Întredeschise uşa. Din pat îl privea Svetla.

— Eşti singură?

— Singură, răspunse ea şi sări jos bucuroasă de sosirea lui. Vino, vino!

Plamen se mai uită o dată în jur şi se apropie de ea.

— De ce nu eşti la cămin?

— Bunica spune că sunt bolnavă.

— Ai temperatură?

— Nu, dar n-am dormit cât trebuie. E multă gălăgie la noi.

— Dar bunica Nikoliţa unde e?

— La mama. Că e doctoriţă. O s-o aducă să mă vadă. Doar dacă s-a întors. Şi tu te duci la cămin? îl întrebă la rândul ei.

— Nu, răspunse Plamen, uitându-se cu insistenţă în jur, parcă ar fi căutat ceva.

— Cu atât mai bine, zise Svetla, dându-şi aere. Nu mai pot suferi căminele astea. Până şi aici, la bunica, îmi place mai mult. E şi ea rea uneori şi mă sileşte să-mi ţin picioarele în apă fierbinte şi să beau un ceai amar, dar nu mă culcă toată ziua şi nu mănânc decât ce-mi place. Şi nici ei nu-i place carnea grasă, ca şi mie. Nici nu ştii ce rău e când te sileşte cineva să mănânci gras.

Preocupată de poveştile ei, Svetla abia băgă de seamă că Plamen se ridicase de pe pat şi se îndrepta spre odaia alăturată.

— Ei, încotro? strigă ea. Bunica nu lasă pe nimeni acolo în lipsa ei.

— De ce? întrebă mirat Plamen.

— Odaia aia nu e a noastră! începu Svetla în şoaptă. Locuieşte acolo un marinar care îl cunoaşte pe tăticu. E foarte tăcut, dar bunica mi-a spus că e om bun.

Plamen întredeschise uşa şi primul lucru pe care în văzu fu o fotografie atârnată de perete. Erau acolo tatăl său, în uniformă de marinar cu tunică albă, şi Elisaveta într-o rochie înflorată.

Înţelegând că aici locuia tatăl său, Plamen mai înaintă cu un pas şi se opri din nou. Se străduia să priceapă de ce avea nevoie de altă casă, dar nu-i venea în minte nicio explicaţie, doar gânduri tulburi, depărtate de adevăr.

— Plamen, te rog nu intra, îl trăgea de mână Svetla. Bunica mi-a spus că nu-i place să-i umble cineva prin odaie. Azi-noapte a venit la el o femeie. Credeau că dorm. Bunica a lăsat-o să între la el. S-au certat, pe urmă ea a plecat. Bunica a plâns şi nu s-a mai culcat până dimineaţa. Te rog

pleacă de aici. Tot pe mine o să mă certe.

Însă Plamen n-o mai asculta. Înţelesese din vorbele ei că mama sa fusese aici.

— O să-ţi tragă câteva dacă se întoarce. Aşa să ştii de la mine. Dacă nu m-asculţi… Eşti şi tu rău ca el. Eşti rău, eşti rău…!

— Taci o dată, plângăreaţo, îi strigă Plamen şi o împinse la o parte. Să nu mai îndrăzneşti să spui o vorbă despre omul ăsta. E tatăl meu! Ai auzit? Tatăl meu! strigă el şi mai tare, în ciuda Svetlei care izbucnise în lacrimi. Apoi se aşeză pe pat.

„O să se întoarcă. N-are unde să se ducă în altă parte. N-o să-i mai dea drumul. E tatăl meu," încercă el să se liniştească. Svetla plângea din ce în ce mai tare, uitându-se printre degetele desfăcute să vadă dacă Plamen n-avea de gând să părăsească odaia.

34

Ceaţa se destrămase când ajunse Matahală lângă gardul spitalului. Coborâse de pe navă o dată cu un grup care se ocupa cu aprovizionarea. După aceea nu mai avusese nicio piedică de întâmpimat. Cu biletul în buzunar, înarmat cu puţină hotărâre, cotise pe ulicioarele strâmte ale oraşului până să ajungă la destinaţie.

Nu-i mai rămânea de învins decât un singur obstacol, dar cel mai greu. Nu era nici ora şi nici ziua admisă pentru vizită. Se bizuia pe legăturile lui cu spitalul, dar tot drumul de la bază până aici fusese hărţuit de îndoieli. Aştepta deja de mai bine de o oră să se întoarcă sora pe care o trimisese să tatoneze terenul, să depisteze salonul în care era instalat Poetul.

Zări în cele din urmă silueta ei puţin adusă de spate. Se pregătea să fluiere când ea se opri şi-i făcu semn cu mâna s-o urmeze. Matahală nu stătu mult pe gânduri. Se mai uită

o dată în jur ca orice iscoadă cu experienţă şi porni pe urmele ei cu paşi siguri, de parcă cel puţin directorul spitalului avea să-l primească în legătură cu o chestiune de viaţă şi de moarte.

— Numai un minut, spuse mergând grăbită în faţa lui asistenta medicală. Sora e nouă şi se teme, iar bolnavul e un caz deosebit.

— Nicio grijă. Tu cel puţin mă cunoşti, se strădui s-o liniştească Matahală. Îmi e prieten. Am să-i comunic lucruri importante.

— Dar e nebun.

— Parcă noi suntem mai breji. Cu toate astea circulăm liberi printre oameni. Nicio interdicţie. Fiecare cum îi trece prin minte. Poetul, nebun! Prostii!

Matahală se strecură pe intrarea din dos a spitalului lăsând-o pe asistentă în urmă.

— Sus, şi mai încet, şopti ea. Cu încălţămintea asta, tropăi ca un cal.

— Obicei oştăşesc, Petrana! Nu te supăra! rânji el şi-i făcu în glumă semn cu ochiul, dar ea îl împinse.

— Mergi, hai mergi! Doar ai venit cu o treabă.

Matahală stătu puţin pe gânduri, dacă să profite sau nu de buna ei dispoziţie şi de scara pustie, dar îşi veni la timp în fire şi continuă să urce.

— Urs te-ai născut, urs o să mori, sporovăia asistenta, fără să-şi dea seama că tonul cu oare rostise cuvintele trăda bucuria de a-l fi întâlnit.

Se strecurară neobservaţi în odaie. Petrana îi mai şopti ceva şi se făcu nevăzută. Matahală era emoţionat şi se zăpăcise. Nu se aştepta să-l găsească pe Radev în halul acela. Abia îl recunoscu. Cunoscând multe din trucurile pe care marinarii le foloseau ori de câte ori doreau să isă cu faţa curată din situaţii încurcate, crezuse că şi de data asta e vorba tot de un simplu joc. Se hotărâse să vină să vadă singur adevărul, dar ceea ce vedea îl ului.

Pentru prima oară de când se afla la spital, Radev îşi ridică capul, aţintindu-l pe Matahală cu priviri inexpresive. În mintea lui mai exista încă amintirea chipurilor unor oameni pe care, însă, n-avea destulă putere să le lege de propria lui fiinţă. Matahală îi amintea de ceva cunoscut, dar atât de îndepărtat, încât nu reuşea să-l aducă la realitate. O scânteie măruntă pâlpâi ca apoi să dispară la fel de repede cum se născuse. Matahală nu era în stare să mai suporte. Avea impresia că încă puţin şi el însuşi îşi va pierde glasul, veselia, dragostea de viaţă.

— Salutare, şefule! încercă el să glumească pe socoteala gradului de sergent al Poetului. Mi s-a făcut dor de tine şi am venit să te văd. Nu te mai zgâi la mine de parcă acum m-ai vedea pentru prima oară.

Nu mai putu face faţă privirii aceleia învăluitoare şi râse forţat.

Radev nu spuse nimic. Începu doar să-şi legene capul, să-şi mişte buzele.

— Ei, frăţioare, ia vino-ţi în fire! Nu cumva ţi s-au înecat corăbiile. Suntem toţi bine sănătoşi. Cât despre Maleev, n-ai nicio vină. Putea fi oricine în locul lui. De tine avem nevoie, omule, avem nevoie. Fără tine nu facem două parale pe navă, continuă Matahală înfricoşat că vorbea de unul singur.

Tresări încă mai speriat când Radev întinse mâna şi începu să-i pipăie centura şi catarama. Mângâia ancora în relief şi o privea pierdut. La un moment dat se ridică în genunchi şi parcă speriat de o pricină necunoscută se ghemui la pieptul lui.

— Toţi îţi trimit salutări, frăţioare, zise din ce în ce mai tare Matahală, gata s-o ia la sănătoasa în orice clipă. Şi căpitanul Jelev te salută. Te aşteaptă. Trebuie să scapi de-aici cât mai repede. Eşti util, mai ales lui îi eşti indispensabil, înţelegi? atacă el subiectul pentru oare venise, fără să realizeze că Radev nu putea pricepe nimic,

că nu era în stare să-l ajute.

Auzind numele lui Jelev, bolnavul se sculă în picioare, se uită de jur împrejur şi spre stupefacţia lui Matahală începu să îndruge vorbe fără şir.

— Vin! strigă din uşă asistenta şi fugi, dar Matahală nu se clinti din loc. Strângând mâinile lui Radev repeta întruna:

— Linişteşte-te, frăţioare, linişteşte-te. O să treacă toate, o să treacă.

— N-o să moară, n-o să moară... Căpitan Jelev, căpitan Jelev, spuse Radev. Parcă trecuse într-o altă lume, ruptă de tot ce-l înconjura.

În încăpere intră Ana însoţită de soră. Auziseră ultimele cuvinte ale lui Radev, dar cel mai mult le surprinse prezenţa lui Matahală.

Auzindu-le paşii se ridică de lângă bolnav şi se opri în dreptul ferestrei.

— Cine va îngăduit să intraţi? îl întrebă Ana.

— Eu.

— Cu ce drept?

— Nu strigaţi, îşi reveni Matahală. Dacă în ochii dumneavoastră e un simplu bolnav, nouă, celor de pe navă, ne este necesar. Ştiţi ce-nseamnă să laşi totul în seama unui singur om? Altă posibilitate n-aveam. Acum înţeleg cât de disperată e situaţia, de ce trebuie să plece comandantul nostru. Dacă ar fi fost în stare să dezvăluie adevărul, lucrurile ar fi stat altfel, dar aşa...

— Aşa că? se uită Ana fix în ochii lui.

— Maleev a murit, căpitanul Jelev merge la judecată. Poetul e nebun şi poate că niciunul din ei nu e vinovat de cele întâmplate. Scuzaţi-mă, n-am vrut să contravin ordinii dumneavoastră, dar era singura modalitate, şi Matahală ieşi fără să-l oprească nimeni.

— N-o să moară, n-o să moară, căpitan Jelev, căpitan Jelev, repeta Radev unul şi acelaşi lucru şi chipul lui se însufleţea din ce în ce mai tare.

În mijlocul încăperii Ana nu-i mai vedea nici pe bolnav, nici pe soră. Îi răsunau în urechi vorbele lui Matahală şi nu reuşea să sesizeze adevăratul lor înţeles. Simţea că şi ei îi revine o parte de vină pentru cele întâmplate, dar nu ştia ce să facă, în ce direcţie să se concentreze mai întâi. O încerca un sentiment de milă pentru soţul ei. Poate nu se deosebea de mila pe care o resimţea pentru bolnavi, însă Ana dorea din tot sufletul să nu i se întâmple nimic rău. Marinarul o ajutase să vadă lucrurile mai limpede, stimulând-o să reacţioneze cu mai multă energie împotriva primejdiei care-l pândea pe Jelev.

— Seringa, spuse brusc Ana.

Sora tresări, iar Radev îşi duse mâinile la piept în timp ce glasul lui tânguitor se stingea între pereţii albi ca hârtia ai rezervei cu numărul.

Distraţi, oamenii nici nu băgară de seamă că seara se lăsase pe neaşteptate. Numai luminile din ferestre şi felinarele de pe străzi dovedeau că ziua se dusese demult.

Stancev stătea pe întuneric, întins pe divan. Avea senzaţia că lumina îl dezbrăca sufleteşte şi fiziceşte. Cele zece scrisori adresate Anei se îngrămădeau în coş rupte în bucăţele mărunte, iar în faţa lui aştepta pagina albă destinată celei de-a unsprezecea. De fapt ce voia să-i mai spună? Nu era totul destul de clar? Avea dreptul s-o caute? Dragostea lor se născuse pe neaşteptate, ca un torent dezlănţuit, smulgând orice piedică din cale. Acum se retrăgea precum venise. O logică simplă, implacabilă. Putea cere mai mult de la Ana? Şi totuşi era hotărât să-i scrie totul. De două ore se tortura, aplecat peste rândurile strâmbe şi tot lipsea ceva. Ceea ce era mai important nu fusese încă spus.

Se ridică într-un cot şi parcurse prin întuneric frazele scrise. Şi de data asta îşi strânse buzele nesatisfăcut. Mototoli foaia, o azvârli la întâmplare şi se întinse din nou.

„O fi având nevoie de mine, de dragostea mea? Ce-aş putea să-i dau în plus faţă de Dimo? Respect? Şi dacă s-a înşelat? Poate fi ceva mai greu de îndurat decât gândul că te-ai înşelat, amăgind şi visele celuilalt în acelaşi timp? Ce anume am pierdut din vedere? Să fie totul lipsit de rost? Cum de nu mi-am dat seama mai devreme? Şi atunci, cum s-a schimbat, aşa, dintr-odată? Dacă aş putea fi sigur că fără mine e mai liniştită, m-aş retrage. Dacă aş putea, dar aşa…” Privirile îi rătăciră pe tavan, unde becul de pe stradă proiecta jocuri de lumini.

O bătaie uşoară în uşă îl făcu să-şi ascută auzul. Ridică capul, dar nu apucă bine să se scoale când în odaie intră Jelev. Acesta se uită de jur împrejur şi aprinse lumina să se convingă dacă pe divan era întins cineva.

— Aş fi crezut orice, dar că holteii bătrâni stau ca bufniţele, nu mi-aş fi închipuit, spuse el, sooţându-şi mănuşile. Întâmplător am pus mâna pe clanţă. Pe urmă m-a împins curiozitatea. De când nu-ţi funcţionează nici soneria? Sau preferi să nu fi deranjat când te odihneşti?

— Ia nu mai trăncăni atâta, dezbracă-te şi stai jos! zise cu acelaşi ton glumeţ Stancev, însufleţindu-se.

Jelev adusese cu el în odaie o undă proaspătă de viaţă, alungându-i gândurile întunecate. Se repezi la bufetul-bar şi începu să caute coniacul şi paharele. Ciudat, simţea privirile lui Jelev aţintite asupra sa. Se grăbi să se întoarcă. Jelev nu se dezbrăcase, se străduia să-şi aprindă o ţigară.

— Ascultă, Nikolai. Am venit la tine cu o treabă serioasă. Lasă gluma şi băutura pentru moment. S-ar putea să vină şi rândul lor.

Stancev stătea în faţa lui cu sticla şi cele două pahare.

„Rândul lor n-o să vină niciodată. Ne despart prea multe lucruri”, se gândea el, dar rosti cu totul alte cuvinte:

— Nu fi copil. De când n-ai mai dat pe la mine? Coniacul nu ne va împiedica să discutăm până şi cele mai serioase probleme.

Totul i se învălmăşea în minte. Nu cumva noaptea va fi asemenea zilei care abia trecuse? „Ştie totul sau altceva l-a adus la mine? Şi dacă Boev i-a şoptit ceva? Nu de la el au venit toate necazurile? Trebuie să suferim şi noi numai pentru că el a suferit? N-am să tăgăduiesc în faţa nimănui că o iubesc pe Ana. N-am să îngădui nimănui să o batjocorească. Poate e mai bine că s-a întâmplat aşa. Să se termine o dată totul.”

Umplu paharele, dar Jelev nu se clinti din loc. Ţigara îi tremura în mână şi, ca să-şi mascheze tulburarea, scutură scrumul îndelung.

— Deocamdată eşti singurul meu prieten aşa că ţie pot să-ţi spun totul, începu el din ce în ce mai agitat. Cel puţin mă cunoşti şi n-am motive să mă ascund de tine! Petio şi-a atins scopul. O să fiu judecat. Ar fi nedemn să-mi contest vina. O să plec de pe navă, deşi viaţa mea în afara ei nu mai are niciun sens.

— Adică ce vrei să spui…? îl întrerupse Stancev.

— Suport totul, n-am încotro, dar astăzi a intervenit ceva neaşteptat. Uite, priveşte, şi-i întinse o hârtie verde.

Stancev o luă tăcut, o examină, citi conţinutul precedat de cuvântul „citaţie”, scris cu litere mari şi înţelese ce se întâmplase.

— E adevărat, continuă Jelev, de la o vreme mi-am neglijat familia. Sarcini, exerciţii, ieşiri în larg. Mereu îmi ziceam că o să vină şi timpul să mă ocup de Ana şi de Svetla. Dar au trecut zile, săptămâni, chiar luni şi am cam uitat unii de alţii.

Apăsă nervos ţigara în scrumieră.

— Acum câteva seri ne-am certat şi eu am ridicat mâna s-o lovesc. Am ridicat mâna, prietene, pentru că una doream şi alta ieşea. Eu căutam înţelegere, ea mă ironiza. Şi totuşi nu trebuia să ridic mâna.

— E aici o neconcordanţă, repetă de câteva ori Stancev, neputându-şi veni în fire.

Era uluit de încrederea lui Jelev şi, mai presus de orice, de purtarea Anei. Ce intenţiona? Să rămână singură? Curată nebunie! Dacă cu câteva clipe în urmă se simţea în stare să se bată cu Jelev de dragul Anei, acum era încurcat.

— Tocmai neconcordanţa asta vreau s-o clarific, rosti Jelev emoţionat, într-un târziu. Dacă asprimea mea e de vină, chiar acum îi cer iertare, dar mă tem să nu greşesc. Este groaznic să-ţi ceri iertare aşteptând ca gestul tău să-ţi aducă alinare sufletească şi pe urmă să descoperi că de fapt mărturisirile tale n-au fost necesare nimănui. Pentru asta sunt aici. Numai tu mă poţi ajuta.

— Dimo, eu cred... se precipită Stancev însă Jelev îl întrerupse:

— Stai, stai puţin, nu te grăbi cu răspunsul. De la tine mă aştept la un cuvânt cinstit. N-ai observat şi altă cauză care s-o determine pe Ana să ia o astfel de hotărâre? Nu mă înţelege greşit. Dacă ea vrea să fie liberă n-am dreptul s-o opresc, mai ales acum când sunt pe jumătate arestat.

— Dar Ana nu ştie nimic de accidentul de pe navă, sau despre tine, încercă Stancev să-i ia apărarea Anei, dar glasul nesigur îl trăda.

Înţelesese foarte bine aluzia lui Jelev.

— Poate a găsit un om mai demn de dragostea ei decât mine, respiră cu greutate Jelev. E dreptul ei. Niciodată până acum nu i-am impus să mă respecte. Am mare nevoie de ajutorul tău. Vreau să-mi fie totul limpede, să nu mă expun inutil la o nouă umilinţă.

— Vorbeşti de parcă n-ai iubit-o niciodată.

— Dacă iubeşti nu înseamnă că trebuie să înşiri vorbe dulci. Nimeni nu poate defini exact sentimentul ăsta. Noi suntem mai duri, mai aspri, iar femeile cer mângâieri şi multă atenţie. Sunt încrezătoare, de aceea iau orice gest drept un semn de dragoste, în dorinţa lor permanentă de a fi în centrul atenţiei. Nu mă pot învinui că n-am iubit-o sau că n-o mai iubesc pe Ana. I-am dat tot ce-am avut, şi

descrise un cerc cu mâna. Tu eşti mereu în preajma ei. O cunoşti mai mult ca mine. Ştiu că niciodată n-ai fi lăsat-o să între într-un necaz. Ai dovedit-o de atâtea ori. Am fost întotdeauna recunoscător întâmplării care a adus-o în apropierea ta. E un medic bun, capabil şi sprijinul tău nu poate fi neglijat. Ajut-o şi de data asta. Îţi dau cuvântul meu de cinste că n-am s-o urăsc niciodată, pentru că nu sunt în stare. Dar dacă sunt o piedică în calea ei, prefer s-o ştiu pe ea fericită, decât să suferim amândoi. Nikolai, am încredere în tine. Spune-mi adevărul. Nu te teme că ar putea fi prea dureros.

Cu mâinile pe genunchi, Stancev stătea pe pat sfredelind podeaua cu privirile.

„Ce-ar fi să-i spun că o iubesc pe Ana cel puţin tot atât demult ca el, deşi eu n-am acest drept? Să-i mărturisesc adevărul sau să-mi sacrific propria fericire? Dar Ana… Ce-are de gând? Discuţia noastră în lipsa ei ce sens are? Ne întoarce spatele amândurora, fuge? De ce n-o înţelege nimeni? Şi dacă nu e în stare să aleagă, dacă ne iubeşte pe amândoi, cine are mai multe drepturi? El, fără îndoială. Cine altul? Am fost orb, orb…”

— Te iubeşte, rosti el în cele din urmă.

— M-a iubit.

— Nu, te iubeşte mai mult ca oricând, spuse Stancev agitat, ca şi cum ar fi încercat să se convingă singur de justeţea vorbelor sale. Nu dorea să-şi mai plece urechea la glasul inimii, înţelegând foarte bine că el va găsi o cale, pe când Jelev n-o avea decât pe asta. Ana vorbeşte tot timpul de tine. Nu trăieşte decât pentru că exişti tu şi copilul. În ultimul timp însă a trecut prin multe, probabil n-a avut când să-ţi povestească. Studiul căruia i-a dedicat atâţia ani de muncă a fost respins acum câteva zile. Traversează o criză sufletească pe care n-o poţi neglija. Poate şi ea s-a gândit la fel: să nu-ţi fie o piedică. Asta pare unica justificare a gestului ei. Caut-o. Suferă, încheie Stancev sleit de puteri,

incapabil să mai continue discuţia.

Chipul lui Jelev se însufleţi. Ar fi vrut să creadă cuvintele prietenului său, înţelegând că puteau fi adevărate sau mincinoase în aceeaşi măsură. Avea nevoie de încredere, de aceea nu mai întrebă nimic. Puse citaţia la loc în buzunar şi ieşi la fel de tăcut precum intrase.

Stancev nu-l conduse. Stinse doar lumina şi o dată cu lumina parcă se stinse şi el.

Din apartamentul de sus se auzea muzică. Se sărbătorea o zi de naştere la care fusese şi el invitat.

Deşi numai cu câteva ore în urmă jgheaburile cântau pe întrecute, însufleţite de adierea caldă a austrului, acum se opriseră brusc, amorţite şi încruntate, iar pe olanele lunecoase şi pe pervazurile ferestrelor începură să lucească cristale mărunte şi tari de gheaţă.

Schimbarea asta bruscă de temperatură nu impresiona grupul care tocmai ieşea din cazinou cântând şi strigând. Nişte chitarişti ciupeau strunele ritmic şi ceilalţi intonau dezordonat una şi aceeaşi melodie. Câteva perechi începură să danseze pe trotuarele asfaltate. Toţi păreau să fi uitat de cei doi care veneau în urma grupului.

— Vanea, strigă un tânăr blond apropiindu-se de ei. Mă recunosc învins. Trei ani mi-am pierdut cu tine şi de pomană, pe când el a nimerit din prima lovitură. Fericitul! În sănătatea voastră! şi bău o gură din sticla pe care o aveau în mână.

— Încolo sau încoace? întrebă altcineva din grup.

— Drept înainte, de vreme ce suntem în căutarea unui naş, interveni al treilea. Oamenii cumsecade sunt la ora asta pe alei. Nu ne trebuie o cloşcă, ci un om de ispravă. Oprindu-se, clipi semnificativ din ochi către cel de lângă el.

Căpitanul de rangul doi Jelev stătea la umbra unui castan şi numai ţigara aprinsă trăda prezenţa lui acolo. Părăsise grăbit locuinţa lui Stancev din dorinţa de a păstra cel puţin o noapte speranţa care strălucise în ultimelelui cuvinte. Se

simţea întotdeauna puternic când credea în ceva, când avea posibilitatea să spere. Sunetul chitarelor şi cântecele îl surprinseseră. N-avea timp să înţeleagă ce se întâmplă. Grupul vesel înconjurase banca.

— Bună seara, tovarăşe căpitan, îl salută un tânăr din grup care îl remarcase sub castan. Suntem încântaţi de cunoştinţă, şi îi întinse mâna. Numele meu e Saşa, montator la Atelierul de reparaţii auto.

— Jelev. Pentru ce motiv mă bucur de atenţia dumneavoastră, întrebă el rigid, observând sticlele pe care le aveau cu ei unii.

— Perfect. Alegerea e minunată, râse tânărul. Logodnă, căpitane. Vanea şi Asen s-au logodit în seara asta. S-au logodit, dar nu au naş, adăugă el împingând-o în faţă pe tânăra emoţionată. Totul a fost fulgerător. Se iubesc, naivii, ăsta e purul adevăr. Ne-au spus-o tuturor şi noi am hotărât: logodna întâi, facem rost de un naş şi peste o săptămână nunta.

— Mă bucur, cu toate astea tot nu înţeleg nimic, rosti Jelev. Felicitări. Surâise pentru prima oară după atâtea zile de amărăciune.

— Şi ne-am fixat la dumneavoastră, zise una din fete.

— Să fiţi naş, se rugă a doua.

Jelev îi privi surprins, neştiind ce să răspundă. Dacă ar fi putut să vadă ce era în sufletul lui, ei singuri ar fi renunţat la propunerea lor, dar aşa se bucurau cu inocenţă atât de stăruitoare, încât se simţea emoţionat. De ce nu era şi Ana cu el acum? Niciodată n-ar fi refuzat. Îi plăceau ideile spontane pentru realizarea cărora se făcea luntre şi punte şi era fericită. Iar el ezita. Unde va fi după o săptămână? N-ar fi mai corect să nu-i inducă în eroare? Mai bine să-l considere lipsit de bunăvoinţă sau prea mândru, decât să fie dezamăgiţi.

— Nu trebuie să vă preocupaţi de nimic, reluă tânărul care i se adresase cel dintâi. Pentru că ajunge gestul, dorinţa. O

să facem nunta. Sunteţi de acord nu-i aşa? îl întrebă întinzându-i o sticlă de vin alb. În sănătatea logodnicilor, în sănătatea naşului, strigă şi ciocniră.

Aleea răsuna de zarva tinerilor.

Se schimbară în grabă adrese şi urări ca prin vis şi Jelev rămase din nou singur.

„Naş. Cei fericiţi nu cunosc oprelişti, îşi spuse petrecându-i cu privirea. Noi parcă n-am fost la fel? Ne-am hotărât dintr-odată să ne căsătorim şi ea m-a dus acasă. N-avea decât optsprezece ani. Mai purta încă cozi, dar stătea dârză în faţa maică-si. Au urmat apoi zile lungi de aşteptare şi nopţi scurte şi fericite. A vrut să-şi urmeze studiile. N-am oprit-o. M-am străduit întotdeauna s-o văd veselă şi fericită. Apoi a venit Svetla pe lume. Ce priviri triste avea când s-a îmbolnăvit copilul pentru prima oară. Nopţi în şir n-am dormit, n-am vorbit, frământaţi de acelaşi gând. Suferinţa ne-a dublat forţele, a sporit respectul între noi. Ne respectam într-adevăr. Poate mă aşteaptă şi acum, aşa cum de atâtea ori am găsit-o adormită pe canapea. Poate…” şi iuţi pasul alungat din urmă de zăpadă.

Pe scara blocului domnea tăcerea. Jelev întredeschise încet uşa de la intrare. De afară i se păruse că zăreşte veioza aprinsă. Se uită la ceas. Miezul nopţii. I-ar fi plăcut s-o găsească în cămaşă de noapte, aşteptându-l pe gânduri, la fereastră.

„Dacă aşa stau lucrurile, la ce bun să mai vorbesc, se gândea el. Ce altceva îmi mai trebuie? De vreme ce mă aşteaptă, înseamnă că are nevoie de mine. Noaptea va şterge toate neînţelegerile.”

Se dezbrăcă fără zgomot, dar când deschise uşa holului înţelese că s-a înşelat, Îl întâmpină un aer stătut şi întunericul destrămat de lumina palidă a becului din stradă. Tulburarea lui se prefăcu în indiferenţă. Era gata să se întoarcă, dar îi era sete. Pipăi cu mâna peretele. În cele din urmă găsi comutatorul. Şuvoiul de apă ţâşni din robinet

lovind paharul şi stropindu-l, dar el nu se feri. Bău, deşi apa mirosea infect a ţeavă şi avea un gust neplăcut.

Se întoarse căutând cu privirea pachetul de ţigări pe masă, pe bufet. Abia acum observă că Ana dormea într-unul din paturi. Respira egal, şi genele lungi, întunecate, erau parcă desenate cu creionul pe faţa ei ovală, palidă.

Jelev uită ce căuta. Îi venea să izbucnească în râs de bucurie. În ciuda tuturor, ea era aici, erau împreună, singuri.

Dădu la o parte draperia glasvantului, ca şi cum l-ar fi împiedicat s-o vadă mai bine, dar, temându-se să n-o trezească, nu se mai mişcă. O invidia pentru somnul ei liniştit, fără să bănuiască că numai cu câteva clipe în urmă, veioza fusese într-adevăr aprinsă, că Ana era trează, la pândă, şovăind în aşteptare, neştiind nici ea singură prea bine ce anume o împingea spre el şi ce o făcea să-l respingă. Când dorea să-l aibă pe Jelev lângă ea, să-i simtă dezmierdarea stângace a îmbrăţişării, când îl visa pe Stancev în locul lui, mângâind-o timid, sărutându-i mâinile, umerii şi gâtul ca abia la sfârşit să-i caute buzele. Să fie asta totul? De ce alături de Jelev era crispată, îşi măsura cuvintele, gândindu-se totdeauna la ce urma să spună, pe când lângă Stancev se simţea relaxată şi calmă?

„Şi cu unul şi cu celălalt sunt singură. Aici nu mi se oferă destul, acolo nu sunt eu în stare să ofer cât trebuie. Mereu lipseşte câte ceva. Acum e nefericit? Are nevoie de mine? Dacă cel puţin aş putea fi sigură de asta, mi-ar veni mai uşor. Nu-i întâlnesc privirile. I se citeşte în ochi dispreţ, oboseală sau indiferenţă? Poate tocmai de aceea nu realizează că în ultimul timp eu nu mai sunt cum eram. O să-l judece şi el tace. Înseamnă că nu mă simte apropiată.” Îşi strânse pleoapele, ţinându-şi răsuflarea să nu se demaşte că e trează.

Jelev îşi aşeză hainele pe un scaun şi, fără să-şi mai caute pijamaua, stinse lumina. Dar în loc să se ducă la Ana, se

strecură în patul alăturat. N-avea destulă îndrăzneală s-o trezească., Dacă o jignea cu prezenţa lui, dacă trebuia să dea explicaţii?... Fără să vrea îi veniră în minte cuvintele lui Stancev: „în ultimul timp e foarte obosită.”

„Dormi, dormi... îi ură în gând Jelev, sunt aici, lângă tine. Odihneşte-te, o să stăm mâine de vorbă.”

„Dacă te culci lângă mine, poate se schimbă totul. Aşadar n-ai nevoie de mine? Atunci de ce nu mi-ai spus de la început că singura ta dragoste e marea? Tu eşti vinovat. Acum înţeleg de ce nu m-ai împiedicat niciodată de la nimic, de ce nu mi-ai refuzat nimic, de ce nu eşti gelos pe nimeni. M-a atras răceala ta, care te deosebea de ceilalţi. Am acceptat-o ca pe un semn de putere, de bărbăţie, pe când tu eşti mai lipsit de viaţă ca o piatră.”

„Ana, trezeşte-te, Ana. Mă simt groaznic. Vreau să-ţi spun atâtea lucruri. Ana, eşti trează?”

„Ţine minte, asta e ultima noastră noapte. N-ai fost în stare să mă înţelegi. În seara asta eram gata de orice, dar tu ai nimicit-o. Decât să aştept întruna, mai bine-singură...”

„Eşti obosită, ştiu. Dar mă întrebi câte nopţi n-am dormit? Visam, într-o totală dăruire de sine, te-am uitat pe tine şi pe Svetla şi totul s-a năruit. Acum nu vă mai am decât pe voi. Sunteţi ale mele. Voi nu sunteţi vis, sunteţi adevărate. N-o să vă mai las singure. Chiar dacă-ar fi să merg la închisoare, am să rămân alături de voi, mă auzi, Ana, alături de voi...”

Împins de dorinţa de-a o simţi aproape, Jelev se ridică, străduindu-se să-i descifreze faţa pe perna albă. Încă puţin şi-i va simţi răsuflarea fierbinte.

„Lângă mine eşti neliniştit, nu-i aşa? gândea Ana cu o undă de răutate. De mâine nu mă mai vezi. Oricât m-ar durea, n-o să regret. Ai să mori cu mândria ta îngheţată. Să nu crezi că eşti mai tare ca mine. Mă descurc eu şi singură. Spune lumea că ai necazuri. Se înşală. Nici bucuriile, nici necazurile nu te impresionează. Nu-i aşa? De ce te apleci

deasupra mea ca un inchizitor?”. Îi venea să strige, dar se abţinu.

Tremurase puţin, imperceptibil. „Mi-e frig când te apropii de mine. Mi-e frig…”

Afară se declanşase furtuna, dar nici Ana, nici Jelev n-auzeau vuietul vântului. În noaptea asta parcă lumea din afară nu mai exista pentru ei. Abia după ce câteva maşini de pompieri trecură cu zgomot pe stradă, şi când undeva, în apropiere, se auzi zornăitul geamurilor sparte, Jelev se ridică. Privind-o neliniştit pe Ana, se apropie de fereastră.

Cădea o ploaie amestecată cu gheaţă. Strada şi trotuarele erau inundate de apa mereu în creştere, ca şi cum marea ieşise din maluri şi cuprindea oraşul în îmbrăţişarea ei îngheţată. Din nou zgomotul de geamuri sparte şi Ana, gemând, se răsuci în pat. Lângă ea, Jelev, îi luă mâna şi fără să-i dea drumul o acoperi cu plapuma. Sună telefonul. O dată, de două ori, de trei ori…

Cu receptorul ridicat, Jelev auzi o voce răguşită.

— Uragan pe mare! Prezentaţi-vă urgent pe navă!

— Pornesc! zise încet Jelev. Ezită un moment, apoi luă carneţelul aşezat pe masă şi scrise cu litere mari:

„Cred că citaţia e o neînţelegere.

După ce trece uraganul, mă întorc. Aşteaptă-mă! Ştii că te iubesc,

Dimo.”

Puse citaţia deasupra şi se îmbrăcă grăbit. Nu se mai uită la Ana, îi simţea încă în palme căldura mâinilor şi se temea că dacă ar mai privi-o o dată s-ar întoarce încălcând ordinul primit.

Ieşi fără să mai stingă lumina, fără să observe că Ana se sculase în capul oaselor în pat, consternată şi speriată de uragan şi de singurătate. Alergase după el, strigându-l, dar Jelev era deja în stradă.

În hol văzu citaţia şi biletul. Citi de câteva ori în fugă rândurile şi se aşează pe canapea.

„Oare să aibă şi el inimă?” se întrebă. Pentru prima oară după atâta timp, îi lipsea. Se simţea groaznic. Întinzându-se din nou în pat, se înfăşură cu plapuma, în aşteptarea dimineţii.

Afară uraganul făcea ravagii. Fiecare bubuitură răsuna dureros în inima Anei, silind-o să se chircească de teamă.

De câte ori revenea acasă seara, contraamiralul Beneev îşi îmbrăca hainele de lucru şi se ocupa de florile care umpleau holul spaţios al apartamentului. Câteva ghivece enorme cu ficuşi şi filodendroni umbreau uriaşa fereastră cu arcadă. Alte ghivece cu begonii pestriţe, pulmonaria officinalis, acacii, cactuşi şi palmieri pitici transformau încăperea într-o adevărată seră.

Înconjurat de flori, contraamiralul simţea cum grijile zilnice se estompau treptat. Se bucura pentru fiecare floare sau frunză nou apărută.

„Comori – aşa le spunea el, uimit de frumuseţea, de naturaleţea şi dragostea lor de lumină. De câte ori se referea la vreo virtute umană, se străduia să găsească o modalitate de a o asocia cu florile.

Şi în seara asta încerca să se elibereze de gândurile care îl chinuiseră în tot cursul zilei, însă degeaba. Discuţia cu secretarul consiliului politic îl indispusese. Îl solicitase încă o dată să mai analizeze materialele privind moartea lui Maleev, dar parcă îl vedea pentru prima oară într-o lumină atât de nefavorabilă. Ştia că şi un accident excepţional rămâne tot accident şi că întotdeauna există un culpabil, dar în cazul de faţă se punea problema gradului de vinovăţie al unuia sau al altuia. De ce să se facă mai mult zgomot decât trebuia?

„Concluziile sunt tragice”, îşi aminti cuvintele de încheiere ale secretarului consiliului politic.

„Iar aceasta e nava cu care ne mândream” continuă în gând contraamiralul controversa…

„S-a comis o greşeală, iar greşelile se analizează nu se muşamalizează.”

Nu mai suporta să-şi amintească, i se făcea rău pur şi simplu.

Îl chemase să stea de vorbă ca de la om la om, şi el…

„Sau se teme de ceva, sau nu l-am cunoscut mai înainte”, se gândea îndurerat şi brusc îşi aminti de Boev, căpitanul de rangul trei, instalat în fotoliu înaintea sa. Regreta că-l invitase la el. Poate dacă nu s-ar fi întors prietenul său, dacă ar fi rămas o simplă amintire copleşită de uitare, nici el n-ar fi scormonit în căutarea zilelor acelora, trecute demult. Căci astăzi lega inconştient orice gest al său de viaţa de atunci, de tot ce făcuse o dată, era şi va mai dăinui. Filosofa despre sine şi despre ceilalţi. De aceea cântărea cu atâta atenţie şi împrejurările morţii lui Maleev.

„E uşor să dai un ordin”, îi spusese el secretarului consiliului politic. Dacă accidentul s-ar fi petrecut cu o lună în urmă, probabil că n-ar fi cercetat cu atâta dureroasă meticulozitate ce anume era drept şi ce nu. Avea subalterni datori să relateze adevărul. Pentru prima oară le spusese concluziile unei analize care provocase anumite divergenţe de concepţie între el şi căpitanul de rangul unu Penkov.

— Ştiţi câţi ani au? îl întrebă în cele din urmă pe Boev, arătând spre doi cactuşi enormi. Sunt frumoşi, zise acesta fără să-şi desprindă ochii de la ei.

— Nouă ani. I-am primit cadou când m-am întors de la Academie şi am luat comanda flotei. Erau mici ca nişte pui, abia ieşiţi din găoace, şi acum vezi ce uriaşi au crescut. Dacă aveau mai mult spaţiu, se făceau ca-n basme. Fiecare are în viaţă nevoie de drum liber, de teren pe care să-şi poată desfăşura forţele. Restul nu e decât fantezie, vorbe goale, reveni din nou la comparaţiile sale preferate.

— Vă amintiţi, în 1943, când cu marşul la StaraPlanina, de ghioceii pe care i-aţi găsit în spatele unor troiene de

zăpadă? adăugă Boev însufleţindu-se.

— Au râs toţi de mine atunci. Ba m-au poreclit „Cucoana”, continuă contraamiralul la fel de serios. Eu însă m-am bucurat când i-am găsit, m-am bucurat cu adevărat. I-am luat cu mine, deşi trăseserăm împotriva ălora cu câteva ore mai înainte. Pe vremea aceea eram curaţi, prietene, era loc în sufletele noastre şi pentru ghiocei... îi mai păstrez şi astăzi. Scoase din buzunarul hainei de lucru un carneţel uzat şi-l deschise. Între paginile îngălbenite se aflau trei ghiocei uscaţi. Nu mă despart de ei niciodată. S-au uscat demult, dar amintirea lor mi-a redat de multe ori încrederea în viaţă.

Boev luă un ghiocel, îl aşeză în palmă, privindu-l îndelung.

— Sunt atâţia ani de atunci, rosti ca pentru sine.

— Întotdeauna rămâne în inima omului câte ceva.

— Fiecare păstrează în sinea lui puţin din ceea ce a fost. De aceea nici nu te-am crezut azi-dimineaţă când ai venit cu cererea la mine.

— E greu.

— Ştiu. Cel mai uşor lucru pe lume e să capitulezi. Dar nu aşa suntem învăţaţi să procedăm. Noi n-avem voie să ne plângem. De ce te-ai întors în flotă? Nu ca să-ţi dovedeşti dreptatea? se opri înaintea lui Beneev săgetându-l cu privirea.

— Dacă e să vorbim sincer, în parte e adevărat.

— Asta a fost temeiul?

— Sunt marinar.

— Tocmai pentru că eşti marinat şi pentru că niciodată n-ai să pierzi sâmburele de cinste care te caracterizează, – n-am cedat şi nu voi ceda niciodată. Să nu crezi că dacă am ajuns contraamiral, am uitat ce-am fost. Oamenii mă respectă, mă bucur de consideraţia lor, însă la rândul meu îi respect şi îi stimez. Mă justificam prin lipsa de timp, prin răspunderile impuse de serviciu. Mă străduiam să fiu

apropiat cu oamenii, dar mereu era ceva care lipsea. Şi ceea ce e încă mai important, simt că şi celorlalţi le lipseşte ceva, împiedicându-i să fie sinceri şi drepţi cu mine. M-am închis de la o vreme ca într-o carapace. Iată defectul nostru şi, dacă generalizezi puţin, defectul epocii noastre.

— Defecte, câte vrei.

— Acesta este însă capital şi n-avem dreptul să cedăm. Am dreptate?

— Şi da şi nu, şovăi Boev.

— Te încăpăţânezi. Vrei să ne contrazicem.

— Nu, nu-mi arde acum de harţă. Nu ştiu cum aş putea să vă explic, dar în seara asta mă simt deopotrivă stânjenit şi în largul meu. Pot vorbi deschis, nu-i aşa?

— De ce te temi? se aşează contraamiralul lângă el punând pe masă stiletul cu care răscolise până atunci ghivecele.

— De mine însumi.

— N-ai încredere în oameni?

— Aş vrea să pot avea! Mi-ar veni foarte uşor dacă aş fi avut încredere deplină în ei, aşa cum altădată nu ne îndoiam unul de celălalt.

— Dar suntem şi acum aceiaşi. Au existat întotdeauna oameni laşi, ceea ce nu înseamnă că trebuie să vezi lumea în negru.

Boev se opri puţin. Faţa lui când se înroşea ca focul, când pălea devenind de nepătruns.

— Vreau să vă spun că nu mai sunt cel pe care l-aţi cunoscut, rosti el dintr-o suflare, nepermiţându-i lui Beneev să-l întrerupă. Când am ieşit din închisoare nu mă gândeam nici la mare, nici la datoria mea. N-aveam decât un gând, să mă răzbun. Înţelegeţi ce-nseamnă asta? Răutate, amărăciune şi toate la un loc. În primele zile mă simţeam singur, inutil. Aş fi vrut să muşc. M-aţi repartizat alături de Jelev. Ştiţi cum eram noi, ce s-a întâmplat şi ce am acum în suflet pentru el. Se ridică în picioare, rezemându-se cu spatele de cămin. Aştepta să-l întrerupă contraamiralul cu

vreo obiecţie, însă acesta stătea tăcut pe canapea, contemplându-şi vârfurile papucilor de casă... Când am aflat de necazul care s-a abătut pe capul lui m-am bucurat, continuă Boev. Voiam să cunoască şi el durerea pe care am cunoscut-o eu, dar azi el e mai tare. Are încredere în el. E comandant, marinar, e un om adevărat. Oamenii îl iubesc pentru că a crescut sufleteşte, s-a schimbat. Iar din mine n-a mai rămas nimic decât o răutate întoarsă împotriva mea. Acum ştiţi mai exact cine sunt şi de ce sunt în stare.

— Asta e tot?

— Nu-i de ajuns? Aseară când marinarii au aflat de înlăturarea lui Jelev m-au întâmpinat pe covertă. Am citit în ochii lor ce însemna el pentru ei. M-am simţit inutil, nimeni nu dorea să mă asculte. S-au retras în tăcere în cazărmile lor. Asta nu denotă o simplă simpatie, ci dragoste. Şi acum, oricât aş dori eu să-şi spună cuvântul dreptatea, sunt convins că Jelev n-are nicio vină care să justifice trimiterea lui în judecată. Fără mine pe navă se poate, fără un comandant, ca el, ar fi greu.

Tăcu, apoi dădu peste cap dintr-odată coniacul din paharul pe care-l avea în faţă încă de când sosise şi reluă:

— N-am uitat că am o datorie. Am fost de acord cu dumneavoastră că locul meu e pe navă, dar dacă trebuie să alegeţi între mine şi Jelev, nu şovăiţi. Pedepsiţi-l disciplinar, oricât de aspru, dar nu distrugeţi un ofiţer înnăscut. Eu merg oriunde dispuneţi. Să nu vă închipuiţi că aceste gânduri mi-au venit bursc. Cele cincisprezece zile petrecute aici mi-au deschis ochii în multe privinţe. Viaţa a mers înainte şi în absenţa mea. Sunt prea mărunt ca să mă aşez de-a curmeşizul. Nu mă includeţi în socotelile dumneavoastră, lăsaţi-mă să-mi revin, să mă bucur de munca oamenilor, să-mi găsesc singur locul potrivit.

— Cuminte! exclamă contraamiralul, invitându-l mai aproape de el. Ai dezvăluit numai una din laturi şi ai trecut sub tăcere restul. Te înăbuşi, nu-i aşa?

— Restul nu are nicio legătură cu datoria, nici cu încrederea mea în adevăr. Vina principală tot mie îmi revine.

— Asta aduce a capitulare! adăugă agitat Bencev. Vrei să treci ca un mort prin viaţă? Cine o să-ţi îngăduie luxul ăsta? Ani de-a rândul te-ai zbătut să-ţi dovedeşti buna credinţă şi când vine momentul să te bucuri, să-ţi cauţi un drum în viaţă, tu cedezi, împărţi în stânga şi în dreapta ceea ce ţi-a rămas, cochetând cu propria ta generozitate. Mulţurnesc! şi se ridică în picioare. Ai înţeles ce reprezintă Jelev pentru oamenii săi. Cum o să mă convingi că ai dreptate când nici tu singur nu crezi în propria ta experienţă? Cu ce zălog mă poţi determina să-mi asum riscul? Cuvântul tău de onoare? Dragostea ta de muncă? Încrederea în oameni? Nu, dragul meu, nu spui adevărul când te opui distrugerii altora, de vreme ce, în cazul tău, soluţia ideală la care socoteşti că merită să apelezi e moartea.

— Şi dacă n-am altă soluţie?

— Cât timp trăieşte, omul poate găsi şi altă soluţie, continuă ceva mai calm contraamiralul. Să discutăm ca între bărbaţi. Ştiu ce se petrece în sufletul tău. Nu mă îndoiesc că tot ce mi-ai spus e adevărat. Asta nu înseamnă că trebuie să te plasezi în afara acestui adevăr. Locul tău e pe navă, lângă Jelev. Când omul se află într-o situaţie grea, are nevoie în jurul său de prieteni. S-ar putea să nu te accepte în întregime, tu însă reacţionează aşa cum îţi dictează inima şi o să te convingi dacă tot ce mi-ai povestit despre el e adevărat sau nu. Nu te lăsa niciodată covârşit de disperare. Câtă vreme respiri, eşti util. Asta e tot ce-ţi pot spune.

Beneev umplu din nou paharele şi tăcu.

— Dar ce uragan, zise, tresărind, şi se apropie de fereastră. Nu-ţi vine să crezi.

— Eu trebuie să plec, spuse Boev ridicându-se şi el.

— Pe o vreme ca asta?

— E totuna. N-am mai mers pe ploaie de atâţia ani... încearcă să zâmbească îmbrăcându-şi mantaua.

— Sper că întâlnirea asta n-o să fie şi ultima, începu să râdă şi contraamiralul. Mâine trec pe la voi.

— O să vă aşteptăm! făcu Boev semn cu capul şi dispăru învăluit în perdeaua de ploaie.

— Boev, Boev, maşina e aici! îşi aminti dintr-odată Beneev, dar Boev nu-l mai auzi. Alerga pe stradă, biciuit de ploaie.

În piaţă, în loc să se îndrepte spre casă, porni spre bază.

38

Toată ziua Plamen nu se întoarse acasă. Înainte trăise cu gândul că dacă ar fi avut un tată, totul ar fi decurs altfel. Acum tatăl lui era aici, avea în cine să-şi pună speranţele. Un singur lucru îl nedumerea. De ce nu locuia la ei, ce gândea mama? Poate puneau la cale o surpriză?

„Or fi crezând că pot să mă înşele, să mă păcălească? De data asta n-au nimerit-o”, zâmbi el încântat de descoperirea făcută şi începu să fugă spre comandamentul flotei.

De multe ori privise ofiţerii ieşind din serviciu şi cum nu se îndoia că şi tatăl lui trebuia să fie aici, hotărî să-l ia prin surprindere. Se opri pe trotuar în faţa clădirii şi aşteptă cuprins de o emoţie de care până atunci fusese străin.

În birourile de la parter, oamenii se puseseră în mişcare, aşa că el se ascunse în spatele unui copac de la marginea drumului, fără să scape din ochi pe nimeni dintre cei care ieşeau. Inima îi bătea grăbită, tulburată. Deodată văzu un grup întreg de ofiţeri, şi în faţa ochilor începură să-i joace figurile lor de-a valma. Se sperie că s-ar putea să-l scape şi începu să alerge după ei, dar se opri curând dezamăgit. Nu se mai ascunse. Scara era pustie. Din când în când ieşea câte un ofiţer întârziat şi din nou aceeaşi tăcere

insuportabilă. Obosit de aşteptare, Plamen se aşează pe bordura trotuarului. Rămase acolo până seara.

„Unde să-l găsesc? De ce n-a venit aşa cum mi-a promis?”

Într-un târziu se ridică, îşi curăţă paltonul de noroi şi intră fără şovăire în comandamentul flotei. Se opri în faţa ghişeului ofiţerului de serviciu.

Un locotenent major, mărunt, redacta o informaţie. Nu-i dădu nicio atenţie. Plamen se emoţionă de indiferenţa cu care era întâmpinat, însă era prea dornic să afle ceva despre tatăl său, aşa că bătu cu insistenţă în geam.

Locotenentul major îl privi nedumerit. Deschizând ferestruica îl întrebă:

— Ce s-a întâmplat, băiete?

— Bună seara, nu uită Plamen să salute în primul rând. Vreau să vă întreb, puteţi să-mi spuneţi unde se află căpitanul de rangul trei Boev?

Ofiţerul de serviciu îl măsură din nou în tăcere şi reluă:

— Ce te interesează mai precis?

— Sunt fiul lui, spuse Plamen răspicat. Am nevoie de el. S-a întors de curând. El… şi brusc se opri fără să mai dea alte explicaţii. Îl speriau cuvintele pe care era cât pe ce să le rostească.

— Nu-l cunosc, încheie discuţia locotenetul major gata să închidă ferestruica, dar Plamen îşi trecu mâna peste pervaz şi ţipă cât îl ţinea gura:

— Căpitanul de rangul trei Boev, căpitanul de rangul trei…

Simţind hotărârea din gestul copilului, ofiţerul îi luă mâna uşor şi adăugă ceva mai prietenos:

— Vezi la bază. Poate e pe navă, şi împinse ferestruica aplecându-se din nou deasupra notei pe care o redacta.

Plamen mai întârzie puţin pe scară. Porni fără chef spre casă. Era aşa de copleşit de tristeţe că abia se stăpânea să nu izbucnească în plâns.

O rafală puternică de vânt îl izbi în obraz şi-i zbură şapca. Fugi după ea, dar vântul o împingea spre mare şi el se opri la capătul puterilor. Se uită după şapcă până ce o pierdu din ochi, pe urmă, abia mergând de oboseală, îşi continuă drumul spre casă.

Când ajunse pe strada lor, încetini pasul. Nu-i venea să între în casă. Ce-o să-i spună mamei? Cum să înceapă? Se rezemă cu spatele de un stâlp de telegraf, îşi lăsă capul în piept şi oftă mulţumit că găsise cel puţin un loc unde să se mai odihnească. Tresări auzind paşi lângă el şi un glas cunoscut şoptindu-i:

— Nu te simţi bine? îl întrebă Elisaveta încercând să afle din ochii lui unde fusese şi ce i se întâmplase.

Plamen îşi ridică capul, o privi şi nu spuse nimic.

— Haide, îl invită la fel de încet ea.

Sprijinindu-se de braţul mamei, Plamen se străduia să nu se mai gândească la nimic. Era atât de bine s-o simtă lângă el, numai că în momentul acela nu asta era esenţialul. Voia să ştie ce se întâmpla în jurul lui, de ce îl chinuiau. Ea singură putea să-i spună unde era tata şi de ce nu venise să stea cu ei. Se ghemui lângă ea, temându-se parcă să nu o piardă. Ea se aplecă, îl sărută pe cap şi deschise poarta dinspre stradă.

Toate luminile erau aprise la ei ca în zi de sărbătoare. Plamen nu spuse nimic, dar fără să observe Elisaveta se uită peste tot. Tot mai spera să-l găsească pe taică-su aici, pe undeva. Nu-l întâmpină nimeni. Numai podeaua scârţâia îndelung sub picioarele Elisavetei. Pierdut în gânduri, nu observă înfăţişarea obosită a mamei sale. Era de nerecunoscut: adusă de spate, cu faţa trasă, cu o lucire rece în ochii ocoliţi parcă dintotdeauna de căldură. Se mişca mecanic, sub impulsul singurei ei dorinţi, de a-i oferi băiatului tot ce putea. Fericită îl avea din nou lângă ea, umbla fără rost prin odaie, pentru ca, în cele din urmă, să se oprească lângă el să-l mângâie.

— Ai îngheţat, murmură ea.

— Mamă…

— Numai de n-ai răci din nou, continuă să vorbească Elisaveta presimţind parcă ce tăinuia Plamen şi ce ar fi vrut să afle.

— Mămico, zise el apucând-o de mână şi căutându-i privirea. Unde e tăticu?

Ea nu răspunse.

— A spus că vine azi. L-am căutat la tuşa Nikoliţa şi la comandament…

— Pune-ţi puloverul peste pijama, se strădui ea cu ultimele puteri să abată discuţia.

Plamen nu renunţă cu una cu două:

— De ce stă în altă parte, mămico?

— Tatăl tău a plecat!

— Tăticu?

— Şi nu se mai întoarce! şopti Elisaveta. Nu te mai gândi la el.

Se ridică şi o privi întrebător:

— Tu l-ai alungat? întrebă pe neaşteptate.

— Du-te şi te culcă! ridică ea glasul străduindu-se să schimbe vorba.

Era capabilă de orice numai să-l ţină lângă ea, să-l facă să se gândească numai la ea, să creadă numai în ea.

— De asta ai fost azi-noapte la el? continuă Plamen. De asta a venit să mă vadă în lipsa ta? Nu-l vrei, nu-i aşa? Dacă tu îl urăşti, eu îl iubesc pentru că e tatăl meu! Îl iubesc! şi se repezi spre uşă.

Elisaveta îi bară drumul la timp.

— Încotro? strigă ea ridicând mâna şi lovindu-l peste faţă.

Plamen împietri în loc. Mângâindu-şi obrazul lovit se aşeză tăcut pe pat. Lacrimile îi ţâşniră din ochi. Nu le putea ascunde.

Elisaveta rămase neclintită. Mâna o durea de lovitură. Îşi simţea sufletul cu desăvârşire pustiu.

39

Maistrul de gradul doi Kralev lenevea pe scăunelul de la ieşirea magaziilor de muniţii şi fredona o melodie veselă. Pe moment se simţea complet detaşat de tensiunea care domnea pe navă. Se gândea la primele zile de serviciu, la teama pe care i-o stârnea marea şi la figurile aspre ale marinarilor şi ale comandanţilor vârstnici. Atunci îşi spusese că nu va fi în stare să reziste trei ani în marină, dar zilele se scurseseră una după alta, fără să bage de seamă, şi acum era în preajma lăsării la vatră.

Tinerii marinari îl priveau surprinşi de buna lui dispoziţie, încercau să găsească o explicaţie, dar nimeni nu îndrăznea să-l ia peste picior.

— Ai primit vreun răvaş? riscă o aluzie Spasov, ochindu-l cu o hârtie mototolită.

— Dar ce, numai răvaşele aduc fericire omului?

— Dacă te priveşte cineva, îşi închipuie că te însori cu miss litoral, începu să râdă Spasov şi îi făcu semn cu ochiul marinarului de lângă el. N-ar strica să punem la cale o nuntă, nu-i aşa?

— Să spună şi se face!

— Ei bine, spun, zise Kralev ridicându-se. Să nu credeţi că mă speriaţi. Cu un kil de vin vă fac pe toţi să umblaţi în patru labe, şi de la mine până acum încă n-a băut nimeni.

— Gulmeşti? se apropie Spasov de el.

— Câtuşi de puţin. În prima săptămână după lăsarea la vatră fac nuntă, o nuntă marinărească. Atunci să vă văd. Aici bem cât ne ţine punga, dar acolo, fraţilor, nu mai e scăpare. O să bem cu căldarea. Iar vouă vă trimit invitaţii speciale.

— Dacă nu ne vrea mireasa? se interesă unul din marinari.

— Nu-ţi face griji cu mireasa. Lasă-mă pe mine să mă

descurc cu ea. Ştiţi şi voi că noi, marinarii, nu ne lăsăm influenţaţi cu una cu două. Dacă spunem o vorbă, apoi e lege.

— Aşadar, în prima săptămână după lăsarea la vatră.

— După cum se vede, i s-a făcut dor de femeie, interveni un altul.

Kralev nu se simţi ofensat de glumele făcute pe socoteala sa. Se mulţumi să-i privească provocator şi adăugă:

— Doar n-o să rămânem burlaci toată viaţa. Ce părere aveţi? Femeile trebuie să doarmă şi ele undeva.

Toţi se puseră pe râs. Singur Kralev rămase serios, înciudat de efectul vorbelor pe care le rostise. Când nu era Matahală în magazii, se simţea stăpân pe situaţie. Numai în faţa lui ceda, când era vorba de poveşti. Amintindu-şi de Matahală, se uită la ceas. Trebuia să se întoarcă de două ore şi până acum nici urmă de el. Începu să se agite, căutându-l neliniştit din priviri pe Spasov, dar tocmai atunci se auziră tropăituri pe scară şi, mai înainte să bănuiască cine putea fi, apăru Matahală.

Cu ţigara în gură, cu basca marinărească dată pe ceafă, Matahală le zâmbea provocator:

— Trândăviţi, ai? Păi dacă n-aveţi altceva mai bun de făcut, trândăviţi, zise slobozind un rotocol de fum.

Postat ca un uriaş în faţa lui, Kralev îl măsura din cap până-n picioare, incapabil să sesizeze ce avea de făcut.

— Vine furtuna, o furtună îngrozitoare… dădu din mână Matahală fără să tresară sub privirile acuzatoare. Bine că nu suntem pe drum. Aveţi noroc, broaşte ţestoase de uscat, mai adăugă el descheindu-şi cu o mişcare bruscă mantaua şi tunica.

— Ai fost la Radev?

— Ce folos?

— Doar pentru asta ai plecat, pentru…

— Tţ-tţ, nu te grăbi că nimereşti alături, ridică mâna

Matahală, prăbuşindu-se pe scaunul gol.

Abia atunci văzură toţi că era ud leoarcă şi din mantie i se prelingeau şiroaie de apă tulbure.

— Radev, nu mai e Radev, zise trecându-şi mâna peste faţă ca şi cum ar fi încercat să alunge gândurile neplăcute care-l năpădiseră.

— Dacă eşti beat, du-te şi te culcă, se simţi jignit Kralev şi o porni spre locul lui, însă Matahală îl opri măsurându-l îndelung în tăcere.

— Radev, nu mai e Radev, repetă el ca pentru sine. Până acum n-am mai văzut atâta suferinţă. Fără judecată a primit cea mai grea osândă. Când i-am pomenit căpitanului Jelev, s-a apucat să plângă. Vă daţi seama, aşa nebun cum e el, dar plânge; nebun, dar ştie ce ne-a făcut la toţi şi chiar lui însuşi. Îmi venea şi mie să mă pun pe urlete.

— Şi pe urmă?... se precipită Kralev.

— Pe urmă, ce? Nu-l mai poate ajuta nimeni. Se duce în curând. Iar tu nu mai ţipa şi nu te grăbi să jigneşti omul, se întoarse spre Kralev. Am băut, am băut de necaz. Oameni ca ăştia să se irosească. Nimeni nu-i poate împiedica. Avea dreptate tata când spunea uneori că există o soartă.

Matahală tăcu şi nimeni nu îndrăzni să-i mai pună vreo întrebare.

Stăteau toţi tăcuţi şi gânditori la locurile lor. Până şi Fitilgiul, care avusese de câteva ori de gând să meargă la ofiţerul de serviciu să raporteze că Matahală coborâse iarăşi pe ţărm fără aprobare, se ghemuise într-un colţ, ascuns în spatele celorlalţi să-şi şteargă lacrimile.

— Eşti ud, vorbi în cele din urmă Kralev. Du-te şi te schimbă. Încearcă să dormi.

Matahală se ridică. Fără să mai privească pe nimeni îi părăsi. Pe punte îl întâmpină aceeaşi ploaie rece. Nu se feri. Îşi aplecă capul peste braţ, aprinse o ţigară şi rămase aşa, contemplând umbrele care învăluiseră navele, una câte una, străduindu-se să le smulgă din legături. De la proră şi

de la pupa punţii superioare răzbatea zvon de glasuri precipitate. Aspirantul Pencev se lovi de el, înjură fără adresă şi continuă să fugă spre magaziile de muniţii. Nervozitatea lui nu-l sperie pe Matahală. Îl supără doar faptul că-i căzuse ţigara. Începu să meargă, dar nu spre cazarmă, ci spre dunetă unde se agita un grup masiv de marinari.

În acelaşi timp, pe puntea de comandă domnea o şi mai mare încordare. Căpitanul de rangul doi Jelev tocmai sosise şi asculta explicaţiile secundului. Gestul era inutil, pentru că vedea şi singur în ce situaţie erau navele. Cu fiecare minut care trecea, pericolul de a se izbi între ele devenea tot mai iminent. Jelev însă stătea şi asculta. Asculta şi se hotăra.

— Situaţia e complicată, tovarăşe căpitan, încheie secundul. Vântul a smuls câteva plute şi bărci din legături şi nimeni nu ştie în ce direcţie le-a mânat.

— Aţi solicitat aprobare de la operativ pentru ieşire în larg? întrebă Jelev.

Pentru prima dată de când urcase pe punte îl privi în faţă pe secund. Se bucura că nu se terminase predarea vasului. Suplinitorul său uitase că având încă o singură semnătură, el ar fi fost comandant astăzi. Îl privea şi aştepta ordin.

— Ieşirea în largul mării! zise dintr-odată Jelev.

— Şi ordinul de sus?

— Executaţi, tovarăşe căpitan-locotenent, ordonă şi mai tăios Jelev. Nimeni n-o să se intereseze mâine dacă a existat un ordin sau nu.

Secundul renunţă la orice împotrivire. Se duse la microfon şi glasul lui răsună în toate secţiile.

— Pregătiţi nava de marş şi luptă!

Atât şi nimic altceva. Marinarii zburau unul peste altul, grăbiţi să-şi ocupe locurile. Nu fusese uşor pentru Jelev să ia o asemenea hotărâre, dar era limpede că n-avea altă soluţie. Vasul lui era în centru. Plecând, salva toată escadra de abordare.

„Numai să reuşim, numai să reuşim”, repeta el concentrându-şi auzul la maximum.

— E ruptă ancora dreaptă, ajunse până la el glasul secundului şi zări de după gluga din pânză cauciucată doi ochi scăpărând de tensiune.

— Continuaţi, tovarăşe căpitan, rosti cu dinţii strânşi Jelev, deşi ştia foarte bine ce însemna o navă fără o ancoră.

Ploaia se transformase în ninsoare şi îl izbea în faţă, dornică parcă să se răzbune pentru înverşunarea lui.

— De ce se mai întârzie? strigă el pierzându-şi calmul. Nava e încă înnodată.

Secundul nu ripostă. Îşi şterse apa de pe faţă mai mult de nervi decât pentru că era cazul şi o porni spre pupa navei.

Aplecată pe o parte sub presiunea furtunii, nava se apropia de nava vecină, încet, dar înspăimântător de sigur. Încă puţin şi amândouă aveau să se izbească una de cealaltă. Iar la pupă, treaba era mai complicată ca oricând. Odgoanele îngheţate erau tari ca fierul şi nimeni nu reuşea să le dezlege, să elibereze nava de baba.

Marinarii nici nu băgaseră de seamă că sosise căpitanul de rangul trei Boev. Se strecurase până la odgoanele îngheţate şi, înţelegând exact cum stau lucrurile, strigă:

— Securile. N-avem altă soluţie!

Tot atunci venise la pupă şi Matahală, mai mult din curiozitate decât din dorinţa de a ajuta. Auzind vocea lui Boev şi ordinul acestuia, avu o tresărire.

„Ordonă. Uşor de zis, tăiaţi-le! Dar greu e să le dezlegi. Ordonă. Asta pot să fac şi eu.” se certa el în gând cu Boev. Împingându-i pe marinari, ieşi înaintea locţiitorului politic.

— Unde sunt securile? strigă Boev. Mai repede! dar Matahală îl opri.

— Aşteptaţi! Pe urmă…

Smulse mănuşile unui marinar, se ghemui lângă una din babale şi îşi înfipse degetele în odgon.

Surprins de hotărârea lui, Boev se repezi spre cealaltă

baba şi, alături de câţiva marinari, începu o luptă inegală cu odgoanele înţepenite. După puţin se auzi căzând în apă unul din odgoanele desprinse de Matahală, urmat de strigătele de bucurie ale marinarilor.

— Încă două! anunţă cineva.

Boev se retrase grăbit, surprins de cât de repede cedase odgonul. Mănuşile i se rupseseră şi îi curgea sânge din mâinile rănite. Când Boev sărise de la baba, alţi marinari sosiţi în ajutor de la bordul liber, desprinseseră ultimul odgon. Văzându-l pe Matahală aşezat pe dunetă, Boev se opri şi-l ajută să se ridice în picioare. Avea şi el mâinile rănite.

— Ce mai aştepţi?

Matahală nu răspunse nimic şi încercă să se aşeze din nou.

— Să mergem! îl sprijini Boev de braţ şi-l conduse spre lazaret.

Fără să mai aştepte raportul comandantului echipajului de pe dunetă, secundul se repezi spre puntea de comandă.

Vântul îl răsucea, izbindu-l de „parâma ţin-te bine”, dar reuşi să-şi păstreze echilibrul.

Simţind că nava se eliberase, Jelev întoarse capul ferindu-şi faţa de zăpada viscolită şi strigă:

— Încet, înainte!

Motoarele suprasolicitate se înăbuşeau, dar învingând împotrivirea vântului, puseră stăpânire pe navă.

— Dreapta, cârma!

Glasul lui Jelev se pierdea în vuietul furtunii, iar secundul stătea lângă el tăcut şi bucuros că şi acum erau împreună.

De ani de zile oraşul de coastă nu-şi mai amintea de o asemenea vijelie. Nu rămăsese niciun acoperiş întreg, niciun gard în picioare. Ziua începuse mocirloasă şi întunecată. Furtuna izbucnise dimineaţa în zori, o dată cu crivăţul. Ziua murise. Pământul şi cerul se contopiseră. Străzile erau aglomerate de maşini abandonate, iar oamenii

se adăpostiseră prin case. Din când în când mai apărea câte un cap la geam, privind uimit şi speriat afară.

Ghemuită la gura sobei, tuşa Nikoliţa privea limbile roşii ale focului apărând din timp în timp prin crăpătura uşiţei şi asculta vaietele vântului.

— Vine potopul, adevărat potop, şoptea ea, strângându-şi capetele basmalei negre. Dacă nu mai există armonie între oameni, Dumnezeu pedepseşte, nu uită. Fiecare vrea să fie mai deştept decât ceilalţi şi toţi se mănâncă între ei, se mint şi-şi închipuie că trăiesc, că sunt oameni.

Îşi făcu semnul crucii.

— Dă-le, Doamne, minte. Sunt rătăciţi. Nimeni nu mă ascultă pe mine. Ei nu văd nimic, nu văd mai departe de lungul nasului, o ţinea ea una şi bună.

La fiecare trosnitură mai puternică privea spre uşă. Toată noaptea stătuse nemişcată în acelaşi loc. Nici Dimo, nici Ana nu se întorseseră. Reumatismul o chircise de tot şi nici măcar pe Svetla n-o putea lua în braţe. Cât despre Boev, asta era a doua noapte de când nu venise acasă. În fiecare dimineaţă îi curăţa soba şi în fiecare seară îi făcea focul. Mereu spera să vină cineva, să-i mai încălzească sufletul.

De aceea lăsase uşa deschisă peste noapte la camera lui, ca nu cumva adormind, să nu-l simtă când trece pe lângă ea. Se făcuse însă ziuă şi uşa stătea tot larg deschisă, patul gol, apa din cană neatinsă.

O durea pentru toţi, pentru Boev şi Elisaveta, pentru Ana şi Dimo. Instinctiv îl lega pe Stancev de neliniştile ei de mamă, dar în primul rând îşi dojenea fiica, pe care o crescuse de când era numai o mână de om şi căreia îi cunoştea caracterul hotărât şi încăpăţânarea. Nu numai că se ruşina pentru ea, dar îi era şi teamă.

Bătrâna nu se mai gândea acum că era părăsită. Svetla îi amintea de truda anilor ei de văduvă şi se îngrozea la gândul că ar putea fi lipsită de părinţi, cu sufletul sfâşiat în două. Cât timp era la ea, nopţile treceau mai uşor, dar

acum se simţea mai singură şi mai neajutorată ca oricând. Se străduise din toate puterile să salveze puţinul care mai rămăsese şi ştia că nu se poate bizui pe nimeni. În ochii ei toţi erau nişte copii.

Se ridică, se duse până la odaia lui Boev, dar nu trecu pragul. O chinuia inactivitatea. „Oriunde m-aş duce, voi fi ascultată, voi obţine promisiuni, dar o să mă liniştesc în felul ăsta? Una sunt vorbele, alta gândurile. Nu vreau să-mi văd fata decăzând. Doamne, ajută-mă ca cel puţin ea să mă înţeleagă! Ce vrea mai mult? I-a dat un cămin, a făcut din ea un om cu carte. Drept mulţumire, o să-l facă de râsul lumii. Mai uşor m-aş lepăda de ea, decât să se uite vecinii batjocoritor la mine."

Tuşa Nikoliţa se lipi cu fruntea de geam, scrutând cu privirea cerul întunecat. Deodată, desprinse din perete vechiul ei şal negru şi, fără să mai stea pe gânduri, ieşi din casă. Vântul o împingea din toate direcţiile, dar ea mergea înainte. Slăbită, abia mai trăgându-şi răsuflarea, se opri în faţa apartamentului Jelevilor. Mâna îi tremura în aşa hal, că abia mai nimeri cheia în broască. Pătrunse în vestibul. În hol lumina era tot aprinsă. Înţelegând că era cineva acasă, bătrâna împinse uşa camerei şi se uită. Ana stătea lângă masă, aşa cum rămăsese după plecarea lui Dimo. O privi pe maică-sa cu ochi inexpresivi, în tăcere. Nu se gândea pe moment la nimic. Numai tuşa Nikoliţa îi amintea că există, că şi alţi oameni se gândeau la ea.

— Nu e prea devreme pentru serviciu, o întrebă maică-sa neştiind ce să-i spună.

— E devreme. E timp. Pentru toate e timp, rosti Ana ca pentru sine şi îşi strânse decolteul cămăşii de noapte acoperindu-şi umerii goi.

— Eşti singură? examină tuşa Nikoliţa neliniştită dormitorul, încercând să înţeleagă ce se petrece cu Ana. Fiecare lucru era la locul lui dintotdeauna, iar aerul era stătut.

— A fost aici, spuse Ana după o pauză. L-au chemat. Ştii doar cum e munca lui. Deseară, însă vine din nou. Poate ar fi bine să stai câteva zile la noi. E obosit. Eu o să fiu de gardă, de noapte, vorbea ea ca prin vis, de parcă singură ar fi vrut să se convingă că toate erau cum trebuiau să fie. Are nevoie de îngrijire. E mult de când n-a mai dat pe la noi.

Văzând citaţia şi biletul pe masă, Ana le luă şi le mototoli, dar tuşa Nikoliţa băgă de seamă gestul.

— E de la Dimo? întrebă ea.

Nu primi niciun răspuns. Se aplecă şi luă citaţia. Nu vedea prea bine, dar reuşi să descifreze literele mari şi înţelese despre ce era vorba.

— Cine a vrut una ca asta: el sau tu?

Ana tăcea.

— Tu ai luat hotărârea şi ai pus-o în aplicate fără să mă consulţi? continuă s-o bombardeze cu întrebări.

— Ce s-a întâmplat mă priveşte numai pe mine! rosti surd Ana.

— Aşa crezi?

Ana n-o asculta.. Simţi că îi fuge pământul de sub picioare. Îşi îmbrăţişă mama şi izbucni în plâns. Plângea ca un copil dezorientat. Ca şi cum exact de lacrimi ar fi avut nevoie ca să evite întrebările pe care privirile tuşei Nikoliţa le trădau.

Bătrâna se zăpăci. I se făcu milă de Ana. Bună, rea, era copilul ei. Nu mai avea putere s-o dojenească. Ana stătea în faţa ei aşa cum o făcuse. I se umeziseră şi ei ochii de lacrimi, dar se abţinu. Înţelegea că trebuie să fie foarte tare dacă dorea să cunoască adevărul, adevărul întreg. O mângâie pe Ana care plângea din ce în ce mai tare.

— De ce te-ai dus după celălalt? o întrebă tuşa Nikoliţa.

— El nu e vinovat, şopti Ana înecându-se de lacrimi.

— Bărbaţii nu sunt vinovaţi niciodată. Aşa a orânduit Dumnezeu. Pot fi mârşavi sau potlogari, dar pentru că sunt bărbaţi, nu le cere nimeni socoteală. Să nu crezi că o să-ţi

fie mai bine cu el.

— Lasă-l pe el în pace! El nu e... îşi lăsă gândul neterminat Ana.

— Nu cumva e şi altul? Doamne fereşte!...

— Al treilea, al patrulea, al cincilea... pentru mine n-are nicio importanţă, adăugă Ana şi se aşează pe canapea. Poţi să mă baţi, mi-e egal de-acum înainte. Doar dacă o să ajung până acolo, să ştii că ai şi tu partea ta de vină.

— Am trăit s-o aud şi pe asta! murmură tuşa Nikoliţa. Asta e mulţumirea că te-am făcut mare dintr-o mână de om.

— Nu aştepta mulţumiri de la nimeni. Când eram mică, mă învăţai să fiu modestă şi respectuoasă, mă sfătuiai să visez, să trăiesc cu visele acelea. Am crescut şi am încercat să cred nu numai în tine, dar şi în ochii mei, să fac fapte care să-mi aducă mulţumire, să trăiesc ca ceilalţi oameni. Să am tot ce au şi ei. N-am avut destule puteri. L-am întâlnit pe Dimo. Era totul pentru mine. Nu se dădea în lături de la nimic numai să mă facă fericită.

— Şi te-a făcut! îi întrerupse firul gândurilor tuşa Nikoliţa.

Ana continuă:

— M-a făcut om. Credeam că-l iubesc. Trăiam cu gândul ăsta şi mă simţeam bine. L-am aşteptat zile şi nopţi de-a rândul. Sufeream! Aşa au trecut cele mai frumoase clipe din viaţa mea. Să ai pe cine aştepta. Dimo a fost pentru mine un vis şi aşa a rămas. Apoi a intervenit Nikolai. Te rog, mamă, nu gândi nimic rău despre el. Dacă este vreo laşitate la mijloc, atunci la mine trebuie căutată. De la Dimo voiam, speram să obţin ceea ce-mi lipsea mie şi n-am reuşit. Nikolai mi-a dat totul, până şi cercetările lui de ani de zile, şi eu tot nemulţumită eram.

— Ajunge, fetiţo! şopti tuşa Nikoliţa înecată de suferinţă.

Ana nu se mai putea opri.

— I-am încurcat. Numai că nu i-am pus faţă în faţă. Dar tot nu mă pot regăsi. Tu eşti vinovată că m-ai crescut aşa.

Am vrut totul şi am rămas singură.

— Şi Svetla?

— Era mai bine să nu se fi născut!

— Ana, fata mea, vino-ţi în fire! Vino-ţi în fire! O să treacă timpul şi o să te potoleşti. Gândeşte-te la Svetla! O viaţă mai fericită decât cea de care ai avut tu parte, n-o să-i poţi oferi dacă rămâi singură. Fiecare greşeşte când alege. Unul mai mult, altul mai puţin. Să nu crezi că există pe lumea asta bucurie deplină. Întotdeauna lipseşte ceva. Ţi-o spun eu care am trăit de două ori mai mult ca tine. Ana se ridică din nou şi-şi smulse cămaşa de noapte. Corpul ei gol se înfioră de frig, dar Ana nu se grăbi să se îmbrace. Frigul îi stimula muşchii, amintindu-i că era vie.

— Nici Dimo nu poate trăi fără tine, adăugă deodată tuşa Nikoliţa.

— Ştiu.

— Jură că n-o să-i mai încurci. Iar asta, ridică tuşa Nikoliţa citaţia, rupe-o în bucăţi chiar acum. Nu da oamenilor prilej de vorbă. Iar eu, dacă e vorba de Dimo, rămân aici. Oricât de neplăcut ţi-ar fi, nu mă mişc de-aici până nu văd că te-ai făcut o femeie cuminte.

— Şi dacă n-o să mă fac?

— Te blestem!

— Şi dacă nici atunci n-o să mă fac?

— Te blestem şi pe tine, şi ziua în care te-ai născut.

— Mamă!

— Să n-aştepţi milă! Femei ca tine nu sunt cruţate nici de mamele lor. Am fost şi eu tânără şi am iubit, dar... şi tuşa Nikoliţa se întoarse cu spatele la fiica ei, să nu i se citească în ochi focul care izbucnise la amintirea bărbatului pe care îl iubise... Dar el a murit încă din primul an de căsătorie.

Şi Nikoliţa se sacrificase ca să păstreze focul celor mai scumpe zile din viaţă. Altădată nu şi-ar fi răscolit durerea tăinuită ani şi ani, dar acum simţea impasul propriului ei copil.

„Dacă m-ar înţelege”, se gândea neliniştită în timp ce-i întindea jacheta.

— Îmbracă-te! Nu vezi ce potop e afară?

Ana îşi încheie mantoul, gata de plecare, deşi era încă prea devreme pentru serviciu. Auzind numele lui Dimo, îşi amintise de marinarul bolnav, de ochii lui mereu întrebători. În clipa aceea, parcă el era singurul care avea nevoie de ajutor. Era nodul de care depindea viaţa ei de acum înainte.

„Am să încerc totul! Trebuie să trăiască! Dacă va fi cazul, am să risc!” îşi zise oprindu-se la uşă ca şi cum ar fi pus la cale propria ei salvare.

— Ţi-ai uitat geanta! i se adresă din nou tuşa Nikoliţa.

Ana o luă fără să se întoarcă.

„O să încerc. Trebuie…”, şi plecă grăbită.

Epuizată de insomniile care o chinuiau şi de căutarea lui Plamen prin oraş, Elisaveta adormi imediat ce-şi culcă băiatul. Regreta că-l lovise, dar era în acelaşi timp mulţumită. Era la ea şi numai moartea i-l putea smulge din braţe. Realizase în ziua aceea ce însemna să fi părăsită şi singură. Era gata de orice sacrificiu, în schimbul speranţei că Plamen va fi alături de ea. Când alergase pe străzi înnebunită, nemaiştiind încotro s-o apuce sau pe cine să întrebe de copil, Elisaveta ar fi făcut orice numai să-l găsească. De aceea, când îl văzuse, uitase de toate neliniştile ei şi-l îmbrăţişase. Pe urmă, tot de teama să nu-l piardă, îl lovise.

Plamen era culcat. I se uscaseră demult lacrimile de pe obraji. Pentru prima dată o văzuse pe mama sa cu faţa descompusă şi cu privirile atât de înfricoşătoare. Parcă intrase într-o casă străină, unde nu putea afla nimic despre tatăl său, unde nu îi era îngăduit să viseze la mare.

„Ce s-a întâmplat? se străduia să-şi pună ordine în gândurile învălmăşite. Nu e el tatăl meu bun? A plecat! De ce mă amăgeşte? Cui mă lasă dacă mă iubeşte? N-a plecat!

Nu putea să plece. Şi dacă e la bază, aşa cum mi-a spus ofiţerul de serviciu? Dacă mama m-a minţit numai ca să mă liniştească?” Se aşează pe pat în capul oaselor şi îşi ascuţi auzul. „Am să-l găsesc eu! Oriunde ar fi plecat, tot o să-l găsesc!” decise Plamen şi începu să se târască încet pe podea. Zgomotul paşilor lui se pierdea în vuietul furtunii. Ajunse în odaia mamei. Uşa era deschisă. Elisaveta dormea profund, cu capul pe spate, afundat în pernă. Oftă adânc în somn şi se răsuci pe o parte. Lui Plamen i se opri inima pe loc. Trebuia să se grăbească până n-o trezea. Se îmbrăcă, îşi căută şapca, dar amintindu-şi că i-o aruncase vântul în mare, îşi ridică gulerul paltonului şi apăsă încet clanţa uşii. Era încuiat şi de cheie nici urmă. Şovăi. Întredeschise fereastra dinspre terasă şi, dintr-un salt, se trezi pe scări. Mergea pe stradă absent, gândindu-se la tatăl lui. Îşi închipuia cum o să-l întâmpine marinarii şi cum îi vor spune toţi că-l cunosc, deşi nu era pe navă decât de câteva zile. Îl vor primi, fără doar şi poate. Apoi unul dintre ei îl va conduce, până ce vor ajunge în cele din urmă la nava pe care serveşte căpitanul de rangul trei Boev. Ba mai mult, Plamen nici nu putea crede că tatăl lui navighează pe o navă mică ca o corabie. Îl considera cel mai bun marinar, cel mai bun om, respectat şi iubit de toţi din jur.

„Cu siguranţă că nu doarme. Noaptea, comandantul trebuie să fie treaz, să vadă tot”, îşi amintea el scene din cărţile unde citise despre actele de vitejie ale marinarilor şi căpitanilor de nave mai ales. Nu ştia nici el prea bine de ce, dar întotdeauna şi-l imaginase pe tatăl său ca pe un comandant de navă cu binoclul în mână, neînfricat, care nu cunoaşte obstacole.

„Cu siguranţă nu doarme, gata întotdeauna să iasă în larg să execute cele mai ingrate sarcini.” La o intersecţie, vântul îl răsuci, aproape să-l răstoarne la pământ. Plamen înjură cum îi auzea pe marinarii din port şi, ca să demonstreze că e la fel de neînfricat ca taică-su, începu să

fugă contra vântului. Ploaia îl biciuia peste faţă, picioarele îi tremurau, dar el continua să meargă înainte cu înverşunare, să nu piardă direcţia spre bază. Nu ştia nici el cât mersese, dar când se opri în faţa barierei pestriţe de la raionul de cazărmi şi se înfăţişă la ghişeul punctului de control, nu mai era în stare să articuleze o vorbă. I se înţepeniseră buzele de frig şi simţea cum i se îngroşase limba. Abia se mai ţinea pe picioare. Încotoşmănat într-o uriaşă manta de ploaie din pânză cauciucată, marinarul de santinelă păşi spre el şi îl cercetă mişcat:

— Cum ai nimerit aici? întrebă el.

Plamen se strădui să răspundă, dar numai ochii lui care se lărgeau şi se îngustau, trădau intenţia de a povesti ce-l adusese până aici.

— Încotro pe furtuna asta? strigă mai tare santinela, aplecându-se deasupra lui, să-i audă mai bine răspunsul.

— La tăticu, abia reuşi să îngâne Plamen.

Incapabil să înţeleagă ceva, santinela bătu la ghişeu, arătându-l cu mâna pe Plamen.

Dinăuntru ieşi un aspirant mărunt de statură, îl cercetă mirat şi, fără să spună nimic, îl introduse în cameră.

— De unde ai picat în halul ăsta? Nu-i un loc uscat pe tine, ofta întruna, aspirantul uitându-se la înfăţişarea lui. Ce timp afurisit! Încălzeşte-te, încălzeşte-te, vom discuta pe urmă.

Îl împinse spre soba fierbinte, înţelegând că ar vrea să-i explice ceva.

Plamen se opri lângă patul soldăţesc de fier. Simţi cum i se destinde tot trupul vlăguit de puteri. Se lupta cu somnul. Mai avea puţin.

„Numai de-ar fi aici. Trebuie să fie aici. Niciodată n-ar fi plecat fără să-mi dea de veste”, îşi repeta el, temându-se să nu uite scopul venirii sale sau să nu cedeze oboselii.

— Şi şapca unde ai pierdut-o? îl privi aspirantul, străduindu-se să-i câştige simpatia.

— Mi-a luat-o vântul.

— Bine c-a fost numai atât. Să umbli pe stradă pe o vreme ca asta… Minte de copil. Îşi iau lumea în cap de nebuni şi se îndreaptă încotro văd cu ochii, iar părinţii n-au decât să-şi bată capul. Ehei, o să te prăjeşti! Ţi s-a făcut somn, aşa-i? râse el şi-l conduse spre masă unde era mai multă lumină. Acum spune ce vânt te-aduce pe la noi pe o vreme ca asta?

— Vreau să merg la tăticu, murmură Plamen.

— Al cui băiat eşti?

— Al căpitanului de rangul trei Petăr Boev. E aici de curând.

— Al locţiitorului politic? îl cercetă aspirantul cu interes sporit.

Plamen nu-i înţelese cuvintele. Ştia că tatăl său e marinar. Poate că aspirantul îl confunda cu altcineva.

— Tăticu e ofiţer, reluă puţin ofensat. Pe nava cea mai mare.

Ar fi continuat cu explicaţiile, dacă aspirantul nu l-ar fi prins în braţe, zâmbind amuzat de figura lui amărâtă.

— Îl cunosc. Am servit împreună cu ani în urmă.

— E aici acum, nu-i aşa? zise Plamen privindu-l în ochi, însufleţit de speranţa că va ajunge la el în ourând.

— Desigur. Unde ar putea fi dacă nu aici. Marinari ca el se numără pe degete, băiete.

— Vreau să-l văd. Dueeţi-mă la el.

Aspirantul îi mângâie părul ud şi după o scurtă tăcere spuse:

— Ai să-l vezi, negreşit ai să-l vezi. Numai că, în momentul de faţă, nu e aici. Au ieşit în larg.

— Se întoarce?

— Chiar mâine, băiete. El e aici, la noi. Nu-i mai dăm drumul, îşi aminti aspirantul de zilele petrecute împreună demult, apoi de zvonurile care au circulat pe socoteala lui şi a soţiei.

Brusc, Plamen îşi aminti de mama lui. Hotărî să se întoarcă acasă imediat. I se făcuse dor de ea. Se eliberă din

mâinile aspirantului şi se opri în uşă.

— Vă mulţumesc. Vin mâine iarăşi.

— Şi acum, încotro? se miră aspirantul.

— Plec, mama... nu-şi duse gândul până la capăt. Nu ştia cum să-i explice. Marinarul îi devenise apropiat, dar era totuşi un om străin şi se putea să nu-l înţeleagă.

— Trebuie să mă întorc imediat, izbuti să adauge.

Mâna solidă a aspirantului nu-i îngădui să iasă din odaie:

— Nu te grăbi. Afară e furtună şi tu eşti îngheţat pe jumătate, îi vorbi el părinteşte. Cum se luminează de ziuă, trimitem pe cineva la maică-ta. Nu te nelinişti! Vino.

Aspirantul îl duse lângă pat, îi scoase pantalonii uzi. Acoperindu-l cu o pătură, continuă:

— Prin câte furtuni am trecut cu tatăl tău! Eram ca un singur om. Ce i-aş putea spune mâine dacă ţi-aş da drumul pe vijelia asta şi s-ar întâmpla ceva, doamne fereşte, cu tine. Nu mi-aş ierta-o toată viaţa. Semeni cu el. Îi apăsă nasul cu degetele. O să iasă din tine un marinar să se ducă vestea. Căpitan de navă. Acum, însă, e timpul să dormi.

Încălzindu-se sub pătura groasă, Plamen nu mai auzi ultimele cuvinte. Îl doborâse somnul.

42

În noaptea aceea nici contraamiralul Beneev nu se putuse odihni. Era tocmai gata de culcare când sunase telefonul alarmant. Ridicase receptorul.

Ofiţerul de serviciu de la comandamentul flotei îi raportă:

— Navele sunt ameninţate de abordare. Căpitanul de rangul doi Jelev a ieşit în larg fără autorizaţie. Datele pe care le deţinem confirmă continuarea furtunii. Încă n-am prins legătura cu Jelev.

— Şi ceilalţi?

— Sunt la locurile lor, tovarăşe contraamiral.

— De teamă, nu-i aşa?

— N-am ordin, tovarăşe contraamiral. Dacă trebuie...

Beneev renunţă ca să nu dea loc la interpretări.

— Vin imediat. Căutaţi să stabiliţi legătura cu Jelev!

Puse receptorul în furcă şi întârzie câteva momente lângă telefon, meditând la ce avea de făcut. Procedeul lui Jelev îl tulburase.

„Procedase aşa din încăpăţânare sau pentru că apreciase exact situaţia. La vreme de primejdie mai e omul în stare să reflecteze la ce va urma, la ispăşirea greşelilor comise? E marinar sau funcţionar? M-am rupt de oameni. Aş vrea să am încredere în toţi, mai ales în subalterni, aş vrea să fiu liniştit, şi când colo... Măcar de nu m-aş înşela în privinţa lui Jelev.” Îşi ascuţi auzul. Sosise maşina.

Afară vuia vântul. Mai aruncă o privire prin încăperea unde domnea o linişte de seră, zâmbi ironic şi pentru prima oară simţi nevoia să stingă lumina, să se detaşeze de decorul acela. Nu era momentul potrivit pentru încântare. Îşi aminti de ghiocei, dar, atunci era şi el în pericol. De aceea şi duioşia îşi avea rostul ei, pe când acum simţea că n-are dreptul să fie liniştit sau să se înduioşeze în timp ce ceilalţi înfruntau moartea.

Se îmbrăcă şi ieşi. Şoferul îl aştepta în faţa uşii principale. De cum îl văzu se repezi şi deschise portiera. Îi venea să-i spună contraamiralului să se zorească să nu-l ude ploaia, dar se opri văzându-l cum scrutează cerul şi cum se îndreaptă calm spre maşină. Stropii mărunţi de ploaie i se prelingeau pe faţă în timp ce vântul îi umfla poalele mantalei. Înconjură maşina şi se instală pe bancheta din faţă. La comandament domnea liniştea. Sobele abia aprinse duduiau. Ofiţerul de serviciu îl urma ca o umbră.

— A venit şi secretarul consiliului politic, raportă el în timp ce urcau scara, însă Beneev nu-l mai auzi.

— S-a stabilit legătura cu Jelev? întrebă el.

— Încă nu. Toate posturile ascultă fără oprire. Ni s-a raportat de la bază că nava a ieşit fără o ancoră şi fără

rezervă de alimente.

— Şi ofiţerii?

— O parte sunt pe ţărm.

— Să vină şeful transmisiunilor la mine! ordonă contraamiralul şi se îndreptă pe coridor spre biroul său.

În biroul aghiotantului îl aştepta secretarul consiliului politic. Cum îl observă, se opri, îşi scutură apa de pe chipiu şi întrebă:

— Ceva nou?

— Iarăşi Jelev.

— Ştiu. Ce propui?

— Eu v-am spus de atunci. Situaţia în care se află nu-i îngăduie să se achite de obligaţiile sale de comandant. Păcat că a intervenit furtuna. Nu trebuia să-l surprindă pe navă.

— Ceva mai concret ai?

— Numai de-am reuşi să intrăm în legătură cu nava, tovarăşe contraamiral. Cred că există acolo şi oameni conştienţi. Să luăm legătura cu ei. Îi putem conduce de aici. E suficient să înţeleagă că ne gândim la ei.

— Eu sunt de părere că ar fi mai bine să nu ştie ce gândim, replică Beneev şi se aşează lângă el pe canapea. Ce-i cu dumneata în ultimul timp, Pencev? Nu te mai recunosc.

Secretarul consiliului politic rămase surprins de întrebarea neprevăzută a contraamiralului, dar îşi păstră calmul.

— Nu-mi dau seama la ce vă referiţi, spuse el aşteptând să i se explice.

Beneev nu dădea semne de nerăbdare. În cele mai grele momente se străduia să-şi păstreze echilibrul sufletesc, să nu se lase copleşit de sentimente.

Şi acum, în ciuda dorinţei lui Penkov de a se lansa într-o discuţie care să-i dea posibilitatea să-şi apere poziţia, căuta o cale către o conversaţie caldă, eficientă. Îşi aprinse o

ţigară, răsuci în palmă bricheta şi abia atunci îşi reluă firul:

— Să lăsăm de o parte raporturile de serviciu. Nu e momentul să ne reproşăm o lipsă sau alta. Suntem oameni. Nu se poate să nu greşim. De la o vreme mă frământă unele lucruri pe care aş vrea să ţi le împărtăşesc. Ne cunoaştem demult. Împreună am făcut faţă la destule necazuri. Şi acum suntem obligaţi să facem faţă unei situaţii foarte complicate. Nu ştiu care e părerea ta, dar mă tem că astăzi, pentru prima dată de când colaborăm, nu gândim la fel. Mă frământă răceala dumitale, lipsa de interes faţă de starea sufletească a oamenilor, chiar dacă ar fi vorba de nişte criminali.

Făcu o scurtă pauză, cu privirea fixată asupra capătului aprins al ţigării, şi nu remarcă paloarea chipului primului său locţiitor. Nu-l interesau simptomele exterioare ale emoţiei. Voia doar să-i mărturisească obiectul neliniştilor sale.

— Pe una dintre nave a murit un marinar. Altul a înnebunit. Există vinovaţi şi nu-i vom ierta. Dar în afară de ancheta de serviciu şi de o şedinţă de partid, n-ai considerat că era cazul să discuţi cu vinovaţii, cu oamenii de pe navă. N-ai venit la mine să-mi comunici impresiile dumitale, ci doar datele rezultate din anchetă. Îmi vine uşor să semnez un ordin, Penkov, nu-i mare lucru să propun spre judecată un om, oricine ar fi el, pentru că ăsta e dreptul meu, dar acum, mai mult decât în orice alte împrejurări, aveam nevoie de ajutorul şi sfatul dumitale şi nu le-am primit.

— Consideraţi că am procedat superficial? profită Penkov de scurta pauză.

— Nu superficial, ci fără inimă. Şi asta mă dezamăgeşte.

— Şi pe mine mă dezamăgesc, tovarăşe contraamiral, constatările dumneavoastră, zise Penkov, ridicându-se în picioare, gata să părăsească încăperea. Ştiu că se fac multe presiuni pentru ca Jelev să nu fie deferit justiţiei, dar de

data asta nu voi ceda. Păcat că vă induce şi pe dumneavoastră în eroare farsa lui de marinar model, de comandant inegalabil. Uitaţi însă permanenta lui străduinţă de a se adapta. Ştiţi foarte bine cazul Boev.

— Nu erau inutile temerile mele, ridică privirile contraamiralul şi-l cercetă pentru prima oară de când începuseră conversaţia. N-ar fi mai indicat să nu scormonim trecutul şi să-i lăsăm să se înţeleagă singuri?

— Cum să interpretez cuvintele dumneavoastră?

— Cum crezi de cuviinţă. Eu nu mă tem.

— Şi încălcarea activităţii de partid, şi tendinţa lui ascunsă de a se sustrage oricărei răspunderi?

— Ascultă, Penkov, multe zicale înţelepte a născocit poporul nostru şi ar fi cazul să mai învăţăm şi noi câte ceva din ele. O să-ţi spun eu una! „Nu fi mai catolic decât papa!”

— Permiteţi-mi să rămân la părerile mele personale, şi dacă o să fie necesar, o să le declar unde voi crede de cuviinţă, încheie Penkov şi se pregăti să plece, dar glasul contraamiralului îl reţinu:

— Niciodată şi pentru nimic în lume nu te-aş împiedica de la una ca asta, dar am crezut că o să mă înţelegi. Omul rămâne tot om, chiar dacă ar trece prin nu ştiu câte închisori. Mai rău e că noi nu-l vedem.

Nu-şi termină bine fraza când în încăpere intră şeful transmisiunilor şi Beneev uită parcă cu desăvârşire de prezenţa lui Penkov.

— Aţi aflat ceva? i se adresă el.

— Doar un semnal. Şi ei ne caută. Toate aparatele sunt acordate pe lungimile de undă dată. Cred că vom stabili legătura. Jelev o să facă tot posibilul. La bază e linişte. Navele au scăpat de orice pericol.

— Puteţi pleca! Să mă ţineţi la curent cu fiecare semnal.

Contraamiralul trecu în spatele biroului. Ar fi vrut să mai adauge ceva, dar uşa se trânti şi se auziră paşii lui Penkov depărtându-se.

43

Dimineaţa în zori, un marinar îmbrăcat într-o manta cauciucată de ploaie se opri în mijlocul străzii, în căutarea numărului de care avea nevoie. În minte îi mai stăruia chipul lui Plamen, cufundat în somn, auzea frânturile de cuvinte pe care le rostea în delirul lui şi apoi povestea aspirantului despre tatăl lui, despre viaţa lor.

Nu se putuse hotărî să-l trezească, fruntea îi ardea de febră. Pomenea întruna numele mamei. Marinarul venise s-o liniştească, s-o asigure că băiatul se află între prieteni şi că imediat ce se potoleşte furtuna se va întoarce acasă. Zări numărul în mijlocul portiţei albe şi intră în curte fără şovăială. Pe peretele de lângă scară era fixată cutia poştală cu numele Elisavetei şi al lui Plamen. Marinarul se bucură, dar înfăţişarea stranie a locuinţei îi atrase atenţia. Uşa de la intrare era deschisă şi vântul izbea ritmic una din ferestre, în care nu mai rămăseseră decât cioburi de geam. Pătrunse în coridor şi cercetă timid odăile goale. Pe jos zăceau în dezordine haine şi cărţi. Numai în bucătărie, robinetul deschis şiroia monoton dovedind că, până nu demult, fusese cineva aici. Ezită urcând pe scări. Îşi aminti de femeia care se ciocnise de el pe una din străzile apropiate. Era în capul gol, cu mantoul aruncat în grabă pe umeri şi cu o expresie de spaimă cuibărită în priviri.

„Nu cumva era ea? se gândi el fără să ştie încotro să apuce. Ce-o să le spun aspirantului şi băiatului?”

Se îndreptă necăjit spre bază. Coti după prima intersecţie. Numai o stradă îl despărţea de Elisaveta care alerga ca o nebună. Înconjura cartierul rotindu-se în cerc şi nu se putea opri, nu ştia unde să se ducă. Un singur gând o chinuia – lipsa lui Plamen. Nimic altceva pe lume nu mai avea importanţă. Voia să-l vadă înaintea ochilor, numai pe el, deşi n-avea nicio îndoială că-l pierduse definitiv. Şuviţe

ude de păr îi cădeau peste ochi. Alergă prin mijlocul străzii până se trezi pe ţărm. Picioarele i se înfundau în nisipul ud de pe plajă. Tresări. Se opri şi se uită în jur ca un copil uimit de crestele albe ale valurilor dezlănţuite.

— Plamen, Plamen… repeta întruna. Marea zbucimată îi stârnea gânduri deprimante, atrăgând-o spre adâncuri, o dată cu valurile şi amăgind-o cu o putere irezistibilă. Elisaveta se împotrivea cu disperare.

— Ehe – e – e – i! se auzi de pe ţărm un strigăt de alarmă.

I se păru glasul lui Plamen. Încercă să răspundă, dar vântul îi transformă strigătele într-un zvon nelămurit.

„E Plamen… S-a întors şi mă caută… Nu poate fără mine. Ştiam eu că fără mine nu poate.” Trase aer în piept ca un înecat scos la mai. În jur era pustiu. Porni din nou la întâmplare. Se miră descoperind în faţa ei înălţându-se – martori muţi – noile blocuri de locuinţe din jurul casei tuşei Nikoliţa. Streaşina joasă, coşcovită, uşa de stejar ornamentată de mâinile îndemânatice ale unui meşter cioplitor în lemn îi atraseră atenţia şi fără să vrea se opri dinaintea ei. În spatele acestei uşi se desfăşuraseră primele ei zile frământate de soţie şi mamă. Aici auzise pentru prima dată glasul copilului, glasul acela care cu puţin în urmă o smulsese din vraja mării amăgitoare.

Cu degetele înţepenite de frig apăsă pe sonerie.

Nu-i răspunse nimeni.

— E aici, e aici… şoptea ea agitată, lovind uşa cu pumnii.

44

„Să fie toate iubirile fără minte? Oare iubirea îl privează pe om de o judecată sănătoasă şi-l face să trăiască din vise, rupte, de realitate şi irealizabile toate şi cele îndrăzneţe, şi cele mai domoale? Am râs totdeauna pe socoteala îndrăgostiţilor fără minte, acuzându-i de lipsă de tărie de caracter, considerându-i capabili doar de acţiuni

sentimentale. Poate mi-am irosit şi eu o parte din judecată? Ziua o caut, vreau să fiu lângă ea, deşi sunt conştient eu singur de absurditatea şi nebunia dorinţelor mele. Nopţile mai bine n-ar mai exista. Nu mai sunt în stare să mă gândesc la nimic altceva în afară de Ana. Poate pentru că totul e aşa de complicat şi încurcat. Poate pentru că ştiu sigur că şi ea mă iubeşte. Voi putea îndura despărţirea? Va fi peste puterile mele? Dacă îi spuneam adevărul lui Jelev, acum totul era limpede. Fiecare din noi şi-ar fi ştiut locul şi drumul în viaţă. Singur am ridicat un zid şi acum sufăr. Nu e leac pe lume să-mi recapăt liniştea. Nu e leac…", se derulau în fugă gândurile lui Stancev. Se opri în colţul străzii şi privi îndelung fereastra luminată a Jelevilor. Uită şi motivul pentru care venise până aici. Nu-şi mai amintea cuvintele contraamiralului cu care se întâlnise pe scări. Ba da, îl întrebase dacă îl mai socoteşte prieten pe Jelev. Tăcuse apoi, dar înainte de a se despărţi adăugase privindu-l stăruitor:

— Dacă scapă teafăr din furtuna asta, îl trimit la dumneata. Răspunzi personal de sănătatea lui. A ieşit în larg fără autorizaţie. Se află acum în necunoscut.

De la comandamentul flotei venise direct la ea. Să-i alunge singurătatea sau să scape de golul din sufletul lui? Totuna era, o dată ce se afla aici!

Fără să-şi ia ochii de la fereastra luminată traversă strada. La intrare, vântul îl împinse vrând parcă să-l oprească, să-i arate că nu ăsta era drumul lui. El însă rămase neînduplecat. Urcă scara în fugă şi înainte de a suna, apăsă pe clanţă. Spre mirarea lui, uşa nu era încuiată. Se opri în mijlocul holului neştiind ce să facă.

Aşezată lângă masa din salon, tuşa Nikoliţa îl privea. Alături, pe canapea, zăcea capotul Anei, pe care Jelev i-l cumpărase cu un an în urmă de ziua ei de naştere.

— Era deschis. Poate vântul… Eu… se zăpăci Stancev. Văzând că tuşa Nikoliţa rămânea la fel de tăcută şi că o

hotărâre ciudată luase locul durerii din privirile ei, tăcu şi el, gata să se retragă şi renunţând să mai spună de ce venise.

— O cauţi pe Ana? întrebă ea.

— Da. Nu era bine aseară. Voiam…

— S-a dus la spital, îl întrerupse bătrâna. E perfect sănătoasă. N-are nevoie de ajutor medical, şi se îndreptă cu paşi mărunţi spre bucătărie. Apoi se întoarse brusc. Numai pentru asta ai venit?

Niciodată nu mai văzuse Stancev o privire atât de acuzatoare. Ca şi cum i-ar fi strigat în obraz: Nu te simţi vinovat cu nimic?

Nu era în stare să-i răspundă. Niciun cuvânt nu ise părea destul de cuprinzător să poată exprima tulburarea pe care o încerca în acele momente. De ce trebuia să-şi justifice dragostea? Cine putea înţelege puterea unui sentiment atât de frumos?

— Nu te judec, continuă surd tuşa Nikoliţa cu voce tremurătoare, dar trebuie să înţelegi că ai întârziat şi eşti inutil, iar omul inutil e ca o buruiană într-un strat de flori.

— Eu o să plec de aici.

Nevenindu-i să creadă, tuşa Nikoliţa se apropie de el.

— Te-ai hotărât acum?

— Nu. Veniserăm să ne luăm rămas bun.

— Mai bine că n-ai găsit-o acasă.

— Mai bine. Poate e mai bine. La revedere.

Tuşa Nikoliţa însă nu-l lăsă să plece.

— Stai! Făgăduieşti-mi că n-o vei mai căuta la spital.

— Făgăduiesc.

— Mulţumesc, fiule. Du-te acum sănătos şi uită de casa asta, adăugă ea târându-şi papucii spre încăperea alăturată.

45

Jelev nu văzuse ieşirea navei din port. Numai experienţa

lui de comandant încercat îl asigura că se aflau în largul mării. Direcţia fusese dată. Rămânea de stabilit de ce anume dispunea şi ce rămânea de făcut în continuare. Lângă el, secundul nu îndrăznea să curme tăcerea. Înfăţişarea lui Jelev îl speria, iar fapta lor de peste noapte era departe de ideile lui privind fermitatea şi curajul unui comandant. Nu se mai gândea, ca în seara trecută, că peste câteva zile va lua în primire nava. Era mulţumit că se afla lângă comandantul său, de la care mai avea încă multe de învăţat.

— Cum stai cu ţigările? întrebă Jelev aruncând pachetul lui ud în mare. Nu pot să le aprind niciodată, zise el servindu-se din pachetul adjunctului şi aplecându-se peste flacăra brichetei. Se întunecase la faţă, ochii i se înfundaseră în orbite lipsiţi de strălucire, dar păstrându-şi agerimea nealterată.

„La ce s-o fi gândit acum? se întreba secundul. De atâţia ani pe o navă şi dintr-odată să-l destituie. Nu cumva de necaz acţionase cu îndrăzneala aceea nechibzuită? Poate voia să verifice încă o dată în aceste ultime zile de serviciu dacă era sau nu un marinar deosebit. Poate îi venea mai uşor să suporte evenimentele dacă ştia că se putea bizui pe sine, pe propriile sale posibilităţi. Şi tace. Oricare altul în situaţia lui ar fi tăcut. Şi eu tac. E şi firesc de vreme ce amândoi ne gândim la acelaşi lucru…”

— Aşa-i că ne-am strecurat? râse Jelev. Ai văzut vedeta aia? S-a frecat cu carapacea ei murdară de bord, dar nu s-a sfărâmat. Au aruncat-o valurile ca pe o cochilie goală. Dar când ne-a răsărit în faţă cargoul? Era „Pescăruşul”, nu? Atunci mi-am zis că s-a sfârşit cu predarea. Dar şi nava noastră nu-i de colo. S-a strecurat pe sub nasul lui la numai câţiva centimetri. Nu ştiu ce-ai simţit tu, dar eu abia după ce ne-am depărtat mai bine mi-am dat seama că eram lac de sudoare.

— A fost riscant. A apărut pe neaşteptate, diavolul, rosti

secundul fără să-şi poată explica schimbarea de dispoziţie a comandantului său. Până acum Jelev nu-şi comentase niciodată faptele.

Îl mai mira încă ceva. Discuta cu spatele la el de parcă ar fi fost singur pe punte.

— Riscant, repetă Jelev după o scurtă pauză. Ar fi fost ruşinos să... Suntem marinari de atâţia ani, şi aşa deodată să ne înecăm în port ca un stârv. De aceea am transpirat... Un lucru să ţii minte. Mâine când o să iei nava în primire, încearcă să te sugestionezi că e a ta, că face parte din tine însuţi. Să nu confunzi niciodată teama cu datoria. O singură dată am comis greşeala asta şi cât voi trăi n-am să mi-o pot ierta, spuse el amintindu-şi de ancheta cazului Boev.

Nu intenţiona să se justifice. Simţea nevoia să stea de vorbă. Acum îşi putea îngădui una ca asta. Nu mai avea rost să tacă.

— Ştii ce înseamnă să ucizi? Să-ţi ucizi prietenul? întrebă el şi pentru prima oară de când începuse discuţia se întoarse în aşteptare spre secund.

— Se întâmplă! începu căpftanul-locotenent tulburat de întorsătura stranie a conversaţiei. Aşa a fost şi pe navă. Maleev şi Radev erau nedespărţiţi.

— Nedespărţiţi, chiar aşa, rosti Jelev răspicat. La ei, cel puţin, s-a rezolvat mai simplu. Unul e mort, celălalt, nebun. Dar când amândoi sunt vii, e cu totul altceva. Se privesc în ochi. Unul iartă, învinuindu-se, celălalt învinuieşte, scuzându-se. Când de fapt niciunul nu e de vină.

Ţigara aprinsă îi arse degetele întrerupându-i pentru o clipă firul gândurilor. O aruncă şi-l măsură pe secund, pe care vorbele sale îl uimiseră peste măsură.

— Nu te aştepta la ceva interesant sau amuzant în povestea asta. Ard două suflete şi în loc să se stingă, focul devine tot mai aprig, chinul generează răutate şi răutatea, sete de răzbunare, în timp ce durerea rămâne durere.

Jelev se scutură înfiorat. Realiza perfect că o ieşire în larg

pe o furtună ca aceea echivala cu o adevărată nebunie, că trebuia să facă faţă multor necunoscute fără certitudinea unui final fericit la înapoiere. Poate tocmai de aceea simţea nevoia să-l ştie pe Boev alături. Cel puţin în ultima clipă să spună exact ce gândeşte.

Uitase pentru moment de prezenţa secundului. Îl furau amintirile... Era o noapte ca cea de acum, atât doar că în locul navei de război era un vas şcoală, un veteran. Îl surprinsese furtuna. Şi atunci tot el era comandantul unităţii de luptă, iar Boev locţiitor. Nu era de glumit cu furtuna. Îi sălta de pe un val pe altul şi vasul scârţâia din toate încheieturile. Puteau pieri în orice clipă înghiţiţi în adâncuri. În momentul cel mai critic, Jelev simţise lângă el o prezenţă străină. Se întorsese şi îl recunoscuse cu greutate pe Boev.

— O să rezistăm! îi strigase un glas puternic.

— Trebuie.

— Ei, băiete, ce te-ai ghemuit aşa? Ploaia asta a fost parcă anume trimisă pentru tine, se adresase unuia dintre marinarii care se aplecase peste turela unui tun. Stai drept, să te mai spele puţin. Şi aşa n-ai mai făcut o baie ca lumea de mai bine de o lună...

Boev îl ajutase să se ridice râzându-i în faţă.

Ceilalţi marinari se puseseră în mişcare uitând parcă furtuna şi gândurile negre. Iar Boev o tot ţinea pe acelaşi ton:

— O vreme minunată, ce părere aveţi?

Marinarii făceau zarvă înveseliţi, iar el se aşezase lângă Jelev şi-i şoptise încet:

— Dacă rezistăm, o să fie ca în poveştile cu piraţi.

— Ţi-e frică?

— Ce mai întrebare! Şi fricoşii devin uneori eroi.

— Dincolo cum stăm?

— Prost! Facem tot ce se poate. Dar dacă o fi să pierim, mi-ar plăcea să ne găsească împreună, şi se pornise din

nou pe râs, văzând că doi din marinari se luaseră la luptă. Cu băgare de seamă, pehlivanilor. Terenul e alunecos! apoi trecuse neobservat mai departe…

Să fi avut din nou anii de atunci. Tinereţea nu cunoaşte piedici. Încurajeaz-o puţin şi e în stare să săvârşească minuni.

„Au trecut chiar atât de mulţi ani sau am îmbătrînit înainte de vreme? se întreba Jelev. Domneşte atâta linişte pe navă de parcă n-ar exista niciun supravieţuitor. Vom reuşi sau am ajuns la mila sorţii? Trebuie să fie aici. De data asta, eu doresc să fim împreună dacă pierim. Şi poate că aşa ar fi cel mai bine.”

Un talaz uriaş izbi nava inundând puntea. Jelev abia reuşi să-şi menţină echilibrul. Îşi reveni imediat sub picăturile sărate care îi biciuiseră faţa.

— Şoimule, aici Uliul… Şoimule, aici Uliul. Dacă mă auzi, răspunde. Dacă mă auzi, răspunde. Trec pe recepţie! repetă radistul, cine ştie pentru a câta oară, acelaşi text la staţia radio.

O mică insulă plutitoare. Nouăzeci pe zece. Nici mai mult, nici mai puţin. Desprinsă de lume. În jur, marea dezlănţuită şi cerul jos, deasupra talazurilor, gata parcă în orice clipă să se contopească cu ele.

Ca să pună capăt gândurilor întunecate, Jelev se străduia să-şi imagineze ce făcea Ana. O să-l înţeleagă sau era prea supărată pe el ca să-l ierte vreodată? Gândul îi trecuse prin minte pe neaşteptate şi pieri la fel de repede, o dată cu imaginea Anei. Aşa se întâmpla întotdeauna. Pe mare uita tot ce era legat de viaţa lui personală.

„Sunt ud până la piele”, se dojeni din nou amintindu-şi brusc că lângă el se mai afla secundul.

— Să se pregătească un dejun consistent, iar la prânz ţineţi seama de norma alimentară, ordonă el simţind dintr-odată cum îşi recapătă moralul. Diviziunea timpului să fie strict respectată. Verificaţi spiritul combativ al unităţilor de

luptă. Orice nereguli existente să fie înlăturate. Să nu stea nimeni degeaba. Până la noi dispoziţii, ofiţerii să rămână în mijlocul marinarilor. Fiecare va lua masa de prânz la unitatea de luptă de care aparţine. E clar tovarăşe căpitan-locotenent?

Dezorientat de starea ciudată a comandantului, secundul se îndreptă spre cazărmi şi spre posturile de luptă. Ştia că în noaptea aceea căpitanul de rangul doi Jelev nu dormise nicio clipă, după cum n-ar fi putut preciza nici când luase ultima masă şi nici dacă intrase în careul ofiţeresc de curând sau nu. Ar fi vrut să se întoarcă, nu ca să-l roage, ci pur şi simplu ca să-l oblige să se odihnească cel puţin câteva ore, dar ştiindu-i năravul, renunţă amărât. Îl acceptase întotdeauna în calitate de comandant, dar ca om, cu necesităţi fireşti tuturor oamenilor, nu.

— Şoimule, aici Uliul... Şoimule, aici Uliul, te aud foarte bine. Să vină la microfon Şoimul 10... Tovarăşe căpitan de rangul doi, strigă radistul strălucind de bucuria izbânzii, parcă temându-se că n-o să-l audă comandantul navei. Am luat legătura. La microfon e Şoimul 10, dar n-a apucat să spună ce avea de comunicat.

Auzind de legătura cu uscatul, Jelev se repezi pe scări, smulse receptorul şi începu agitat:

— La microfon Uliul. Am ieşit în larg cu bine. Moralul efectivului e bun. Vom rezista!

Altceva n-avea ce spune. Glasul contraamiralului răsuna la microfon, dar Jelev prindea doar cuvinte disparate. Făcu semn cu mâna radistului să noteze şi lăsă jos receptorul coborându-şi pleoapele.

Avea nevoie de o clipă de odihnă ca să aibă destule forţe pentru ceea ce-l aştepta de-aici înainte.

46

Între timp, la infirmeria navei era linişte. Căpitanul de

rangul trei Boev stătea lângă Matahală şi nu-l slăbea din ochi. Mâinile marinarului erau sfârtecate de odgoanele îngheţate. Semănau cu două pachete de carne tocată.

Pensele alergau grăbite îndepărtând murdăria şi rănile dispărură complet sub albul imaculat al bandajelor.

— Dacă au rezistat ele la odgoane, apoi înseamnă că pot face minuni, zise Boev căutându-i privirea. Iar tu nu mai face atâta caz că serveşti pe nava asta. Eu şi nea Ivan, taică-tu, suntem prieteni vechi. Şi el are nişte mâini… Dacă te apucă nu-ţi mai rămâne niciun loc întreg.

— De el să nu-mi pomeniţi, se încruntă Matahală amintindu-şi de zilele când, în vârstă de numai zece ani, hotărâse să fugă de aoasă şi să se lipsească de mângâierile acelor prea bine cunoscute mâini puternice.

— Caracter, continuă să-l studieze Boev cu curiozitate. Nici taică-tu nu îngăduia să-ţi bagi naul în treburile lui. Orice ai face, cu el semeni. Marinar, până în măduva oaselor. Te doare, nu-i aşa?

— Nu simt nimic.

— Când m-ai îmbrâncit de lângă baba, te-am înjurat şi cu siguranţă te-aş fi pedepsit pentru grosolănia gestului, dar acum, cu mâinile astea nici de pedeapsă nu eşti bun. Noroc cu întâmplarea asta, glumea Boev, dar Matahală tăcea complet absent.

Cu capul într-o parte se uita la sângele care i se prelingea pe mânecă. Când văzu că venea de la mâna lui Boev, se strâmbă: „Erou”. Cercetând mirat obrajii lui palizi continuă cu glas tare:

— Arătaţi-i doctorului şi mâinile dumneavoastră. Nu-s cu nimic mai prejos de ale mele.

Îşi şterse cu mâneca sângele de pe manta. Deşi se străduia să rămână ostil, locţiitorul politic îi devenea din ce în ce mai simpatic. Cu atât mai mult cu cât nu se impunea prin autoritatea sa ca şef, ci sufleteşte, silindu-l să-şi cântărească fiecare cuvânt şi fiecare gest cu atenţie.

Observându-i mâinile rănite îşi aminti că în timp ce el îi venise de hac unuia din odgoane, locţiitorul politic reuşise să dezlege alte două. Îndemânarea şi agerimea lui îl înverşunaseră pe Matahală. Se repezise furios la celelalte şi le dezlegase. Era la egalitate cu Boev şi de aceea, aşa rănit cum era, avea satisfacţia că se putea considera egalul lui.

Deodată observă chipul lui Boev crispându-se de durere. Se întristă pentru el.

„El chiar că a fost marinar! îşi spuse Matahală. Şi încă ce marinar! Şi eu care credeam că deţine doar aşa, o funcţie onorifică. Are o privire caldă în care poţi avea încredere."

— Lasă, la mine e un fleac, îl linişti Boev pe doctor care, văzând că sângerează, îl lăsase pe Matahală cu bandajul pe jumătate neterminat şi începuse să se ocupe de el. Isprăviţi pansamentul. Mă descurc eu şi singur. Ridicându-se se apropie de masa cu instrumente medicale şi începu să-şi cureţe rănile de la una din mâini. Se aşezase cu spatele la ceilalţi înadins, ca să nu-i poată vedea expresia feţei. Încercă să se bandajeze mai repede, dornic să mai stea de vorbă cu Matahală, dar doctorul nu-i îngădui.

— Mai întâi să văd în ce stare sunteţi, şi dădu jos bandajul încă nelegat. La dumneavoastră e ceva mai complicat. S-ar putea să fie nevoie de o mică intervenţie chirurgicală.

— Fără amănunte, doctore, începu Boev să râdă. Trece şi asta. Pansează-mă, însă repede, că mai avem destulă treabă.

— Doare? întrebă Matahală privindu-l la rândul lui curios.

— Nu simt nimic, îi repetă Boev cuvintele, încercând să-şi mişte degetele.

În sinea lui Matahală se recunoscu învins. De lângă uşă observă tăcut mişcările îndemânatice ale doctorului şi silueta puţin adusă a locţiitorului politic. Se străduia să-şi amintească ceva legat de chipul acesta cunoscut. Pe dinaintea ochilor îi trecea mereu biletul pe care îl scrisese el singur, ca să i-l strecoare apoi în buzunar. Cât despre

text nu mai voia să-şi amintească nimic. Îi privea faţa înţelegând că în spatele ei nu s-ar putea ascunde niciodată un laş, un om demn de dispreţ. Îi era ruşine la gândul că se luase la întrecere cu el şi că locţiitorul îl considera poate egalul lui, un om adevărat.

Se pregătea tocmai să plece, dar Boev îl opri:

— Stai, sunt şi eu gata de-acum. Mergi la magaziile de muniţii? adăugă potrivindu-şi mantaua.

Matahală nu-i răspunse, făcu doar un semn afirmativ cu capul. Boev observă schimbarea lui de atitudine:

— Ţi-e rău? îl întreba.

— Mă înăbuş, zise Matahală, ieşind pe coridor.

— Haide! Afară o să ne răcorească zăpada. Îl împinse înainte, urmându-l şi el cu greutate. Parcă îi pusese cineva sare pe răni.

Pe teugă îi întâmpină viscolul. Totul era îngheţat şi puntea sclipea ca un ochi uriaş de pisică în mijlocul talazurilor răzvrătite. Abia reuşiră să se prindă de „sparge-valuri”, să-şi mai tragă puţin răsuflarea.

— Du-te în cazarmă! ţipă Boev la urechea lui Matahală străduindu-se să întreacă vuietul furtunii, dar acesta se prefăcu că nu înţelege.

Se apropie şi el de Boev strigându-i:

— Dacă vă mărturisesc ceva o să mă înţelegeţi?

— De vreme ce e o mărturisire…

— Sunt un om fără căpătîi chiar dacă am părinţi. Dar aici, continuă el bătându-se cu palma peste piept, port şi eu ceva.

— Hai la cazarmă. Ţi se udă pansamentul.

— La naiba, se poate trăi şi fără mâini. Vreau să vă fac o mărturisire şi dumneavoastră o ţineţi una şi bună cu pansamentele.

— La ordin, începu Boev să râdă.

— Nu vă puteam suferi! începu să răcnească Matahală. Poate v-aş fi făcut destule neplăceri. Eu v-am strecurat în

haină şi biletul acela, vă amintiţi despre ce bileţel vă vorbesc, nu-i aşa?

— Nu ştiu nimic, râdea Boev în continuare, deşi bileţelul se afla încă în manşeta mânecii de la manta.

Matahală cu sinceritatea lui îl câştigase şi i-ar fi făcut rău să-l amărască.

— Cu atât mai bine. În cazul ăsta suntem chit. Pentru mine sunteţi un marinar adevărat, mai spuse Matahală. Strecurându-se pe lângă un „sparge-val”, coti spre cazarma marinarilor.

Boev nu-l urmă. Matahală, de care reuşise să se apropie, îl făcuse să-şi recapete încrederea în oameni, în viaţă. Marinarii şi ofiţerii alergau pe lângă el ca nişte umbre. Se bucura că se află în mijlocul lor. Se desprinse de „sparge-val” şi se îndepărtă grăbit. În cabină îl aştepta locotenentul major Ranghelov cu capul în mâini. La început Boev crezu că îi era rău ca şi altora din efectiv, dar când acesta sări în picioare privindu-l cu ochii speriaţi, înţelese că era numai tulburat, încurcat. Îi era greu să ghicească adevăratul motiv, intuia însă că se întâmplase ceva.

— Băieţi minunaţi, marinari adevăraţi! începu el referindu-se la marinarii echipajului de pe dunetă, dar Ranghelov îl privea în continuare inexpresiv de parcă n-ar fi înţeles nimic din cuvintele lui. Pune-ţi mantaua de ploaie şi hai pe la secţii. N-avem ce face în cabină. Avem destule motive să vorbim cu marinarii.

— Sunteţi rănit? întrebă Ranghelov incapabil să-şi desprindă privirile de la mâinile bandajate ale căpitanului.

— O nimica toată. Nişte zgârieturi, continuă Boev la fel de bine dispus.

— Aţi aflat, îl întrerupse Ranghelov emoţionat.

— Ce s-a întâmplat?

— Rezervele de apă dulce sunt pe terminate. Una din camerele frigorifice are depuneri, iar pâine nu mai e decât pentru prânz, alimente – de niciun fel.

— Ei şi?

— Dacă furtuna mai durează?

— O să rezistăm.

— Şi dacă ne scufundăm? Toţi se gândesc la asta. Niciunul nu se lasă convins, şi-au pierdut încrederea. Mai mult de jumătate din efectiv suferă de rău de mare…

— Şi tu ai venit aici să te ascunzi? Ai fugit de ceilalţi?

— Nu, mie nu mi-e teamă. V-am căutat. Niciodată n-am fost atât de neputincios. Eu sunt gata de orice, mă înţelegeţi, de orice.

— Decât să te gândeşti la moarte, mai bine te-ai preocupa de viaţă, îl aduse Boev înaintea sa, străduindu-se să-i pătrundă în suflet cu privirea. Du-te la oglindă, îndreaptă-ţi hainele. Îl aşteptă să termine. Aşa, şi acum hai la staţia radio. Organizează un concert festiv pentru tot efectivul. Eu trec pe la secretarii de comsomol. Acum e vremea noastră, frăţioare. Niciodată nu trebuie să ni se isprăvească resursele. N-avem dreptul să demobilizăm. Du-te.

Ranghelov rămase câteva clipe zăpăcit de cuvintele lui, salută şi ieşi. Cineva fugea pe coridor interesându-se de mecanic, pe urmă totul se linişti din nou. Numai în sufletul lui Boev nu era încă pace. Ştia bine că n-avea dreptul să-l dojenească pe Ranghelov în felul acesta. Oamenii sunt deosebiţi unul de altul.

„Omul e o navă. Când ancorele sunt solide, nava poate acosta oriunde, se adăposteşte, rezistă furtunilor, dar când una din ele se rupe şi rămâne la fund, nava lipsită de sprijin devine victima valurilor. Iar omul? Condiţia lui fizică şi fermitatea lui sufletească nu sunt ca două ancore? Când amândouă sunt solide, furtunile vieţii nu reuşesc să-l răstoarne. Când una cedează, pierde şi el pământul de sub picioare. Ce s-a făcut cu ancorele mele? Zac undeva la fundul apei sau pot salva încă nava? Au ruginit lanţurile, verigile s-au şubrezit, dar ancorele… unde sunt?” îşi aminti deodată că Jelev se afla pe navă. Se simţea atras spre

punte. Îşi luă mantaua de ploaie şi stinse lumina.

Dinspre puntea inferioară, de la staţia radio se făcea auzit glasul lui Ranghelov acoperit uneori de şuieratul vântului, dar prezent, adresându-se marinarilor. Boev coti spre puntea de comandă, cât pe ce să se ciocnească de secund.

— Unde-i comandantul?

— Pe punte.

— O furtună minunată, nu-i aşa? strigă după el locţiitorul politic.

— Nici vorbă.

Boev încetini pasul. Zărise de departe umerii largi ai lui Jelev, gluga mototolită a mantalei sale de ploaie. Era emoţionat.

Semnalizatorii de cart stăteau tăcuţi, severi, o adevărată gardă în jurul comandantului lor.

„Fără îndoială sunt calmi, de vreme ce el e în mijlocul lor.”

Auzind paşi pe scară, Jelev se întoarse şi îl recunoscu surprins pe Boev.

— Nu ştiam că eşti aici, nu se putu reţine.

— Ştii acum, nu-i aşa?

— Ştiu şi văd pe deasupra. Îţi mai aminteşti de furtuna care ne-a surprins la bordul vasului şcoală?

— Îmi amintesc. Unele lucruri se ţin minte, altele se uită, ca o ancoră căzută în adânc.

— Îmbătrânim de-acum, Petio.

— Îmbătrânim? Ce vorbă-i asta?

— Cu toată viteza înainte! ordonă Jelev.

De la staţia de radio răsunară primele măsuri din marşul lui Vareag.

S F Â R Ş I T